

Merijntje Gijzen's jeugd: Flierefluiter's oponthoud (deel 2)

A.M. de Jong

bron

A.M. de Jong, *Merijntje Gijzen's jeugd: Flierefluiter's oponthoud (deel 2)*. Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam 1926 (tweede druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/jong003meri05_01/colofon.htm

© 2009 dbnl / erven A.M. de Jong

Eerste hoofdstuk

I.

MERIJNTJE hing met stijfklemmende handen en knieën aan het lange klokketouw in de torenkamer en liet zich zalig op en neer trekken. Hoog boven hem in de toren bromde nog de zware klok, die machtig aan zijn dikke, houten as heen en weer zwaaide, en in het geweld van zijn dans de kleine jongen als een veertje meenam. Maar de vaart en de galm verminderden snel. Al langzamer rees en daalde het touw. Al trager en aarzelender trilde de klepel tegen de zingende bronzen wand. Maar Merijntje, wiens stelregel het was de dingen tot de uiterste mogelijkheden te genieten, bleef profijtelik hangen tot het touw geen spoor van beweging meer verried.

Meneer pastoor stond erbij te glimlachen en wreef met een rode zakdoek het zweet van zijn verhit gezicht. Het lange, witte krulhaar warde wild rond zijn wangen en zijn magere handen trilden. Merijntje liet zich zakken, maar toen zijn handen onder aan het touw stuitten tegen de dikke knoop, bleven zijn tastende voeten nog bijna een meter van de grond. Hij spartelde angstig, keek naar beneden, maar durfde zich niet loslaten. Toen riep hij zachtjes:

– Meneer pestoor?....

Plagend keek deze hem aan en zei luchtig:

– Loat j'w eige moar vallen, or! Ge zuld 'als, nek één niere nie gelijk breke.

Maar Merijntje spartelde heftiger, en antwoordde beducht:

– Ik dũrf nie, meneer pestoor!

– Ge zijd' een kleinen bangschijter, gij, lachte de eerwaarde, maar goedig greep hij het spartelende kereltje

onder de armen en zette hem op de vloer. Hijgend richtte hij zich weer op, en Merijntje keek hem verontrust aan.

– Zijde veul moei, meneer pestoor?

– Vuls te veul, jonge, vor zo'n ouw kroakske, kuchte de pastoor, opnieuw met zijn rode zakdoek het vochtige voorhoofd afwissend. Me motte gaauw een nieuwe kuster zien te krijgen, aandars lui ik m'n eige den eenen of den aanderen dag nog dood.

Merijntje knikte ernstig en toen gingen ze op de bank zitten bij het torenvenster, om een beetje uit te blazen, eer ze de tocht ondernamen langs de donkere trap naar beneden. De oude priester leunde vermoeid met het hoofd tegen het kozijn en sloot de ogen. De kleine jongen keek naar buiten.

't Was vijf uur. De zon daalde al in rijper gloed en het licht gleed zwaar en ros over de vette voorjaarsvelden, waar de dikke paarden voor de ploegen en de eggen moeizaam zwoegden door de grauw-zwarte grond, en hier en daar het lichte groen van het winterkoren waasde als een belofte van milder seizoenen. Het dorp met zijn rode en blauwe pannendaken lag vlak onder hen. Merijntje wist precies wie er onder al die kappen woonden. En ook, van welke dorpen de torentjes waren, die ver weg boven het paarse hout der bottende bomen hun blinkende haantjes opstaken. Ginder, die dikke en heel hoge, dat was de toren van de paterskerk in de stad. Langzaam zwierven de aandachtige oogjes rond door de bekende omgeving, en bleven dan als steeds bedroefd rusten op een laag, oud dak met dieprode pannen, waar veel zwart en mos op woekerde.... Hoeveel heerlike uren had hij daar gesleten, pratende met zijn goede vriend, de Kruik, de beruchte stroper, die zo zacht met hem omging.... En die toch een schrikkelike moordenaar geworden was en naar de gevangenis gebracht. Voor tien jaar.... Tien jaar.... dat was nog langer dan Merijntje alles bij

mekaar al geleefd had.... Zoiets kon je je niet voorstellen.... Moeilijk wendde hij zijn ogen van het huisje weg. Hij mocht over de Kruik niet meer praten en niet meer denken, maar hij deed het toch telkens weer. Met rillen en beven soms, omdat een moordenaar toch zo'n verschrikkelijk wezen was, maar ondanks alles nooit met boosheid of diep verwijt. Want Merijntjes eenvoudige logika had vastgesteld, dat hij daartoe het recht miste: zijn verraad aan z'n liefste vriend had hem in eigen ogen heel slecht gemaakt, al was dat verraad ook onwillekeurig geweest, en als de Kruik hem teleurgesteld had, dan had de Kruik toch zeker duizendmaal meer reden om zich door Merijntje teleurgesteld te voelen, en boos op hém te zijn. En de Kruik, die haast geen pen kon vasthouden, had aan de pastoor een brief geschreven, waarin enkel stond, of meneer pastoor aan Merijntje zeggen wou, dat hij niet kwaad op hem was. Zó bang was die goeie kerel geweest, dat zijn kleine kameraad zich te veel zorgen zou maken om wat er gebeurd was op die onheilsdag na carnaval.... Het had Merijntje getroost en gedrukt tegelijk. Weken lang had hij rondgelopen als in een benauwde droom, half ziek, half versuft. Hij moest telkens weer huilen en kon er dan uren achtereen niet mee ophouden, en alleen meneer pastoor had het verstaan, hem met stille, goede woordjes, die nog liever en zachter werden door zijn warme, oude stem, tot bedaren te brengen. Nu was Pasen alweer voorbij, en Merijntje leefde een beetje op, groeide langzaam aan over de gruwelijke indrukken heen, werd allengs weer het peinzende, levenslustige jongetje, dat hij geweest was voor de dubbele moord, door zijn beste kameraad bedreven. En de nieuwe, grote gebeurtenis, die pas het dorp in rep en roer gezet had, was zeker in sterke mate oorzaak geweest, dat Merijntjes geestelijke genezing al sneller en sneller ging.

Het was geen kleinigheid!....

Meneer pastoor had de laatste tijd al telkens gemeend, dat er geld verdween uit het offerblok in de kerk. Dat vermoeden werd zekerheid, doordat hij er eenmaal zelf, als proef, twee rijksdaalders in gegooid had, en er geen enkele rijksdaalder uit kwam, toen hij Zaterdags daarop het offerblok leegde. Samen met de razend verontwaardigde koster had hij dagen lang geloerd om de schaamteloze, heiligschennende dief te betrappen, die oorzaak was, dat Onze Lieve Vrouwtje en de Heilige Antonius veel minder kaarsen kregen dan betamelik was. De koster had ongenadig op de geheimzinnige bandiet gesakkerd, maar ondanks al hun ijver en hun listen hadden ze geen spoor gevonden, geen enkele aanwijzing, die ook maar een flauw vermoeden kon opleveren. En toch was de opbrengst van het offerblok al maar geringer geworden. Toen had de pastoor zuchtend gezegd, dat ze het maar op moesten geven, en de ontdekking van de misdadiger in Gods hand leggen. Eveneens zuchtend had de koster er in toegestemd, de spionage te staken. Maar de slimme pastoor had dan in 't geheim de bewaking alleen voortgezet, uren en uren achtereen met een boek bij zich stil achter de gordijntjes van zijn biechtstoel gezeten. En eindelijk had hij de dief op heterdaad betrapt....

De dief was de koster zelf!.... De goede, oude pastoor was er helemaal van ondersteboven geweest en had gestotterd van drift en ontsteltenis, toen hij het vertelde aan Jans, de oude dienstmeid, die zijn sober leven deelde. Een spontane onvoorzichtigheid, in de opwindning van het ogenblik begaan, en waar hij spoedig spijt van had. Want toen hij maatregelen nam om de man met stille trom te laten vertrekken, wist heel het dorp van het wonderlike geval, en overal werd wraak geschreeuwd, gelachen, beweerd, dat je van zo'n farizeeër als die koster, die fijner dan gemalen poppestront was, ook kwalik an-

ders kon verwachten. – De fijnen zijn de mijnen, zei de duivel, en daar had je het weer!....

Toen waren de tongen pas goed losgekomen, en plotseling wist iedereen, dat het met de vrouw van de schurkachtige kerkedienaar ook alles behalve pluis was: die gevreesde klappaai, waar geen reputatie veilig voor was en die compleet met Onze Lieve Heer in haar zak liep, had met minstens een stuk of vijf ontroostbare weduwnaars van het dorp achter de heggetjes liggen kroelen....

Het werd een formeel oproer. Tegen de avond was heel het dorp met ketelmuziek naar de woning van het geschandvlekte echtpaar getrokken, en had een hels concert gegeven met potdeksels, papieren toeters, rommelpotten en lege tonnetjes, die met dikke knuppels bebeukt werden. Ze hadden gegild, gebluft, als katten gemauwd, getierd, gefloten en een spektakel gemaakt, waar ze dan zelf steeds opgewondener van waren geworden. En toen had Pinneke Testers, die op het koor de solo's zong, een litanie geïmproviseerd, zo baldadig, dat de luidruchtige vergadering zich in lachkrampen had gekronkeld.

– Me zulle de littenie zienge van den 'eilige langvienger, één de krolse kat! had hij aangekondigd, en met zijn ver klinkende stem voorgezongen:

– Schijn'eilige zoete gaauwdief! waarop de menigte aanstonds, onder gierend gelach de responsie brulde:

– Oroa pro nobis!

– Oontige sallemander! zong ernstig de wijd-galmende stem van Pinneke, en joelend volgde weer het koor:

– Oroa pro nobis!

– Beschermmer van den offerblok!

– Oroa pro nobis!

– Troosteres der wedewnoars!

– Oroa pro nobis!

Vrouwen gierden stuipachtig. Mannen hielden zich aan

elkaar vast, leien het hoofd tegen elkaars schouders, snikten van het lachen.

- Gelukzoalige Stikt-er-j'w-'aand-moar-in!
- Oroa pro nobis!

Nog slechts enkelen vonden de kracht te antwoorden op de lofzangen, die Pinneke met een stem als een klok deed uitrollen boven het steeds stijgend vreugdegehuil.

- 'Eilige Magdelenoa!
- Oroa pro nobis!
- Kuise moagd van Sinte Besjoan, doar zes poar schoene vor 't bed stoan!

Toen was er een gekrijs van dolle, razende vrolijkheid opgestegen, en Pinneke had zijn litanie moeten onderbreken. En terwijl hij zelf stond mee te schateren, aan het eind van zijn kracht tot ernst, had dat schaamteloze wijf van de koster het zoldervenster opengeklapt en met een fikse geut de onwelriekende inhoud van een grote tinnen nachtspiegel boven de vol verwachting opgeheven gezichten omgekeerd. Woest wraakgehuil van de getroffenen, schelle vreugdekreten van de gelukkiger omstanders waren het antwoord geweest. Maar ook de van pret krimpene lachers deelden de mening van de beestig vloekende, danig bedropen slachtoffers, dat déze wandaad alle perken te buiten ging en een voorbeeldige weerwraak meer dan rechtvaardigde. En dus was er een halve minuut later geen ruit meer heel in het huisje van de ontrouwe koster en zijn brutale wederhelft. En ware niet de pastoor, door bedaarder dorpelingen gewaarschuwd, op het toneel van de strijd verschenen, er was vermoedelijk niet veel heel gebleven van het aangevallen huisje en deszelfs inboedel.

De oude priester was midden in de woest joelende bende gesprongen en had ze uitgescholden voor beesten en deugnieten, bandieten en doerakken en ze bevolen, naar huis te gaan. Beduusd was het plots ontnuchterde

volkje, zachtjes mopperend, afgedropen, en de vertoornde pastoor had ze nog nageroepen:

– Schoamde'oe eige, schavuite! Is dad'een menier om zoondoars te b'aandele!
Dan moes ik bij jullie ammoal de gloaze wel in komme gooie!

Daar had niemand wat tegen in te brengen gehad, behalve Pinneke Testers, die olik riep:

– 'Ou! 'Ou! meneer pestoor! Ge meug nie uit den biechstoel klappen, ee!

– Wilde wel es as de werregoai je sloaibak dicht 'ouwe, lilleke goalipoap! had de pastoor geraasd, maar ze hadden best gezien, dat hij, moeite had om zelf niet mee te lachen. Toch waren ze wijselik maar weggegaan en hadden er een borrel op gezet, omdat het toch een zeer bizondere gelegenheid was, waar je nog es degelik over na moest praten.

De pastoor was bij het beangste kosterpaar binnen gegaan, en later had iemand hem met de voerman zien praten. En de volgende morgen was het huisje leeg geweest: het edele tweetal was met de noorderzon vertrokken. Zaterdag op de scheerschool bij Sjoan Heiligers droeg Pinneke Testers een lied van eigen dichtader voor, waarvan het even zinrijke als fraai rijmende referein luidde:

Eén Suuske die stool d'r uit den offerblok,
Eén Aantje die lichtten al d'r rokskes op!
Eén falderalderoa! Eén falderalderoel!
Eén ze kapte de piespot al op oons moel!

Het was een groot succes. Zondags zong het hele dorp niets anders meer....

Maar de pastoor zat zonder koster en moest dus met de misdienaars al het werk alleen doen. Dat duurde nu al bijna twee weken en het werd de oude man te zwaar. Merijntje vond het heerlijk. Hij mocht bij alles helpen,

mocht met een lange domperstok de kaarsen van de kleine zij-altaren aansteken en doven. Hij mocht de wijn en het water in de kleine, zilveren kannetjes doen. En hij mocht met meneer pastoor mee op de toren om de klok te luiden, om acht uur 's morgens, om twaalf uur en om vijf uur 's middags. En dat eindigde altijd in zo'n opwindende schommelpartij aan het sterke klokkekoord, en een rustpoos, waarin hij over het wijde landschap keek tot waar in de verte de hemel het water van de blinkende, brede stroom raakte.

De pastoor stond zuchtend op.

– Kom, Merijntje, zei hij, – loat oons noar beneje goan. A'ge de poaikes van den 'of vor me wilt rijve, verdiende twee sjoewe.

Merijntjes bruine ogen flikkerden. Een stuiver!.... Die meneer pastoor was toch een wonder goeie man! Altijd en altijd probeerde hij je blij te maken. Gretig antwoordde de kleine jongen:

– Asteblijft, meneer pestoor.

– Nou, veruit dan. Goade gij moar voorop. A'k dan val, val ik teminste zocht.

Aarzelend stond Merijntje bij het donkere gat. Toen keek hij naar meneer pastoor omhoog, of die het werkelijk meende, dat hij voorop zou gaan. Merijntje hield niet van die donkere tocht. Er fladderden soms vleermuizen uit duistere gaten weg. En als je dan vooraan was, dacht je, dat het op jou gemunt was. Achter de rug van meneer pastoor voelde hij zich oneindig veel veiliger.

– Nou, glimlachte de pastoor, toe dan! Avveseerd' een bietjen, aandere is 't oaved eer me beneje zijn. Voorzichtig stak de kleine jongen een aarzelend kousevoetje naar de eerste tree uit.

– Ge kun nie verdoold loope, plaagde de pastoor. Eén a'ze noar je pakken in den doonkere, dan pakte moar vrom. Merijntje trok zijn voet weer terug. Angstig zochten

zijn oogjes het gezicht van de pastoor. Die schudde lachend zijn wijs hoofd, en zei:

– Ge zij' wezelik een kleine kakkebroek, Merijntje. D'r is ommes gin meins in de tore. Eén de fliermuize zijn banger vor jou as gij vor 'ullie.... Kom, allee, dan zal ik wel eest goan.

Langzaam daalden ze de trap af. Merijntje bleef zo dicht achter de pastoor als hij maar kon. Het was toch wel een avontuurlike en beangstigende tocht! Die trap draaide maar, draaide maar en je kwam van de ene roet-donkere ruimte door een flauw verlicht stuk, waar een strepig venstertje was, in weer een nieuwe zwarte pijp. Daar moest je met je voeten naar de treden zoeken, en je zag er enkel vaag de witte haren van meneer pastoor, net of die los voor je uitzweefden. Met een zucht van verlichting betrad hij eindelijk het portaal van het zangerskoor. Nou was het verder niks meer, want de trap van hier naar beneden was helder verlicht door grotere vensters.

Hijgend stond de pastoor even stil om uit te blazen.

– Hèhè! zuchtte hij. – Da's de moord vor m'n ouwe knoke, Merijntje!

– A'ge zo moei zijt, za'k nou wel voorloope, meneer pestoor, bood de kleine held gul aan.

Meneer pastoor schoot in een lach, en gaf hem schertsend een lichte schop voor zijn broek.

– Gij zij toch een broaf manneke, prees hij ironies, – één glad nie bang uitgevallen.

Merijntje kreeg een kleur bij de twijfelachtige lof, maar hij stapte nu toch vóór de pastoor de trap af en dat gaf hem het gevoel, dat hij de oude man echt beschermdde. Beneden hield hij beleefd de deur voor hem open, en toen stonden ze gauw in het kleine voorhofje buiten, midden in de zon, die pijn deed aan hun ogen, nu ze zo lang het donker waren gewend geweest.

II.

Handig trok Merijntje de roestige tanden van de lange tuinhark over de paden. Hij had zijn stuiver al half verdiend. Een stuiver.... dat was een heel daggeld! En dat te verdienen met zo'n prettig werkje als harken!.... Want Merijntje vond het fijn. De tuin kreeg er een ander gezicht mee. Al die kleine voortjes gaven zo'n vriendelijk, zindelijk voorkomen aan de paden. Net als thuis, wanneer moeder de gang en de kamer had geschrobd en er pas nieuwe figuurtjes van wit zand op de proper geschuurde planken en de rode plavuizen gezwierd lagen. Dan maakte je d'r zonde van om er over te lopen, en Merijntje probeerde altijd op zijn tenen er tussen door te komen, zonder de kunstige zandkrinkels te beschadigen.

Onder zijn vlijtige hark begon de tuin van meneer pastoor er ook Zaterdags-zindelijk uit te zien. Als het middenpad af was, nog het pad rond het perk op zij en twee paden langs de heg. Dan was ie er. Dan waren de duiten verdiend. Rijk zou hij thuis komen. Arjaan zou wel proberen met allerhande slinkse streken hem er wat van af te troggelen, maar hij kreeg er niks van. 't Ging allemaal in de spaarpot, voor kermis. Dan zou ie voor z'n moeder een peperkoek kopen, waar met witte suikerletters op stond: 'Voor Moeder', of: 'Voor uw kermis', dat wist hij nog niet zeker.

Meneer pastoor was op de bank voor de pastorie komen zitten en rookte smakelijk zijn lange pijp. Hij keek bewonderend naar het werken van zijn kleine tuinman en knikte hem vriendelijk toe, als hij in zijn richting loerde.

– Gij kun 'et, 'or, prees hij. – Ge doeget al bekaant evel schoon as den ouwen Buize. Ge mot ok moar 'ovenier woore.

Merijntje glimlachte en kreeg een kleur. Hovenier was een mooi ambacht, maar hij had nu eenmaal iets beters

op het oog. Toch zei hij niets, want je kon moeilijk tegen een pastoor gaan vertellen, dat je zelf ook geestelijke wou worden. Dat was bluffen, en al was Merijntje zich helder bewust van zijn vele tekortkomingen, bluffen wou en kon hij niet. Daar was hij veel te bedeesd voor. Tenminste.... tegenover zo'n voornaam iemand als meneer pastoor.

Juist toen Merijntje zijn laatste paadje met fraaie, evenwijdige streepjes versierd had, kwam Jans naar buiten. Ze droeg op een blaadje twee koppen koffie. Eén met een schoteltje er onder en een oortje er aan. Een pracht van een kom, met roode, goudig glanzende ringen er om. Dat was natuurlijk de kom van meneer pastoor. De andere was een witte, oorloze kom en die was voor Merijntje bestemd.

– Komt er moar es bij zitte, Merijntje, noodde de pastoor. – Een kommeke leut za' je zeker wel smoake?

– Asteblijft, meneer pestoor, zei Merijntje, en ging bescheiden een eindje van de grijsaard af op de bank zitten. Jans reikte hem zijn koffie toe, en riep:

– Kekt 'em es zweete, die kleine soaviekloas! Nou ziedet weer: lui zweet is gaauw greed!

– Ge zij bedaankt, zei Merijntje beleefd, de kop koffie van haar aannemend, en dat klonk als een sarcastiese beantwoording van Jans' hatelijkheidje. Meneer pastoor en de meid schoten allebei in een lach. Merijntje begreep niet best waarom, kreeg een kleur en sloeg beschaamd de ogen neer.

– 'Ier, zei Jans goedig, nim moar een sukerspek, da's goed vor de schrik.

En ze hield hem de blauw-glazen suikerpot voor met geel-glimmende boterbrokken, die ze zelf bakte, en die onder de kinderen van het dorp een grote vermaardheid hadden.

Merijntje zoog profijtelik op zijn boterbrok, voorzichtig

genietend. Voor geen geld zou hij hem stuk gebeten hebben. Je moest het genot der goeie dingen zo lang mogelijk rekken. En telkens, als hij een slokje koffie nam, – lekkere koffie: met suiker! dat kreeg je thuis nooit! – borg hij de kostelijke sukerspek zolang achter zijn kiezen: hij wou geen gevaar lopen hem met de koffie per ongeluk in eens naar binnen te slikken!.... Zou ie met één slag weer zo arm zijn als Job!....

De pastoor zat tersluiks naar hem te kijken. Hij zag het spelletje met de brok en de koffie, en genoot stilletjes van die kinderlike levenskunst. Kinderen waren toch heerlike wonderen Gods, mijmerde hij even, en Merijntje was bepaald een wonder apart....

Toen riep een vrolijke stem met een diepe klank, die ze alle drie tegelijk het hoofd deed opheffen:

– Dag, meneer pestoor!

De blauwe ogen van de oude priester kregen een blijde glans.

– Flierefluiter! riep hij verrast. Komt er in, jonge!

En terwijl de vreemdeling het hek in stapte, zei de pastoor tegen de zuur kijkende meid:

– Jaans, 'oal gaauw nog een kom koffie, één brengd' een sigaar mee.

Toen schudde hij de man, die met lange stappen snel op hem toegekomen was, de hand, en vroeg vrolijk:

– 'Oe komde gij 'ier zo verdoold?

– Op m'n zotte beene, meneer pestoor, lachte de ander.

– Ge wit, 'ee: die brenge me-n-overal noar toe, doar ze moar wille. Eén ik loat ze zo moar betije.

– Goat er een wijltje bij zitte, Flierefluiter, noodde de pastoor, en de vreemde liet zich niet bidden, maar viel met een zucht van welbehagen neer op de bank, die kraakte onder zijn gewicht. Zijn dikke, knoestige dorenstok, waar een bundeltje goed aan bengelde, lei hij naast zich op de grond.

– Aah, manneke! groette hij, Merijntje over 't blote hoofd strelend, – zijde gij zo bij meneer pestoor op feziete?

– Da's Merijntje Gijze, stelde de pastoor voor, – m'n misdiendertje. 'IJ 'eet den 'of vor m'n opgereve.

– Sapperdekroakepit! vloekte Flierefluiters bewonderend.

– Moar dàd 'eet ie nijg gedoan vor zo'n manneke van een kluit 'oog één een turf dik.

Merijntje lachte, gevlid en verlegen, en keek schuchter naar het grote, wonderlik-lelijke gezicht van de lange vreemdeling, waar een paar heldere grijze ogen vrolijk in flikkerden. Hij kende Flierefluiters wel, maar van zo dichtbij had hij hem nog nooit gezien.

Jans kwam met de koffie en de sigaar aandragen. Dadelik sprong de nieuwe gast overeind. Hij breidde de armen uit en riep teatraal:

– Komd' oan m'n manneliken boezem, pèrel van alle vrùllie!.... Jaanske, Jaanske toch! Ge woor mee den dag verleiëliker!.... Meneer pestoor, 'oe kunde da' tegenover je perochioane veraantwoorden om zo'n blom van een vrùmmes in 'uis t'ouwe!....

– Toe, allee, zot! Zijd'oonder'aand kloar mee je geblèet? vroeg Jans geërgerd. Nijdig zette zij de koffie op de vensterbank, lei de sigaar er onzacht naast, en haar ogen leken meer dan ooit op krenten. Flierefluiters zuchtte overdreven diep, trok een wanhopig gezicht en zei op droeve toon:

– 'k Zijn bang a'ge me nooit getrouwd zult zien, meneer pastoor! Alle mooie meskes lache me vlak in m'n bakkes uit. Nou, één een lillekerd wil ik nie 'emme. Afijn, loat oons oons verdriet moar verdrieken in een kommeke troost. Santé, Jaanske.... één da'je kinders moar een zoalig ènd meugen emme!

Jans liep mopperend en met een kwaad gezicht naar binnen. De pastoor hield zijn buik vast van 't lachen, en Merijntje begreep dat niet recht, want de man roerde

in zijn koffie met zó'n klagelik, bedroefd hoofdschudden, dat de kleine jongen oprecht met hem te doen had. Maar dan ineens brak op het bewegelijke gezicht van de lange zonderling een vrolijke lach door, die alle plooitjes en vouwtjes van de bruine huid met leut vulde. En met een knipoogje tegen meneer pastoor, zei hij luimig:

– Nondepatat, meneer pastoor, 'oe 'ouwdet uit mee zo'n vilijnige toot van een meid altij om j'w 'enen? Ge mot er 'eel wa'mee uit te stoan 'emme!

– Da' zal wel schikke, stelde de pastoor hem lachend gerust. – Moar goa toch es zitte, jongen, één stik je sigoar op. Ge zij zo oongedurig as een fùtjen in de wei. Flierefluitier liet zich breeduit op de bank neer, blies in zijn koffie en zei:

– Wa' zuld'er oan doen, man? 'k 'Em gin lood zitvlees oan'eel m'n gat, één toch is-t-er plek genog vor!

Toen dronk hij en knipoogde over de rand van zijn kom naar Merijntje, die zat te schudden van het lachen. Die Flierefluitier was de grootste zot, die er op twee benen rondliep. Zo'n kwidam vond je nergens! Je lachte je compleet slap, als die goed aan de gang was.

Flierefluitier was een onmogelijk lange vent, breedgeschouderd en broodmager. Hij had voeten als schuiten en handen als schenkbladen. Zijn hoofd leek nog te groot voor zijn lange lichaam, en zijn gezicht was uiterst bewegelijk en vol plooiën en lijnen. Een kromme neus met een dikke punt stond er scheef in geplant, en zijn brede mond leek wel een hooischoor, als hij lachte, en hij lachte bijna altijd. Een paar grote lap-oren stonden belachelijk ver van zijn hoofd, en hij kon ze nog bewegen ook, zodat ieder, die het zag, buikpijn kreeg van het lachen om zo'n malle vertoning. Maar zijn voorhoofd maakte veel goed. Het was mooi gebouwd, breed en hoog en gaf het hele gezicht een voornaam karakter in de zeldzame ogenblikken, dat Flierefluitier ernstig over iets redeneerde.

Onder zijn dikke wenkbrauwen keken een paar heldere, grijze ogen uit, die bijna altijd straalden, als zagen ze bij voortduring mooie en blijde dingen. Sommigen vertelden, dat hij Tiest Verduld heette, maar niemand noemde hem ooit anders dan Flierefluitier, wat in het dialect van de streek zoveel beduidde als lanterfanter. Geen mens had hem ooit zien werken. Rusteloos zwierf hij rond, en kwam met duizend loze streken aan de kost. Hij was muzikant en marskramer, maar werd ook gezocht als geneesheer voor allerlei kwalen, die hij genas door 'overlezing', of door het voorschrijven van kruiden, die langs de dijken of in het bos groeiden. Hij speelde op alle instrumenten, maar de fluit was zijn lievelingsinstrument. Overal waar feest gevierd werd, kon je hem vinden. Hij rook bruiloften op uren afstand, zwierf alle kermessen op de rij af, leurde 's winters met garen en band, knoopjes en kammetjes en spiegeltjes, en soms had hij zelfs reliquieën te koop, die hij in kloosters kreeg van de nonnekes en de paters, naar hij beweerde; die hadden wonderdadige kracht, maar meneer pastoor mocht er niets van weten. Overal was hij een graag geziene gast, en voor hem gingen alle deuren open, hoe weinig het landvolk overigens ook op zwervers en leurders gesteld was. Hij kende de burgerlike stand en de schandaalkroniek van heel de streek, en vertellen kon hij, uren achtereen, dat heel een kring van boerse luisteraars ademloos zat toe te horen, verbaasd over de vreemde gebeurtenissen, die hij had bijgewoond, geboeid door zijn aanschouwelijke manier van vertellen, voortdurend grinnkend of bulderlachend om de snaakse opmerkingen, die hij tussen zijn verhalen vlocht. Dat alles wist Merijntje en hij zat hem nieuwsgierig aan te kijken, denkend aan het vele wonderlike, dat deze man beleefd had, en al de vrolijke verhalen, die over hem in omloop waren.

Flierefluitier dampte genietend zijn sigaar. Met gespitste

lippen blies hij lange, dunne stralen rook weg. Dan maakte hij een hele reeks kleine ringetjes, die snel wentelend achter elkaar aan stoven, vlak voor Merijntjes aandachtige snuitje voorbij. En toen pafte hij met een klappend geluid van zijn brede mond in eens een grote, dikke ring weg, die met vervaarlike snelheid naar de kleine jongen toe schoot en rond zijn gezicht rolde, tot hij tegen zijn keel en oren verrafelde.

– Jee! da' kunde gij! riep Merijntje bewonderend.

– Wilde 't ok es prebeere? bood Flierefluter gul aan, en hield de sigaar vlak voor Merijntjes mond. Maar die draaide met een vies gezicht zijn hoofd weg en antwoordde:

– Neeën, or.... 'k 'em gin zin om misselik te woore.

Flierefluter keek hem glimlachend een poosje aan. Toen vroeg hij:

– Gij zijd' ommes da' kammeroadje van de Kruik, is 't nie?

Merijntje schrok. Zijn hart begon ineens sneller te kloppen. Hij verbleekte en tranen sprongen in zijn ogen. Maar Flierefluter lei zijn grote hand met een vriendelijk gebaar op Merijntjes schouder, en zijn vrolijke stem had een goede klank, toen hij kalmerend zei:

– Nou, doar 'oefde toch zo nie van te verschiete, manneke. Ik was ok een kammeroad van de Kruik.... één da' zijn 'k nòg.

Merijntje keek hem verwonderd aan. Hij zag het grote gezicht vreemd vertrokken door het waas van zijn wellende tranen.

– Nou.... nòg? vroeg zijn bevend stemmetje.

– Gij dan nie? weervroeg Flierefluter.

Zijn stem klonk zo vriendelijk en overtuigend. Merijntjes hartje ging wijd open, en als bevrijd antwoordde hij:

– Ikke wel, or.... nou!

Flierefluter knikte tegen de pastoor en zei glimlachend:

– Da' manneken is een goeie christen, meneer pestoor. 'Ouwte em in eere: ze woore zeldzaam tegeworig....

De pastoor knikte terug. Daarop zei hij:

– Moar oons Merijntje mot es noar zijn moeder, 't woord' aandere vult te loat vor em.

– Dan za 'k em toch eest es een lieke voorspeule! riep Flierefluitter en hij haalde uit de binnenzak van zijn versleten jas een lange, ebbenhouten dwarsfluit, waarvan hij de drie delen handig in elkaar zette. Dan bracht hij het instrument aan de lippen, blies er in met komieke, spugerige stootjes, liet zijn lange, lenige vingers over de kleppen en gaatjes dansen, en een hele rij toontjes huppelden plotseling achter elkaar in de lucht, als fijne, vluchtige wezentjes, vrolijk en kwiek. Merijntje hield luisterend zijn hoofd scheef, en glimlachte zonder dat hij het wist. Toen liet Flierefluitter de vlug springende toontjes weer van uit de hoogte teruggansen, en eindelijk gleden ze weg in een donkere, brede klank, die lang aanhield, en waaruit dan in eens een vrolijk wijsje wegliep, een bekend liedje, als een verrassing springend uit die donkere diepe, glijdende toon van daareven. Vol verbazing keek Merijntje naar de fluit en naar de vlotte, dansende vingers en dan weer naar het brede gezicht met de gespitste lippen, naar de ogen, die sprankellichtten naar hem heen en lachten, als sterren zo helder. Merijntjes benen gingen van zelf heen en weer, en hij had het vreemde gevoel, of hij steeds lichter en lichter werd en zo dadelik in de lucht zou omhoog varen om met die dooreen springende toontjes te dansen en te stoeien. Het kriebelde in zijn keel, en het drong in zijn borst, en hij had wel hardop willen lachen van onbedwingbare pret. Doch hij hield zich stil en keek maar en luisterde.... En toen werd alles in eens weer anders: de klank van de fluit zong terug naar die donkere, zoete toon, en dan rees er een andere melodie uit op. Die

klonk klagend, net of er ver weg iemand schreide, je wist niet om welk verdriet. Langzaam vloeiden de diepe klanken in elkaar over en drongen Merijntjes hart binnen als een glanzende treurigheid, waar hij geen naam voor zou hebben kunnen bedenken, en die hij nooit gekend had. Zijn voeten vielen stil en zijn ogen werden vochtig, terwijl ze keken naar de wonderbare fluit en het bruine gezicht met de diepe ogen onder de dikke wenkbrauwen: ze leken donkerder dan tot nog toe en er was een stille, goede glans in gekomen. Het was een vreemde melodie. Merijntje had haar nooit gehoord, maar zij bekoorde hem met een zoete droefenis, die hem verwonderde, omdat hij nog niet wist, dat het leed weldadig zijn kan, als het tot rust geworden is in schoonheid. Maar de pastoor en Flierefluiter wisten dat wel en zij keken heimelijk ontroerd naar dat verstilde kindergezicht, waarin de ogen groot waren van vraag en begrip beide. Met een klagend wegdeinende, diepe toon eindigde de melodie en de speler liet de fluit zinken. Het leek Merijntje of de muziek nog lang nadreef in de stilte om hun hoofden. Eindelijk zuchtte hij diep, en ging rechtop zitten.

- Mooi, zei hij dankbaar. Da' was mooi!
- Ouwde van meziek, Merijntje? vroeg de speler.
- 'k Weet nie, Flierefluiter, antwoordde de kleine jongen.

De man lachte.

- Goat er dan in je bed moar es over lège deinke, ried hij.

Merijntje stond op. Zwijgend bracht hij de hark in het schuurtje, en kwam toen weer langs. Beleefd nam hij zijn petje af en groette:

- Wel te ruste soame.
- Wel te ruste, Merijntje.

En Merijntje ging de stille dorpsstraat door naar huis. Hij was nog vol verwondering over de muziek, en als in een droom liep hij voort, en botste halverwege tegen

een grotere jongen aan, die hem een duw gaf en grinnekend riep:

– Kek voor je, sufkloot!

Toen was in eens alle muziek uit Merijntje weg, en dat maakte hem zo woedend, dat hij de ruwe tegenstander zonder verdere praatjes aanvloog en hem met zijn kleine stevige vuisten ongenadig op zijn gezicht timmerde. Vijf minuten later kwam Merijntje thuis met grimmig opeengebeten lippen. Hij hinkte een beetje en zijn rechteroog was bezig dicht te zwellen. Maar hij huilde niet en ging dadelik op de grond zitten bij zijn kleine broertje, die kraaiend de handjes naar hem uitstak.

III.

– Wilde nie een vùrkske mee pikke, Flierefluiter? vroeg de pastoor gastvrij.

Me-n-'emmen in zo lang soame nie wa' geklassineerd!....

De zwerver lachte met zijn grote mond wagewijd open.

– 'Oast 'em ik nie, meneer pestoor, om je de waar'eid te zège, antwoordde hij. 't Is overmorregen eest de trouwdag van Mieke Broekoates één

Ko-van-Diengenoas-vènt in de Fendert. Doar zijn 'k onderweg noar toe.

Verwonderd keek de priester hem aan.

– Ko-van-Diengenoas-vènt? Wa's da' nou weer vor een 'eidense noam?

– O, verklaarde Flierefluiter, da's een 'eele geschiedenis om uit te lège. Da' zit zoo: Ko is een buitebeentje. Eén de voader was Kiske Baks, die mee Diengenoa de Wilde getrouwd was. 'Ij 'ad thuis niks in te brenge, de goeie kloot, één doarom noemde ze Kiskes altij: Diengenoas vènt, ziede. Nou, iederendeen wiest, da' Ko d'r eentje van Kiskes was, één doarom noeme z'm op de Fendert nooit anders as Ko-van-Diengenoas-vènt. Zo zit dad'

in mekoare. 't Is meschien wel gin ver'oal om oan een pestoor te vertelle, moar g'è me d'r zelf noar gevroge.

Glimlachend vroeg de pastoor:

– Eén 'ee Diengenoas vènt z'n eige loater nog wad' oan moeder één kind gelege loate lège?

– Wiesjepruim! verzekerde de zwerver krachtig. 't Was een schandeleus manneke, da' Kiske! 'IJ sjeneerde z'n eige glad nie, één zo diep a-t-ie oonder de petoffel zat, eet ie van den eesten dag af geregeld vor die twee gezùrgd. Eén toen Diengenoa's eeste kwoajig'ed over was, 'ee z'm moar stillekes loate betije, da' mo'k zège. Z'arre soame gin kinders, ziede.

Even zat de pastoor in nadenken en wreef zich over de kin. Toen zei hij, opstaand:

– Kom, dan goan me-n-es in 'uis. 't Woor koud.

Juist toen ze de kamer in stapten, kwam Jans uit de keuken in de gang. Nijdig viel zij uit:

– Diën sloeber mot zeker weer mee ete?

– Ik 'oop a'ge d'r gin gewetensbezwoare tegen 'emme zult, schoone Klarisse, zei Flierefluitier, met een hoofse zwaai van zijn hoed. Aanders zou jouw kùstelik oavendmoal op m'n tong bedaareve.

Jans keek langs hem heen naar de pastoor, schudde het hoofd en gaf als haar mening te kennen:

– Meneer pestoor, ge zult nooit wijzer woore.

De berispte haalde de schouders op en antwoordde nederig:

– Ik ben t'oud gewooren om nog te veraandere, Jaanske. Ge mot 'et moar nie kwoalik neme.

Maar Flierefluitier nam hem aanstonds in bescherming.

– Ge mot een Zoondag es een preek 'ouwen over de deugde van de woare Christen, meneer pestoor. Doar 'oord 'ok oonder: spijst d' 'ongerigen en loaft de dùrstigen.... 'Onger één dùrst 'em ik genogt om zeuve Christenen in den 'emel t' ete één te drienken a' ze dees schoone deugde wille b'oefene.

– Proat genug, schamperde Jans minachtend.

Flierefluiters ging breeduit op een stoel zitten en leeraarde:

– De meinse zijn tege d'r eige. Ge kun nie gloove, meneer pestoor, 'oeveul a' d'r roondloope net as dees zoondige Jaans. Doagelijks geef ik ze gelegen'eden in overvloed om den 'emel te verdienen mee goeie waarke. Eén die je d'r dankbaar vor zijn.... nou, ge kun z' op je viengers telle, mee gemak. 't Is om d'r bij te schreeuwe.

– 'Ou je moond, zot! raasde Jans. Ge sloa deur as een kind.

– Eén zee Christus nie: loat de kinderkes tot me komme? Ik wil je nie 'oovèrdig moake deur je mee Christus te vergelijke, Jaanskelieve, moar gij zij begonne mee mijn bij een kind te vergelijke. Poets wederom poets

– Loop noar d' 'el! vloekte Jans ten einde raad.

– A' gij me de weg wilt wijze? vroeg Flierefluiters onderdanig.

Jans beet de dunne lippen vast op mekaar. Haar strak mondje leek een snee in haar gerimpeld gezicht, en haar zwarte oogjes keken fanatiek op haar bedrijvige handen. Ze gaf geen antwoord meer. De pastoor hield zich in, maar zijn buik schudde van inwendige pret en zijn gezicht werd langzaam rood. Flierefluiters keek schuchter en zuchtte diep. Na een poosje zei hij op bedroefde toon:

– 't Is een meins z'n lot om deur z'n evenoaste verguisd te woore. Moar zij grust, orre Jaanske: ik zal gin kwoad mee kwoad vergelle. Al doede nog zo lillik tege me, ik zal jou toch goed doen.

– Gij mijn? schimpte het vinnige oude wijfje. 'k Zou wel es wille weten 'oe?

– 'k Zal eten één drienke tot a'k scheur, beloofde hij gul. Om zoveul verdienste van goeie waarke vor jou te verzoamelen a'k moar kan. Eén a'gij mee je duvels 'umeur

dan toch in den 'emel komt, zulde da-d-oan mijn te daanken 'emme. Ziede.... da's nou Christelike noasteliefde, gij verstokte zoondoares.... Spiegel j'w eige d'r oan!

Toen barstte de pastoor in een schaterlach uit en Jans keek de twee spotboeven met grote kwaadaardigheid aan. Maar ze zei niets en nam de vlucht naar de keuken.

– 'Oe mije, m'n buik! klagde de oude man. Ge mot Jaanskes zo nie temteere, Flierefluter.... Ze meen 'et zo kwoad nie!

– Moar ikke toch ommes ok nie! lachte deze mee.

– Moar ze kek zo machtig lillik, a'ge ze judast, da'k 'et nooit loate kan!

Zwijgend en met een gezicht als een tanige donderwolk bracht Jans het avondmaal op tafel. Gebakken aardappelen, molssla en brood.

– G'è wa' vergete, Jaanske, vertelde Flierefluter en toen ze hem vernietigend aankeek, lichtte hij nader toe:

– D'r zijn, gadvergeme, gin eiers in de sloai!

Jans stikte haast van ergernis, en ze viel uit:

– A'gij et zo op z'n grooteluis gewend zijt, motte moar bij den biskop goan ete, lillike lekkerbek a'ge doar zijt!

De aangeblafte haalde de schouders op en vroeg:

– Eén woar bleft die kruik bier, die g'oons beloofd 'ad? Jans deed haar mond open, maar uit eerbied voor de tegenwoordigheid van meneer pastoor deed ze hem weer dicht, zonder te zeggen, wat haar op de tong lag. Flierefluter wenkte geruststellend met de hand en zei goedig:

– Zo is 't ok goed, Jaanske. Me begrijpe mekoare zoonder woorden ok wel. Ge zij bedaankt, orre!

Waarop Jans, mopperend, opnieuw naar de keuken verdween.

De pastoor sloeg een kruis en vouwde de handen voor zijn Onzevader. De gast deed welstaanshalve, maar zonder veel overtuiging hetzelfde.

- Tast toe, jonge, zei de geestelike, één smoakelik gebruik.
 - Merci, meneer pestoor, één van 't zelfde loaken een pak, antwoordde de gast en deed een uiterst energieke aanval op de voorraad. De priester at maar weinig, zodat Flierefluiters zich gedrongen voelde, hem te berispen:
 - Moar, allee toch, meneer pestoor, ge zit te pitsen as een kernoarieveugeltje! De oude priester wenkte met de hand en antwoordde:
 - Ouwe mesiene lopen op een klein bietjen olie, jonge.... Zjeneerde gij j'w eige moar nie, één it zo veul a'ge stouwe kunt.
 - Doar zal 't nie oan gebreke, zij grust, suste Flierefluiters met een volle mond, en smeerde zich een nieuwe boterham. Op dat oogenblik ging de deur open en Jans kwam binnen met twee glazen en een kruik bier. Hatelik zei ze:
 - 'Ier, oonverzoadelike! Bezoondig je ziel moar goed mee overdoad van zinnelike luste!
- Flierefluiters keek de pestoor vertederd aan, en vroeg innig:
- Is ze gin engel, meneer pestoor? 'Em ik et doar net nog nie gezeed?
- Maar de snibbige engel was de deur alweer uit, en lachend schonk de pestoor het glas van zijn gast vol.
- Eén gij? vroeg deze verwijtend.
 - Ik d'urf zo loat gin bier meer te drienke. Die tijd 'em ik g'ad. Ik mot zien a'k snachs een bietje sloap, 'éé?
- Flierefluiters gezicht was welsprekend van diep mededogen, terwijl hij zijn glas bier in één lange geut naar binnen liet lopen. Hij keek meneer pestoor nog even aan, schudde meewarig het hoofd en stak zijn grote hand opnieuw naar de broodschaal uit. Lange tijd was het stil. En toen eindelijk de fantastiese eetlust van de gast gestild was, schoven zij hun stoelen naar de buiskachel, zetten hun voeten op de trommel en staken een sigaar

op. Lui leunde de verzadigde zwerver met zijn stoel achteruit. De pastoor keek met heimelijk welbehagen naar de enorme gestalte en het geestige gezicht van zijn gast. Hij mocht deze mens graag lijden, hoe vol zonden hij hem ook wist. Na een poos begon Flierefluiter het gesprek:

– 'Edd'al een nieuwe kùster, meneer pestoor?

Verdrietig schudde de oude man het hoofd.

– Witte wad'ier voorgevallen is?

De ander lachte monkelend.

– Da'wit 'eel den omtrek toch zeker! Ge zij' vuls te goed van vertrouwe, meneer pestoor.

– Da zee Jaans ok zo dikkels, zuchtte de priester.

– Doar motte j'w eige niks oan gelege loate lège.... Jaans is te kwoaddeinkend.... da's een aander uiterste.... Edde nog gin kùster in 't zicht?

– Neeë, jammer genug nie.... Witte gij soms iemes?

Flierefluiter schudde het hoofd.

– Neeë.... 'k zou nie wete, wie.

– Jonge, 't val me zo zwoar, klaagde de pastoor. 'k Ben vuls t'oud om d'r da' kùsterswaark ok nog bij te doen. 'k Val d'r nog es dood bij neer, a't wa' lang duurt. Hoofdschuddend monsterde de zwerver de tere gestalte met het fijne, vermoeide gelaat. Medelijdend zei hij:

– Moar da'motte toch ok nie doen, meneer pestoor. D'r is 'ier toch wel den eenen of den aandere lummel te vinne, die da'zo lang kan woarneme!

– Neeë, man, ginnen eene. Ze zitten ammoal in 't veld, één van d'ambachte krij'k zeker gin meins.

– 't Is toch freet! verbaasde Flierefluiter zich. Dan was het een poosje stil, tot in eens de pastoor hem aankeek en zachtjes zei, als viel het hem plotseling zo in:

– 'Ei, Flierefluiter?

– Joa, zèg et es, meneer pestoor.

– Zoude gij me nie uit de nood willen 'ellepe?

– A'k moar weet 'oe! G'è maar te spreken, or, da'-witte wel.

– A'gij nou es kùster bij me wou woore?

Flierefluiters voeten gleden van den trommel, en de voorpoten van zijn stoel sloegen met een klap op de vloer. Zijn ogen werden wijd van verbazing.

– Wa's da'nou vor zottig'ed? stamelde hij. Ikke?... Ikke kùster?

En van louter verbazing vergat hij in de lach te schieten.

– Wel, glimlachte de pastoor. Is da'nou zo iets om van te verschrikke? Ge trekt net een gezicht of a'k je gevrogen 'em om je de kop af te loate sloage.

– Joa moar, joa moar, meneer pestoor.... 'oord'es 'ier.... ge meug me veul vroage, da'witte.... maar kùster?... Ikke kùster?

En een beetje van de schrik bekomen, begon hij nu toch te lachen, eerst nog wat aarzelend, toen al luider en harteliker, tot hij lachte met zijn grote mond wijd open en zijn hoofd achterover. Zodra hij weer adem had, zei hij, geveinsd luchthartig:

– Wad'is ie goed!.... Wad'is ie kùstelik! Eén ik stommerik, loop er glad in: 'k doch wezelik a'ge 't meende!

– Ik meenden et ok.

Flierefluiters hield plotseling weer op met lachen. Beduusd keek hij naar de pastoor, die met een ernstig gezicht knikte.

– Wezelik woar? vroeg hij beteuterd.

– Wezelik woar!

De zwerver stond op en keek een tijd lang op de oude man neer. Zijn verwonderd gezicht nam allengs een zachte en vriendelijke uitdrukking aan. Dan begon hij heen en weer te lopen met de handen op de rug en zijn gelaat werd weer donker. Eindelijk stond hij stil, schudde het hoofd, ging weer bij de kachel zitten, kauwde zuchtend op zijn sigaar en blies grote rookwolken voor zich uit. De pastoor keek hem zwijgend aan. Met een

mislukte poging tot scherts zei Flierefluiter ten laatste:

– Ge zou nog nooit zo'n zot èndje kùster gezien 'emme, meneer pestoor.

– Da' woag ik er op.

– Joa moar.... 'oe kunde nou toch oan'ouwe? jammerde de bedreigde. – Ge wit toch ommes, a'k gin dag erges blijve kan.... 'k 'Em in ik weet nie 'oe lang nooit erges langer gewiest as op z'n meest een week.... a-t-er es een kerjeus plezaante kermis was.... Kùster?.... Kùster?.... Ikke kùster?.... Je perochoane zouen oogen opzetten as kruiwoagewiele! Ge zou j'w eige vor eeuwig te schaande moake, meneer pestoor!

– Da'woag ik er op!

– Da'woag ik er op!.... Da'woag ik er op!.... 't Is net of a'ge niks aandere meer wit te zège as: Da'woag ik er op!.... Ik zou 't ommes toch nie uit'ouwe, da'witte net evel goed as ikke!

– Deinkte soms a-d-ik et wel uit kan ouwe?

– Joa joa.... da'sprijt.... nou goade spikkeleeren op m'n goei 'art! Da's nie mooi van je, meneer pestoor!

– 'k Zou ok nog op j'w eergevoel kunne spikkeleere, Flierefluiter, één zege: die nie waarkt zal ok nie ete.

Flierefluiter schoot in een luide lach. Zijn ogen flikkerden schelms, en met verdachte haast ging hij op de nieuwe wending in:

– 'Ei, 'ei, meneer pestoor, ge zij toch gin kind meer?.... Ge wit net zo goed as ikke, da'de meinse, die 't minste waarken over 't algemeen et meesten ete.... Zo eed' Oons Lieven'eerke dad' ingesteld, zège ze, één doar 'ouw ik m'n eigen oan: Ik prebeer altij om oan de kaant te blijve doar 't meeste g'ete woord.

Maar de pastoor was niet van plan hem op zijwegen te volgen. Glimlachend zei hij:

– Doar wil ik je deze keer nie'aard om vallen, oartsluierik. Moar vinde gij et nou een plezaant gedacht om

morge fluitende leinst de weg te zwieren, a'ge wit dad'ik mee m'n ouwe, kroakende knoken op de tore klevitter om de klok te luien, één al die dienge meer?

Flierefluitter sprong op. Zijn gezicht was rood geworden, en woedend schreeuwde hij:

– Neeë!.... da'vin ik om den doonder gin plezaant gedacht, één da'zal nie gebeuren ok nie!.... Ik zal kùster speule zolang tot a'ge weer een kùster 'ed. Moar ok gin 'alf uur langer, a'ge da'moar goed omt'ouwt!.... Eén ge zuld'aard motte zoeken ok, want a'ge d'r nie gaauw een vindt, dan sleep ik er een mee z'n 'oaren 'ier noar toe, al mot ik 'em uit Rusland goan 'oale.... 't Is gadsammen een gruwel om een meins zo z'n vrij'eid af te trochele.... 't eenigste dieng van wèerde, da'k in 'eel de wèrld bezit.... Eén dan dùrreve die sackerse loomperike van jouw perochie nog te zège, da'ge den beste meins van 'eel de wèrld zijt.... Neeë, meneer pestoor.... a'k da' geweten'ar, was ik mee een bochjen om je verdijde negerij van een dùrp 'ene geloope.... 't Is nie mooi van je-n-om iemes, die je nooit kwoad gedoan 'eed zo in de vlam te loate vliege.... schoam j'w eige!....

Hij zwaaide als in wanhoop met zijn lange armen, en imiteerde de vriendelike, rustige stem van de pastoor:

– Wilde nie een vùrkske meepikke, Flierefluitter? Me-n-emmen in zo lang nie wa'soame geklassineerd, jonge!.... Komt er in, één zet oe, Flierefluitter!.... Stikt een sigoar op, één drienkt een pintje bier, goeie vriend.... Gaddèkke, toch!.... één ik zijn nog zo miseroabel stom da'k er in bijt ok!.... Ge noem j'w eige een 'erder, moar ge kon j'w eige veul beter een veugelèer noemen, or! Buiten adem hield hij op. De pastoor zat achter de kachel te schudden van het lachen om zijn komiese wanhoop, en zei met haperende stem:

– 't Is goed, jonge, 't is goed.... een veugelèer.... Eén een schoone veugel 'em ik gevange, da's iets da'zeker is!....

– Joa, moar lùsterd'es, verzette Flierefluter zich nog, eest goan 'k noar de bruiloft van Ko-van-Diengenoa's-vènt, or.... Da' kan'k nie loate voare

– 't Is goed, jonge, 't is goed.... Moar a'ge vergit om vrom te komme, zulde me-n-op m'n ouwen dag 'et vertrouwen in de meinse doen verliere. Deinkt om je gewete!

Peinzend keek Flierefluter hem aan.

– Meschien, zei hij nadenkend, meschien is da'nou mijn roeping op èerden om jou op j'w ouwen dag eindelijk toch nog wijs te moake!....

– 'k Zou et moar nie prebeere, ried de pastoor lachend.

– Want a'ge 't 'art 'ad, zou ik in den 'emel zoveul kwoad van je vertelle, da'ge zeker nie binne geloate zou woore!

Mistroostig schudde de zwerver zijn groot hoofd, en mopperde:

– Ge zij kompleet een geweldnèer, gij.... Wa'motte doar nou as arreme sloeber tege beginne?.... Neeë, ge zijd'ok al de woare broeder nie, or.... ge zijd'een 'oatdroagend pestorke, nou witte 't!

– Zou 'et nie et beste zijn a'ge je verdriet mee je fluit wegbloasde? vroeg de pastoor egoïsties, en de verslagen Flierefluter zuchtte:

– Nou mot ik nog meziek geve bij m'n eige begroafenis.... Affijn, me zijn ammoal op de wèrld gekommen om te lijen, ee? Da' leerde de meinsen ommes, gij kwoai manneke?

De pastoor knikte vergenoegd, en met een alleronmogelikst martelaarsgezicht haalde de ander zijn fluit voor den dag en zette verontwaardigd een schelle 'Marseillaise' in, waar de oude priester zich een hoestbui om lachte. Maar langzamerhand zakte Flierefluters oproerige wanhoop en hij trok fijne, dansende deuntjes uit zijn oude zwarte fluit, liet zich al meer en meer gaan, vergat waar hij was, en speelde voort, meer dan een

uur achtereen. Spoedig nadat hij begonnen was te spelen, kwam Jans binnen en ging op een stoel bij de deur zitten. Met de oude, dorre handen in de schoot zat ze stil te luisteren, het hoofd licht terzijde gebogen, de mond half open, bewegingloos. Toen eindelijk de fluitspeler ophield, bleef het even stil in de grote kamer. Dan zuchtte de pastoor diep, en knikte enige malen langzaam met zijn wit omgloord hoofd.

Aarzelend vroeg hij aan de meid:

– Jaanske.... zou Flierefluiten nie op de kannepee kunne sloape? Me kunnen em toch in nacht één oontij de stroat nie op sture?

En Jans antwoordde op haar onvriendelijkste toon:

– 'k 'Em op et lozjeerkoamerken et bed al vor em opgemoakt. Ik doch wel, a't er weer van komme moes. A't dieë zot mee z'n fluit begint, weet ik wel, woar me-n-oan toe zijn.

De pastoor en Flierefluiten lachten allebei, en de oude Jans liep de kamer uit, mopperend:

– Oach.... die maanskèrels!....

Maar toen Flierefluiten een half uur later op het propere kamertje kwam, vond hij daar een sigaar naast zijn nachtklaars. En hij prees de vrouw als de kroon der schepping....

IV.

De volgende morgen ging Flierefluiten niet verder. Hij grauwde tegen de pastoor, dat voor hem het plezier van de bruiloft af was, en dat hij daarom meteen zijn belachelijk ambt maar zou aanvaarden.

En zo riep om half zeven de kerkklok krachtig en uitdagend over het dorp, met zo luide en snelle vleugeling van bronzen galm, dat de mensen verwonderd opkeken

en zich afvroegen, hoe meneer pastoor plotseling aan de kracht en de vrolijke moed kwam om zo baldadig de klok te luiden. Hun verbazing nam toe, toen ze in de kerk kwamen en rond het altaar de lange gestalte van Flierefluiters doende zagen, die op trijpen pantoffels en met een gezicht als een oorwurm rondscharrelde, de kaarsen aan stak, het altaarkleed recht schikte en het grote misboek klaar zette. De kerkgangers bestonden uitsluitend uit oude mannetjes en vrouwtjes en kinderen, want de andere mensen waren bijna zonder uitzondering op het veld.

Merijntje en Sjoantje Bosters, die samen de mis moesten dienen, keken telkens om de hoek van de sacristie naar de lange en brede gestalte, die omging bij het altaar en onhandig manoeuvreerde met de lange kaarsenstok, waar bovenaan het aarzelende lichtje vlamde van het waskoordje.

– Zoudt ie blijve? vroeg Sjoantje.

Merijntje haalde de schouders op en glimlachte.

– 'k Mag et lije, antwoordde hij hoopvol.

– Flierefluiters, peinsde Sjoantje, da'zou nog es een plezaante kùster zijn!

Meteen stapte Flierefluiters op de sacristie toe. De jongetjes gingen een beetje op zij om hem door te laten. Grimmig snauwde hij hen toe:

– Allee kenijnekeutels, schiet je rokken oan, één stoa me doar zo nie oan te goape.... 'k zijn toch gin oapken op een stokske!

Maar noch zijn snauwende toon, noch zijn verstoord gezicht konden Merijntje schrik aanjagen. Nieuwsgierig vroeg hij:

– Flierefluiters, worde gij oonze kùster?

– Jullie kùster? schamperde de grote man, en keek verachtelijk neer op het krielvolk aan zijn voeten. 'Oor nou zukke snotpieke! Zijn jullie soms pestorkes in je ver-

beelding? Toe, avveceerd' een bietjen, onderkrùpsels, aandere za'k j'w es'ellepe mee een èndjen'out!

Toen stak de pastoor zijn hoofd om de hoek van zijn kamer en vroeg vriendelik:

– Kùster.... zoude me m'n kezuifel es over willen 'ange?

Het had er veel van of de koster op z'n tanden knerste, toen hij met gebalde vuisten, het hoofd strijdlustig naar voren, op de deur toestapte. Sjoantje Bosters haastte zich zenuwachtig met kleden. Bedrukt zei hij tot zijn ambtgenoot:

– Da's gadverdikken een kwoaie, gloof ik, Merijntje!

Maar Merijntje lachte en stelde luchtig vast:

– Bel neent, jongen, 'ij meent er niks van. Da's ammoal moar vor de leut!

Sjoantje keek twijfelachtig, maar ze hadden geen tijd om er verder over te disputeren, want de pastoor kwam binnen, gekleed en wel, de overkapte miskelk voor de borst. Achter hem aan trippelden de twee jongetjes met gevouwen handen de kerk binnen en de mis begon.

De gelovigen hadden die morgen veel minder aandacht voor de plechtigheid van de dienst dan voor de telkens verschijnende Flierefluiter, die op zijn zachte zolen geruisloos omging en al de kleine diensten verrichtte, die des kosteren zijn. Waarna hij weer op het voor hem bestemde bankje naast het altaar ging zitten, met een grimmig gezicht voor zich uitstarend, de handen op de knieën, een waar toonbeeld van wrevel en narigheid. Werktuigelijk prevelden de ouwe kwezeltjes hun gebeden, maar ze brandden van verlangen om thuis te zijn, de zonderlinge gebeurtenis met elkaar te bespreken, en het ongelofelike nieuws overal rond te dragen:

– Wi'k je nòu toch es wa'vertelle?.... Flierefluiter, ge wit omme wel, die leurder één muzikaant is.... nou, die is werachtig kùster gewooren in plek van Suus Bedaf!

Dat zou een klap geven!

- Moar meins nog toe toch!.... Ge lieg et toch zeker!
- Neeë, neeë, zo woar a'k leef! 'IJ 'ee van oched al g'ollepe bij de mis!
- Flierefluter, kùster? 't Is nie om te gloove!
- Joa 't is freet.... Eén 't zal mijn benieuwe, woar dad' op uit mot draaie!
- Wel wel nog toe toch.... me woore 'ier wel gezeged mee prefijtelike kùsters, da' mo'k zège! Eest een schijn'eilige gaauwdief, die den offerblok leegt, één nou een voageboond.... Meneer pestoor lijke wel zot!

't Zou een opwindende dag worden, en nog vele dagen achtereen zouden rijk zijn aan belangwekkende gesprekken over het verleden en de toekomst van de nieuwe kerkedienaar.... Dadelik na de mis klepperden de oude wijfjes op hun muilen haastig naar huis en gunden zich nauweliks de tijd, omslagdoek en kerkboek in de kast te bergen en een kom koffie met een boterham te gebruiken, gejaagd en angstig, dat een ander hun voor zou zijn bij de naaste burenen met het geweldige nieuws....

Toen Flierefluter in de sacristie de pastoor zijn kazuifel afnam, zei deze plagend:

– 'k Mot zège, jonge, g'è m'n verwachtinge nie te schaande gemoakt. G'è je dienst in de perfektie gedoan, 'k mag nie aandere zège.

De koster gromde als een nijldige hond.

– Eén ge sprik je Latijn zo schoon of a'ge't op 't simmenoarie geleerd 'ed.

– Wie weet 'et! grauwde Flierefluter.

– 'k Zijn contènt mee m'n nieuwe kùster, ging de pastoor vergenoegd voort. – 'k Mag teminste lije a'me nog veul joarkes soame meuge waarke, wa'gij, jonge?

– Meneer pestoor, zei de nieuwe koster dreigend, a'ge nou wilt da'k vandoag d'r nog van deur goan, motte zo nog moar een bietjen wijer proate. Dan zijn 'k van

den achtemiddeg gebloaze, doar kunde grust op zijn.

– Allee, allee! nie zo driftig, Flierefluter, suste de pastoor berouwvol. 'k Zal m'n moond wel 'ouwen één je stillekes loate betije.

Flierefluter bromde nog wat tegen de kast, waar hij het misgoed van de pastoor in weg borg. Toen gingen ze samen naar de pastorie, waar Jans het ontbijt had klaar staan.

Tegen acht uur stond Merijntje bij het hek voor de kerk te wachten op de nieuwe koster. En zodra die met een donker gezicht uit de pastorie kwam aanstappen, liep hij op hem af en vroeg vleiend:

– Flierefluter.... ma'k mee goan luie?

Toen de grote man van zijn enorme hoogte op hem neerzag, voegde hij er gauw bij:

– 'k Moog van meneer pestoor ok altij, ziede.

Flierefluter scheen zich plotseling iets te herinneren. Zijn gezicht werd vriendeliker, en hij antwoordde:

– Joa, meneer pestoor is van oons allebei den boas, ee? Eén de knecht mag zeker nie minder zot zijn as den boas. 'Ier edde de sleutels. Goa moar voorop. Ge zult de weg beter wete as ikke.

Trots nam Merijntje de sleutels aan. Hij draaide het piepende slot van het hek open en liep door naar de kerkdeur. Daar moest een geweldige sleutel op en de kleine jongen werkte zich in 't zweet, maar kon het kolossale instrument niet omgedraaid krijgen. Vragend keek hij over zijn schouder naar de koster omhoog. Die stond achter hem te lachen, en vroeg plagend:

– Wil et nie lukke?

– Neeë, zuchtte Merijntje. 't Is me te zwoar.

– Gift dan moar es 'ier.

En met een enkele beweging van zijn grote hand draaide hij de sleutels om in het hevig knarsende slot, en duwde de deur open.

– Gij zij staark, bewonderde Merijntje. Meneer pestoor moes et altij mee twee 'aande doen, één dan kaarmden ie d'r nog bij zo zwoar a' t gieng.

Flierefluiter lachte:

– Alles 'ee zo z'n tijd, Merijntje. Gij zijt er nog te jong vor, één meneer pestoor t'oud. Zo zit da'.

– Da' kan goed, oordeelde de kleine jongen. Nou 'ier dees deur in, dan komme me-n-op 't koor....

Boven pakte de koster het klokketouw en met een paar forse rukken haalde hij de eerste gonzing al uit de klok. Toen begon er een galmendans, zo vrolik en luid en driftig, dat Merijntje er bij stond te popelen van een ongeduldige vreugde. Het touw sprong in Flierefluiters sterke handen met wonderlike vaart en heftigheid op en neer en boven hun hoofden vlood de bronzen zang van de klok breed en haastig de toren uit en de velden over, de wijde omtrek in, waar de arbeiders op de akkers opnieuw de gebogen ruggen strekten en met de hand boven de ogen naar het dorp keken, mompelend:

– 't Is woonder wat er toch opdoet mee meneer pestoor!

Merijntje klapte in zijn handen van verrukking, en riep:

– Ma'k oan 't touw 'ange, Flierefluiter? Toe ma'k er oan 'ange?

Lachend greep de klokluider het kereltje onder de armen, tilde hem hoog boven zijn hoofd, en daar hing hij, vervaarlik ver van de vloer en werd in suizende vaart op en neer getrokken. Zijn ogen stonden wijd van angst, maar hij hield zich stevig vast, en genoot ondanks vrees en benauwdheid hemelse verrukkingen. Zijn hart klopte snel en hij voelde de zuiging van de dolle vaart als een weeë leegte door zijn buik trekken. En toen de klok was stil gevallen, en hij hijgend op de bank bij het raampje zat, lachte hij nog na van vreugde en zei dankbaar:

- Zo 'oog 'em ik nog nooit gewiest!.... Gij kun luie, Flierefluter!
- Da'gloof ik ok gloof ik, antwoordde de koster. Eén gij kun sliengere!.... Ge leeke'wel een sliengeroapke!
- Toen kwam hij naast Merijntje bij het venster zitten en vroeg:
- 'Edd'ier nooit es gin kaboutertjes gezien, Merijntje?
- Verbaasd wendde de kleine jonge zijn ronde oogjes naar het ernstige gezicht van de vrager. Aarzelend lachte hij en zei:
- Kaboutertjes? 'Ier?
- Van eiges. Van die kleine torenmannekes. Die kunde van d'aandere kabouters onderkennen onda' z'een kloksken oan de punt van der mutske droage.
- Ge leuge zeker? veronderstelde Merijntje ongelovig.
- Flierefluter keek rond in de half duistere ruimte met de zware, bestoven balken en de dikke spinraggen, die in alle hoeken slierden.
- 'k Zien d'r nou net ginnen eene.... stil es!.... 'Oorde't nie zachjes kroake doar in dien 'oek?
- Merijntje luisterde gespannen, doch hij hoorde alleen het kloppen van zijn eigen hart.... Maar toen.... ja.... daar ging een zacht, geheimzinnig gekraak door de balken, heel, heel zacht en heel eventjes maar. Onwillekeurig greep de kleine jongen de mouw van de grote man naast hem vast.
- D'r zijn d'r bepoald, Merijntje, fluisterde de koster. Oorde ge ze wel loope? Het bleef stil. Merijntje herademde.
- 'k Gloof er niks van, zei hij dapper. 'k 'Em er nog nooit een g'oord of gezien.
- Oooo! riep de ander, moar a'ge 't nie glooft, zùl d'r ok nooit gin zien, Merijntje!
- 't Is-t-er net mee as mee zo'n 'oop aandere dienge: a'ge 'r nie oan glooft zulde ze nooit zien.... Die gloove, die zien veul meer as all'aandere!

Merijntje keek hem aandachtig in de ogen. Het woord geloven had voor hem een zware klank en was met vele wonderen nauw verbonden. De woorden van Flierefluitier vond hij erg mooi, maar hij kon ze zo haastig niet verwerken. En met een benepen stemmetje bekende hij:

– 'k Zijn een bietje bang.

Flierefluitier begon te lachen en zei luchtig

– Moar zijde nou toch zot, Merijntje? Die torenmannekes doen toch gin kwoad! Ze spreie de bedjes vor de jonge kaauwkkes één vor de fliermùskes één vor de dufkes, die in de toren 'ouwe. Eén ze joage de klaampers weg, die de jonge veugeltjes wille roove.... Eén op ouwejoars-oavond, dan komme z'ammoal bij mekoaren één dan poetse ze de groote klok. Ze moaken 'em zo zuiver, dat ie d'r weer een 'eel joar tege kan.... A'ge goed lùstert kund'op ouwejaarsoaved om twoalf ure duidelik 'ooren 'oe d'r mutseklokskes kliengele, doar 'eel in d'oogte....

Nu Flierefluitier zoveel bizonderheden van de torenkabouters vertelde, ging het niet aan om langer te twifelen. En het was ook eigenlijk veel te aardig om het niet te geloven.

– Jemich! zei Merijntje. Wa' zou ik gèren es zo'n torenmanneke zien! 'k Zal vortoan goed uitkijke!

– Da'motte moar doen, Merijntje, dan zulde zeker den eenen dag of den aandere zo'n kaboutertje zien. Een dan mot em een geunst vroage. Ze kunne toovere, ziede.

Merijntje dacht na en verbleekte.

– Zou ik, begon hij aarzelend, en stakte dan.

– Nou? glimlachte Flierefluitier. Woude vroagen om een keneelstek, die nooit opgezoge komt?

– Neeë, antwoordde peinzend de kleine jongen. Moar zou ik.... zou ik zo'n manneke kunne vroagen of at ie de Kruik uit 't kot wilt oale?

Flierefluitiers gezicht werd strak. Met een traag gebaar

lei hij zijn hand op Merijntjes schouder en zei met vreemd-zachte stem:

- Kleine jonge.... Jouw kleine jonge toch!....
- Zouwe ze da'nie kunne, Flierefluitier? vroeg Merijntje benauwd.
- 'k Zijn bang a'ze da'nie kunne, Merijntje.... Die boete verdiend 'eet mot boete doen, ziede.... doar meuge de kabouters ok niks oan veraandere. 'k Zou ze moar wad'aanders vroagen a'k jouw was.

Merijntje boog het hoofd. Hij begreep het en het verschrikkelijke stond weer voor hem: de Kruik was reddeloos verloren, door zijn eigen vreselijke schuld.... Hoe was het toch mogelijk geweest, dat zo'n goeie kerel zo iets ontzettends had kunnen doen?....

- Nou, zei Flierefluitier opbeurend, toe, allee! Ge kunt toch ok wel wad' uitdeinke, da' nie onmogelik is één toch leutig!

Merijntje lichtte het hoofd op en keek hem nadenkend aan. Toen sprong hij opgewonden van de bank en riep:

- Dan za'k ze vroagen of ad'Oons Lievrouwke weer vrom mag komme!
De man keek ietwat onnozel.
 - Oons Lievrouwke? vroeg hij aarzelend. Oe meende da'zo?
 - Wel, Oons Lievrouwke!.... Da's ommes meneer Walter z'n vrouw van over de Vliet! O! Flierefluitier.... da's toch zo'n lief wefke! Dòar 'ou ik zó veul van!
 - Mevrouw Walter van over de Vliet? vroeg de koster.
 - Sjuust! riep de kleine jongen. Kende die soms?
 - Nou! riep Flierefluitier, even geestdriftig nu als de kleine jongen. Moar dóar 'ed een goei gedacht g'ad! 'k Goan doalik zoeken of a'k gin torenmanneke vinn kan.... Sappersti' da' zou me-n-een schoon dieng zijn, Merijntjen, amme-n-Oons Lievrouwken es vrom konne krije!
- En met grote stappen liep hij rond, stak zijn lange bo-

venlijf in alle hoeken en gaten, keek over binten en balken, graaide met zijn grote grijphanden in de donkerste holen en spleten. Nieuwsgierig keek de kleine jongen toe, verlangend en beducht tegelijk. Maar spoedig kwam de koster met een teleurgesteld gezicht bij hem terug, sloeg kletsend het stof van zijn handen en zei:

– 't Is-t-er neven, or, jongeske. Ze zijn d'r van deur. Ik deink a'ze te veul verschrokke zijn, omda'me t'aard geproat emme. Een aandere keer zumme beter oppasse, Merijntje. Een nou goan me-n-es noar beneje: 't zal tijd wooren om noar school te goan.

– Eén ma'k dan van middeg weer mee om te luie?

– Van eiges. Me zijn nou toch kameroadjes gewooren, 'ee, één me motte zien amme-n-een torenmanneke vinnen om Oons Lievrouwke vrom te vroage.

En zo stapte die morgen een hoopvol en gelukkig Merijntje de school binnen.... Het zonnetje begon toch weer te schijnen, en de nieuwe grote kameraad trok geweldig aan zijn willige genegenheid!

V.

Het dorp was allengs een weinig van zijn verbazing bekomen. Flierefluiter woonde op z'n eentje in het huisje, dat door de vorige koster verlaten was, en aan de kerk behoorde, en hij deed zijn dienst zonder malligheden. De spotters waren wel een beetje teleurgesteld. De kwezels voelden hun heilige verontwaardiging langzaam aan wijken, maar ze hielden niettemin de ogen goed open, wantrouwend tegenover de vreemdsoortige indringer, die vandaag of morgen onvermijdelijk het een of andere schandaal zou uithalen in het heilig ambt van kerkedienaar. Niemand echter kon anders getuigen, of Flierefluiter gedroeg zich voorbeeldig in zijn dienst. Bovendien zong

hij met een fraaie, diepe bariton de solo's in de hoogmis en had, toen de ouwe bovenmeester met knobbeljicht in bed moest blijven, het orgel bespeeld, zo prachtig, dat iedereen omgekeken had, verbaasd hoe dat oude instrument deze ruisende en rollende muziek kon voortbrengen.

Op een zachte wenk van meneer pastoor hadden ze Flierefluiten, die niets bezat, gul in zijn meubeltjes gezet. De een had een stoel gegeven, de ander een tafel, een derde een kastje, anderen een bed, lakens en dekens, tafel- en keukengerei. 't Is waar, dat dit edelmoedig geschonken huisraad meest in vrij deerniswaardige staat verkeerde en Flierefluiten heel wat hoofdbreken had gekost, eer het weer zo ver was opgelapt, dat het enigermate aan zijn oorspronkelijke bedoeling kon beantwoorden. De vrolike koster had lustiger gelachen en uitbundiger bedankt bij elk nieuw bouwvallig getuigenis van christelijke naastenliefde, dat bij hem werd afgeladen. Het eindresultaat was verwonderlijk. Met de zonderlingste grilligheid stonden de dingen door het kamertje en de keuken verspreid en hij had alles opgelapt zonder enige behoefte aan fijne afwerking. Stoelen en tafels en kast vertoonden overal opgespijkerde latten en plankjes en stokken als vreemdsoortige littekens en builen en puisten. Ten slotte had Geert, de verver, hem aan verf en kwasten geholpen, en Flierefluiten had zijn meubels grasgroen geschilderd, maar de herstellingen met fel rood en geel en blauw gemarkeerd. Dat was om hulde te brengen aan de gulheid der goede gevers, naar hij zei, en Merijntje was naast hem waarschijnlijk de enige, die het resultaat van zijn meubelkunst prachtig vond.

Hij had ook twee horren gekregen, en die zelf naar de heersende smaak met fraaie tableaux gedecoreerd. En om zijn schilderijen had het halve dorp zich een stuip gelachen, terwijl de andere helft, beter voorzien van ge-

voel voor betamelikheid, in zedelijke verontwaardiging had gezoden. Op de ene hor zag je een man in 't zwart, die allebei zijn handen in een zwarte kist gestoken hield, waar O.B. op stond, wat duidelijk offerblok moest betekenen; op de achtergrond was een groene heg geschilderd, waarbovenuit je een vrouwenhoofd zag, midden tussen een vijftal grijze-mannenkoppen, dicht bijeen en kennelijk elkaar verdringend om het naast bij het vrouwenhoofd te komen. Volgens Flierefluiters toelichting hadden de grijze kerels onmiskenbare weduwnaarstrekken op hun kalkachtige tronies. Het kunstwerk voor het andere raam verbeeldde een lange, zotte figuur met een belangrijk waterhoofd; hij speelde op een enorm dikke dwarsfluit, en zijn voeten waren met een onevenredig zware ketting aan een speelgoedkerkje op de achtergrond verbonden; een eindje van hem af stond een schraal pastoorsfiguurtje, rond wiens hoofd een verwarde massa witte wol pluisde en wiens gezicht één diaboliese grijns was.

Het leek een vreemdsoortige, primitieve schilderkunst, die aan negerplastiek en kinderprobeersels had kunnen doen denken. Maar Flierefluiters was er zeer trots op: het was zijn wraak op de omstandigheden, en op de personen, die daarin een rol gespeeld hadden en derhalve medeschuldig waren aan zijn belachelijk noodlot. En de opschudding, die de beschilderde horren op het dorp teweeg brachten, stemde de koster-tegen-wil-en-dank milder. Toch had hij hardnekkig alle goede raadgevers uitgelachen, als ze hem poogden over te halen de hatelike karikaturen weg te nemen. Eindelijk was de gulle schenker van de horren, een schuchter mager kereltje, opgestookt door een paar spinnekoppen van kwezels, bij hem gekomen en had wat gehakkeld van een vergissing, en dat hij de horren nou maar kwam terughalen. Toen had Flierefluiters geschreeuwd van het lachen, het verschrikte

mannelijke beest gepakt, zijn neus met de verfkwast dik blauw beklodderd en hem zo met een vriendschappelijke schop onder zijn broek op straat gezet, waar de kinderen hem gillend en joelend hadden overgenomen en thuisgebracht. De ergernis-gevende horren bleven waar ze waren.

Maar afgezien van deze picturale uitpattingen kon niemand vooralsnog iets op de gedragingen van de koster aanmerken. Hij deed zijn werk naar behoren. Alleen maakte hij vaak grote wandelingen en voor die gelegenheden had hij de schoenmaker geprest de klok voor hem te gaan luiden, als hij soms te laat was. Zo won hij zich vele vrije uren, waarin hij rond zwierf door de omtrek en in de naburige dorpen, zichzelf en zijn talrijke vrienden trakterend op glazen schuimend bier, vertellend en luisterend naar de verhalen van anderen, spelend op zijn fluit en vol galgenhumor spottend met zijn nieuwe maatschappelijke waardigheid.

Van zijn eerste maand kosterstraktement en kaarsengeld kocht hij in de stad een grote harmonika en lokte daar op mooie avonden het jonge volk mee voor zijn deur, waar ze zongen, soms dansten, en menigmaal schandalig lang bleven plakken, luisterend naar de zotte vertelsels, die Flierefluiter de een na de ander uit zijn fabelachtig geheugen ofwel uit zijn onuitputtelijke fantasie opdiepte. Het werd een vrolijk voorjaar op het dorp, en de onthutste kwezels spraken huiverend van Sodom en Gomorrha en wachtten angstig op de wraak van de toornige God hunner benepen gewetens.

De pastoor en Merijntje aanbaden de nieuwe koster met een gelijksoortige, van bewondering doormengde genegenheid. Menige avond zat Flierefluiter in de rustige pastoriekamer met de trijpen kussenstoelen, rookte de sigaren van de pastoor, dronk zijn bier en plaagde de oude, brommerige Jans, die hij beweerde nog te zullen

leren lachen. Hij disputeerde met de pastoor, vertelde hem van zijn zwerftochten en Uilespiegelstreken, en verkondigde ketterse theoriën, waar Jans het benauwd van kreeg, als ze toevallig in de kamer was, maar waar de oude priester om glimlachte zonder ooit boos te worden of er ernstig tegen in te gaan.

Merijntje ging naar hem luisteren als hij thuis op de fluit speelde, zat met de handen om de knieën op een schel geschilderde stoel, en ontlokte zijn vriend gedurfde verhalen over torenkabouters en andere fantastiese wezens, die de zwerver op zijn dooltochten ontmoet en waar hij vertrouwelijk mee verkeer had. Telkens als ze gingen luiden, zei Merijntje, zodra ze van het koor naar de klokkekamer klommen, fluisterend:

– Uust, Flierefluiters.... deinkt om de torenmannekes.... meschien zit er nou wel een op de balleke!

Dan gingen ze behoedzaam verder, liepen op hun tenen, met een vinger op de lippen en keken speurend rond in het halfdonker van de geheimzinnige torenzolder, maar nooit zagen ze zo'n minuscuul toveraartje. Hoewel Merijntje vast overtuigd was, dat hij al een paar maal een zacht klokjesgeklingel gehoord had van torenmannetjes, die zich snel uit de voeten maakten bij hun nadering. En op een middag kreeg hij het onomstotelijke bewijs, dat er kabouterijtjes in de toren leefden.... Hij was te laat gekomen om met Flierefluiters tegelijk naar boven te gaan, en hem onder het luiden toen maar nageklommen. De klok zweeg al, toen hij pas op het koor was, en terwijl hij de laatste trap beklauterde, hoorde hij Flierefluiters hardop praten en dan telkens een fijn piepstemmetje, dat hem antwoord gaf, maar dat Merijntje niet kon verstaan. Met kloppend hart staakte de kleine jongen zijn klimpartij. Wat was dat?.... Met wie praatte Flierefluiters daar?.... Dat piepstemmetje kon toch niet van een andere jongen zijn? Zou....

Haastig klom hij verder. Bijna was hij met zijn hoofd boven de trap, toen hij de koster verwonderd en ontevreden hoorde zeggen:

– Ei, wa's da'nou? Woar zijde zo gaauw?.... Wacht een bietje! Seffes kom Merijntje meschien nog!

Meteen verscheen Merijntjes hoofd al, vuurrood, met grote, nieuwsgierige ogen.

– Aah! Merijntje! Da's nou toch spijtig! riep Flierefluiter. Woarom zijde nie vijf minuutjes vroeger gekomme?

– Wie was-t-er bij je? vroeg Merijntje ademloos.

– Wel, da's nog al wiedades: een torenkaboutertje!.... Zó'n piezemanneke! en hij wees een paar decimeter van de grond,

– Ge zij zot! riep Merijntje onthutst,

– Wel wel, wa's da' nou toch spijtig! herhaalde de koster, zonder op de onwelwillende diagnose in te gaan. Net dien eene keer a'ge te loat komt, tref ik zo'n torenmanneken één 'ij is sebiet vort a'ge je neus bove de vloer stikt. Ge zij nie fortuinig, Merijntje.

– 'Oe zag-t-ie d'r uit? Wad'ad ie oan? vroeg de kleine jongen teleurgesteld.

– IJ 'ad een graauw bûsken oan. Ik gloof 'at van spindroad gemoakt was. Eén 'ij 'ad een kemiek sikske, net as de bok van Testers één da'siksken aaiden ie 'eel de tijd deur. Eén z'n stemmeke leken sjuust op 't piepen van een muis.

– 'k 'Em et gehoord, riep Merijntje. Eén wa'zeet ie?

– IJ zee, dat ie 'ier een dubbeltje wies lègen, één da'-degene, die 't von et 'ouwe moog.

– Verroest! verbaasde de kleine jongen zich. Eén 'edde nie gevroge woar a't leet?

– Dad'em ik vergete! bekende de koster verslagen, en krabde zich achter het oor.

– Ge zijd'een suffer! schold Merijntje verontwaardigd. Een dubbeltje nog all!....

Woar zou et zijn?.... Loat oons gaauw goan zoeken, jong!

– 'IJ zee zo iets van tweede ballek liengs, gloof ik, zei Flierefluiter opstaand.

Merijntje was er al bij, sprong op de bank en wreef met zijn vinger ijverig door het stof. En daar vond hij werkelijk een dubbeltje, een blank, rond dubbeltje, dat tien centen waard was, een onmetelik vermogen!

– 'k 'Em et, Flierefluiter! 'k 'Em et! juichte hij, sprong van de bank en danste lachend voor de koster rond, die beteuterd naar het blinkende dubbeltje in de triomfantelik opgeheven kleine hand stond te kijken.

– Zo'n sakkerse geluksbroek! mopperde hij. Dad'edde me lillik vor m'n neus weggepakt, 'aandjegaauw! Eén 't kwam mijn toe!

– Da's nieë! riep Merijntje strijdlustig. Want et torenmanneke 'ee gezeed: die 't vindt mag et ouwe. Eén ik 'em et gevonne!

– Da's woar, bekende Flierefluiter spijtig, doar kan 'k niks tegen inbrengen,

– O, da' wou ik ok zège! triomfeerde Merijntje, en stak het dubbeltje veilig in zijn broekzak. Maar hij kreeg toch medelijden met zijn vriend die er zo kaal was afgekomen en zo beduusd keek, en daarom stelde hij edelmoedig voor:

– Nou, witte wa'? Me zullen et soame deele. 'k Zal et bij vrouw Broekoates wisselen, één dan kredde gij ok vijf cènte.

Flierefluiter lachte en schudde hem aan zijn schouder heen en weer. Maar hij weigerde het fortuin, dat hem zo gul werd aangeboden:

– Neeë, Merijntje, da'dùrf ik nie oan te neme. 't Torenmanneken 'ee gezeed: die 't vindt mag et 'ouwe, één wat die kleine toovenèers zège, doar 'ouw ik m'n eige moar liefst oan. Ze moesen es nijig op me woore!

Merijntje zag het gevaar in en berustte. Hij zou het dubbeltje in z'n spaarpot doen. Speurend keek hij rond of

er nog niet eens een kabouter zou komen opdagen. En ineens vroeg hij:

– Woar leve die torenmannekes van, Flierefluiters?

– 'k Gloof a'ze spinnekoppen eten één vliegen één muizen één zo, antwoordde die onverschillig.

– Ajazzes! riep de kleine jongen vol afschuw. Wa'n vùlderike! Of leugende soms?

Toen, zonder het antwoord af te wachten, vroeg hij:

– Zèg, Flierefluiters, ma'k es mee, a'g'op een Woensdag-e-middeg goat kuiere?

– Da'meude zeker, gaf de koster gul toe. Den eeste Woensdag a't mooi weer is, or!

– Lekker! riep Merijntje. Net as mee de Kruik. Da' was ok zo leutig, jong!

Toen verstilde eensklaps zijn gezichtje. Flierefluiters zag het en zei gauw:

– Kom, kreukel, klimd'op m'n schoere, dan za'k j'es noar beneje droage!

En dat werd een feestelijke tocht....

Twede hoofdstuk.

I.

HET wijde land lag onder de milde lentezon opengespreid en op alle dijken in het wijkende verschieft groenden zacht de bomen. Op de akkers sproten de eerste scheuten van het nieuwe gewas uit de grauwe, rulle aarde, en in de vlierstruiken, die frommelige kleine blaadjes openvouwden, was het luid van de driftige vogeltjes, die bedrijvig in het hout pikten en onstuimig achter elkaar aanjoegen onder hartstochtelik gepiep en gesjilp. De hemel was blinkend blauw, als met nieuw satijn overspannen, en de enkele witte wolkjes, die hoog en snel naar het westen liepen, waren wit als het dons der zwanen, statig drijvend op het diepzwart spiegelende water van de Kreek. De eerste bijen snorden in rechte lijn voorbij, en een enkele vroege vlinder wankelde, dronken van licht en zonneschijn, over de landen, zoekend naar de schaarse bloemen, die zoo vroeg al hun honingkelkjes opengedaan hadden. Maar veel was er nog niet te halen, want tussen het sprietige, helder groene gras sterrelden nog enkel wat schel-witte madeliefjes en botergele speenkruidbloempjes. Zware geuren van opengewoelde grond en halfvergane mest dreven in de koele lucht. Overal zwol het nieuwe seizoen uit de donkere boomknoesten en uit de dampende aarde, de eindeloos vruchtbare, eeuwige vernieuwster van het oude, goede leven.

Flierefluiter liep met de handen in de zakken, de vale hoed achter op zijn grote kop geschoven, met lange passen over de lage polderweg, en lustig galmde zijn stemt:

Bij oons in 't dùrpke zijn de meskes
O, as engeltjes zo schoon!
Eén as zij oan m'n jaske trekken

Eén dan roepe: – Dag Antoon!....
 Begin ik te bloze,
 Gelijk de roze!....
 Ad'een meske mijn beziet,
 Zou ik wel wille,
 Joa zeker wille....
 Moar oach 'eer.... ik dùhùhùrref nie!....

Hij lachte luid en vrolik, en Merijntje, die met snelle pasjes naast zijn lange benen dribbelde, vroeg nieuwsgierig:

– Wa'dùrfde nie, Flierefluter?

– Hèe? Watte? riep deze, verbaasd neerziend op de kleine jongen, die hij in de vreugde van het zwerven helemaal vergeten had.

– Wa'ge nie dùrft?.... Ge zieng toch: moar oach'eer, ik dùhùhùrref nie?

– O, bedoelde da'?.... Joa.... ziedes, Merijntje.... zo, kijk.... 't is zo moar een lieke, motte deinken, 'ee?

– Dùrfde nie mee de meskes te revotte soms? vroeg Merijntje, en Flierefluter schoot in een baldadige lach.

– Ikke wel, or, blufte hij. Moar de vènt van da'lieke die dorf 'et nie. Eén gij, Merijntje?

– Dùrreve, overwoog de jongen, d'r is nog al wad' oan te dùrreve. Moar ik moei m'n eige nie mee die flauwerike van meide. Die schreeuwen altij drek, één dan da' vervelend gegiechel. Neeën, ik kan ze nie uitstoan.

– Goed zo, prees Flierefluter. Gij zijd'een man. 'Ouw j'w eige moar zo wijd van da'vrouwvolk vandoan a'ge kunt, jonge. Ze brengen overal moar oonrust één schoai één schaande.

Hij lachte daverend, stak zijn lange armen boven zijn hoofd en louwde dat het over de velden schalde. Toen liet hij zich als een dolle in het gras aan de kant van de weg vallen, en rolde met spartelende armen en benen, als een paard door de wei, om en om. Merijntje werd

door zijn dwaze vrolijkheid aangestoken en sprong onverhoeds boven op Flierefluiters buik, die van de schrik begon te kwaken als een angstige gans. Maar dan sloeg hij vlug de armen om zijn kleine belager en daar worstelden zij en rolden, en schreeuwden en lachten. En Merijntje won het. Triomfantelijk zat hij op Flierefluiters borst en hield hem zijn kleine, stevige vuist onder de lange, van benauwdheid snuivende neus. Geweldig dreigde hij:

– Vroag genoade, groote sloeber, of ik tamboer d'r op, één ik moak 'aksel van je!

Flierefluiters jammerde erbarmelijk om genade. Het was verbazend zo'n angst als hij voor Merijntjes vuisten toonde, en deze was zó in zijn schik met z'n overwinning, dat hij stevig op en neer danste op het weerloze lijf van zijn slachtoffer, dat steunde en kreunde, zijn groot gezicht krampachtig vertrok en ootmoedig smeekte om vrij gelaten te worden.

– A'ge belooft, da'ge me-n-een ver'oaltje vertelt, bedong Merijntje en de benarde Flierefluiters stemde haastig in deze voorwaarde toe.

Daarop ging de kleine overwinnaar op zij, en de grote overwonnenen stond op en keek eens rond of de wereld sinds zijn smadelijke nederlaag niet veranderd was.

Aan de overzijde van de sloot stond een bruin paard en keek met zijn grote, glanzende ogen verbaasd naar de twee levenmakers in het gras van de wegberm.

– Wel, verdilleme! riep Flierefluiters woedend. Da' lillik 'oepelpèerd stoa me-n-uit te lachen, omda'k et verloren 'em! Wacht es!

En onder vervaarlijk geschreeuw en heftig gezwaai met zijn armen sprong hij over de sloot op het paard toe, dat door een wilde schrik werd aangegrepen en met grote sprongen weg galoppeerde. De grond dreunde er van en zwarte aardkluiten vlogen achter de wild slaande

hoeven de lucht in. Flierefluiter kronkelde zich van de lach en stapte van louter plezier bij vergissing met zijn ene voet in de sloot, Waarop hij plotseling met lachen ophield en met een beduusd gezicht zijn been terugtrok, zo haastig en verschrikt, dat Merijntje het dacht te besterven van pret.

Flierefluiter sprong terug over de sloot. Hij schopte met zijn kletsnat been in de lucht, dat de druppels in bogen rond stoven, en klaagde op verwijtende toon:

– Motte gij doar nog om lache, slecht jongeske?.... Wacht moar.... 't zal je d'r nog es noar vergoan!

– Joa moar, schaterde Merijntje, 't was ok zo kemiek!

– Ik von et nikske nie kemiek, verzekerde Flierefluiter. Moar gij 'è leut in een aandermans oongeluk, één da's doodzoonde, jongesken, a'ge da' moar omt'ouwt!

– Ge leugen et wel ok! pleitte de kleine jongen, dadelik ernstiger. Ik lachte-n-einkel moar omda gij zukke zotte smoele stong te trekke.

– Nou, loat oons dan moar wijer gaan, zuchtte de koster. Gij 'è toch altij gelijk.

Ze stapten voort en zwegen even. Merijntje was door de opmerking over de doodzonde aan 't piekeren geslagen. In gedachten vergeleek hij de nieuwe makker met de vroegere, En eensklaps vroeg hij:

– Gij gloofd'oan God, 'ee, Flierefluiter?

– Da's nog al glad, antwoordde die zonder aarzelen. 'Oe kan iemes nou zo loomp zijn om nie oan God te gloove!

– De Kruik gloofde d'r nie oan, zei Merijntje stil, en hij verwachtte het antwoord, dat hij van zijn grootmoeder en van zo vele anderen gehoord had: Doarom is ie ok verlore goean.

Maar Flierefluiter zei rustig:

– Ge zijd'abuis, Merijntje: 'ij gloofde d'r wel oan.

Met een schok stond Merijntje stil.

– 'IJ zee zelf van nie! riep hij.

– Eén toch gloofden ie d'r oan, hield Flierefluiters vol. Moar 't was een aandere God as doar gij oan glooft, één weer een aanderen as doar ik oan gloof.

Het duizelde Merijntje en werktuigelik zei hij het catechismus-zinnetje:

– D'r is moar eene God.

– Van eiges, stemde Flierefluiters gul toe, maar hij voegde er zonderlingewijze achter: vor ielek meins is-t-er moar eene God.

Merijntje was maar half tevreden. Hij keek naar het ernstige gezicht van de lange man naast hem omhoog, of die hem soms voor de gek liep te houden. Na een wijle vroeg hij:

– Flierefluiters.... wie is-t-er nou eigelik staarker: God of den duvel?

– D'r is gin duvel, zei Flierefluiters kalm.

Verbaasd keek de kleine jongen hem aan.

– 'Oe witte da'? vroeg hij listig.

– 'k 'Em em nog nooit gezien, antwoordde de ander luchtig.

– Da's zotteklets, stelde Merijntje vast, en om die apodictiese uitspraak meer kracht bij te zetten, vroeg hij er achter:

– Edde God soms wel gezien, gij?

En tot zijn verbazing kwam prompt het antwoord:

– Die zien 'k toch ommes iederen dag. Gij nie soms?

Nu werd het Merijntje toch te bar. Hij keek wantrouwig naar Flierefluiters gezicht, maar dat stond doodernstig. Daarom zei hij:

– Ge zij zeker een ketter, gij? Wa' verbeelde gij j'w eige wel, a'g Oonze Lieven 'eer zien kunt! Doar mot' een 'eele grooten 'eilige vor zijn! 'Ouw j'w eige vor de zot.

– Ge mot nie kwoad woore, Merijntje, antwoordde Flierefluiters geamuseerd. Kek nou es roond. Ziede die mooie

blaauwe locht dan nie, één die boome mee d'r jonge bloaikes, één da' lekker gras, één de blommekes één de veugeltjes één de biekes, één mijn één jouw.... Nou, dad' ammoal bij mekoare, da's God.

De kleine jongen dacht na. Hij voelde zich opgelucht. Hij begreep nu wat de man bedoelde, en dat was niks bizonders. Meneer pastoor had ook wel eens ongeveer zo gesproken. Maar Flierefluiter had dat totaal verkeerd begrepen. En daarom hielp Merijntje hem uit de droom:

– Joa, a'ge 't zo bedoelt.... Ge kend' Oonze Lieven 'eer oan z'n waarke, da' weet ik ok wel. Moar da's Oonze Lieven 'eer zelf nie, manneke, da's nog een groot verschil. Eén.... één, stotterde hij, zoekend om z'n snelle gedachten onder woorden te brengen, één dan kond 'ok wel zège, da'ge den duvel ziet, want.... want ge zie toch dikkels genog dat de meinse kwoad doen, één ge zoondigt toch zelf zeker ok wel es.... nou, dan is den duvel d'r ok, net zo goed as God!

Flierefluiter keek naar het warme gezichtje met de grote, blinkende ogen, en verbaasde zich. Hoofdschuddend zei hij

– Wel wel, Merijntje, wa'kunde gij klassinere! Ge proat me-n-oan alle kaante vast! Gij mot moar pestoor woore!

– O, dochte soms a'k da' nie wier? vroeg de kleine boetprediker verontwaardigd. Toen drong hij aan op een definitieve bekentenis: Eén gloofde nou, 'at er een duvel is?

De lange man schudde het hoofd; beslist zei hij:

– Neeë, da'gloof ik nie. 'k 'Ouw vuls te veul van Oonze Lieven'eer om te glooven 'at er een duvel is.

Ontevreden keek Merijntje hem recht in zijn ogen.

– Ge zijd'een'alleven ongeloovige, rekende hij uit. Da zak es tege meneer pestoor zège, jongeske!

– Goa grust je gang, lachte Flierefluiter. Meschien gooit ie me dan de deur wel uit: dan was ik in eens verlost!

– Verlost? herhaalde de jongen verwonderd. Zijde gij dan nie blij, a'ge kùster meugt zijn?

– Blij? riep de man, verontwaardigd op zijn beurt. 'k Lèeg er iederen oaved in m'n bed om te schreeuwe.... Ge zij beslikt, gij, om te deinken a'k doar blij om zou kunne zijn! 't Is nog al wa'lekkers. In plek van overal roond te meuge trekke deur die mooie wijje wèrld, altij in zo'n muf kotje woonen één op sokke roondscharrelen in een duffe kerk! 'k Wou 'at er morregen een aander kwam, die dad'armzoalig boantje van me-n-overnoom.

– Wi'k es zège, wa'gij zijt? riep Merijntje, van oprechte toorn vervuld, gij zijd'een oondaankboaren'oond, één doar zijde gaauw mee gepreze.

– Merijntje, Merijntje, klaagde Flierefluiters op half huilende toon. Gij zij toch zo streng vor me! Ge mot me-n-een bietje meinslievender b'aandelen, aandere zulde me nog oan 't blète moake.

Merijntje werd kwaad om het komiek-huilerige gezicht van zijn lange kameraad, en hij begon te geloven, dat die nog geen ogenblik ernstig geweest was, zolang het gesprek had geduurd. En daarom viel hij nijdig uit:

– Oach gij! Ge doe niks as me vor den oap'ouwe. Ik geef jouw gin oasem meer, nou witte 't.

– Joa, Merijntje, antwoordde Flierefluiters nederig. 'k Zal prebeeren om m'n leve te betere, moar ik weet nie of at lukke zal, or.

– Verroest! wenste de kleine jongen uit de grond van zijn hart, en hij beet de lippen opeen, vast besloten, die ellendige spotter geen antwoord meer te geven.

Zwijgend liepen ze enige tijd naast elkander voort. Dan zei Flierefluiters listig:

– Ik wed a'gij nie tuffe zou in een kom geitemelk mee suker.

Aanstands was Merijntje zijn onvriendelik besluit vergeten, en hij antwoordde begerig:

– Neeë, da'zou ik net nie.

– Dan goan me noar vrouw Besjoane, stelde de man

vast. Die ken ik goed, één die 'eed een geit, Merijntje.... zó'n geit! en hij wees de grootte van een halfwas koe, één die gífd'een melkske.... mmmm!.... of-t-er een engeltjen op je tong piest!

– Ajazzes, vùlderik! schold Merijntje lachend.

– Vùlderik? Vùlderik? Ge wit toch zeker ok wel, dat d'engeltjes puren 'oning piesen, 'ee?

– Oach, scheer toch uit, zot! schaterde de jongen.

– Nou, ge zul et zelf zien, a'g'in den'emel komt, voorspelde de koster. Eén nou 'ier da'bruggesken over, om de geitemelk van vrouw Besjoane te proeve.

Achter elkaar liepen ze het vermolmde vlondertje over en Flierefluitier, die goed de weg scheen te weten, zwenkte het tuintje door naar de achterdeur, die hij zonder kloppen of 'volk' roepen open deed. Hij stak zijn hoofd naar binnen en riep vrolijk:

– Aaah, Marjanneken'oe goaget er mee?

Merijntje liep achter hem naar binnen en groette vrouw Besjoane, die, zeker van schrik, een kleur had gekregen als bloed, en van de tafel opstond, haar naaiwerk neerlegend. Naast haar stond haar dochtertje Nelleke, die Merijntje wel kende: ze was een jaar jonger dan hij en ging op school in het dorp, waar ze een klas lager zat. En dus had Merijntje het nooit in zijn jongenshoofd gekregen notitie van haar te nemen.

II.

Het kwam Merijntje voor, dat vrouw Besjoane nou niet precies een en al verrukking was over hun onverwacht bezoek. Ze was zelfs helemaal niet vriendelijk, maar Flierefluitier had haar lachende een hand gegeven, en hij hield haar hand vast, terwijl hij haar op verdrietige toon verweet:

- Wa'kekte toch lillik, Marjanneke? Toe lacht es een keer, want 't is net of de zon niet meer schijnt, a'gij zo'n stuurs bakkes trekt!
- 'k 'Em nog al reden om tege jou te lache, antwoordde vrouw Besjoane bokkig. Toe laat m'n 'aand los, asteblieft.
- Nie voor a'ge gelachen 'ed, dreigde Flierefluter, maar de vrouw keek boos en Merijntje voelde zich onplezierig.
- Ge meent er ommes gin sikkepit van, lachte zijn vriend en liet haar hand los. Moar ik zal je toch wel oan 't lache krijge, wacht moar.... Wit'al a'k kùster gewoore zijn?
- Joa, da'weet ik, antwoordde de vrouw snibbig. Schaande genug.
- Sjuust mijn gedacht, bekende Flierefluter, moar ik kan't nie gebetere, ziede: meneer pestoor 'ee me gladweg gedwonge. Da's toch zo'n kwoai manneken, 'ee!
- Hij ging op z'n gemak ruter-te-paard op een stoel zitten, lei z'n armen op de leuning en trok smakelik dikke rookwolken uit zijn pijp. De vrouw was weer gaan zitten en nam haar naaiwerk op, een hemdje van Nelleke, waar ze een lap op zette.
- Zo'n klein 'emmeke toch, zei Flierefluter. Kunde gij j'w eige de tijd nog te binne brenge, Marjanne, da zo'n 'emmeke jouw te klein was?
- Neeë, da' kan 'k zeker nie, antwoordde de vrouw stug.
- Da's aandere zo moeielik nie, vond hij, en toen ze wat verwonderd even haar ogen naar hem ophief: deinkte soms 'at je nou te gróót is?
- De vrouw begreep, dat ze beet genomen was. Een flauwe glimlach vertrok haar mond, en ze zei:
- Oach gij, kwidam!
- Giesteren 'm ik toch een klucht g'ad, meid, ging Flierefluter voort. Ge mot er mee dood, a'k 'et vertel. Za'k 'et es vertelle?
- Da' motte gij wete.

– Joa, moar dan mot'eest es tege de kùster lache!

En inderdaad vleugde een lach over het gezicht van vrouw Besjoane, hoe zeer ze ook haar best deed, zich strak te houden, Flierefluiten sloeg tevreden met de vlakke hand op zijn knie en lachte vrolijk. Daarop vertelde hij:

– Nou, giesterenoched kwam ik op de pasterij één toen zee Jaanske: Flierefluiten, zee ze, ge zij nogal rap mee de noald, gloof ik? Nou, da'wou ik ze nie 'eete liegen, 'ee, één toen zee ze: toe, ik 'em 'et zo druk mee de pot, zee ze, nou moeste gij es een poar lapkes in meneer pestoor z'n broek zette, zee ze, 'ier 'edde de lappemaand, zoekt er moar een poar stevigen uit. Mee gieng ze weg één ik trok oan de gang. Meneer pestoor 'ee nog al spitse koaken oan z'n gat, 'één d'r warre twee gleeën in de zolder van z'n broek. Ik knipte d'r proontjes twee vierkantige goate van, één in de maand von ik twee lappe, die zo taai as leer warre. Ik brook er wel drie noalden op, moar ze kwamme d'r toch nijig in. Nou, één toen 'ee meneer pestoor me bedaankt één 's middes 'ad ie de broek oan, toen-t-ie in de dreef z'n brevier gieng loope leze. Ik kwam net die kaant uit, één ik zag'em kuiere. Eén achter 'em liepe drie of vier 'oonden één 'ij 'ad moar waark 'at ie z'n eigen omdraiden één die beeste wegjoog, want ze kwammen iedere keer vrom één dan stoke ze d'r snuffelneuzen in de spleet van z'n toog, één ze douwde mekoare weg, en ze blaften as bezetene! Een doar zien ik in eens 'at er twee gelijk op 'm afspriengen één: 'ap! zège ze.... een doar liepe ze weg mee heel de zolder van meneer pestoor z'n broek in d'r kwèek.... één meneer pestoor noar 'uis, mee z'n 'aanden op z'n blooten blienkerd... loopent'at ie dee! loope!.... Joa, één witte wa' nou 't geval was? Jaansken 'ad mee een abuis een poar lappen 'amzwèerd in de bulle gegooid, één die 'ar ik nou net toevallig in meneer pestoor z'n broek genaaid.... Eén zo kwam dad'aarm pestorken in

z'n bloote thuis!.... Gadzamme, wad'em ik er van leinst g'ad, jonge!.... 'At kroakte!

Vrouw Besjoane had het werk in haar schoot laten vallen en zat voorover gebogen te lachen, met haar bruine ogen half dichtgeknepen en haar witte tanden bloot.

Nelleke keek wat angstig om die bijtende honden, maar Merijntje schreeuwde van pret. Tevreden keek Flierefluter rond en zei:

– Zo, nou ken ik je weer, Marjanneke.... zo'n zuur bakkes stoa jouw niks, or.

Marjanne veegde de tranen uit de ooghoeken en zuchtte;

– Oe mijje, wa'ne zot zijde gij toch!

En Merijnte riep schel:

– Joa, moar 'ij leuge moar wad', or vrouw Besjoane.... D'r is niks van waar!

Daarop begon ze opnieuw te lachen en Flierefluter lachte lustig mee. Toen ze wat bedaard waren, zei hij:

– 'k 'Em Merijntjes beloofd 'at ie'ier een kom geitemelk mee suker krijge zou.

– Luste da' Merijntje? vroeg de vrouw en met wijd getrokken ogen antwoordde de kleine jongen:

– Nou, da's ok een vraag!.... 'k Wou a'k nooit anders kreeg!

Toen Merijntje en Nelleke met kleine teugjes van de dikke, zoete melk zaten te genieten, vroeg Flierefluter:

– Edde j'w 'uis nog in de schuur, Nelleke?

– Joat, zei het meisje rad, d'r is nog een 'oop moois bij gekomme!

– Een 'uis? vroeg Merijntje nieuwsgierig. 'Edde gij een spullegoed'uis?

– Joa, in 't schuurke, antwoordde Nelleke. Wilde 't es zien?

– Nou, zeker wil ik 'et zien, riep Merijntje. Gaauw moar!

Vlug dronken ze nu hun melk op, de een begerig om haar schatten te tonen, de ander om het wonder te zien. Toen ze de deur uit waren, keek Flierefluter de jonge

vrouw glimlachend aan. Maar zij ontweek z'n blik en boog zich dieper over het verstelwerk. De hangklok tikte traag de stilte in stukjes....

Vrouw Besjoane was weduwe. Kort na de geboorte van Nelleke was haar man verongelukt bij het suikerbieten laden aan de kaai. Hij had een borrel te veel gedronken in schafttijd en was met de eerste mand bieten van de loopplank in het water geduikeld. Een half uur later hadden ze hem opgehaald, blauw gezwollen en hem naar het huisje in de polder gebracht, waar hij 's morgens lachend en gezond uit was weggegaan. Marianne was er blijven wonen en leefde van wat de lap grond rond het huisje, dat haar eigendom was, opbracht, en wat ze verdiende met werken op het veld in de drukke tijden. Ze was een stevige, ronde jonge vrouw met een paar glanzende, donkere ogen en een melkblanke hals, die prachtig uit haar zwart jak oplijnde. Flierefluitier keek naar haar gebogen hoofd, met de springende donkere krulletjes rond de kleine, rode oren en de glimlach week niet van zijn brede mond.

– Woarom doede toch zo beschimmeld, Marjanneke? vroeg hij eindelijk.

De vrouw lichtte het hoofd op en keek hem donker aan. Dan antwoordde ze:

– Ge zij nog al een lekkere, gij!.... 'Oe lang is 't al gelejen a'k je gezien 'em?

– Sins a'k de leste keer 'ier gesloopen 'em....

– Uust toch! lilleke bandiet!

Het bloed golfde als een diep-rode gloed naar haar hoofd, maar Flierefluitier ging onverstoort verder:

– Sins a'k 'ier de leste keer in de schuur op 't 'ooi gesloopen 'em, is 't zeker bekaant een joar geleje.

– Op z'n minst, joa.... Eén woar'ed al die tijd gezete?

– 'k Moes de Vloanderen in, Marjanneke.... Wa' zuld 'er oan doen?

– IJ moes! 'ij moes! smaalde de vrouw boos. Wie dwieng jou?

Flierefluiters zuchtte.

– 'k Wou a'k da moar es wies! zei hij zwak. D'r is iets da' me dwiengt, moar wa't is, weet ik werachtig ok nie.... Ik woor geroepe, ziede, Marjanneke, altij woor ik geroepe. D'r is een stem, 'eel in de verte, één die roep moar, die roep moar! Flierefluiters! roept ie, leinst 'ier! leinst doar!.... één dan mot ik goan. Maar die stem komt nooit dichterbij, da's 't broerde, ziede.... Eén zo dallek ik moar over de wêrld rond, één overal doar ik 'et goed 'em, woor ik weer weggeropen één dikkels genog noar plekke, doar 't belange noa zo plezaant nie is....

De vrouw had hem zitten aankijken, nieuwsgierig, half angstig, aangetrokken door de geheimzinnigheid van zijn verhaal, verwonderd en aangenaam verontrust. Toch volhardde ze nog in haar boosheid en zei:

– Da' vinde zeker wel spijtig, 'ee, da'ge nerges lang kunt blijve?

– Dikkelstij wel, antwoordde Flierefluiters peinzend, a'k 'et es 'eel goed g'ad'em.

Moar 't is gaddomme net of a'k gaauwer weg mot, 'oe beter a'k'et noar m'n zin 'em.... Dochte, Marjanneken, a'k 'ier mee plezier vandoan gegoan war? Noa die twee leste doagen één.... nachte.... Da' moeste toch zellef beter wete!

Dieper brandde het rood op Marianne's wangen en ze boog het hoofd over haar werk. Maar haar handen lagen stil in haar schoot.

– Ge zijd' een gevaarlike vènt, zei ze zacht. 'k Weet nie wa me beziel'd 'eet.... Ik gloof, a'ge me betooverd'ed....

– Eèn gij mijn dan? verweet hij vrolijk terug. Neeën, a't doar op oan komt, zijn me glad kiet, Marjanneke.

– Ikke.... jou? Vrouw Besjoane hief het hoofd op en streek met een langzame beweging een losgesprongen

krul van haar voorhoofd weg. Gij zij nog al een goeien om j'w eige te loate betoovere.

– Da' witte nie' alf, zei zacht de man, terwijl hij dromerig in haar ogen keek.... A'ge zo einkel mee j'w 'aand dad' oar uit je smoeltje vrijft.... dan zijn 'k al betooverd.

Plotseling was hij opgestaan, gleed naast haar op de rand van de tafel en had haar hand gegrepen. Zij probeerde zich los te rukken, keek boos en verschrikt langs hem heen en zei zacht:

– Toe loa me los.... zot! Wa'deinkte wel! 't Is mooi genog gewiest, orre!

– Marjannekelieve.... ge mot zo lillik nie tege me doen, vleide Flierefluitter en zijn stem streelde haar zoeter dan zijn verliefde hand, die teder over haar hoofd gleed.... Ge wit toch ommes wel, da'k et ook nie gebetere kan. Ge zij zo schoon, Marjanne.... a'k j'w oankijk smelt m'n 'art in m'n lijf, één dan zou ik wel bij je weg wille kruipe, net as een klein jongeske tege z'n moeder oan, één d'r altij' wille blijven.

Hij boog zich over haar heen en kuste haar op de mond. Even liet zij zich gaan op de onweerstaanbare stuwung van haar gevoel. Toen duwde ze hem met beide handen tegen zijn borst terug en leunde met gesloten ogen achteruit in haar stoel.

– Toe, Flierefluitter.... 'ou je fesoen.... de kinders kunnen ieder oogenblik binne komme.... Loat me nou! Ge meent er ommes toch niks van. Ge spul maar een bietje mee de meinse gij.... een a'ge je zin 'ed, zijd'er as de wind weer vandeur.... Slechterik!....

– Zijn 'k slechter as gij, Marjanne? vroeg Flierefluitter en een ondeugend lichtje pinkte in z'n sterke, grijze ogen.

– Ge zij zo slecht a't woater diep is, gij!

– Eén a'k nou dees week 's oaves es kom buurte.... zulde je deur dan dicht 'ouwe vor dieën aarme slechterik van een Flierefluitter.

Verschrikt schokte de vrouw recht.

– Ge zul toch zeker wel wijzer zijn, 'ee?.... Ge zij nou kùster op 't dùrp.... ge zou me kop-oonder in de schaande brenge!.... Edde dan in 't g'eel gin gewete, gij?

– Een grooot gewete! antwoordde Flierefluiters met een wijd gebaar. Eén al wa' goed één lief is één een meins blij één gelukkig moakt, da' sluit ik er in.... 'k Zou gin grust oogenblik meer 'emmen a'k een gelegen'eid vorbei liet goan om blij één gelukkig te zijn, Marjanneke.... 'k 'Em zo dikkels van je gedroomd! jouw lijf is zo blaank één zo roond.... jouw lefken is zoo mals as botter....

– Wilde nou je moond wel es 'ouwe, lillike slampaamper a'ge doar stoat.... da'ge j'w eige nie schoamt!

– Moar ik schoam m'n eige, Marjanne.... ik schoam m'n eige, da'k zolang bij je vandoan gebleve ben.... Zijde veul kwoad op me, Marjanneke?

– 'k Zijn duvels op je! zei de vrouw, maar ze lachte, overwonnen, en haar ogen glansden diep.

– Eén ik, riep Flierefluiters, terwijl hij beide armen om haar heen sloeg en haar heftig tegen zich aan drukte, ik zijn stoapel zot op jou!....

III.

Merijntje was met Nelleke naar de schuur gegaan. De geit mekkerde verheugd, toen zij de kittige dribbelpasjes van het kleine meisje hoorde, maar toen de vreemde voeten van Merijntje de stenen vloer bestapten, rukte zij nijdig aan haar ketting en begon verwoed met haar kromme horens tegen de witgekalkte planken vóór haar te boksen. Het schuurtje daverde van het geweld en Merijntje bleef schutterig dicht bij de ingang staan. Nelleke sprak kalmerende woordjes tot het verontruste

en boze dier en dat draaide de grappige kop met de slingerende sik en de wapperende oren naar het geluid van haar stem en mekkerde weer, gerustgesteld nu en vriendelijk. Maar Merijntje liep toch met een bocht om het kwalik riekende geitestalletje heen naar de afdeling, waar Nelleke's huis was.

– 'Ier motte zijn, zei het meisje trots en deed een hekje open.

Zo kwamen zij in een varkenshok, dat er proper gewit uitzag, met planken tegen de ruw-getimmerde schotten. De kleine jongen keek wat teleurgesteld in de schemerige ruimte rond en zei, on hoffelijk oprecht:

– Da's een varkeskot.

Maar Nelleke werd er niet boos om. Lachend trok ze de schuif open, waardoor vroeger de knorrende bewoner naar het buitenhok placht te waggelen. Nu stroomde een goudig licht het huis binnen, een wonderlike klaarte, die de dingen van onderop beglansde en alles een vreemdsoortig aanzien gaf. En Merijntje zag beter in wat voor heerlijk oord zijn goed gesternte hem had doen belanden. Op de planken tegen de wanden stonden onbegrijpelijke schatten gerangschikt: gebroken vaatwerk, bierglazen en kleine roemers, waar stukken uit waren of voetjes af, gesneuvelde kommen met fraaie bloempjes gespikkeld, zelfs een onbruikbare koffiemolen was er, met een machteloos scheefhangende, sterk geblutste, maar daarentegen in goudgloed vlammeende kom onder de verbogen slinger, waarop een garenklosje de verdwenen knop glorieus verving. Prachtig gekleurde potscherven lagen als kostbaarheden uitgestald op lapjes rode of blauwe of gespikkelde katoen en van sommige planken hingen rood-en-wit geblokte gordijntjes neer, die bijzonder zeldzame en kostelijke bezittingen voor het profane licht verborgen. Nelleke schoof ze één voor één aan hun touwtjes terzijde en dan zag Merijntje een dikke

scherf van een keulse pot met een blauwe, vijfbladige bloem er midden op en een onbeschadigd oor tegen de bovenkant; of een stuk kristal, dat op de zacht gegolfde breuk het licht in regenboogkleuren terugkaatste. Een half lampeglas stond omgekeerd, met de dikke vlamkom omhoog en leek een wonderlike bokaal uit het toverland; daar rond lag een mooie kring van nachtpitblikjes met hun zwarte gaatjes in 't midden en maakten de helder doorzichtige bokaal nog aanmerkelijk belangrijker. In een hoek sliepen twee poppen in een mandenwiegetje; ze lagen bedaard op hun rug en de ene keek met haar zwarte krentogen uit haar houten kop steil naar het dak van het schuurtje, maar de andere sliep met de ogen dicht en had echt haar boven haar dofporceleinen gezicht. Nelleke nam deze rijkdom uit de wieg, hield haar rechtop en toen keek het bloemzoet glimlachende gezichtje Merijntje in eens met twee heldere, blinkende blauwe ogen aan.

Verbaasd ging hij een stap achteruit. Glimlachend, genietend van zijn verwondering, liet Nelleke de pop zachtjes achterover hellen in haar arm en duidelijk zag Merijntje toen, hoe de ogen zich langzaam sloten, tot de wimpers van echt haar in twee zuivere boogjes over de ronde, blozende wangen lagen.

– Nou sloap ze weer, zei Nelleke en keek onderuit naar Merijntje, of die het wonder wel diep genoeg onderging. Ze had geen klagen, want sprakeloos, met half openhangende mond en grote staarogen stond hij te kijken naar de toverpop, die haar oogjes kon openen en sluiten. Nelleke was zelden zó voldaan geweest. Behaagziek zette ze de pop met een snelle beweging weer rechtop. Een geklik.... en de ogen, groot en blinkend, keken weer naar Merijntje. En die slaagde er eindelijk in, zijn immense verbazing lucht te geven.

– Jééééh!.... die leeft!..

Maar Nelleke wou hem toch in die dwaze, onwaardige waan niet laten. Met veel meerderheidsvertoon zei ze:

– Bel neent, jonge!.... Ze kan einkel d'r ooge moar open één toe doen, a'ge z'achterover lègt, één ze rechop zet.

Aarzelend strekte Merijntje zijn hand uit.

– Ma'k z'ok es vastouwe?

– A'ge moar verzichtig zijt, stemde Nelleke met een bezorgd gezichtje toe en lei de wonderbare pop met een precieus gebaar op Merijntjes uitgestoken armen.

En de kleine jongen, één en al verwondering en verrukking, liet het mechanisme van de ogen werken, aldoor open en dicht, open en dicht, open en dicht en hij stond dwaas te glimlachen boven het starre poppengezicht en kon er maar niet genoeg van krijgen.

– 't Is een woonder, zuchtte hij zachtjes, 't is kompleet een woonder!

Maar Nelleke vond het nu welletjes en nam voorzichtig de pop weer over. Merijntje hield het lijfje in de rose jurk nog vast, tot het veilig in Nelleke's moederlik gebogen arm zat en streek toen nog even met een aarzelend handje over de glanzende zij van de krullende lokken.

– Da's een woonder, herhaalde hij nog eens. Zo'n schoone pop 'em ik nog nooit van z'n leve gezien.... Toe, Nelleke, loat ze nog es sloape?

Bereidwillig liet het trotse moedertje de pop in haar arm achterover hellen.

– Z'et Misotje, vertelde zij gewichtig. 't Is een Bels kinneke, ziede. Flierefluiters 'eeget vor me meegebracht van de foor in Aantwarpe.

– Wad' is da', de foor? vroeg Merijntje nieuwsgierig.

– Da' weet ik nie, bekende Nelleke gul, maar ze verkoope d'r toch zukke schoone poppe!

Nu eerst verwonderde Merijntje zich:

– Kenne jullie Flierefluitier dan zo goed?

– O jirre joa, antwoordde Nelleke achteloos, 'ij 'eed ier wel es in de schuur gesloape.

– Is-t-ie soms een oom van jou? vroeg hij achterdochtig, want het kwam hem ondenkbaar voor, dat je zulke kostelike en wonderbare geschenken zo maar aan een vreemd kind zou weggeven.

Maar Nelleke lachte hem helder uit en zei:

– Wel neenik, zot jong! Flierefluitier is toch zeker familie van gin meins!

– Waarom 'eet ie jouw dan zo'n mooie pop gegeve? informeerde Merijntje hardnekkig.

– Nou, zo moar.... om 'at ie me lief von, zeet ie.

Merijntje keek haar onderzoekend aan. Toen knikte hij en lachte.

– Da' kan goed, oordeelde hij, ge bloos zo mooi, gij.... ge zij' net een blozekriekske.

Nelleke lachte ook en gaf hem een duw tegen zijn schouder.

– Joa, herhaalde Merijntje, een blozekriekske.... Ik zal jou Blozekriekske noeme. Wilde da'?

– Da' motte gij wete, lachte het meisje, haar donkere krullen schuddend van de pret. Maar ik 'eet toch Nelleke.

– Neeë, hield de kleine charmeur koppig vol. Nou 'eete Blozekriekske, da's een veul mooiere noam. Da's sjuust een noam uit een vertelseltje. Kende da' vertelseltje van Sneeuwvitjen één Rozerood mee dien bruinen beer?

– Neeë, zei Nelleke gretig, vertel 'et es?

– Nou, lùstert dan moar, zei Merijntje.

Toen gingen ze naast elkaar op het lage bankje bij het ruw in mekaar gespijkerde poppentafeltje zitten. Nelleke nam allebei de poppen op haar schoot, ze ernstig vermanend zoet mee te luisteren. En omdat het bankje eigenlijk te smal was om er samen op te zitten, moesten de kinderen dicht tegeneen schuiven en Merijntje sloeg

zijn arm om Nellekes schouders: dan konden ze d'r zeker niet afvallen. Toen begon hij:

- D'r was es een wedewvrouw....
- Mijn moeder is ok wedewvrouw, onderbrak Nelleke.
- Joa, moar deze wedewvrouw 'ad twee meskes, één ze woonde sjuust oan de raand van een groot één doonker bos....

Zijn stemmetje klonk geheimzinnig door het schemerige schuurtje, waar achter haar schot de geit ritselend knabbelde op een koolstronk. Merijntje vertelde met overvloedige één-toens, één-toens, en keek aldoor naar de drie gezichtjes van de luisteraartjes, oplettend om te zien of ze wel goed met het vreemde gebeuren meeleeften. Maar alleen op Nelleke's gezichtje zag hij de weerschijn van de angst, de vreugde, de schrik, de vertedering, die afwisselend de avonturen uit het bonte sprookje opriepen. En daarom verloor hij al gauw zijn belangstelling voor de poppen en vertelde zachtjes voort, recht in de donkere droomogen van het kleine meisje, dat aandachtig, zwijgend luisterde en vertrouwelik tegen hem aanleunde.

- één toen was de beer weer uitgetooverd één 'ij veraanderden in eens in een schoone prins. Eén toen trouwde-n-ie méé Sneeuwvitjen één toen moge Rozerood mee d'r moeder ok in 't peleis woenen één ze leefden allemaal 'éél lang één gelukkig, wel 'oonderd joar.... Is da' gin mooi vertelseltje?

Nelleke zuchtte diep.

- Da 's 't sjuust, zei ze bewonderend. Is 't woar gebeurd?
- Joa, zeker, van eiges! 'k 'Em et gelezen in een boek, dad' oonzen Arjoan meegebracht 'eet uit de schoolbibeleteek.
- Stonge d'r nog meer vertelseltjes in? vroeg Nelleke begerig.
- Joa, antwoordde Merijntje en hij jekte: moar die 'em

ik nog nie geleze, want hij vond, dat ie nou lang genoeg verteld had.

– Me-n-emmen 't alle drie prachtig gevonne, verzekerde Nelleke dankbaar en ze stond op om haar poppen weer in de wieg terug te leggen.

– De deez' 'eet Trien, zei ze, op de pop met de houten kop wijzend. Da's ok een echte boeretrien ok, 'ee.... ze kan gin eens d'r ooge dicht doen.... Moar z' is toch wel lief, orre, voegde zij er berouwwol vergoelkend achter, ze kan 't ok nie gebeteren a' z' een beetje loomp is, 'ee?

Merijntje keek nog eens bewonderend langs de planken van het wonderbare huis. Achter een van de gordijntjes stond het bovenstuk van een gebroken, glazen kandelaar, een blauw pilaartje met een klein schaalje bovenaan. Hij haalde een groote glazen stuiiter uit zijn zak, een juweel van een stuiiter met grillig gewonden spiralen er binnenin, wit en geel en rood en blauw. Hij keek er eens aarzelend naar, met tedere ogen. Het viel hem zwaar van het pronkstuk te scheiden. Maar toch lei hij voorzichtig de glanzende stuiiter met zijn hart van bonte slingers boven op het blauwe pilaartje. En nu hing schuin tegen de onderkant een spetterend sterretje van zonlicht gekleefd.

– 'Oe vinde da? vroeg hij, trots op zijn uitvinding.

– Prachtig! antwoordde Nelleke, bewonderend. Da's freet schoon!

– Nou, zei Merijntje edelmoedig, nou Blozekriekske.... dan meud 'em ouwe vor j' w' uis!

– Ouwe? Wezelik? vroeg Nelleke ademloos, ongelovig tegenover het overstelpend geluk van zo vorstelijk geschenk.

– Joa, ge meugt 'em 'emme!

– O! o! o! Merijntje, wa's da' mooi.... Ge zij bedaankt, or! O, wa' zijn 'k doar blij mee!.... Kekt 'em es blienke! 't Is net zo'n bol a' de groote meinsen ok wel es op de schouw 'emme stoon op een kaandelèer!....

Toen, zich het vaste gebruik herinnerend, zei ze rad op:

Eens gegeve, blef gegeve!
 Potje bloed!
 't Is m'n eige spullegoed!

Daarmee was de stuiter van rechtswege haar onvervreemdbaar eigendom geworden. Maar Merijntje was een beetje beledigd, omdat uit het opzeggen van dat rijmpje een zeker wantrouwen in zijn ernst sprak. Zo'n flauwerik was hij niet, dat hij terug zou nemen wat hij eenmaal gegeven had. Nelleke zag wel aan zijn gezicht, dat hij met haar listigheidje weinig ingenomen was. En om het weer goed te maken, zei ze liefjes:

– Nou is't 'uis 'ok van jou, een bietje teminsten, 'ee?

Dat gaf Merijntje een wonderlik blij gevoel en hij kon nu geheel zonder spijt naar zijn voor eeuwig verloren stuiter kijken. En zelfs beloofde hij:

– 'k Zal nog wel es meer wa' vor j'w 'uis meebrengen, or, Blozekriekske. Zijde dan blij?

– O, zo blij!

Ze klapte in haar handen, en Merijntje, als een nabob, die schatten belooft, zei:

– Alle komme, die breken één alle mooie scharreve, die'k vin, bewoar ik vor jou.

Toen keek hij nog een laatste maal rond in het vreemde museum van Nelleke; nog eenmaal verwonderde hij zich over het slapende Misotje, nog eenmaal streelde hij de kleurige pracht van zijn weggeschonken stuiter met verliefde ogen; dan stelde hij voor:

– Zumme nou moar vrom in 'uis goan?

– Joa, da's goed, antwoordde Nelleke en liet de schuif voor de uitgang neer. Toen verwaasde de goudglans rond de tentoongestelde kostbaarheden en alles werd op eenmaal grijs en kleurloos. Een klein verdrietje streek even over Merijntjes hart.

IV.

Toen Flierefluiter en Merijntje tien minuten later weer op den weg liepen, keken ze telkens nog even naar het huisje terug. Nelleke stond bij het hekje en zwaaide met haar handje. Heftig wuifde Merijntje met zijn pet weerom. Maar hij zag het vrouwengezicht niet, dat achter het gordijntje uit over de weg keek en waar Flierefluiter, hoog boven zijn kleine vriendje weg, tegen glimlachte. Dan beklommen zij de hoge dijk, daalden er aan de andere kant weer af en voelden zich vreemd verlaten, nu ze het kleine witte huisje met de warrige vlierstruiken niet meer zagen.

– Wad' is ze lief, ée, Flierefluiter? vroeg Merijntje.

Flierefluiter keek recht voor zich uit en zei vast:

– Z'is oonmeinselik lief, Merijntje. Zo ken ik er nie veul.

– Ikke ginnen eene, riep de kleine jongen geestdriftig.

– Joa, antwoordde Flierefluiter wijsgerig, da' deinkt altij tot a'ge weer in een aander d'èrp komt. Dan vind' er doar weer een, die nog liever is.... Wa'ge bij j'w'ed, ziede, Merijntje da's meestal 'et liefste van ammoal.... een tijdje.... dan woor 'et aandere veul mooi'er, da' wijd weg is.... één zoo blefd' oan de gang.

– Ge kun wel zo veul proate, zei Merijntje met zijn neus in de wind. Moar ik vin Blozekriekske de liefste van 'eel de wèrld.

– Wie zeede? vroeg Flierefluiter, die met zijn eigen gedachten was bezig geweest.

– Nelleke, lichtte Merijntje toe. 'k Em ze Blozekriekske gedoopt, omda'ze zukke mooie rooie koaken 'eet. Blozekriekske.... da's een mooie noam, 'ee?

En hij herhaalde de bijnaam nog een paar malen met een gezichtje of hij iets lekkers proefde op zijn tong. Flierefluiter lachte en prees:

- Da's sjuust een schoone noam. 'Edde die zelf zo moar verzonnen?
 - 'k Em 'et moeder wel es tegen Aantje Lùks 'oore zège, bekende de kleine jongen eerlik, moar ik von a't zo goed bij Nellekes voegde.
 - Da' doeget ok, gaf Flierefluiters toe. Eén 'oe vinde d'r moeder, Merijntje?
 - Ze keek lillik genog, toen me pas binne warre, vond hij. Moar noader'aand was ze nog al vriendelik. 't Is wel een goei wijf, gloof ik, gij nie?
 - 't Is een best wijf! riep Flierefluiters schaterend, pakte Merijntje onder de armen en zwierde hem rond met zijn benen in de lucht, dat zijn klompen over de weg vlogen. De jongen gilde van de pret en zocht met tranen in de ogen van de snelle vaart zijn klompen op, toen de dolle kameraad hem met een zwaai weer op zijn voeten had gezet. En zodra ze weer voortliepen, hervatte hij het gesprek:
 - G'è vor Nellekes een sloapende pop meegebracht, 'ee, van de foor in Aantwarpe?
 - Joa, al een 'eele tijd geleje.
 - 't Is een wonder, die pop, verklaarde Merijntje. Net of-t-ie leeft.... Wad'is da', Flierefluiters, de foor van Aantwarpe?
 - Da's zo iets as een kermis, moar een 'eele groote kermis, ziede.
 - Komde doar nog wel es meer?
 - Da' zumme teminsten 'ope, Merijntje.
- Merijntje keek hem aan, een vraag op de lippen, die hij niet dorst uitspreken. Maar Flierefluiters begreep hem ook zo wel. Glimlachend vroeg hij:
 - Dan mot ik zeker vor jouw ok wa' meebrengere?
 - Da' zou leutig zijn! meende de jongen.
 - Ok zo'n sloapende pop?
- Merijntje trok 'n minachtend gezicht.

– Zèg, zijde beslikt? informeerde hij hooghartig. 'k Zijn toch zeker gin meid.

– Nou, suste Flierefluiters, dan za'k een vapurke voor je koope.

– Een wa'zède?

– Een vapurke.

Merijntje begon te lachen. Hij vermoedde, dat hij er tussen genomen werd en vroeg, om te laten zien, dat hij de olikerd door had:

– Da's zeker een scheet in een netje?

– Wà'zède doar? riep Flierefluiters en hij begon onbedaarlik te lachen. Neeë, kleine soavikloas.... da's gin scheet in een netje.... hahahahaha!.... da's een bootjen of een lokemetiefke, da' van eiges rijen of voare kan.

Merijntje keek hem onderzoekend aan. De uitleg nam zijn vrees, voor de gek gehouden te worden, niet weg. Aarzelend vroeg hij:

– Ge leuge zeker?

– Neeë, jongesken, ik leugen nie.

– 'Oe kant da nou? zei Merijntje ongelovig. Een lokemetiefken of een bootje, da' van eiges goat?.... Da'bestoa nie.

– Da' bestoa wel, één ge zul 'et zien a'k èt uit Aantwarpe vor je meebrenge. G'e moar oan een sleuteltje te draaien één da'dieng goa vooruit.

– 'k Mot 'et eest zien.

– Ge zùl'et zien, as-god-je-blieft.

– Wezelik?

– Moar, potverdekken, ik zèg toch van joa!

Merijntje begon te huppelen en klapte in zijn handen. Hij stelde zich al voor hoe hij ver boven alle anderen gelukkig zou zijn in het bezit van zo'n toverding. Dat een vapurke was, een ongekend, geheimzinnig, levend wonder.

– Emme ze doar ammoal zukke tooverdiengen in Aantwarpe? vroeg hij nieuwsgierig.

– O, jong, Aantwarpen is een woonderstad!.... Doar

zijn wienkels, nog veul grooter as bij oons 'eel de kerk, één 'arrebearge, die ge nie af kunt kijke. Eén de meinse woone d'r in 'uize, die boven op mekoare gebouwd zijn, wel vijf één zes 'oog.... Eén schepe zijn d'r, die steke veul 'ooger bove de koai uit as 't 'oogsten 'uis van 't dùrp....

– Hèhèèè! joelde Merijntje. Deinkt a'k da' gloof soms? 'k Zijn gin klein kind meer, 'orre! Ge zijd' een zwaanzer, Flierefluter. Verpier j'w eige nou!

Flierefluter gaf het op om zijn kleine vriend te overtuigen: hij moest te veel lachen, en Merijntje vatte dat op als een bekentenis en lachte mee, tevreden dat hij het bedrog ontdekt had.

– 'k 'Em Blozekrieksken een gekleurde gloaze mùrpel vor d'r 'uis gegeve, vertelde hij. Wa' was ze d'r blij mee, jong! 't Stong mooi ok, or, op een blaauw kaandelerke, prachtig!

– Z'eed een mooi 'uis, ee, doar in 't schuurke.

– 't Is een woonder, zo mooi. 'k 'Em ze beloofd a'k alles wa'k vin, vor d'r bewoare zal.

– Gij wit de weg noar 't 'art van de meskes, prees Flierefluter. A'ge zo deur goat zulde veul geluk in je leven 'emme, Merijntje.

Merijntje overwoog of hij op deze onbegrijpelike tirade met een vraag of met een driftig antwoord moest ingaan, maar hij kwam niet tot een beslissing, want Flierefluter was in eens stil blijven staan en hield ook Merijntje tegen.

– Uust, fluisterde hij, kek doar es.... een rooiborsje.... Hij wees naar de heg en daar zag de kleine jongen het sierlike vogeltje, dat zijn glanzig, roestrood borstje met een spits snaveltje bepikte, toen zich schudde, met de veertjes opgezet, klapte met de bruin-grauwe vleugeltjes, daarop z'n kopje schuin omhoog stak en zijn teder lenteliedje begon te zingen, een fijn, hoog toontje, ijl en liefelik. Plots hield het op en fladderde verschrikt weg.

Maar een eindje verder vloog het opnieuw in de heg en keek met zijn zwart blinkende kraaloogjes nieuwsgierig naar het tweetal op de weg.

– Jee, verbaasde Merijntje zich, is da' nou een rooiborsje?.... Men-emme d'r op school een lesken over geleze, maar gezien ar ik er nog nooit gin.

Flierefluiters groot gezicht was één heftig verwijt. Hij schudde het hoofd en zei ontevreden:

– Ik docht a'gij beter uit j'w ooge keek, Merijntje! Ge zij bepoald al net as d'aandere dikkoppe van boeren 'ier één overal: ze zitte midde tusse de mooiste diengen, één as ze somtije d'r van 'oore proate, deinke z'at woondere zijn uit een aandere wèrld.... Ik wed a'ge nog gin sijsje van een puttertje kunt kenne?

– Neeë, gaf Merijntje bedrukt toe, die 'em ik ok nog nooit gezien.

Hij keek met verbazing en vreugde naar het roodborstje, dat maar aldoor voor hen bleef uitvliegen en telkens ging zitten om hen te begluren. Wel jirremeraante! dat er zulke fijne mooi gekleurde vogeltjes zo maar in hun eigen streek rondvlogen!....

– Ik zal je de veugels leere kenne, beloofde Flierefluiters. Toen viel hij zich zelf in de rede: 'Eilah!.... wa's da' doar?

V.

Hij bleef staan en ook Merijntje stond stokstijf van schrik. Uit een arbeidershuisje vlakbij klonk vrouwengegil en kindergekrijs, en daartussendoor een grove mannenstem, die vloekte en onverstaanbaar raasde. Er kletterde iets op de grond, borden of een schotel en het angstgeschreeuw steeg hoger. Merijntje was bleek geworden. Hij pakte Flierefluiters bij de hand en zei met bevende stem:

– Loat oons moar gaauw deurgaan.... da's Toon Oetel-

maans, de Kwak, zo gezeed. 'IJ is zeker weer zat, één dan sloat ie z'n vrouw één z'n kinders.... Kom!

Maar Flierefluitier schudde zijn handje ongeduldig af en keek donker naar het schamele, verwaarloosde huisje. Meteen vloog de deur open en een meisje van Merijntjes leeftijd tuimelde naar buiten als werd ze weggetrapt en bleef voorover op het zandpaadje liggen, de armen uitgestrekt, de rokjes omhooggestoven, de magere biljetjes bloot.

– 't Is toch zoonde! kermde Merijntje en kroop weg achter Flierefluitier.

Deze zei met een harde stem, die de kleine jongen nog nooit van hem gehoord had, een zware vloek en begon vastberaden op het huisje toe te stappen. Merijntje bezwoer hem, uit de buurt van de woeste Kwak te blijven, maar Flierefluitier stoorde zich niet aan hem en liep met grote passen door. Hij nam het neergestuite kind op en zette het overeind. Het arme gezichtje toonde in blauw-gezwollen striemen de afdruk van grove vingers, en bloed liep tappelings uit de neus en de stukgeslagen lippen. Het meisje wankelde duizelig, draaide benauwd met de ogen en begon dan onbedaarlijk te snikken.

– Moar flienkwèke, beval Flierefluitier nors en zette haar tegen de kromme appelboom, die voor het huisje stond. Van binnen klonk hernieuwd gekrijs, dof gebons van slagen en het kraken van houtwerk, dat onder worstelende lichamen brak. Daarop rolde een kleine vrouw met loshangende blonde haren achterover de deur uit, viel op het pad, richtte zich in zittende houding op, schreeuwde als een krankzinnige en trok zich in stuipachtige woede en wanhoop aan het haar. Ze gilte en krijste, en Merijntje, verstijfd van schrik, hoorde tussen haar wilde kreten af en toe een scheldwoord op snerpen:

– Smerlap!.... Moordenèer!.... O, smèrige sloeber.... vùlderik, gemeene smerlap!....

Toon Oetelmaans verscheen nu in de deur, waar hij staan bleef, met een hand tegen de post leunend, met de rug van de andere het zweet van zijn vuurrood gezicht vegend. Hij was een brede, zwaargebouwde kerel met een grof en wreed gezicht, gezwollen van drank en vechtwoede. Ruw lachte hij om de machteloze boosheid van de neergetrapte vrouw en toen ze even, buiten adem, zweeg, riep hij:

– 'Ou je smoel dicht, vuile sloerie, of ik staamp j'w'et jong uit je pens.... eeuwige zeug a'ge zijt!

– Deur jouw schuld, smerlap! smerlap! smerlap! krijste de vrouw in een paroxisme van hysteries geworden opwinding.

De dronken geweldenaar had nog altijd Flierefluiter niet opgemerkt, die terzijde van het pad bij het kind stond. Grommend onder de vloed van scheldwoorden, die de vrouw over hem uitbraakte, draaide hij zich een ogenblik om. Toen deed hij een stap naar buiten, een dikke knuppel zwaaiend en bulkte, dol van woede:

– 'k Zal je smèrig bakkes wel stoppe, gadverdommes loeder!

De vrouw hief gillend de armen boven het hoofd en liet zich in stuipachtige angst achterover vallen. Haar hoog-zwangere buik bolde monsterlik boven het tengere lijf. Merijntje gaf een schreeuw en wou weglopen, maar hij kon niet van zijn plaats komen. Bevend over al zijn leden, de handen krampachtig ineengeklemd, stond hij, en wachtte op de gruwelijke moord, die ging gebeuren.

Maar de woesteling bereikte zijn vrouw niet. Flierefluiter was voor hem gesprongen en zei bedaard, maar met dreigende stem:

– 'Ou, kammeroad, 't is nou wellekes gewiest, ee?

De dronken Kwak keek hem verbaasd aan met zijn troebele, bloed-doorlopen ogen. Kwaadaardig om de onverwachte tegenstand, gromde hij:

– Goad' uit de weg of ik staamp j'w omvaar!

– Ik zou j'w oanroaien om die klippel weg te lège één j'w eige koest t'ouwe, zei Flierefluiters, dichter op hem aandringend.

– Mo'k jou soms 'eest d'asses in sloan vóór die vuile sloons doar? schreeuwde Toon wild en hief met een zwaai de knuppel op. Uit de weg, sodeju!

De knuppel kwam niet neer. Met verwonderlike snelheid had Flierefluiters de dronken wildeman een geweldige slag met de volle vuist in het gezicht gegeven en de Kwak wankelde achteruit, liet de knuppel vallen en bracht onverstaanbaar vloekend de hand naar zijn gekneusde mond, maar een tweede en derde vuistslag mokerden op zijn hoofd en borst en hij zakte door zijn knieën met een gebrul als van een verscheurend beest. Snel bukte Flierefluiters zich en nam de knuppel van de grond. Toen hij zich weer oprichtte, knipte Toon zijn mes al open en sprong als een veer terug op zijn voeten. Maar hij had geen spoor van kans tegen zijn grote, watervlugge tegenstander, die hem met één knuppelslag de arm verlamde, zodat het mes uit de machteloos geworden hand gleed en met de punt in het zand bleef steken. En toen kreeg Toon Oetelmans, bijgenaamd de Kwak, van Flierefluiters een dracht stokslagen als waarvan hij zeker in zijn ergste nachtmerrie nooit had gedroomd. Lustig danste de knuppel op zijn rug, zijn armen, zijn borst, zijn wringend achterlijf en toen Flierefluiters het zat werd, sloeg hij met een machtige uithaal van zijn lange arm de benen onder hem uit en daar lag de dronken geweldenaar geveld, de ogen gesloten, schuim en bloed op zijn beurs geslagen lippen, kreunend van pijn, half bewusteloos, totaal uitgeput.

Met grote, glazige ogen had de vrouw de strafbepaling zitten aankijken, verbaasd, ongelovig, volkomen verbijsterd. Het kleine meisje bij de boom had een voldaan,

wreed glimlachje op haar gezwollen en gekneusd gezichtje, een blik van woeste haat naar de gevelde beul. En Merijntje stond nog altijd op dezelfde plaats, onbewegelijk, als vastgenageld, met wijd open mond en wist niet of hij lachen moest of huilen. Zijn knieën trilden en zijn ogen waren troebel. Hij dacht aan de Kruik en een dodelijke angst beving hem, dat Flierefluiter de ruwe zatlap misschien doodgeslagen had. Dan moest hij ook in 't kot.... hij ook.... weer een vriend naar de gevangenis?

Flierefluiter hief de vrouw onder haar armen van de grond. Zij streek met een vermoeide beweging de haren uit de ogen en wankelde. Hij hield haar bij de schouders overeind en zei lachend:

– Ziezoo!.... da's weer achter de rug. 'k Ben net op tijd gekomme, geloof ik, moeder.

Tranen liepen overvloedig over haar mager, geel gezicht en ze jammerde:

– Woarom 'ed em nie doodgesloge, dieën bloedzuiger.... G'ar 'et grust kunne doen.... 'ij wou je toch oan 't mes steke!

– Ik ben gin slachter van m'n stiel, lachte hij, even ooliek als was er niets geweest dan een vriendschappelijke stoeipartij. 't Is zo vooreest mooi genog. Goade gij moar noar binnen één nimt da' meske van je mee. Een spoons mee kou woater zal dugd doen oan jullie gezichte. Mee die vènt van jouw mot ik nog es een poar wordjes klassinere.

Gedwee nam de vrouw het kind bij de hand.

– Kom Mieke.... goa mee in 'uis.

In de deur keerde zij zich om, keek Flierefluiter aan, scheen iets te willen zeggen, snikte en ging zwijgend naar binnen. De deur viel achter haar dicht. Flierefluiter glimlachte, zette zich op het gras dicht bij zijn verslagen tegenstander en stopte rustig een verse pijp. Aarzelend

kwam Merijntje naderbij, nog bevend over al zijn leden. Schuw keek hij van terzij naar het bebloede gezicht van de neergeslagen Kwak.

– Zij' moar nie oongerust, Merijntje, zei Flierefluitier vriendelik, één zet oe neve me. Deze broave meins is nie dood. 'IJ moest einkel een pak raansel 'emmen om betere meniere te leere. Zijde verschrokke?

Met bibberende stem stotterde Merijntje:

– Ik docht a'ge'm doodgeslogen 'ad.... één dan adde noar 't kot gemotte.... net as....

– Joa joa, zei Flierefluitier, hem haastig in de rede vallend, moar zo loomp zijn 'k nie, orre.... 't is niks. Die wa' verdient, mot wad 'emme.

De verslagene steunde zwaarder en opende traag de ogen. Flierefluitier pakte hem bij de schouders, hees hem in zittende houding overeind en zei olik:

– Ah! goeie morge, Toontje! Uitgesloape, jonge?

Toon bromde een onverstaanbare verwensing en keek tussen zijn gezwollen oogleden vals naar zijn overwinnaar. Hij steunde zich met zijn ene arm om te kunnen blijven zitten. De andere hing slap langs hem neer.

– Da's morgen al een 'oop beter, troostte Flierefluitier hem, één overmorgen kunde 'r awweer een borrel mee achter je knoppe sloan!

– Verrekte gij, smerlap, gromde Toon.

– Ge zijd' een oondaankboaren 'oond, berispte Flierefluitier gemoedelik. A'k er nie tussegespronge was, zoude nou rijp zijn vor 't strooie dùrp, deink. Ge zijd' een oarige, Toon! G'ed' altij net gedoan of a' ge docht, dat degene die d' aardste klappe gaf, gelijk 'ad. Nou 'em ik d' aardste klappe gegeven, één nou zijde weer nie contènt.

– 'k Za' jou wete te vinne, dreigde de bespote Kwak, een klodder bloed in het gras spuwend.

– Ge meug kommen a' ge wilt, antwoordde Fliereflui-

ter vriendelik. A' ge deinkt a' ge nie genug gekregen 'ed, kund' altij de rest kommen 'oale.

Zijn stem bleef even gelijkmatig, maar er klonk een zware dreiging in, toen hij voortging:

– Moar één dieng wou ik nog zège. Doar ben 'k vor gebleve tot a' ge weer bij je positieve kwam. Ge zijd' een vuls te staarken beer om kleine kinders te sloan en een vrouw, die zwoar goat. A' ge voelt, da' ge mee alle geweld sloan mot, komt dan moar noar 't dùrp één vertel 'et mijn. Dan zal 't j'w oan de gelegen'eid nie gebreke, da' beloof ik je vast. Moar a'goot 'et 'art in je lijf 'ed om je vrouw één je kinders weer af te rammele, dan kom ik vrom één dan deink ik wel 'at den dokter d'r oan te pas zal motte komme.

– 'k Zijn van jou nie verschrokke, bromde Toon, maar er was een schuwe blik in zijn valse ogen.

Flierefluiter schoot in een lach.

– Da' zou d'r ok nog bij motte komme! spotte hij. Zo'n groote, struise geweldmoaker. Moar daarom net motte van vrouwen één kinders afblijve, ziede. Want 't zijn einkel de laffers, die de zwakke sloan, die d'r eige nie verweere kunne.... Nou, ge mot 'et nou zellef moar wete, jonge. Ik 'ouw m'n eigen oan d' afspraak. Den eeste keer den besten a'k 'oor da' ge je wijf een klap gegeven 'ed, ziede me-n-ier of erges anders, één dan woorde getrakteerd zoa' ge nooit in je leven getrakteerd zijt. Kom, Merijntje, me zulle diën lief'ebbenden 'uisvoader nie langer mee preke lastig vallen. De goeie middag, Toon, één ge zij bedaankt.

– Stikt de moord, vloekte de ander.

– Ge zij nie vriendelik, Toontje, klaagde Flierefluiter. Stroont vor daank. Afijn, zo is de wèrld.... Kom Merijntje. Hij nam zijn bevend vriendje bij de hand en zij stapten haastig de weg op, in de richting van het dorp.

VI.

Merijntje hield de hand van Flierefluiter stevig vast. Nog liep hij te trillen van opwinding en zijn hartje klopte fel. Bewonderend zag hij naar zijn vriend op, die in zichzelf liep te lachen. Zuchtend prees hij dan:

– Gadsakke, Flierefluiter, gij kun vechte!

– 't Is een klein keunsje, Merijntje, lei de man uit, g'ed einkel moar te zùrge, da'ge goed roak sloat, één dat den aandere jouw nie roakt, da's op één al.

– Joa, moar ik zat toch in m'n stienkerd, bekende Merijntje benauwd. Zo'n lilleke valse smiekerd a'die Kwak is! Iederendeen is bang van 'em.

– Joa, verkloarde Flierefluiter, ik was ok wel een bietje bang, or, moar ik doch: a'Merijntje ziet a'k 'et verliet, dan pakt ie wel een steen op om die gemeene Kwak tegen z'n vals bakkes te kwakke. Da'zoude toch zeker wel gedoan 'emme?

Nou Flierefluiter het zei, geloofde Merijntje ook wel, dat ie dat bepaald gedaan zou hebben en dat zou dan natuurlijk het gevecht tòch nog ten voordele van z'n vriend beslist hebben. Achteraf beschouwd was het wel een beetje jammer, dat het niet nodig gebleken was. Dat zou maar niks geweest zijn als hij op het dorp tegen de jongens zo langs zijn neus weg had kunnen vertellen:

– Wij 'emme mee de Kwak gevochten één wij 'emmen 'em d'r flenk van leinst gegeve!....

Maar als hij dan in eens weer dacht aan de mogelijkheid, dat hij later die kwaadaardige beul alleen tegen had kunnen komen en die zijn nederlaag op hem zou hebben willen wreken, dan brak het zweet hem uit bij de voorstelling van die ontmoeting alleen al. En daarom ging hij op zijn veronderstelde handlangersdiensten maar liever niet nader in en zei luchtig:

- Poeh! ge kon'et proont alleen af, or.... g'ad mijn glad nie noodig.
Flierefluter lachte.
 - Neeë, zei hij, deze keer nie. Moar 't is toch een grust gevoel a'g'een kammeroad bij j'w'ed, die 't vor j'w opnimt a'g'in de labberente geroakt.
 - Ik loat nooit gin kammeroad in de steek, verzekerde Merijntje fier.
 - Bravo! riep Flierefluter. Zo mag ik 'et 'oore, gadvergeme!
- En terwijl ze de dijk opklommen, die naar het dorp voerde, lei hij zijn hand om Merijntjes schouder en zong luidkeels:

Wij zijn gezwore kammeroad!
Wij zulle mekaander nooit verroaje
Wij zijn de jonges van de infanterie....
Van de derde companjie.

En Merijntje, stijf tegen het been van zijn vriend, het lachende gezichtje omhoog naar diens vrolike ogen, zong helder mee en danste van plezier. Toen het liedje uit was, vroeg hij:

- Verteld'es een vertelselje, Flierefluter? 'k 'Em er nog een te goed, witte wel?
- Da' kon 'k wel es doen, joa, antwoordde die. Es kijke.... edde' 't vertelseltje van elleven al es g'oord?
- Neeë, vertelt da-'d-es!

Flierefluter kuchte, gebaarde de mouwen van een koorhemd op te trekken, zoals de pastoor deed als hij zijn preek begon en ving aan:

- Ge mot dan wete, Merijntje, da'k gebore ben in 't joar ellef 'onderd één ellef, om ellef uren ellef, s'oaves, den ellefde November, da'd'ellefde maand is van 't joar, ee? Nou, ik was 't ellefde kind, ziede, een m'n ouwers

woonden op noemer elf in d'ellefde stroat van Ellefdùrp. Merijntje keek hem ontstemd aan en zei berispelend:

– Nou motte gin zottekul uit'oale, Flierefluter. Wa's da'nou vor een oakelik vertelseltje.

– Geduld een bietje, manneke, vermaande Flierefluter. 't Is gin zottekul, moar woar gebeurd! Lùster nou moar, 't woor plezaant genog. Toen ik ellef doagen één ellef nachten oud was kreeg ik 's oches om elf minuten vóór elleven ellef stùptes achter mekoare. Gaddekke, jonge, da'was me wa'! D'r kwammen ellef buvrouwen oangelopen één die gaven ellef verschillende remedies oan om me beter te moaken. D'een moakten ellef krùskes over m'n kop één d'aander gooiden ellef schepkes woater over m'n buik. Ik liet ellef 'aarte kwèken één ellef lochte scheetjes van d'elf schrikke, die 'k toen kreeg.... Merijntje proestte. En zo ging het voort. Alles was elf in het malle verhaal en de verwickelingen waren zonderling genoeg. Merijntjes ontstemming was spoedig geweken en nu moest hij in één adem door lachen, soms in een plotse uithaal van geschater als Flierefluter met het ernstigste gezicht van de wereld een geweldige zotternij losliet.

Maar eensklaps werd het verhaal onderbroken door een schelle stem, die riep:

– Flierefluter!.... 'Ei!.... Flierefluter!

De wandelaars, verdiept in hun verhaal, stonden met een schrik stil. Beneden aan de dijk bij het hek van een boerenhoeve zagen zij een struise blonde meid, die met haar blote arm stond te wenken.

– Me zullen 'es motte goan kijke, wa' da' schoon vrùmmes 'emme wilt, oordeelde de koster, en hij begon dadelik de helling af te dalen. Merijntje volgde hem mopperend, spijtig, dat het leutige vertelsel zo in eens werd afgebroken.

– Aah! Mieke! groette Flierefluter. Wa' motte van me

n-'emme?... Is je bed te koud s'oaves om d'r alleen in te stappe?

– Allee, toe, zot! schold Mie, maar ze lachte, helemaal niet boos om de scherts....

Neeë, 't is vor voaders. 'IJ 'ee z'n voet verzeerd, van oched in de pèrestal. 'k 'Em j'w al op 't dùrp wieste zoeke, moar ge war nergens te vinne. Zoude' voaders voet nie 'es willen overleze?

– Onder een bedieng, stelde Flierefluitier ernstig vast.

– Wa' dan? vroeg de meid, wat angstig.

– Da' gij bij me komt, Mieke, om j'w eige te loaten overlezen a'ge je knie verzeert of zo iets.

Nu brak Mie in een schelle lach uit, gaf de brutale koster een klap tegen z'n arm en kaatste terug:

– Da's goed, maar dan mot meneer pastoor d'r bij zijn.

– Ge meug gin 'eiligen in verzoeking brenge, onderwees Flierefluitier streng en liep het erf op.

Baas Geluk lag in de bedstee en keek benauwd naar de binnentredenden. Het was schemerig in de grote kamer en Merijntje merkte met verbazing op, dat de muren geheel bedekt waren met beschilderde tegeltjes. Toen zijn ogen wat aan het half duister gewend waren, zag hij, dat voor de schoorsteen een heel schilderij prijkte van allemaal blinkende tegels: een vogelkooi met een abnormaal grote kanarie erin, ter weerszijden geflankeerd door een rondkoppige hond en een kat, die met domme, starre ogen het arme beestje beloerden. Maar veel tijd om rond te kijken werd hem niet gelaten, want zijn vriend riep hem bij zich:

– Komd 'es 'ier, Merijntjen één 'ou 'et wijwoaterbaksken 'es vast.

En tot de boer en zijn dochter zei hij verklarend:

– Da's beter, ziede, want Merijntjen is misdiender, één da'ver'oogt de kracht.

Merijntje kreeg een kleur van verlegenheid en voelde zich zeer gewichtig, hoewel hij volstrekt niet wist, wat

er gebeuren moest en hij wel wat beducht was voor het geheimzinnige gedoe daar bij dat donkere bedsteegat. Toch snelde hij haastig toe en hield met beide handen het bakje troebel wijwater op, waar een verdroogd palmtakje in dreef, op de Zaterdag voor Palmzondag door meneer pastoor zelf gewijd.

Uit de bedstee stak het been van de boer, bloot tot halverwege de kuit, waar de blauwe onderbroek met bandjes was toegeknoopt. Het been was onmatig groezelig; er plakten korstjes en schilfertjes zwart vuil op en de voet was zo goed als geheel zwart, met hier en daar een wit stippeltje, pover bewijs, dat Boer Geluk werkelijk tot het blanke ras behoorde. Het rook kwalik in de nabijheid van dit been, waarvan de enkel hevig gezwollen was. Merijntje griezelde er van en wendde walgend het hoofd half af om dat vieze, onwelriekende been niet te zien.

Maar de mysterieuze handelingen van zijn vriend deden hem nieuwsgierig toch de ogen er weer heen keren. Flierefluiter had zijn hoed afgezet. Hij doopte de vingertoppen in het wijwater en sprenkelde druppels over de gezwollen enkel. Daarbij prevelde hij onverstaanbare woorden en maakte bezwerende gebaren, die telkens eindigden in een zegenend kruis, met twee vingers in de lucht geslagen, zoals de pastoor deed bij de Benedictus. Het duurde een heel poosje. De boer keek angstig en met een pijnlike trek om de mond naar de wonderdokter op. Mieke stond er bij met de handen gevouwen voor haar borst en Merijntje, die eerbiedig het wijwater hield, was een en al vrome aandacht. Dan gaf Flierefluiter met zijn twee zegenende vingers onverwacht een vinnige mep op de gezwollen enkel en de boer slaakte een snerpende kreet, zodat Merijntje van schrik het water bijna liet vallen en de dochter, achteruit springend, ook een schreeuw gaf.

– Uust! zei Flierefluitier onverstoobar, en prevelde en zegende verder.

De boer verbeet zijn pijn, de tanden op elkaar klemmend. De ogen puilden vervaarlik uit zijn rood gezicht. Eindelijk nam Flierefluitier het palmtakje uit het bakje, sprenkelde met een breed gebaar wijwater over het been en het gezicht van de boer, zwaaide het over Mieke, die een kruis sloeg en over Merijntje, die tegen de kille druppels knipoogde, doopte het nog eens in, besproeide het trekkende gezicht van de kreunende boer, tot het glom en dreef van het heilige water en sprak toen met zware stem, plechtig:

– Dominis vobiscum.

Werktuigelik antwoordde Merijntje:

– Et cum spiritu tuo.

– Jesu, audi nos.

– Jesu, exaudi nos.

– Agnus Dei, qui tollis peccata mundi.

– Miserere nobis.

– Gloria patri et filio et spiritui sancto.

– Sicut erat et in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum.

– Amen!

– Kloar! riep Flierefluitier. Oonder 't dek mee die poot.

Zuchtend trok de boer zijn groezelig been onder de dekens terug, wreef met het laken zijn gezicht droog en vroeg met benepen stem:

– Eén wanneer zou 't nou beter zijn, Flierefluitier?

– A'je ziel niet al te veul mee zonde beloajen is, kunde morgenoaved opstoan, besliste deze. G'èget getroffen a'k net een misdiender bij me-n-'em. Aanders 'addet al licht een poar doage langer geduurd. Eén nou zomedeen een natte lange lijvede lap d'r stijf omwinne, Mieke, dan komt da' weer wel terecht.

– 'Oeveul kredde van me? vroeg de boer.

– 'Oeveel pèren 'ed op stal stoan?

De gekwetste keek hem verwonderd aan. Toen zei hij:

– Vijftien.

– Dan is-'t.... es kijke.... een kwartje vor ieder peèrd.... da's drie vijf en zeuветig.

– Da's een dure remedie, klaagde de boer.

– Loat dan vortan den dokter komme, snauwde Flierefluter boos. Dan kunde veertien doage legen één vijftig gulde betoale.

– 't Is toch moar rap verdiend, hield de boer koppig vol.

– A'ge de geestelike kracht, die d'r vor noodig is, in rekenieng brengt, is 't vor niks! blafte Flierefluter. Moar 't zal je gin goed doen, boas Geluk, om zo te lège grenspenze, want a'ge nie blijmoedig betoalt, wilt de genezing wel es veul langer dure.

De boer gromde nog wat, maar trok een vette beurs onder zijn hoofdkussen uit en telde met bezwaarlike blijmoedigheid zijn drie guldens en drie kwartjes in Flierefluters grote hand. Die liet het geld onverschillig in zijn broekzak glijden, bromde een groet en ging de kamer uit.

In de grote keuken schonk Mie hen een kom hete koffie en smeerde voor elk een paar broze anijsbeschuiten. Merijntje kreeg er nog suiker op en bovendien stopte de vriendelike boerendochter hem een kwartje in zijn hand voor de gewaardeerde hulp bij de moeilike overlezing. Zijn hele gezicht straalde van geluk en tevredenheid, en Flierefluter keek glimlachend naar zijn verheerlikt vriendje. Toen ze hun koffie en beschuit genoten hadden, stond Flierefluter op.

– Nou, Mieke, da's afgesproken, 'ee? Ge komd'es gaauw mee je knie bij me-n-om em te loaten overleze. 'IJ 'oef nie veul verzeerd te zijn, or.

– Verrekte gij, lillike zot! lachte Mieke, en Merijntje lachte mee, omdat het ruwe woord zo komiek klonk uit de mond van een meid.

– Allee, de goeie middeg, groette Flierefluter. Eén windt den doek goed stijf. A'-den ouwe nie 'aard kwèkt deuget nie.

Buiten begon Merijntje aanstonds te vragen:

– Ed'em nou wezelik geneze, Flierefluter?

– As godjebliëft, grinnikte de koster.

– Is da' moeilik, overleze?

– A'ge 't eenmaal kent val 'et nog al mee. Wilde't ok leere?

– Zouwt da' kunne?

– Nou, nog een bietje wachte. Maar jouw latijn eed' avvast veul dugd gedoan, doar kunde van op oan!

Merijntje dacht een poosje na. Toen zei hij wijsgerig:

– Me-n-emme d'r in ieder geval goed geld mee verdiend!

– Eén doar draaid' alles toch moar om! Kom. Merijntje, me lège d'r een stapken op, want de schoenmoaker 'eed den Engel des 'eeren al lang geluid....

Derde hoofdstuk.

I.

MERIJNTJE wandelde veel met Flierefluiter en op hun zwerftochten beleefde hij heel andere dingen, dan op de wandelingen van het jaar te voren met de Kruik. De nieuwe koster was een vreemd man. Ook de Kruik was vreemd geweest, maar in veel ontstellender betekenis. Flierefluiter was bijna altijd vrolijk en zat zonderlingewijze vol baldadigheid, alsof hij door raadselachtige oorzaken eigenlijk nooit tot de eerbiedwaardige ernst der volwassenen gerijpt was. Het gebeurde, naarmate zij vertrouwelijker met elkaar werden, àl vaker, dat Merijntje hem ernstig onder handen nam om zijn onberekenbare malligheden. Hij moest er wel altijd stillietjes om lachen, maar Flierefluiter kon werkelijk vaak dingen doen, die niet strookten met Merijntjes hoge opvattingen van de leefwijze eens kosters, die bovendien een roeping als volwassen mens had te vervullen. Merijntje kon het dan ook niet goedkeuren, dat Flierefluiter de kalveren in de wei tot ontzetting bracht door langs de sloot te gaan lopen blaffen, tot ze wild dooreenrenden, zoekend naar de hond, die hen bedreigde. Het was wel om je dood te lachen natuurlijk, en Merijntje werd dan ook wel blauw in z'n gezicht van het benauwd schateren om de malle sprongen van de onthutste kalveren, maar hij moest later Flierefluiter toch aan zijn verstand trachten te brengen, dat dit geen houding was voor een koster. Doch die had hem toen vierkant uitgelachen, was driemaal over zijn kop door het gras geduikeld en had daarna zijn kleine betuttelaar opgepakt, hem ondersteboven gehouden en z'n hoofd in de sloot half ondergedompeld. Waarop Merijntje met hem aan 't vechten geraakt was en hem overwonnen had, finaal overwon-

nen: de grote woesteling had achterover in het gras gelegen en Merijntje, boven op zijn zwoegende borst, had hem gedwongen om genade te vragen. Maar zelfs dat had geen veredelende invloed op de onverbeterlike Flierefluiter. Hij gedroeg zich vóór als na even slecht en onverantwoordelijk.

Merijntje had hem bedreigd met de pastoor. Flierefluiter had gelachen. Hij had hem voorgehouden, dat hij enkel zoveel zottigheid uithaalde, omdat hij niet begreep, dat Joostje Pek erachter zat. Flierefluiter had gegierd, Merijntje boven zijn hoofd gezwaaid en gezegd, dat de duivel alleen in staat was om de mensen zure gezichten te laten trekken, zoals die van zijn grootmoeder en de andere kwezels en farizeërs. Onthutst had Merijntje hem dan bedreigd met de wraak van Onze Lieve Heer. Flierefluiter had geschaterd: Onze Lieve Heer had hem zelf gemaakt, precies zoals hij was en gezegd:

– Flierefluiter, jonge, ge meugd een tijdjen op m'n schoone wèrld roondsprienge. Neem'et er goed van, lacht één ziengt en zijd oppgerùmd en doe zoveel plezaante zottig'ed a'ge moar kunt. Moar a'g'ooit een izegrimmig gezicht trekt za'k j'w een klets rond je lol-oore verkoope, da'je kop achterste vore komt te stoan!

Nou, en wou Merijntje nou wijzer zijn dan Onze Lieve Heer zelf, die hem zo'n moeilijke, maar eervolle taak had opgedragen? Het gevolg was een diepzinnig theologies dispuut geweest, waarin partijen elkaar wederzijds heftig van godslastering beschuldigden, en waarvan het resultaat nihil was, omdat Flierefluiter al disputerend in een heg het nest van een sijsje vond met vier half vlugge jongen, wat Merijntjes fanatieke inquisitoriese aandriften afleidde en hem in een vertedering stortte, waarbij geen plaats meer was voor hatelike berisping.

Merijntje onderging in deze wondere lente vele ver-

tederingen. Onder Flierefluiters jolige en toch heimelijk ontroerde leiding leerde hij het leven van de vogels en de bloemen, de grote en de kleine dieren op geheel nieuwe wijze kennen. De zwerver had ze al zovele jaren langs velden en wegen als meereizende makkers in zijn aandacht en vriendschap opgenomen en van alle wist hij het fijne en lieve leven en ook de slinkse streken en de wrede strijd, die eeuwig rondom overal woedde en waarin de sterksten moesten winnen, tenzij.... de zwakkeren hen met listig en loos bedrog deden schrikken en afdeinzen. Hij sprak er zo wonderlijk over, Flierefluiten, zo helemaal niet lerend, zo echt als je praat over mensen, die je ontmoet hebt, waar je mee hebt geleefd, wier gewoonten en gebruiken je door jarenlange vertrouwelijke omgang hebt leren kennen. En Merijntje volgde hem maar al te graag in deze beschouwingwijze. Ook voor hem werden de diertjes kameraadjes, die redeneerden en handelden zoals kleine jongens doen en zo ging een geheel nieuwe wereld voor hem open, een onbegrensde, merkwaardige wereld, waarin elk ogenblik van de dag wonderen gebeurden, zonder dat iemand zich daarover verbaasde.

Eén kwestie stond nog onopgelost tussen hen. Op een dag had Merijntje zuchtend gezegd:

- 't Is toch freet jammer, Flierefluiten, dat er in den 'emel gin beeste zijn.
- 'Oe komde doar bij, dat er in den 'emel gin beeste zouwe zijn? had Flierefluiten

verwonderd gevraagd.

Merijntje haalde de schouders op over zijn domheid en zei:

- Nou, de beesten 'emme toch ommes gin ziel. Die 'emmen einkel de meinse.

Eén wie gin ziel 'eet, die kan nie in den 'emel komme.

Flierefluiten lachte hem uit.

- Ge zijt' abuis, Merijntje, spotte hij. Of de beesten

een ziel 'emmen of nie, moar in den 'emel zijn net zo goed beesten as op de wèrld.

Met grote, ongelovige ogen keek de kleine jongen naar hem op.

– 'Oe witte da? vroeg hij.

– Da' motte gij toch ok weten, oordeelde Flierefluiters. 'Edde nooit die schilderijen in 't koor bove den outer gezien? Doar zied' Oonze Lieve 'eer in den 'emel, 'ee, een doar zied' een duif....

– Da's den 'eilige geest, wees Merijntje terecht.

– Joa, moar toch een duif, hield de ander vol. Eén dan 'edde Sint Janneke, die draagd' een lammeke, één dan stoat er nog de leeuw van Sinte Marcus één soms een oarend of zoiets.... één koeie motte ze d'r ok 'emme!

– Koeie? Zijde nou'eemoal zot gewoore?

– Nou! één wad' ete d'engeltjes dan? Zèg me dad'es evetjes.

– Rijstepap mee krènte, zei Merijntje zonder aarzelen.

– O, da' wou ik ok zège! Eén vor rijstepap 'edde melk noodig, dus mot Oonze Lieven 'eer d'r 'eel wa' koeien of geiten of schoape of ammoal gelijk op noar 'ouwe. Eén nou gij!

Merijntje wist er niet veel tegen in te brengen. Toch nog aarzelend vroeg hij

– Spotte nie?

– 'Oe zou ik spotte? weervroeg Flierefluiters. 't Is toch zo kloar as een kloontje.

Merijntje voelde met grote zekerheid, dat er ergens iets moest haperen. Hij dacht diep na en vond eindelijk een oplossing, die hem bevredigde en Flierefluiters in 't ongelijk stelde.

– Oonze Lieven 'eer 'ee gin koeien één gin melk noodig om rijstepap te moake, vertelde hij triomfantelik, want 'ij kan ze gewoon scheppe!

– Da'doe je moeder 'ok, zei de ander met een strak gezicht, uit de pappot.

– Ge zijd' een loomperik, oordeelde Merijntje ontevreden.... Ik meen nie scheppen uit een pappot. Ik meen sceppe.... zo moar sceppe.... moaken uit niks!.... God 'eet de wèrld wel geschoape, dan zoud ie zeker gin rijstepap kunne moake!

Flierefluiter lachte luid en gooide zijn hoed in de lucht.

– G'è me vast vor de koeie, erkende hij gul. Moar de duif, één de leeuw van Sinte Marcus, één den oarend, één 't lam van Sint Janneken één dan 'em ik er gloof ik ok wel es een stier bij gezien.... Eén wa' deinkte van den os één den ezel uit de stal van Bethlehem, een van de beeste, die noar de preek van den 'eilige Franciscus van Assisije kwamme lùstere?

Toen drong Merijntje aan op een verhaal over die wonderbare heilige, die voor de vogels en de vissen gepredikt had en de kwestie bleef onopgelost. Want Flierefluiter had wel gezegd:

– Ik gloof nooit a'de goeie God z'n 'emel gesloten 'ouwt vor z'n eige schepsels, of 't nou meinse zijn of beeste.

Maar Merijntje had streng volgehouden:

– De beesten 'emme gin ziel.

Het speet hem verschrikkelijk, maar hij kon de dieren op grond van die onvolledigheid geen plaats in de hemel inruimen. Maar de geschilderde dieren in de hemel boven 't altaar bleven dan toch nog om een verklaring vragen. 't Was weer zo'n heel moeilijk ding, waar je bepaald een groter en ouder verstand voor moest hebben dan Merijntje nog bezat, om er alles van te kunnen begrijpen....

Te meer, omdat er ook nog de kwestie was van de bloemen. Je zag zo ongeveer alle heiligen met bloemen lopen, grote, blanke lelies en ook wel rozen. Nou, en bloemen, die hadden toch zéker geen ziel! Maar dat had Flierefluiter botweg afgestreden:

– Neeë, Merijntje, nou zijd'er neffe. Van de beesten 'edde

meschien gelijk, moar de blomme, die 'emmen een ziel, net zo zeker as gij één ikke.

't Was niet om te geloven, maar Flierefluiters zei het zó overtuigend, dat Merijntje niet lang dorst tegenspartelen. Al beloofde hij zichzelf het toch es aan meneer pastoor te vragen. Ja, àls ze een ziel hadden, mòesten ze wel in de hemel komen, want bloemen, die zondigden nooit. Natuurlik niet! Hoe konden ze? Ze konden niet zien, niet horen, zich niet bewegen, niet praten.... Maar daar was Flierefluiters weer met zijn spotlach. Hij beweerde brutaalweg, dat bloemen naar je keken, dat ze zich bewogen, 's avonds om hun blaadjes te sluiten bijvoorbeeld, en dan het kruidje-roer-me-niet, bewoog dat zich soms niet, zodra je 't aanraakte? En hij vertelde van planten, die vlees aten en dat hij met zijn eigen ogen gezien had, dat een grote, dikke, witte roos van de schrik zijn blaadjes had laten vallen, toen er vlak bij hem een ongeluk gebeurde.... Merijntje was geneigd te geloven, dat Flierefluiters op een verschrikkelijke manier aan 't liegen was, maar die hield ernstig vol, dat het heus allemaal waar was, dat hij zelfs in Amsterdam in de dierentuin een waterplant gezien had, die levende visjes ving en leeg zoog, en dat ie 'em van de zomer op de hei zelf een plantje zou laten zien, dat vliegen vangt.... Toen wist Merijntje niet meer wat hij er van denken moest. Het was allemaal heel wonderlik, maar het was ook heel aantrekkelijk om het maar te geloven en zo werd Merijntjes wereldje al groter, èn belangwekkender. Voortaan keek hij de bloemen met heel andere ogen aan en deed zijn best om gewaar te worden of ze hem aanzagen en hoe ze over hem dachten en hij luisterde of hij ze nooit es iets hoorde zeggen. Maar hij hoorde nooit iets. Dat kon ook niet, beweerde Flierefluiters, want de oren van de mensen waren niet fijn genoeg om het geluid van de bloemen te kunnen

opvangen, en dan zou je d'r nog niet veel aan hebben, want de bloementaal zou je toch niet verstaan. Vogels, die verstonden haar soms wel. Het gebeurde je herhaaldelijk, als je maar goed oplette, dat je een spreeuw of een lijster of zo met een bloem zag praten: eerst zei de vogel wat, dat je niet verstond natuurlijk, dan zweeg ie en keek naar de bloem, die antwoordde zonder dat je het hoorde, en dan begon de vogel weer. Soms was het een lief, vriendelijk gesprekje, maar ze konden ook ruzie hebben, hoor, nou! dan stonden de halsveren van zo'n vogel woedend overeind en hij schreeuwde, dat z'n stem oversloeg!....

Merijntje vond het doodjammer, dat je er niks van verstaan kon. Zijn ongeloof was al lang weggesmolten voor de bekoring van de gedachte aan dat overal rond hem bewegende leven. Flierefluiter zei, dat er een plantje was, dat je maar in je mond hoefde te nemen om te kunnen verstaan wat de vogels onder mekaar spraken, maar hij had jammer genoeg, dat plantje hier nog nooit gevonden. Hoewel het er zeker groeien moest. Sindsdien zocht Merijntje overal naar plantjes, die hij niet kende, en stak ze in z'n mond om te proberen of hij soms het toverplantje te pakken had. Maar het gepiep en gefluit der vogels bleef gepiep en gefluit zonder verstaanbare zin. Toch gaf hij de hoop niet op, het plantje eenmaal te ontdekken en vaak zocht hij met Flierefluiter lange tijd tussen het gras of onder de varens in het bos. Ze vonden wel vogelnesten, kunstig verborgen en waren verrukt over hun geluk, maar het plantje, dat ze allebei zo dolgraag hebben wouen, vonden ze toch niet.

O, die lente was vol nieuwe vertederingen voor Merijntje.

II.

De grootste en diepste vertedering echter, vond hij in zijn zachte vriendschap met Nelleke Besjoane, die hij trouw Blozekriekske bleef noemen. Op school hield hij zich een beetje uit haar buurt, want de jongens hadden dadelik praatjes van 'je meske' en van 'vrijen' en Merijntje zou voor geen geld van de wereld gewild hebben, dat ze zoiets over hem en Nelleke hadden rondgebriest. Hij schaamde zich dood bij de gedachte alleen al. Want de smonselende dorpskinderen, door het aanschouwen van het leven der huisdieren vroeg ingewijd in veel levensgeheimen, door grove scherts van volwassenen geneigd om de half begrepen woorden met verbijsterende raakheid toe te passen, ruw in hun mond en genadeloos in hun spot, verbonden aan de termen 'vrijen' en 'je meske' de ongehoordste flauwiteiten en de stuitendste viezigheden. Merijntje wist wel, dat er vuile praatjes gehouden werden en schunnige spelletjes gedaan onder de jongens en meisjes van de school, maar zijn aangeboren schuwheid en een onoverwinnelijke schroom tegenover het ruwe en vuile hadden hem beschut tegen het al te directe begrijpen, waarvoor zijn geest nog volstrekt niet rijp was. Eenmaal was hij met een wilde troep het bos ingetrokken, maar toen het spel al woester en woester was geworden en zij op hittig aanstoken van een paar belhamels er toe waren overgegaan de een na de ander 'burgemeester te maken', was Merijntje in schaamte en weerzin weggelopen, niet begrijpend hoe je zo smerig zijn kon. En nu hield hij zich liever uit de buurt van die rauwe kornuiten en ging nooit meer mee als ze in joelende bende naar buiten trokken, altijd angstig voor een herhaling van het gore bedrijf, waar de deelnemers later nog pochhanzerig op blufden. Ze keken wat minachtend neer op Merijntje als

op een onnozele bloed, maar lieten hem, omdat hij overigens wel een geschikt kameraadje was, met rust.

Op zijn wandelingen met Flierefluiter dwaalden ze altijd op een of andere manier de kant van vrouw Besjoanes huisje uit en dan verdween Merijntje spoedig met Nelleke naar de schuur, waar ze zalige uurtjes beleefden in naïef spel en tevreden samenzijn. Ze speelden vader-en-moedertje en zaten ernstig te beraadslagen over de moeilijkheden van het huishouden en de last, die de kinderen veroorzaakten. Ze worstelden zich door zware tijden, als de kinderen met mazeltjes of rooie hond koortsig onder de dekens lagen en de dokter een bedenkelijk gezicht getrokken had.

Eenmaal had Merijntje met echte tranen zitten huilen bij het bed van Misotje, die met de ogen dicht lag, alsof ze gestorven was: dat was geen wonder, want ze had de derdedaagse koorts en tandpijn en een gebroken been en de dokter wist niet zeker of ze ook 'de tieves' niet krijgen zou, waaraan je tien tegen een dood ging zoals iedereen wist. Nelleke had het met een bezorgd gezicht verteld en haar kleine man bij het bedje gezet om te waken. De schuif was dicht en dus was het nacht. En daar zat Merijntje en stelde zich de wanhopige toestand van het arme schaap voor en wat een ramp dat zijn zou als ze eens dood ging. En de dokter had gezegd, dat ze misschien de morgen niet zou halen! De wind ritselde in het stro. De geit bonkte dof met haar horens tegen het houten beschot, met regelmatige tussenpozen en mekkerde van tijd tot tijd klagelijk. Toen was Merijntje steeds dieper in zijn treurige gedachten verzonken en àl bedroefder geworden en toen Nelleke de schuif had opengetrokken en geproklameerd had, dat het dag was, vond ze de verontruste vader met de kaken nat van tranen en een verdrietig gezicht. Verwonderd had ze gevraagd:

– Wa' mekeerde, Merijntje? Edde j'w eige zeer gedoan? Verwezen keek de kleine jongen haar aan, en schudde het hoofd.

– Wa' dan? Woarom schreeuwde?

– Oach, Blozekriekske.... dad 'aarm Misotje toch! A'ze nou es, dood gieng?

– Misotje?.... Dood?....

– Joa.... as ze nou de tieves d'r ok nog bij kregt?.... snikte hij....

Verbaasd zat Nelleke op haar bankje naar hem te kijken.

– Moar jonge, zei ze toen, zijde nou zot gewoore?

– Eèh? kwam Merijntje uit de lucht vallen, wa'zède?

– Bè.... me speule toch ommes moan... één Misotjen is toch moar een pop zeker.

Merijntje veegde zuchtend zijn ogen af. Hij wist niet goed waarom, maar een ogenblik was hij kwaad op Nelleke. Ze had natuurlijk gelijk, ze had het vernederendste gelijk van de wereld, maar toch viel ze hem tegen. Verwijtend zei hij:

– Nou, gij zijt'ok een moeder zoonder 'art, gij! Nelleke giechelde en vroeg onzeker:

– Spulde ge?

– Oe speule?

– Nou, schreeuwde ge zo moar vor de leut?

En Merijntje, laf als de mannen zijn, greep de reddingsplank en zei onverschillig:

Oach, van eiges, zottin! Dochte nou a'k om een zieke pop zou goan zitte blète?

'k Zijn gin meid!

Nelleke bewonderde luidruchtig zijn tooneelspeelkunst, maar de zwaarte van de nacht vol droefenis woog nog over Merijntjes hart en hij was onrustig door een vreemdsoortig berouw tegenover iets of iemand, maar wat of wie wist hij niet. Om zich uit de verlegenheid te redden, verklaarde hij, dat Misotje heelemaal beter was en liet haar dansen op zijn knie, waarna hij aandachtig toe-

keek, hoe Blozekriekske het pas genezen kind pap voerde met een houtje uit de scherf van een ontbijtbordje. Zij berispte de pop zachtjes om haar gulzigheid en zei tenslotte:

– G'è nooit genog, gij, ge frit me m'n oore van m'n kop! Maar Merijntje zei edelmoedig:

– Loat ze moar ete, Blozekriekske, me-n-emmen toch ommes rijk oons brood: vlee'week een Zoaterdag brocht ik nog zeuve guide thuis.... Nou!

Blozekriekske lachte en klaagde toen verwijtend:

– Joa, moar een Zoondag kwamde weer nie toe mee je Zoondasortje.... A'ge moar es wa' minder noar d'arrebarg liep,

– Zeker om van d'aandere vènters uitgelache te woore? informeerde Merijntje zaakkundig. 'k Ben gin Jan de Wasser, orre. Een man mot op z'n tijd een borrel achter z'n knoppe sloan!

Daar kregen ze toen verschrikkelijke ruzie om en Blozekriekske verweet hem, dat hij gewoon een zuiper en een labbekak was en Merijntje schold haar uit voor een venijnig vel en een spinnekop en toen gooide zij haar schort over haar hoofd en begon bulkend te huilen, wanhopig in mekaar gezakt op haar bankje.

Misotje keek nauweliks minder verbouwereerd dan Me-rijntje om de uitwerking van de huiselijke twist. Nelleke griende hartverscheurend. Haar smalle schoudertjes schokten. Merijntje lei zijn hand op haar hoofd en zei goedig

– Nou.... zij moar stil, Blozekriekske.... ik meenden'et zo kwoad nie.... Toe, allee, scheer nou uit mee schreeuwe.... 't is ommes awweer goed....

Maar Nelleke schudde zijn hand af en hilde nog erbarmeliker. Merijntje, ten einde raad, ging naast haar zitten, sloeg de arm om haar hals en vleide:

– Eèh toe nou, Blozekriekske, toe.... scheer nou

uit.... lacht es tege me.... Dan breng ik van de week weer een mooi stuk vor j'w 'uis'ouwe mee!

Toen draaide Nelleke haar hoofd naar hem heen, trok haar schort een beetje weg en Merijntje keek in een ondeugend flikkerend oog en zag de helft van een mondje, dat spottend lachte. Hij vond geen spoor van tranen op haar blozende wang, en keek haar onthutst aan.

– G'è nie wezelik geschreeuwd? vroeg hij beteuterd en hij wist niet of hij blij was of teleurgesteld. Nelleke flapte haar schortje neer en lachte met een klank als van een helder klokje.

– Belneent, zotterik! schaterde ze. 'Oe komd'erop? Me speulen ommes toch moar! En ze voegde er gauw bij:

– Moar da'stuk vor m'n 'uis'ouwe krij'k, 'ee? Dad'edde beloofd 1

– Joa joa, gaf het bedrogen Merijntje toe, da' kredde, dad'em ik beloofd.

En hij stond op, liep bedremmeld door het nauwe huis rond en verweet zich zijn onbeholpenheid. Dat kleinere meisje was hem daar tweemaal achtereen de baas geweest, en hij was geneigd om te glimlachen en zei:

– Ge zijd' een slim dieng, Blozekriekske.... gadverdikke nou!

– Wa' krij'k van je? vroeg Nelleke hebzuchtig. -- 'k Weet nog nie, 'ee, zei Merijntje. 'k Mot eest nog zien of-t-er thuis wa' brijkt.

Nelleke keek hem peinzend aan.

– Emme jullie die kommekes nog mee die soldoatjes d'r op, doar ge me van verteld 'ed?

Joa zeker.

Even aarzelde ze. Toen vroeg ze met een effen stemmetje:

– Zoude 'r doar niet es een van kepot kunne loate valle?

Verschrikt sprong Merijntje op. Hij keek met grote

ogen naar haar onschuldig, ernstig gezichtje met die donkere, lieve ogen en maakte een afwerende schouderbeweging:

- Zèeg!.... zijde beslikt?.... Zukke mooie kommekes.... Voader sloog me dood.
- Ze sloage je zo gaauw nie dood, stelde Nelleke hem gerust.

Joa, moar die kommekes.... daar zijn ze nog al nie grootsig op. Gin meins op 't dorp 'eet er zukke. Nelleke zuchtte en vouwde haar poezele bruine handjes.

- O.... Wa' zou ik gère zo'n kepot kommeke mee soldoatjes vor m'n 'uis emme!.... 't Liefste van ammoal.

- At-er es een brikt, kredde gij 'et vast! beloofde Me-rijntje met vuur, maar zij antwoordde pruilend:

- As.... as ... , as is verbrande .musterd.... daar 'em ik wad oan!

Het zweet brak Merijntje uit. Wanhopig riep hij:

- Moar.... moar ik kan toch nie moedswillig zo'n schoon kommeke kepot gooie!

Ze zijn van moeders!.... Da's.... da's doodzonde!....

- 't Is nog al aarg, zei Blozekriekske luchtig.

- Moar doar goade vor noar d'el! schreeuwde Merijntje.

- Zeker vor zo'n oakelik kommeke? lachte Nelleke minachtend, en ze voegde er de conclusie achter: Neeë, da' zède moar omda'ge nie durft.... één omda'ge 't nie vor me-n-over 'ed.... Ge zij wezelik een labbekak, Me-rijntje.

Haar voorkeur voor dat hatelike woord hinderde Me-rijntje ontzettend en verwoed blufte hij:

- Nie durreve? nie durreve?.... a'k wil gooi ik al die kommekes gelijk in gruzelementjes! 't Kan me niks verschille! Gadsamme!

En dadelik drong de kleine heks aan:

- Eè, toe Merijntje.... ééntje moar eentje van de zes.... da's toch 'eel de wèrld nie!

Merijntje voelde, dat hij te ver gegaan was om nog te retireren en hij zei vaag:

– 'k Zal nog wel es zien.... Ge mot een bietje geduld 'emme.

Nelleke klapte in haar handen en danste rond, dat haar rood-en-zwart geblokt rokje omhoog sprong en hij zag, dat ze een wit-en-zwart gestreept broekje droeg, wat hij zó buitensporig gek vond, dat hij het uitschaterde.

– Wad' doet er op? vroeg ze stilstaand.

– Niks, Blozekriekske, lachte hij. Kom, dan goan me noar binne.

Toen hij met Flierefluiters op de weg liep, vertelde Me-rijntje

– Me-n-emme toch zo leutig gespuld, Flierefluiters!

– Wezelik? glimlachte die met een glunder gezicht. Wij ok.

– Me-n-emme voader één moedertje gespuld.

– Da's weergoai's toevallig: wij ok!

– Eén me-n-emmen een ruzie g'ad, jonge!

– Wij ok!

– Joa, moar nou is 't weer bijgeleed, orre.

– Tussen oons ok!

Merijntje keek hem argwanend aan, Flierefluiters hield zich goed en zag ernstig op hem neer.

– Zijde weer oan de gang? foeterde Merijntje. Gij mee j'w wij ok! Hu.... g'è zeker mee Blozekriekske d'r moeder gespuld.

– Joa, Merijntjen, één 't was toch zó leutig!

De kleine jongen begon te lachen. Hij zag het al voor zich: vrouw Besjoane en Flierefluiters, die met poppen bezig waren en met potscherven! Hij lachte nog harder en riep:

– Gij zij toch 'ne vieze, Flierefluiters!

– Gloofd'et nie?

Merijntje gaf hem een stomp, keerde hem een minachtende schouder toe en zei afdoende:

– Oan de klep van m'n pet!

Toen lachten ze allebei en Flierefluitier liet een machtige wind vliegen, drukte Merijntje z'n pet in de hand en schreeuwde:

– Gaauw! rap! Merijntje! vangt 'em eer a-t-ie vervlogen is!

En toen moest Merijntje tegen een boom gaan leunen en de handen in de zij drukken, want hij werd blauw van het lachen.

III.

De belofte aan Nelleke drukte zwaar op Merijntjes geweten. Hij kon zich met geen mogelijkheid voorstellen, waar hij ooit de moed vandaan moest halen om zo'n mooi theekommetje met soldaatjes er op, moedwillig stuk te laten vallen. Het liep hem heet en koud over de rug als hij er maar aan dacht. Daar zou wat zwaaien! Vader had ze meegebracht uit Rotterdam, toen ze daar met het koor van de kerk heen geweest waren om te potverteren. Het leek hem niet veel minder dan een ramp, als er ooit een kapot viel! En dat hij die ramp met opzet veroorzaken zou?....

Ondenikbaar! Hoe was ie ooit zo krankzinnig gekomen om daar zelfs maar aan te denken? Wat had ie in z'n hoofd gehaald om zoiets weerzinwekkends ook maar voor de verste toekomst en vaag te beloven? Het was de puurste zotternij!.... Maar Nelleke dacht daar helemaal anders over. Zij brandde van begeerte naar de kostelijke scherven van zo'n zeldzaam kommetje. Soldaten stonden er op met blauwe mouwvesten en bolle, lachende snoeten. Ze hadden klompen aan met stro er in en brachten bruine paarden in een stal. Het was compleet een wonder en het zou haar

huis tot een paleis maken als ze van die kommetjes scherven bemachtigen kon. Ze had er haar zinnen op gezet. Het was tot een hete begeerte geworden en heel haar heerlijke inventaris leek haar voor het ogenblik dof en waardeloos. Ze gaf er niet zoveel meer om, kwam zelden in het schuurtje, keek amper nog naar de belangwekkende inboedel anders dan om het plaatsje uit te zoeken, waar de heftig begeerde, de onophoudelijk bedroomde schat moest komen te staan.

Ze had het beangste Merijntje beloofd, dat ze er met geen mens over zou praten. Maar zodra ze mekaar zagen, op het schoolpleintje, op straat of bij de weg, was aanstonds het visioen van het noodlottige kopje met de mooie soldaten tussen hen. Haar ogen vroegen, vleiden, bevalen, en Merijntje sloeg de zijne neer, beschaamd en verdrietig. En zelfs Zondags in de kerk, wou dat akelige kopje zich van voor Merijntjes ogen niet verwijderen. Onder de preek zat hij in zijn zwarte soutane, met zijn wit-kanten koorhemdje aan op de trappen van het altaar en zocht met de ogen naar Blozekriekske. Die leunde tegen haar moeder op de kleine bankjes van een-cent en keek hem strak aan. Zij glimlachte flauwtjes, maar haar ogen ondervroegen en verweten, even duidelijk als met de woorden, die ze tegen hem zei, wanneer hij bij haar was in het schuurtje:

– Nou?.... 'ed al een kommeke mee soldoatjes gebroke?.... Wanneer krij'k nou een kepot kommeke mee soldoatjes van j'w? G'è-g-et toch beloofd!

Wanhopig keek Merijntje terug, smeekte zwijgend om uitstel, bezwoer haar inwendig toch van dat verschrikkelijk verlangen af te laten, maar de eis kwam onverbiddelek uit haar strakke, donkere oogjes op hem af, en verlegen glimlachte hij en knikte haast onmerkbaar met het hoofd. Dat was de herhaling van zijn onveranderlik, verlegen antwoord in het schuurtje:

– Geduld.... geduld, nog een bietje wachte.... me-nemme d'r nog nie uit gedroonke, ziede.... Ze komme moar zo zelden uit de spin.... Wacht nog maar een stutje....

En dan glimlachte zij vaagjes terug, toestemmend, Maar hij moest het vooral niet vergeten, want o, ze verlangde zo vurig, zo onweerstaanbaar naar de scherven van zo'n ongehoord kostbaar kopje.... De glans van haar glimlachend gezichtje in de krans van haar donkere krulletjes maakte Merijntje volkomen weerloos en hij verzonk in vertederde dromen: zo'n lief meisje als Blozekriekske had hij toch nog nooit, nooit, nooit gezien!gezien!.... Wat was eigenlijk zo'n stom stenen kommetje, als zij toch zo vriendelijk voor hem was en hij met haar in haar huis vader-en-moedertje mocht spelen?.... En dan schrok hij met een schok recht, als er in eens voetgeschuifel en gekuch was en de pastoor al van de preekstoel kwam.... Hij had weer een biechtpuntje: de preek was als windgeruis aan zijn oren voorbij gegaan!....

Het was eigenlijk wel een beetje Al te gek. Die vermaledijde belofte vergalde hem zijn mooiste dagen, zijn beste uren. En hij dorst er met niemand over spreken. Maar het leek wel of Blozekriekske's ogen en haar vleierend-bevelend stemmetje overal bij hem waren om hem eraan te herinneren, dat hij de grote belofte gedaan had en dat niets hem daarvan kon ontslaan. Onder het leren, onder het bidden, onder het spelen met de kameraadjes.... altijd en overal kwam die belofte hem in de gedachten schieten, gaf hem een plotse schrik en het nare gevoel, dat hij aldoor iets verzuimde, dat noodzakelijkerwijze gedaan moest worden. Het drukte hem ontzaglijk, en hij besloot er zich van te bevrijden.

Blozekriekske was toch zo'n lief ding. Als ze wist, hoeveel ellende haar vriendje had van die ondoordachte belofte, zou ze hem zeker daarvan ontslaan. Hoe meer

hij daarover dacht, hoe minder hij begreep, dat hij daar niet vroeger op gekomen was.... En toch hield een onbegrijpelijke schroom zijn tong bevangen, zodra hij op het schoolpleintje zijn vriendinnetje zag en hij haar terzijde wou nemen om haar te vragen maar van haar verlangen afstand te doen.

Maar toen ze weer eens samen in Blozekriekskes 'huis' zaten en speelden, dat ze op reis waren naar 'de foor van Aantwarpe' met de kinderen bij zich, was de droom van de fantastiese theekopjes zwaar tussen hen. Merijntje had zich vast voorgenomen deze middag er over te spreken en na lang aarzelen vond hij eindelijk de moed, bedeesd te beginnen:

– Zeg.... Blozekriekske?....

– Joa, Merijntje.... wa' doet er op?

– Kek.... ziede.... die kommekes, 'ee?.... Mee die soldoatjes.... ge wit wel?

Nelleke hief haar hoofd op en Merijntje raakte dieper in verwarring door de felle begerigheid, die uit haar ogen naar hem straalde.

– Joa?.... Ed'er nou toch eindelijk es één op de grond gekletst?.... Ik docht al da'ge 't nóóit zou durrevel! Merijntje werd bloedrood. Zijn hoop op een goede uitslag van zijn hachelike poging nam snel af. Haar toon verried al te duidelijk, dat zij zich met het idee van de misdaad volkomen vertrouwd gemaakt had en maar één ding erg vond: dat het zó lang duurde eer het offer haar gebracht werd. Toch wou Merijntje doorzetten.

– Oach.... me-n-emme toch ommes toafelgerei genog in 'uis, Blozekriekske.... Wa' motte me nou mee nog meer doen?

Nelleke stond van het bankje, dat een spoortrein was, op, ging naar de achterwand en schoof daar een gordijntje op zij. Merijntje zag een leeg plankje, waar een reep rood en glanzend goed op lag, en aan de voorkant

was er een stuk fraai gestulpt kastrandpapier tegen-geplakt.

– 'Ier mot'et komme, zei het kleine meisje en haar stemmetje klonk streng en vast,

Een diepe ontsteltenis zonk neer in Merijntjes angstig kloppend hart. Zó zeker had ze er dus al op gerekend! Alles was klaar voor de ontvangst van de wonderbare scherven!

– Joa, moar, Blozekriekske, verzette hij zich nog flauwtjes, luster nou toch es....

Ik , , , , eh.... die kommekes, 'ee.... ziede.... doar kan'k nie bijkomme! Wezelik nie!.... Nelleke keek hem strak aan. Haar bruine handje schoof het gordijntje dicht, langzaam en Merijntje had een gevoel of er een wolk voor de zon schoof. Toen zei haar stemmetje hard;

– Bedoelde.... da'ge gin kommeke vor me wilt breke?

– Joa, bekende de kleine jongen triest, ik durf nie, Blozekriekske,

– Da' doch ik wel, smaalde Nelleke met oneindige minachting. Ik wies wel da'ge moar een labbekak was. En zonder verdere verklaring nam ze Misotje van zijn knie en lei het gedweeë kind te slapen in haar bed. Door dit welsprekende, wrede gebaar voelde Merijntje zich eensklaps verstoten, verbannen uit de wereld, waarin zij samen hadden geleefd en die zonder haar leeg zou zijn, lichtloos en zonder vreugde.

Wanhopig viel hij uit:

– Joa moar waarom wilde nou net 'emme wa'k je nie geve kan? Loa'me wad' anders meebrenges.... Wilde nog een groote gloaze murpel van me-n-emme?

– Ik wil einkel de scharreve van zo'n kommeke mee soldoatjes.

Ze zat met haar rug naar hem toe en haar stemmetje klonk schrill en vijandig. Merijntje kon het niet verdragen. Hij lei zijn hand op haar onwillig trekkend schoudertje en zei verslagen:

– Nou, stil dan moar, Blozekriekske.... A'ge't dan zó gère wilt, zulde z'emme.

Een stralend gezichtje wendde zich naar hem toe, maar de ogen keken nog achterdochtig.

– Meende 't nou wezelik? Beloofde 't vast?

J– oa.... moar wanneer, da' kan 'k nog nie zège.

– Nou, da's zo aarg nie. A'k moar weet da' k er op rekene kan.

– Ge kunt er op rekene.

Nelleke lei Misotje terug op zijn knieën en kwam naast hem zitten. De wereld viel terug in haar voegen. Geluk zong in Merijntjes hart. De vredige stilte duurde. Buiten klokte een kip en kuikens piepten. Toen zei Nelleke:

– 'Edde die gloaze murpel in je zak?

– Joa.

– Nou, gift 'em dan moar.

Gedwee diepte Merijntje de kostelike stuiter op en lei hem in het onweerstaanbaar uitgestoken pootje van Blozekriekske. Zij nam het geschenk aan met een welwillend glimlachje, als was zij zelf de schenkster en Merijntje de vorstelijk onderscheiden gunsteling. Dan schoof ze het gordijntje tegen de achterwand op zij, lei de kleurige glazen bol op de rood-glanzende lap en zei tevreden:

– Siezo.... die goat doar lège wachten op de scharreve van da' kommeke mee de soldoatjes.

Merijntje kreeg een steek door zijn hart, maar hij zei niets: hij was veel te blij, dat Nelleke hem weer vriendelijk behandelde en verder speelde alsof er niets gebeurd was....

Maar onder het naar huis wandelen was hij zo stil, dat Flierefluiters hem verwonderd aankeek en vroeg:

– Wa' doet er op, Merijntje? 'Edde schelles g'ad van Nellekes?

Toen kon hij het niet langer verzwijgen en bedrukt vertelde hij zijn vriend van zijn belofte en hoe Blozekriekske

hem daaraan hield. Van zijn angst voor de daad en zijn vrees om bij zijn vriendinnetje in ongenade te vallen en als een labbekak te boek te staan, als hij niet aan zijn belofte voldeed.

Flierefluiter floot tussen de tanden. Hij onderdrukte met alle macht een bijna onweerstaanbaar wellende schaterlach en trok een bedenkelijk gezicht.

– Sappersti, Merijntje, zei hij, doar 'edde j'w eige lillik in de labberente gebrocht.

– Dad' em ik sjuust, gaf de kleine jongen beduusd toe. Eén ik zijn slecht ok.

– Nou, slecht, slecht! zei Flierefluiter vergoelijkend.

– Joa, zeker, hield Merijntje hem fanatiek voor, slecht. Of is 't soms nie slecht om een mooi kommeke van je moeder moedswillig te breke?

– Moar dad'edde toch ommes nog nie gedoan!

– Neeë, moar ik 'em beloofd, da'k et doen zou.... één.... één a'ge belooft om zoonde te doen.... nou.... da's toch zeker ok zoonde.

– Ge zij zo streng, gij, Merijntje, klaagde Flierefluiter. Even was er een stilte. Toen vroeg de kleine jongen verschrikt:

– Zou ik 'et eigelik nie motte biechte, Flierefluiter?

– Wa' motte biechte? weervroeg die geamuseerd.

– Wel, da'k et beloofd 'em?

Flierefluiter bleef staan en keek zijn vriendje boos aan.

– Ge zoekt een smoesjen om d'r af te komme, zei hij, streng op zijn beurt.

– Da's nieë! protesteerde Merijntje heftig, moar ge mot al je zoonde toch vertelle!

– Ge mot je zoonde eest doen, decreteerde Flierefluiter vol overtuiging. Een beloften is nog gin doad. A'ge biecht wage beloofd 'ed, zal meneer pestoor jouw verbiejen om zo'n kommeke kepot te loate vallen: is da'

soms eerelik tege Blozekriekske? Eén ooneerelik zijn is toch zeker ok zoonde?

Merijntje keek hem ontsteld aan. Het was waar natuurlijk. Maar het was ook heel vreemd. En verschrikkelijk moeilijk en Ingewikkeld. Stotterend van opwinding en ontdaanheid vroeg hij:

– Nou.... één.... één roaide gij mijn dan oan.... om.... om wezelik zo'n kommeke kepot te moake?

– G'è-g-et beloofd, ée?

– Joa, dad'em ik.

– Eén ge wil gère goeie vriende blijve mee Blozekriekske?

– Da' sprik van eiges.

– Dan mot' een kommeke kepot gooie.

Merijntje hapte naar adem. Toen schreeuwde hij:

– Ik gloof a' gij nog slechter zijt as ikke!

Flierefluitier sloeg hem op zijn schouder en slaagde er nog in ernstig te zeggen:

– Die slag is vor jou, Merijntje.... g'è deze keer een vergemes goei gloof!

Maar toen was zijn kracht tot zelfbeheersing uitgeput en hij barstte in een schaterlach uit, die niet ophield, zelfs niet toen Merijntje hem tegen zijn buik begon te stampen. Eindelijk pakte hij zijn kleine vriend onder de armen, zwaaide hem als naar gewoonte als een veertje boven zijn hoofd, liet hem in een kring rondzwieren en zette hem daarna weer, duizelend, op zijn voeten. Merijntje zei, half lachend, half boos:

– Zot!

Flierefluitier trok een ernstig gezicht.

– Ik zal jou es wa zège, begon hij, één da' motte nou es goed in j'w oorkes knoope, kleine man: Gij mot j'w eige nie te veul mee de vrullie op'ouwe.

Verwonderd keek Merijntje hem aan.

– Vrullie? vroeg hij onzeker. Blozekrieksken is toch zeker gin vrummes.... da's nog moar een meske.

– Da's al den doonder net eender, verzekerde Flierefluter, meskes wooren ok vrullie en van de wieg af zijn ze 't eigelik al. Eén doar motte gij moar liever bij uit de buurt blijve.

Maar Merijntje voelde zich heimelik bedreigd en hij mopperde:

– Woarom? Was da' nou weer vor flauw gezoanik?

– Ge zijt er blange nie slecht genug vor, Merijntje. Ge nimd' alles vuls te serjeus. Zo zulde nooit van z'n leve rust 'emme bij de vrullie. Ze zulle jouw je ziel één je zoalig'ed afstroaven één ge zul ze geven ok. Op een goeien dag zulde vor de keus stoa.n om een vrummies te verroajen Of om Oons Lieven 'eerke te verroajen.... één dan zuid' Oons Lieven 'eerke verroajen om da' ge 't al beloofd 'ad voor a'ge wies woar 't om te doen war. Zij' verzichtig, manneken, ik waarschouw je voruit: blef bij de vrullie uit de buurt.

Merijntje lachte, ongelovig. Het was al te duidelijk, dat die malle Flierefluter weer zotternij liep uit te kramen.

– Oons Lieven 'eerke verroaje! riep hij vrolik. 'k Zag nog net zo lief!.... 'k Zou nog eerder jouw verroaje!

– Da' spricht, lachte Flierefluter, want ik zijn Ok gin vrurmes.

– Nou, vond Merijntje uit, één gij zellef dan? Waarom blefde gij dan zellef nie uit de buurt van de vrullie? Toen barstte zijn vriend weer in een schallende lach uit en riep:

– Moar dad'em ik ommes al gezeed: ik zijn veul slechter as gij, jongeske. Dieve motte mee dieve vangen één de zoonde motte mee veul grootere zoonden oanpakke.... Eén de vrullie, da' zijn bekaant de grootste zoonde van 'eel de wèrld.

– Eén wad' is dan nog grootere zoonde? vroeg Merijntje benieuwd.

– De maanskèrels net as ikke, schaterde Flierefluter,

en toen verklaarde Merijntje hem definitief voor krankzinnig.

Maar daarmee had hij het vraagstuk van de kommetjes met de soldaatjes er op niet nader tot zijn oplossing gebracht.

IV.

Het was een lamlendige Zaterdag.

Van de ochtend af had het geregend. Ruizelend liep het kille water uit de loodgraauwe luchten over de bloeiende aarde. Geen mens was naar 't veld gegaan en er moest toch zo nodig gewied worden. Iedereen liep te mopperen, iedereen keek zuur en de kinderen hadden geen leven, want naar buiten mochten ze niet en binnen werden ze om elke kleinigheid afgesnauwd. Van een wandeling met Flierefluiters kon voor Merijntje niets komen. Hij zat in een half duistere hoek van de kamer met zijn kleine broertje en een zusje en ze speelden met lege lucifersdoosjes en houtblokjes en bouwden daar paleizen van en boerderijen, schepen of spoorreinen, al naar het zo uitkwam. Arjaan was naar een vriendje gegaan om daar in de schuur te spelen.

Flierefluiters was gekomen en zat met vader Gijzen bij het raam. Ze praatten af en toe wat, rookten een pijp en keken mistroostig door de natbevoelde ramen naar de karikatuur van de dorpsstraat, verwrongen, scheeftrekkend door de grillige bochten van het neersiepelende regenwater, Merijntje hoorde hun stemmen en voelde zich tevreden: het was wonderlijk genoegelijk daar in die deemsterige hoek, waar zijn fantasie het spel leidde en schoonheid bouwde uit ongelijk gehavende lucifersdoosjes.

Flierefluiters was ontevreden. Knorrig mopperde hij:

– Wa'n schoon weer om mee een paar goeie slikwag-

gen oan deur de Vloandere te stappen één tegen den oaved uit te daampen achter de stoof mee een groote pint schuimende lambiek tusse je knieë.

Gijzen keek verwonderd.

– Gij liever as ikke, zei hij. 't Is beter achter 't roam 'ier.

– Achter 't roam? hoonde de ander. Jullie wooren achter 't roam geboore, jullie leve zo'n bietjen achter 't roam één achter 't roam goan jullie dood. Wa' wete jullie van de wèrld af één van wa't leven is? Jullie zijn, gadverdomme, net molle.

Gijzen begreep niet veel van zijn uitval. Hij was met zijn eigen zorgen bezig.

– 'k Zal van den boames nog ééne keer prebere, deink, mee bussels moake, zei hij triestig. Moar die lamme febriek mee d'r fieber moaken 't glad kepot vor me.

Doar kunde nie tegen op, die rommel is zo oonmeinselik goeiekoop.... 't Is zó noar de kloote, moar de meinse koopen 't toch liever as de dure bussels van zuiver 'oar.

– Moak dan ok bussels van fieber, ried Flierefluter luchtig.

– Da' verdom ik, weerde Gijzen nors af. Ik kan mee die vfillig'ed nie overweg. 'k Em altij' goeie woar gemoakt één vlot verkocht, één knoeie kan 'k nie.... doar 'em ik gin oard noar.

Het bleef even stil. Dan kwam de zwakke, klagende stem van Gijzen weer:

– Die flikkers moaken 'et 'oar ok nog duur.... De leste keer a'k Zeeland in gewiest 'em om te leure ben 'k bekaanst mee 'eel m'n bag waark weer noar 'uis gekomme.

A't van de winter weer zo goat, mot ik er ellef elle van doen. Dan scheer ik er vor goed uit.... 'k Zou noar 'Ollaand kunne goan. 'k Kan mee 't mesien bore, blokke bore, ziede, één in Rotterdam is een febriek, doar kunne z' altij boorders gebruike. Fraans Bosters waarkt er ok één die 'ee me lest nog geschreve.

– Vlee joar op deze tijd, antwoordde Flierefluter, in eigen gedachten verdiept, was ik op een kermes in West Vloandere. Bonisseur van de stoommallemeule. De boa-zin was zo'n struis vrummies, een mooi vriimmes.... gadsamme-n-emele, wa'n schoon wijf was da'!.... Oe mijne ellenboog! wad'emme soamen een leut g'ad.... drie rnoanden achter mekoare.... een levetje, man, as een luis op een kletskop.... Eén nou.... kùster.... 'k mot er nie oan deinke! Die pestoor gloof zeker da'k em nie in de goaten 'em!.... Moar 't mot gin moand meer dure!....

– Den ouwe Flooren 'ee me-n-ok gevrogen of a'k bij 'em wil komme, vervolgde Gijzen zijn eigen bezwaarlike overpeinzigen. 'IJ wild' op de Meulen een febriekske beginne van bessemblokken één zo. Z'n twee zeuns zouwe d'r in komme, moar da' kan nooit wa' woore. Van den oudste dugd ommes gin spierke, da' wit iederendeen.

Flierefluter schoot in een lach.

– In 't noajoar 'em ik mee de Japaneesen bol gewaarkt, ok in de Vloanderen op de marten één de kermese. Gaddekke toch, wad' em ik die loompe boeren een frangeskes uit d'r zak getooverd! 't Is nie om te gloove zoveul geld a'ge verdiene kunt mee zo'n klein bolleke van een kerke stop één drie notedoppe. Allez m'sieus-dames, faites votre jeu.... voici le boule Americain.... zied ne keer 'ier; de Japaneesen bol.... doar goatie oonder di' dopke.... ziede 't?.... Aawt em goe vast, zulle!.... Allez ... , vaaf frang op den dop, 'k doene -k-iek der vaaf baa.... De suffers! wad' em ik ze gepluimd!

Vroeger, toen ze nog meekrap verbouwde, peinsde Gijzen, toen ar ik 'et goed. Mee voaders een oom Arjoanen 'adde me drie, vier krooje meekrapstekers, één wieërs één vlasplukkers ok, één die ver'uurde me-n-oan de meestoven één oan de boere.... Doar konde mee

binne loope, moar da's ammoal verbij. Meekrap woor nie meer verbouwd, één de boeren 'ure d'r arrebeiers zelf. De tije zijn slecht.

– Da' zijn ze sjuust, gaf Flierefluiters somber toe. Wie 'ad een 'alf joar geleje, toen 'k mee Jan Gat in Dotslaand taanden-elixer één moagpoeier moakte van citroensap één boomwortels, kunne deinke, da' k nou noar wierook en noar waskèerse zou stienken overal doar 'k stoan.... 't Is om schijt oan j'w eige te krijge, Gijze, verdomd a't gin woar is.

Merijntjes moeder kwam uit het achterhuis, waar ze de borden gewassen had. Ze liep zachtjes te neuriën en keek in 't voorbijgaan verwonderd naar de mistroostige gezichten van de beide mannen bij het raam. Toen zong ze wat luider:

Toen 't klooster stong in volle vlam,
Kwam 't nonneke voor 'em stoan,
Mee opgestroopte mouwkes
D'r nonnekleed a-ad zij oan,
Eén zo kwam ze voor 'em stoan!
Eén zo kwam ze voor 'em stoan!

Flierefluiters hief het hoofd op en knikte glimlachend. Dan viel hij' in met zijn volle bariton:

Zij sprak er: mijn liefst oud ruterke,
Wa' doede me nou voor een schaand?
Doar lest toen ik jouw dien trouwrieng bood,
>Toen weigerde gij mijn j'w 'aand
Goad' één vertrek moar uit m'n laand!
Goad' één vertrek moar uit m'n laand!

Nu zong ook Gijzen het lied mee met zijn harde tenorgeluid en Merijntje luisterde verrukt naar het oude lied,

met zijn droefgeestig einde, de zelfmoord van het ruitkerke, dat te rusten gelegd werd bij het fonteintje 'al onder de rozemarijn, doar al die broave ruitkerkes zijn.' Toen het lied uit was bleef het even stil. Merijntje dacht na. Hij herinnerde zich, wat Flierefluter gezegd had en in eens kwam zijn stemmetje uit de schemerige hoek:

– Da' was-t-er ok een, die beter bij de vrullie uit de buurt 'ad kunne blijven, 'ee?

De drie volwassenen keken elkaar een ogenblik verbluft aan. Toen begonnen ze onmatig te lachen en z'n moeder riep met de handen op haar schuddende buik:

– Oe mijen, een meins zou z'n eigen een oongeluk oandoen! Woar 'oal zo'n jong d'uitdruksels vandoan! 't Is zoonde nog toe, de troane loope leinst m'n koake!

– Zo'n kleine kruip-tege-de-noavel! gierde Gijzen. Woar zo'n oap al nie over prakkezeert!

– 't Is toch freet mee da' manneke! verbaasde Flierefluter zich mee, maar al lachend knipoogde hij naar Merijntje, die het echter niet zag, omdat hij zich met een rood hoofd van schaamte en boos om de pret van die eigenwijze grote mensen, had omgekeerd en met trillende handen een hoge toren ging bouwen, die telkens om viel.

– Allee, vrouw Gijzen, zette gij nou es een lekker bakske troost, dan goan ik er wa' bij te smikkelen 'oale, stelde Flierefluter voor. Moar gin lang nat, orre! 't Is net een weer om je binne nou es doanig goed te doen!

– Allee voruit! lachte Merijntjes moeder. Me-n-emme toch niks beters te doen.

Flierefluter liet zijn hoed in de lucht duikelen en ving hem precies op z'n zotte kop. Dan was hij met een paar komieke glijpassen van zijn lange benen de deur uit en stapte haastig door de plassende regen naar de winkel van de bakker schuin aan de overkant. Gijzen kreeg de koffiemolen tussen de knieën, terwijl zijn vrouw

vuur maakte in het fornuis en water opzette. De kinderen in de hoek joelden zachtjes van pret: het ging gezellig worden, en ze zouden wat te knabbelen krijgen! Toen Flierefluiter terugkwam droop het water uit de randen van zijn hoed en zijn jas glom van het nat. Baldadig slingerde hij de natte bullen in een hoek, snoof de koffiegeur behagelijk in en wreef zijn grote handen. Op de tafel lagen zakken met krentenbroodjes, kadetjes, krakelingen en boterkoeken.

– 't Lijke wel of a'ge 't wees'uis trakteere mot! lachte vrouw Gijzen en Flierefluiter zei met een komiek-ongelukkig gezicht:

– Zijn me nie ammoal weeskes vor 't oangezicht van God de Voader, die in den 'emel woont één die oons in z'n toom alleen op die smerige wereld gezet 'eet?

– Wel wel, wa' zijde weer bij de pienke! riep Merijntjes moeder vrolik, terwijl ze de gemalen koffie in de kan schudde. Toen zag ze, dat de kinderen bij de tafel naar de zakjes grabbelden en ze riep: Viengers tuis doar, ee Oonstraante fret-oppe.

Wacht je tijd af.

– Wa' zit er in, moeke? vroeg Annet.

– Vroagschottels, weerde moeder af.

– Zede gij 't es, Flierefluiter? vleide Merijntje, en die antwoordde zachtjes, alsof hij een groot geheim verklapte:

– Stroont mee stripkes.

– Ajakkes, zei Annet nuffig, maar de anderen schoten in een lach.

Toen maakte Flierefluiter de zakken open, stopte de handen der kinderen vol lekkers en joeg ze naar hun hoek terug.

Het werd gezellig in de lage kamer met de beroekte balken en het weifelende licht van de regendag. De koffie geurde. Het geknabbel op de harde krakelingen stemde de zwaarmoedige mensen zachter, de rook uit de pijpen slierde sierlik om hun hoofden. Het gesprek

werd levendiger. Vrouw Gijzen keek naar de spelende kinderen in de hoek, die een trein bevrachtten met koekkrumels.

– 'Edde nooit es gin spijt, Flierefluiters, a'ge gin kinders 'ed? vroeg ze onverwacht. Ge zijt er zo zot mee. Flierefluiters keek haar verbaasd aan. Toen schudde hij het hoofd en zei:

– Wa' zijn jullie toch een vremd soort meinse! Waarom 'em ik die kinders doar nou nie net zo goed as gullie?.... Neeë, veul beter. Want at er broerdig'ed mee is, meuge jullie d'r vor opdraaie. Vor mijn is-'t-er alleen de leut.... Alle kinders zijn toch ommes van alle meinse.

– Nou joa, a'ge 't zo bekekt.... Moar kinders van j'w eige!

Flierefluiters trok z'n groot gezicht tot een vervaarlik grimas, wachtte even en antwoordde toen:

– Wel meins nog toe.... ik 'oop vor jou a'ge nooit zoveul kinders zult krijgen ad ik van m'n eige 'em!

– Wa'? riep vrouw Gijzen verbaasd. Zijde dan getrouwd? Doar wies ik niks van!

– Moar meinske toch, wees Flierefluiters haar zachtmoedig terecht. Ik docht da'ge nou toch zo zoetjes oan wel wete zou, da'de kinnekes nie van 't trouwe komme.... zo min as van den ooievoar.

Gijzen grinnikte. Zijn vrouw kreeg een kleur en mopperde:

– Wa' zijde gij toch 'ne slechterik van een vènt. Eén da' mot nou een kùster verbee!

– Zo moar vor tijd één wijle, verontschuldigde Flierefluiters zich, één zonder schuld, witte! Einkel uit meinslievend'eid.

– Joa, van eiges, smaalde vrouw Gijzen, en haar nieuwsgierigheid dwong haar tot een aanloopje naar verdere confidenties: één die kinders?.... die 'edde zeker ok uit meinslievend'eid zo 'ier één gunter achter geloate?

– Sjuust, lachte Flierefluter. Want iederendeen wit toch wel a'ge zukke fratse niet uit 'oat begint, 'ee?

– Ge zijd' een mooien, or! schimpte vrouw Gijzen. Me zijn d'r op verkoevereerd mee oonze nieuwe kùster! D'n eene licht den offerblok één den aandere durf nog te stoefen op z'n eige grootste deugenieterije.

– Doar kom warachtig de zon! riep Gijzen, naar buiten wijzend.

En inderdaad vlagde een zilverig licht door de grauwe dag, dat snel sterker werd en tot een goudgloed aanzwol.

Op hetzelfde moment klonk van buiten een neuzelende muziek, waar een scherp-klagende fluittoon boven uit snerpte. Flierefluter kwam met zijn lange bovenlijf op zijn stoel naar voren. Zijn ogen gingen wijd open en hij keerde zijn oor naar het raam. Toen stond hij met een sprong op zijn voeten en schreeuwde:

– A'da Pepino mee z'n zeun nie is meude me vor schot-teldoek gebruike!

En meteen rende hij in zijn vest en blootshoofds de deur uit, op de voet gevolgd door heel de familie Gijzen. Ze zagen hem met z'n armen zwaaiend op een oude doedelzakspeler toesnellen, die een jonge man en vrouw bij zich had en ze hoorden hem roepen:

– Hé!.... Pepino! Uberto! Rina!.... Buon giorno! Madonna! Ah! la gioia! la sorpresa!

En zij hoorden de anderen ook zulke heidense klanken uitstoten. Aan alle kanten gingen deuren open en nieuwsgierige gezichten vertoonden zich achter de kierende gordijntjes en boven de horren. En met open monden staarden de verbaasde dorpelingen naar het zonderlingste schouwspel, dat zij nog ooit in hun leven hadden bijgewoond.

V.

Flierefluiten stooft op de verbaasde vreemdelingen af en omhelsde ze een voor een, de oude landloper zowel als de donkerogige jonge vrouw. En blijkbaar waren de zwervers even verheugd als hij, want zij sloegen even geestdriftig de armen rond zijn schouders en kusten hem op beide wangen, dat het klapte. En zo stonden zij daar mal te doen, lachten met veel geblikker van witte tanden in bruine gezichten, sloegen elkaar op de schouder en koeterden een taaltje, waar niemand het onnozelleste woordje van verstond. Spoedig had zich een kring van toeschouwers gevormd. De kinderen bleven schuw op de achtergrond, bang van de 'Italjoanders' die geregeld elke zomer een paar maal verschenen, niemand kwaad deden, maar toch gevreesd waren. Ze droegen grote, puntige vilthoeden, met linten kruiswijs omwonden, een gelapte mantel, die met zwier en grandezza van hun schouders hing, smoezelige hemden en korte broeken, waaronder om de kuit lappen gewikkeld waren, met kruisbanden bijeen gehouden, die ook de leren lap vasthielden, die onder hun voeten zat, De vrouw droeg een kleurige doek om haar dikke zwarte haren, een fluwelen keursje over een geplooid wit hemd, een fel rode, korte rok en ze liep op blote voeten, kleine, sierlike bruine voeten.

Zodra de eerste verbazing voorbij was, gaf Flierefluiten een schrille kreet, klapte in de handen en boog statig voor de vreemde vrouw. Haar ogen fonkelden hem lachend tegen en zij hief een trillende tamboerijn aan haar gebogen arm boven het hoofd. Dan begon plots de doedelzak te deunen en de herdersfluit van Uberto viel in. En tot allerdiepste verbazing van de terugwijkende dorpelingen danste Flierefluiten met licht zwaaiend bovenlijf, de handen in de zijden, naar de vrouw, die heup

wiegend en met achterover gebogen hoofd voor hem terzijde week, trippelend met haar sierlike voetjes, een lokkende lach om de rode mond.

Dat was dansen! Zoiets had nog nooit iemand gezien! Vooruit, achteruit, met wiegende sprongen, lenig en sierlik. De armen bewogen mee, zwaaiden hoog en neer, staken verlangend de handen uit, smeekten, dreigden. En dan begon een wild om elkaar heen, draaien, met rythmies stampen der voeten, in nauwer en nauwer wordende kringen, sneller en sneller op de Al driftiger, opwindender muziek van de neuzelende doedelzak en de snerpende herdersfluit, waartussendoor als klankpoeder het gerinkel van de tamboerijn stooft. Tot eindelijk het rythme verstilde, al langzamer en rustiger viel en de dansenden elkaar steeds dichter naderden. Schuin achter elkaar, de handen op de heupen stonden ze dan stil en onder een lang gerekte, hoge fluittoon van de muziek bogen de bovenlijven zich naar elkaar toe, de hoofden en de lippen reikten naar elkaar en Flierefluiters en de jonge vrouw kusten elkaar op de mond, met gesloten ogen, lang achtereen. Tot de muziek met een schrille toon afbrak en zij recht sprongen, lachend, duizelig, hand in hand en vrolijk bogen naar de gapende kring van toeschouwers.

De mensen wisten niet goed, wat ze doen moesten. De vrouwen vonden het nog al schandalig en de kwezels liepen zelfs verontwaardigd weg. Maar de mannen lachten en klaptten in de handen. De jonge meisjes bloosden tot onder het haar en keken met grote ogen naar de mooie, onbeschaamde vreemdelinge, die al dansend die lelike zot van een Flierefluiters zo maar in 't publiek op z'n mond gekust had. De ouwe Bluut klapte zijn grote handen rood. Zijn waterige ogen verslonden de mooie jonge vrouw met haar diepe, donkere ogen en haar olijfkleurige huid en hij schreeuwde plotseling:

– Nou ikke! Flierefluiters! Gadsakker nondesallemaanderdedomme! ik mot ok es daanse met dat mamselleken, allee!

Bulderend gelach steeg op. De dikke ouwe grappenmaker kwam naar voren, maakte olifantachtige grimassen en Flierefluiters lachte in één adem door, nam hem bij de hand en bracht hem bij de jonge vrouw. Hij riep wat in een vreemde taal, de drie Italianen lachten, de muziek zette een snelle dans in en voor de ouwe Bluut wist wat er met hem gebeurde tolde en wielde de sierlijke gestalte als een wild kleurgewemel voor zijn ogen rond, draaide om hem heen, sloeg hem bonzend met de tamboerijn op het hoofd, dat hij verschrikt een eindje door zijn knieën zakte, en greep hem bij de hand om hem mee rond te trekken. Maar het was de ouwe vrouwengek al veel te kras en met de handen boven het hoofd en een komiek angstig gezicht schommelde hij haastig weg naar zijn plaats tussen de kijkers, die joelden en schaterden van pret. Flierefluiters danste achter hem aan en gaf hem van louter verrukking een stevige schop onder zijn omvangrijk achterdeel, waarop Bluut een ijselijke gil uitstiet, die de vreugde ten top voerde.

Flierefluiters riep boven het gejoel uit:

– 'Ei! Pinneke Testers, goa je monicoa pakke, dan 'oal ik m'n fluit één me geven een groot bal sjampetter vor d'arrebaarg van Timmers! Vooruit! Ik trakteeer op een vatjen ouwen bruine!

Hoe hij het gedaan gekregen had kon het dorp zich later moeilijk verklaren. Maar het was een geweldig feest geworden, vroliker, uitgelatener, wilder dan de meest opgewonden kermisdag. Alles was aan 't dansen geslagen en wat niet dansen kon, stond of zat rond het pleintje en zong mee en stampte de maat en wiegde met hoofd en bovenlijf en keek verlangend en jaloers naar de rondzwierende paren op de gladde keien, die

klonken van de stampende hakken. Het ouwe bruine bier schuimde de kruiken uit, de glazen over en stroomde klokkend in de dorstige kelen, en de veldwachter, die koloniaal geweest was, danste een zwaarddans en droeg Jantje Nuiten, hangend aan zijn grote baard het heele pleintje rond. En telkens weer moest Flierefluiters met de vreemde zwerversvrouw een fantastiese dans uitvoeren en dan viel het gezang en rumoer voor een poos stil, want ademloos keek alles naar de vreemde, ingewikkelde figuren, die wel een gedante comédie geleken. En toen eenmaal ook de slanke Uberto mee in de kring sprong, begreep iedereen, dat zij gedrieën een geschiedenis dansten van gevaarlike liefde en met jagende harten volgden de dorpsmensen het lenige beweeg der lijven, het lokken en afstoten van de heupwiegende, verleidelike vrouw met haar vochtige mond en haar raadselachtige ogen, het omzichtig sluipend dansen van de onfortuinlike medeminnaar; steeds wilder en boosaardiger werd het spel der vrouw, woester en somberder de dans der beide jaloerse mannen. En toen eindelijk Flierefluiters de overwinning nabij scheen en met de hooggeheven hand van de vrouw in de zijne zich over haar lachende lippen boog, schoot plots met een katachtige beweging Uberto op hem toe, een blinkend mes in de bruine hand boven het gebogen hoofd. Hij stiet toe.... Langzaam gleed Flierefluiters op de knieën en over zijn neerzinkend lichaam reikte de vrouw met demonies schitterende ogen haar lippen aan de overwinnaar. Een kreet van afgrijzen steeg op. Het was alles zó snel gebeurd, dat niemand gezien had, hoe de stoot was aangekomen. Maar reeds hief Flierefluiters zijn groot gezicht van de grond, grijsde breed, sprong op z'n voeten en gedrieën dansten zij een slotfiguur met zulke malle fratsen er door, dat de opgeluchte toeschouwers bijna dubbel sloegen van opgewonden pret.

Maar Merijntje, die dicht bij de vreemde oude muzikant

gestaan had was bleek geworden onder de dreigende gebaren der medeminnaars en toen hij het mes zag blinken, was hij met een schreeuw weggesprongen en niet stil blijven staan, eer hij de joelende lach had horen opschateren. Hij had de geschiedenis van de Kruik in eens weer voor zich gezien en al begreep hij nu, dat het maar spel geweest was van Flierefluiter en de vreemden, hij was te diep ontsteld en plotseling te zeer vervuld van gedachten aan zijn rampzalige vriend in de gevangenis om nog terug te kunnen gaan naar de bruisende vreugde bij Timmers. Stil droop hij naar huis en zocht het bankje onder de appelboom op. Gedempt drong de muziek en het gejoel der dansende dorpelingen tot hem door, en Merijntje moest in eens onbedaarlijk huilen, omdat de Kruik daar ergens ver weg eenzaam in zijn cel zat, opgevreten van verdriet, beladen met een ontzettende schuld, en er niemand aan hem dacht. Zelfs zijn vriendje Merijntje, waar hij zó veel voor gedaan had, vergat hem voor nieuwe vreugd en nieuwe vriendschap en eerst bij de vreselijke dans van die woeste kerels rond die zwarte meid had hem de herinnering aan zijn ongelukkige kameraad besprongen. Merijntje huilde lang en zijn groot, berouwvol verdriet wou maar niet wijken. Hij kroop eenzaam in zijn bed, toen de zon begon te dalen: er was nog niemand thuis en nog altijd hoorde hij het vrolijke lawaai van het feest als een verwijt naar hem overkomen. Maar het was nog niet helemaal donker, toen hij, vermoeid van het schreien, in slaap viel.

En op het pleintje ging het feest verder. Het hele dorp dromde er samen. Ieder wou zijn deel hebben van de vreugde. Een dolle zotternij was losgebroken. Niemand wou naar huis. Zelfs niet om te eten. Er werd botje bij botje gedaan. Manden met kadetjes en krentenbollen werden aangesleept, potten boter, worsten, eieren, ham.

Alles schransde mee en betaalde zijn deel. Flierefluter was overal. Zijn ogen vonkten van baldadige vrolijkheid, dansend sloeg hij met zijn hakken het vuur uit de keien. De Italiaanse zwervers waren hartelik opgenomen in de feestgemeenschap. Zij koeterden vele talen dooreen, stotterden gebroken Hollandse woorden en lachten innemender dan ooit iemand ter wereld voor mogelijk gehouden had. Men sprak tot hen, overluid en langzaam, opdat ze goed zouden verstaan en begrijpen, hoe goede kameraden ze gevonden hadden. Ze lachten hun prachtige tanden bloot en zeiden: 'si! si!' en iedereen riep: 'si! si!' en nooit was ergens een feest in groter eensgezindheid en warmer kameraadschap gevierd. De pastoor had een poos voor zijn raam staan kijken, glimlachend, en hij had het hoofd geschud over zoveel levenslust en plots opgespoten blijdschap. Het werd donker, maar niemand ging naar huis. Er werden lampen naar buiten gebracht en een paar verformfaaide lampions en het feest werd nog oneindig veel genoegelijker. De vreemde vrouw danste met de stijve dorpskerels en lachte om hun onbegrijpelijke klomplimenten en was een ongekende weelde in hun ruwe armen.

Het was al laat eer er ruzie kwam. Pinneke Testers had de Italiaanse onder het dansen willen kussen en een vinnige klets om zijn oren gekregen. Hij was kwaad geworden en had gevloekt en de hand tegen haar opgeheven. Maar Flierefluter had hem, zonder op te houden met zingen een beentje gelicht en was toen boven op hem gaan zitten. En Pinnekes vrouw had de weerloze dan over zijn gezicht gekrabd, omdat ze gezien had, waarom de herrie was aangekomen. Een boerezoon, die veel te veel bier gedronken had, begreep het niet, zag Pinneke voor zijn vader aan, gooide de schreeuwende vrouw op zij en viel bulderend over Flierefluter heen. Die kreeg van de onbehouwen knuist een slag op zijn

oog, dat het onverbiddelijk voor drie dagen dicht zat en toen werd Flierefluiters oog ongemakkelijk en ranselde de dronken rustverstoorder de kring uit. Even leek het, alsof er een algemene vechtpartij zou losbreken, maar Flierefluiters begon dadelijk na zijn rechtspleging een dwaas lied te zingen en bezwoer de boze lusten van de kemphanen door ze te laten lachen. Het lied was niet helemaal kies en de vrouwen bloosden er om, maar lachten verstolen mee en klaptten even luidruchtig als de mannen en riepen even hard: 'bis! bis! bis!' Het leven was schoon en vrij en een mens had recht om te lachen en te feesten!....

En het eind was een optocht met de muziek voorop, het dorp door. Voor de kerk klom Flierefluiters boven op de stenen pomp en hield een toespraak: de mensen moesten nou naar huis en naar bed gaan, waar ieder het feest naar zijn aard kon voortzetten; maar het bier was op en de krachten van de muzikanten waren uitgeput. Joelend en zingend ging ieder zijn eigen weg, maar voor de deuren werd nog veel nagepraat en gelachen. En toen de ouwe Bluut naar binnen ging, keerde hij zich in de deur nog eenmaal om en zei uit de grond van zijn hart en met een dikke tong:

– Vriende.... 't was een plechtigen dag!.... Flierefluiters nam de Italjoanders mee naar zijn huis. En de volgende dag wist heel het dorp, dat hij bij de mooie jonge vrouw geslapen had: een paar nachtbrakers hadden door de kiertjes van de blinden naar binnen gekeken ; de ouwe en de jonge muzikant lagen op een kermisbed op de grond, maar van de koster en dat zwarte wijf was geen spoor in de kamer te bekennen:... . Het werd een zeer boosaardige Zondag. Want iedereen was katterig en de inspectie van de portemonnaie was droevig uitgevallen. De vrouwen mopperden. De mannen keken waterig uit hun ogen en spraken ruwe en harde woorden. Er werden zonderlinge verhalen gedaan over

Flierefluiters, die hen allemaal op een of andere manier betoverd moest hebben, want hoe waren ze anders zo stapelzot gekomen om zonder reden aan 't feesten te trekken en al hun geld te verdoen? 't Was me de koster well

Maar Flierefluiters liep rond met één dichtgeslagen en blauwzwart oog en keek met het andere zielsvergenoegd het ontstemde dorp aan. Hij lachte tegen al de katterige, stugge gezichten, en zocht de ouwe onverbeterlike Bluut op, die graag met hem napraatte over de plechtige dag, en hij dronk hem voor het namiddag-lof onder de tafel.... Waarna hij in de kerk de soli zong met zo'n zuiver, diep trillend geluid, dat de pastoor telkens, verrukt, naar hem om moest kijken.

Vierde hoofdstuk.

I.

ER kwamen ernstige en droeve dagen voor Merijntje.

De wanhopige stemming van de eerste tijd na de gevangenneming van de Kruik was weer over hem gevallen. Hij rekende het zichzelf zwaar aan, dat hij al die maanden nu maar lustig voortgeleefd had, terwijl de vriend zijn zware schuld boette in de donkere eenzaamheid van 'het kot' en leed elk uur van de dag en van de nacht. Zwaarder dan ooit drukte hem het besef, dat hij mee moest lijden, omdat hij immers de Kruik verraden had, al was het dan ook niet met opzet geweest. En hij had vrolijk rondgezworven met een nieuwe vriend en niet meer aan de sombere man in de gevangenis gedacht. Nu in eens, door de griezelige dans, was hij teruggestort in zijn oude schrik en zelfverwijt boorde zijn langzame angel in zijn van berouw krimpand hartje.

En het moeilijkste was, dat hij er met niemand over spreken kon. Thuis hoefde hij met zijn bezwaarlike gedachten niet aankomen. Daar wilden ze van de woeste moordenaar niet meer horen praten. Of het al geen schande genoeg was, dat heel het dorp wist hoe hun Merijntje maanden lang met die sombere bandiet had omgegaan. Gelukkig nog, dat hij tenminste zijn schande geboet had door het bewijs van de daad aan te brengen.... Zo redeneerden ze en Merijntje wist dat en al mocht het niet van Onze lieve Heer, kon hij zijn familie daar soms om haten,

Meneer pastoor, daar had hij misschien troost bij kunnen zoeken, maar dan moest meneer pastoor je zelf aanspreken, daar kon je zo maar niet naar toe lopen.... En hij was zo in zichzelf gekeerd, meneer pastoor, de laatste tijd. Hij zag nog smaller dan vroeger en kuchte

droog en keek meestal net of ie je helemaal niet zag. Natuurlijk was er Flierefluiter. Daar zou hij het tegen kunnen vertellen. Die begreep het best. Die dacht over deze dingen net als Merijntje, alleen wat lichtzinniger en dat gaf juist troost. Maar Flierefluiter kreeg hij amper even te zien bij het dienen van de mis. Die had ineens een dolle haast gekregen. Merijntje werd zelfs met een lach en een vrolijk smoesje uit wandelen gestuurd als hij vroeg mee op de toren te mogen klimmen om de klok te gaan luiden. Van wandelen kwam niets en zo zag hij Blozekriekske alleen op straat en in school en hij had nauweliks aandacht voor haar vragende ogen: de kopjes met de soldaatjes was hij voor het ogenblik totaal vergeten. En och, met Blozekriekske had hij toch ook niet over zijn zwaar verdriet kunnen praten. Wat was nou zo'n meisje, dat immers nergens van wist?.... Merijntje speelde zo maar wat suffig mee met de kameraadjes en liet zich thuis op zijn kop zitten door Arjaan zonder zoals zijn gewoonte was, op te stuiven of te huilen van drift, als hij het niet winnen kon.

Met Flierefluiter was het inderdaad helemaal mis, sinds de Italoanders op het dorp geweest waren. De week daarna was hij drie volle dagen spoorloos verdwenen en nog al gehavend en uitgeput teruggekomen. De pastoor had hem vriendelijk vermaand, maar Flierefluiter had hem niet eens antwoord gegeven, zo maar stil in z'n eigen zitten lachen, bedaard en volstrekt niet hatelijk maar met de gemoedelijkheid van iemand die het onvermogen tot begrijpen van een ander doorzien heeft en hem daar niet hard over vallen wil, doch evenmin zich wil vermoeien met nutteloze uitleggingen. Dagenlang achtereen trok hij na de mis de velden in en kwam niet boven water vóór 's avonds, soms zelfs was hij nauweliks op tijd om de volgende morgen te luiden voor de vroegmis. Iemand had hem zien zwerven, in gedach-

ten verdiept, ver voorbij de stad. Een ander had hem verrast aan de zeedijk. waar hij doelloos over het blinkende water van de grote stroom zat te staren en later op zijn fluit was gaat spelen, hoewel hij helemaal alleen zich waande. In de stad had hij de hele kermis op stelten gezet met een stuk of wat circusklanten en men zei, dat hij 's avonds opgetreden was in de plaats van de worstelaar, die hij 's middags stomdronken gevoerd had en waarmee hij toen ook nog had gevochten. Weer anderen hadden hem poedelnaakt zien zwemmen in de Vliet; hij dreef op z'n rug of ie van kurk was en zong het hoogste lied uit, en duikelde dan weer als een bruinvis om en om in het water en joeg de koeien, die dicht bij de kant hun poten baadden de doodstuipen op het lijf door plotseling vlak bij hen op te duiken en te blaffen als een woedende hond. Men had hem ook gezien in de smuigeme kroegjes aan de buitenkant van de stad, die logementjes waren voor leurders, bedelaars en lichtschuw volk. Hij trakteeerde het afval van de wegen en lachte en zwetste en vertelde, luisterde naar hun stiekeme verhalen over klein bedrog en geniepige roof langs de boerenhoeven en stapte uren met een haveloze, struikroverachtige landloper de velden door zonder de minste vrees voor zijn reputatie als eerzaam kostver. Er liepen zelfs fluisterende praatjes omtrent bezoeken aan verscheidene vrouwen van wie nu juist geen roep van overdreven eerbaarheid uitging.

Al die verhalen gingen als lopende vuurtjes door het dorp en werden volstrekt niet verzwegen voor Jans van de pastoor. En deze vond het al evenmin indiscreet of onbehoorlijk ze met giftige intonatie over te brengen aan meneer pastoor zelf, die verdrietig glimlachte, afwerend zijn lange bleke hand ophief en zijn oude getrouwe herinnerde aan de plicht van zwijgzaamheid tegenover de evennaaste. Het zou trouwens wel zo'n vaart niet lopen:

Jans wist toch immers zelf hoe graag het dorpsvolkje babbelt en de dingen overdrijft.

– Ge wit toch ok wel, Jaanske, da' ze van een scheet gèren een doonderslag moake?

– Moar meneer pestoor, zijde dan ziende blind? Ge mot toch net zo goed zien as ikke, da'die verdijde vènt, dad' oakelik lillikmaanskind, d'r 'oe langer 'oe meer as een vuil 'èm uit goat zien één dat ie nooit thuis is.

– IJ 'ou van de natuur, Jaans. Loat'em moar dalleken: 'ij doe gin vlieg kwoad. 't Zal wel weer beter woore. Maar 't werd niet beter. Flierefluitter zat Zondags in de herbergen, speelde kaart en won op fantastiese wijze. Zo regelmatig, dat de kerels weigerden verder met hem te spelen: ze lieten zich liever niet pluimen als onnozele ganzen. Flierefluitter lachte, sloeg er een paar met de koppen tegen mekaar, schopte wat tafeltjes omver, zoende de vrouw van de kastelein, toen ze kijvend kwam toeschieten, klappend op haar scheldende mond en ging naar een ander dorp, vanwaar de volgende dag de mare van nog veel rumoeriger schandalen kwam. Toen verdween hij plotseling weer van het dorp.

Twee dagen nadien, 's morgens om half elf, meende de pastoor het orgel te hooren in de kerk. Hij liep er door een zijdeur binnen. Flierefluitter zat op het koor en vervulde het gebouw van een heidens spektakel. Met alle registers open speelde hij een baldadig soldatenlied en zong er de weinig kieskeurige tekst bij uit zeer gezonde longen en een wijd open keel. Een droge kuch naast hem deed hem opkijken. Zijn mond ging dicht en zijn handen vielen stil. De verplukte kameraad, die de blaasbalg voor hem getrapt had, vluchtte op zijn kousen de trap af.

Zwijgend schudde de oude pastoor zijn hoofd. Flierefluitter lachte uitdagend.

– Ah.... meneer pestoor, zei hij met een tong, die dik

genoeg was om te verraden, dat zijn bezitter al meer gedronken had dan goed voor hem was, zijde's noar m'n concert komme lustere? Da's een goei gedacht gewiest, zulle.

Nog antwoordde de pastoor niet. Alleen klonk weer zijn droog kuchje en een trek van pijn vertrok even zijn fijne mond. Flierefluiters keek hem van terzijde aan.

– G'ad beter beneje kunne blijve, meneer pestoor, zei hij spottend, Ik gloof a' ge lillik moei zijt,

– Ik zijn veul moei, joa, zuchtte de oude priester, veul moei. Maar nie zoa gij meent, Flierefluiters.... Wa' deinkt er van, jonge, zouwe we nie es een kommeke koffie goan 'oale bij Jaanskes? 't Zal oons allebei dugd doen. Flierefluiters stond op. Hij lachte toegevend, als tegen een kind.

– Barm'artige Samaritoan, zei hij vrolik. 't Is goed, or, ik goan mee. Al was 't alleen om 't gezicht van Jaanskes weer es van dichtenbij te zien.

– Dan kumme impersaant es proate, overwoog de pastoor.

– Sjuust! stemde Flierefluiters geestdriftig toe. 'k Gloof ok a' 't noodig is a' me soamen es proate, gij één ikke, En met een grimmig verbeterd gezicht liep hij achter de priester de trap af en volgde hem naar de pastoretuin, waar ze gingen zitten in het priëeltje, onder de neerhangende takken van een forse treur-iep. De oude man hijgde. Hij hield zijn hand tegen zijn borst gedrukt en weer hoestte hij enige malen achtereen zijn droog kuchje. De pijnlike trek om zijn mond groef zich dieper in de rimpelige huid. Flierefluiters keek hem aan en voor het eerst viel het hem op, dat de pastoor bleker was dan gewoonlik, dat hij kringen onder zijn ogen had en er zwak en vermoeid uitzag. En nu de oude man zuchtend de ogen even sloot, schrok Flierefluiters, zo sterk was de indruk, dat het hoofd van een dode daar tegen de rug van de bank leunde. Ontnuchterd en met een veront-

rust geweten zat de ongedurige zwerver naar hem te kijken. Traag gingen de zware, blauwige leden weer over de vriendelijke ogen open. Flierefluiter trok een grote rode zakdoek te voorschijn en snoot nadrukkelijk zijn neus met een geluid als van een gescheurde trompet. Langzaam stond de pastoor op.

Kom, zei hij, ik zal es een poar komme koffie goan 'oale. 't Is lekker koel 'ier in 't priëel, 'ee Flierefluiter? Maar die lei zijn grote hand op de tengere arm van de oude man.

– Me motten eest moar effekes afdoen, zei hij onrustig. Goat 'r zo lang nog bij zitte, meneer pestoor. Gehoorzaam zette de priester zich weer neer en keek de ander vragend aan. Maar deze wachtte, en het bleef stil. Dan riep Flierefluiter uitnodigend:

– Nou?

– Wa'doet er op jonge?

– Ik wacht, meneer pestoor.

Verwonderd zag deze hem aan.

– Woar wachte dan op? vroeg hij zacht.

– Op m'n schrobbeering, verklaarde Flierefluiter grimmig. Ge woud'ommes es mee me proate?.... Nou, da' was toch zeker nie om me te vertelle, da' ge zo doanig ingenome zijt mee m'n gedrag van de leste weke? Een stille glimlach trok de vriendelijke mond breed.

– Zijde zo weinig contènt mee j'w eige, Flierefluiter? Deze schudde traag zijn grote, verbrande kop.

– Doar goaget nie' om, zei hij stug. Gij zij' nie contènt mee mijn.

– Kan je da' veul verschille?

Een tijd lang keek de koster zijn pastoor zwijgend aan. Toen viel hij uit:

– Zit nou moar nie langer te teute, meneer pestoor, één schel me m'n 'uid moar es goed vol. Da' zal j'w opluchten.... één mijn ok.

- Zijd'er dan zo zeker van, da' ge verkeerd gedoan 'ed?
- Da' ma'k nie zege.... moar gij zijt er veul zeker van, 'ee?.... Tot doar strak, toen ge m-n-op 't koor von.... doch ik a' k gelijk 'ar....
- Ge wou weg, 'ee Flierefluitier?
- Ik doch a'k'et nie langer uit kon 'ouwe.
- Nou, dan ziede toch ok wel, da'k je gin schelles geve kan. 't Is m'n eige schuld, 'ee?.... Een wilde veugel motte nie te lang in een kooike sluite.
- Verbaasd keek Flierefluitier hem aan. Dan vroeg hij aarzelend:
- Is dad' alles wa' ge me te zègen 'ed?
- Wa' zoude dan wille da'k nog meer zee?
- Ik zou wille da'ge's flienk van je paleis ree tege me!
- Dan konde tenminste mee fesoen kwoad weg loo-pen, 'ee?
- Ge zijd' een lillik manneke, meneer pestoor.... zo meenden ik 'et nie, één da' wit' eel goed.
- Da' weet ik ok wel, jonge, suste de oude man. Moar 't dug nerges vor, dung me-n-om je schelles te geve.
- 'Em ik jou dan gin verdriet gedoan?
- Dad' edde, joa.... moar ik 'em jouw ok verdriet gedoan.... Die ketsenbal spult....
- Ik 'em nooit gin verdriet.
- De pastoor keek hem glimlachend aan en Flierefluitier wendde na een korte wijle de blik af. Daarop zei hij z acht
- Ge ziet er slecht uit, meneer pestoor.
- Deze haalde glimlachend de smalle schouders op, kuchte en antwoordde rustig:
- Den olie is uit de laatup, jonge.... Voor a't joar om is, zulde de klok vor me motte luie.
- Alla, toe! meneer pestoor, wa's da' nou? riep Flierefluitier verschrikt.
- Maar de pastoor knikte , de rustige glimlach bleef om

de zachte mond en hij streek een witte lok over zijn oor naar achteren.

– G'oeft er nie van te verschrikke Flierefluiter, zei hij kalm, Vor iederendeen komt de tijd van scheien, ee?... 'k Em lang genog geleefd nou, één 't gedacht om te goan ruste moak me niks bang. Ik weet da'k in veul te kort geschoten ben, moar Oonze Lieven'eer wit, da'k m'n best gedoan 'em één 'ij zal 't wel goed mee me moake.... Afijn.... da's tot doaroantoe Me motten 'et nou moar es regele, jonge: wanneer wilde weggoan?

– Weggoan? vroeg Flierefluiter. 'Oe weggoan?

– As kùster weggoan?

– Ik goan nie weg, verklaarde hij dan nors. Of.... ge zou me nie meer motte wille. Eén a'ge een aandere nimt, za' k em eest z'n ribbe breke voor a' k op roet goan.' De oude, moede ogen lichtten in blijdschap op.

– Ik dorf je nie te vroagen om te blijve. Moar a'ge 't zelf wilt.... ik vroag nie beter.

– Afgeproat.... Nou.... motte nou nog nie wa' meer zège? Gin preek? Gin ver'aandelieng over de waardig'ed van de kùster één van de kerk? Gin staandjes over m'n schandoalige streke?

– Zou 't et veul 'ellepe, deinkte?

Flierefluiter krabde zich achter het oor.

– D'r is mee jou nie te proate, zei hij ontevreden. Gij 'oald' een meins 'et bloed uit z'n teene! Schel me nou es flenk uit, da'k m'n eige weer es wa' beter voel!

– Flierefluiter, riep de pastoor, ge zijd' een deugeniet zond Oonze Lieven 'eer d'r gin twede geschoapen 'eet. Moar 't voeg mijn nie om Oonze Lieven 'eer z'n waark te beschimpen.... al zou ik soms in m'n meinselike kurtzichtig'eid deinke da'k 'et beter gekunne zou 'emme. Ge zijd' een sakerse zoondoar, moar da' witte net zo goed as ikke.... één.... één zoondoars zijn me toch eigelik ammoal.... Zo 'eed Oonze Lieven 'eer et nou

eenmaal gewillen al beseffe wij niet krek, waarom, Flierefluter trok een minachtend gezicht.

Ge zij me den boetprediker wel, gij, zei hij afkeurend. Ik zou 'et em, gaddeken, 'eel wa' beter lappe.

Doar zijde gij ok kùster voor één ikke moar pestoor, lachte de oude man. Moar loat oons nou nie langer kijven een liever een tas koffie goan 'oale. En tot ontzetting van Jans, die een gezicht zette als een zwaar beledigde oorwurm, dronken ze samen koffie, rookten sigaren en bleven heel de dag bij mekaar. En ze legden haar niet eens uit, hoe zo'n onwelvoegelijk wonder redelijkerwijze te verantwoorden viel. Dieper dan ooit was Jans overtuigd, dat meneer pastoor van z'n leven niet wijzer zou worden.

II.

De volgende morgen slenterde Merijntje na de mis met z'n boterham in de hand de straat op. Hij zag Flierefluter naar de kerk gaan om de klok te luiden. Maar hij versnelde zijn stap niet om met hem mee- te kunnen: die had tegenwoordig toch altijd smoesjes om hem terug te sturen. De vriendschap was uit, hopeloos uit.

En zo bleef Merijntje vol verwondering staan, toen Flierefluter, met de sleutel in het slot van het hek, hem wenkte. Hij had zeker een boodschap voor hem te doen? Zonder veel animo stapte de kleine jongen naar de wachtende koster. Ongeduldig riep die:

- 'Ei, soavikloas, zoude nie wad' avveceere?
- Wa' mó'k doen? vroeg Merijntje stug.
- Doen? Goade dan nie mee luie? Motte nie touteren oan 't klokkekoord?

Verrast keek het kereltje naar hem op: dat was de oude toon van goede kameraadschap! En hij was zo

onvriendelijk geweest! Zou Flierefluter er spijt van hebben, dat ie hem zo lang links had laten liggen?... Merijntje was niet haatdragend, o nee en zijn hartje sloeg al weer vol genegenheid de teruggekeerde makker tegemoet.

– Asteblijft, Flierefluter, zei hij, a'k mag.... moar....

– Joa, ik weet 'et al lang, riep de koster met grappige onderdanigheid, 'k 'em jou één 'eel de wèrld liengs loate lègen, moar nou motte me doar moar vergiffenis vor geve. Ik zijn nou een keer een zotte vènt.... moar ik zal 't nie meer doen.... voreest....

Merijntje kreeg er een kleur van: Flierefluter, zo'n grote vent, vroeg hem vergiffenis! Dat was een beetje al te gek. Of misschien was het maar weer onzin van 'em? Listig hield de kleine jongen zich in de ruimte en kommandeerde:

– Voruit dan moar.... noar bove!

Flierefluter lachte en zei vrolik:

– Jullie zijn ammoal vuls te goed vor me.

Toen klommen ze samen de toren in. Boven moesten ze wachten tot de klok acht geslagen had. Merijntje loerde in de donkere hoeken, tussen de balken en in de vensternissen of hij geen sporen van kaboutertjes vond, maar nog altijd hielden ze zich verborgen. Flierefluter stond met de handen op zijn rug door een venstertje te kijken, zo aandachtig en lang achtereen, dat Merijntje nieuwsgierig werd en op een bankje klom om ook te zien wat zijn vriend zo zeer boeide. Hij keek over het wijde zomerland met de gouden blokken der graanvelden en de helgroene van de akkers met suikerbieten, met de witte wegen en de dijken met hun hoge bomen, met de blinkende Vliet, die zich ver weg naar de brede stroom kronkelde. Maar hij zag nergens iets bizonders.

Toen keek hij op naar Flierefluters gezicht. Hij zag

de strakke blik in de wijd open ogen en vroeg eensklaps:

– Ed'em, Flierefluiter?

– Eh?.... Wa'? vroeg die verward.... of ik wad'em?

– De steilkijk! gierde Merijntje en sprong haastig weg onder de grijpende handen van zijn vriend, die er deer-lik ingevlogen was.

– Jou broeskoeker! schold Flierefluiter en zat met veel lawaai de kleine vluchteling achterna, maar die was hem te gauw af, kroop telkens schaterend tussen de lange benen door en de grote handen grepen aldoor in de lucht. Toen begon de klok boven hen te slaan en de koster stond hijgend stil.

– Da's je geluk, jongeske, zei hij. A'k nie moes goan luie zou d'r vieselik bij gewiest 'emme!

– Nog in gin 'oonderd jaar! blufte Merijntje, overmoedig dansend. G'ad me nooit gekrege.

Mistroostig het hoofd schuddend greep Flierefluiter het klokketouw en begon te luiden. En Merijntje zorgde er voor, dat het program degelik werd afgewerkt. Hij schommelde aan het springende koord tot het laatste spoor van beweging er uit was. Daarop stonden ze weer samen voor het venster en keken naar de velden en naar de blauwe zomerhemel er boven. Flierefluiter rekte de armen en zei:

– Jammer da' ge noar school mot, Merijntje: 't zou zo'n prachtigen dag zijn om veul één wijd weg te kuiere.

– Noar school? riep Merijntje met minachtende verbazing. 't Is toch zeker fekaansie....'eel de week nog.

– Fekaansie? vroeg Flierefluiter verwonderd. Gadsamme.... zijn me-n-al zo wijd in de zomer? Doar ar ik nou glad gin arg in.

– Da's niks gin woonder, antwoordde Merijntje bits. A'ge niks doet as overal 'ene dalleken ééne zuipe, dan wit' al gaauw van 'eel de wèrld niks meer af. Verbaasd keek Flierefluiter op hem neer.

- 'Oe komde doarbij, zot jong? riep hij, half lachend, half geërgerd.
 - Nou, iederendeen proatte d'r toch zeker over! G'ad grootmoeders moar es motten 'oore!
 - Da' wi'k gloove! zei Flierefluiters met een vervaard gezicht. Die zal wel een littenieken over me gezongen 'emme!
 - 't Was nie mooi van j'w ok, verweet Merijntje.
 - Da' kan goed, lachte de ander. Moar nou is 't verbij, Merijntje, een vandoag goan me 't veld in, tot van den oaved toe. A'ge te minste nog mee zo'n lilliken deugeniet om wilt goan!
 - A'k moar mag van moeders, zei de kleine jongen bedenkelijk.
- Hij trof het prachtig. Zijn moeder was juist bezig in een zenuw-driftbui z'n broer Arjaan af te rammelen en op zijn haastige vraag of hij de polder in mocht, schreeuwde ze een woedende toestemming zonder nader te informeren met wie hij ging of wanneer hij terug kwam.
- En zo liep hij even later naast Flierefluiters over de grint-weg te springen, uitgelaten als een jong veulen, dat na een lang verblijf in de stal voor 't eerst weer naar de wei gaat. Flierefluiters keek vergenoegd naar zijn vreugde, dacht over zijn laatste weken, schudde het hoofd, rekte de armen en lachte luid.
- Woar lacht' om? vroeg Merijntje nieuwsgierig.
 - Om jou één om mijn, één om 'eel de plezaante zottig'ed van de wereld, lei Flierefluiters vrolijk uit. Merijntje begreep er niet veel van, maar hij keek in eens ernstig.
 - Da' zoud' ok nie zegen a'ge zat woar de Kruik zit, opperde hij bedrukt.
- De lach verdween van Flierefluiters bruin gezicht.
- De Kruik? vroeg hij onthutst, 'oe komde nou in eens weer op de Kruik?

– Ik mot de leste tijd iedere keer oan 'em deinke, vertelde Merijntje met een strak mondje. Dad' is begonne, toen gij mee die Italjoanders daanste, witte wel? Toen dien eene z'n mes tege jou trok. Toen warre jullie net de Kruik één de grensjoager één Joanekee.

– Zozoo, bromde Flierefluter, joa joa.... dat lekent er wel wad' op.

– Eén iederendeen lach moar, één moak moar leut, ging Merijntje verdrietig voort en vol zelfverwijt voegde hij er zachtjes achter: ikken ok.... één 't is toch mijn schuld a'de Kruik nou in 't kot zit.

– Wat zou'et! verwierp Flierefluter haastig. 'Oe kredde da' nou toch in je kop?

– Da' mes 'eeget uitgebrocht, hield Merijntje koppig vol, en de tranen sprongen in z'n ogen.

– Eén dochte gij nou wezelik a'ze'm aanders nie gepakt zouen 'emme? vroeg Flierefluter luchtig. M'n kop d'r af a'ze'm in twee doage d'r ok nie achter g'ad arre. Die pelisie is toch zo slim, jonge, da' witte nie 'alf.

– Zou 'et? Deinkte da wezelik?

Het stemmetje klonk al aanmerkelijk verlicht en de donkere oogjes keken hoopvol naar Flierefluter op.

– Moar van eiges! riep die nadrukkelik. Dochte nou a' die zo'n onnoozel mes van doen arren om uit te vinne, wie die moord gedoan 'ad? Zij' toch wijzer, man!

– Moar wij emme toch moar leut oonderwijl ad' 'ij doar in 't kot zit, begon Merijntje weer te piekeren.

– Zoude dan willen a'de Kruik nie in 't kot zat?

– Van eiges! riep Merijntje, da's nog al wiedes!

– Moar ge meug toch gin meinse dood moake.

– Da' weet ik ok wel.

– Da's doodzoonden 'ee?

– Joa, dad' is't.... moar....

– Nou, één vor je zoonde motte pinnetentie doen, aanders woor 'et je nooit kwijt gescholle.

– Joa, da's woar.

– Nou.... één 't kot, da's nou de pinnetentie vor de Kruik z'n zoonde. At ie z'n boete gedoan 'eet is z'n ziel weer zuiver één dan wild' Oons Lieven 'eerken 'em weer wel in den 'emel loate.

– Zou da' wezelik woar zijn? riep Merijntje en z'n ogen straalden van het verbazingwekkende nieuwe inzicht.

– Moar naturelik is da'woar! Wa' dochte gij dan? Het was een heerlike uitkomst voor Merijntje.

– Dus de Kruik zit doar in 't kot eigenlijk den 'emel te verdiene? riep hij geestdriftig.

– Sjuust.... zo motte 't bekijke!

Merijntje dacht een moment diep na. Toen concludeerde hij:

– Dan meuge m'em ok nie bekloagen, 'ee, Flierefluitier?

– Da' zou teminste nog al oarig zijn vor een goeie kammeroad! oordeelde die luchtig.

Merijntje, dankbaar voor de geweldige troost van deze hogere inzichten, danste voor Flierefluitier uit, gooide zijn petje omhoog en was één grote manifestatie van opluchting en juichende blijdschap. Glimlachend keek zijn grote vriend naar hem en bepeinsde blijmoedig de gelukkige reeheid der menselike natuur om zichzelf gerust te stellen met elk aannemelik voorwendsel, dat zich aanbood. Als Merijntje een ietwat geofende farizeeër geweest was, zou hij zich nu ongetwijfeld verhovaardigd hebben op zijn jammerlik verraad, dat immers de oorzaak geworden was waardoor de Kruik nu op z'n gemak z'n zaligheid zat te verdienen in de geriefelike gevangen

– Woar goan me noar toe, Flierefluitier?

Deze maakte een vaag gebaar en antwoordde:

– Nergens noar toe. Zo moar in 't wilde weg de wije wèrld in.

De uitdrukking beviel Merijntje en hij kwam gezellig

naast zijn lange vriend lopen en probeerde ernstig, met hem in de pas te blijven. Maar daar waren zijn beentjes toch nog veel te kort voor en spoedig hernam hij zijn gewone dribbelgang.

III.

Bij de viersprong aan de Notendijk stonden ze stil, aarzelend welke weg te nemen.

- Kan 't jou schille woar me terechtkomme, Merijntje?
- Neent.

Daarop nam Flierefluiters zijn vriendjes pet, gooide die draaiend omhoog en wachtte tot hij plat op de weg viel. De klep wees naar rechts.

- Oons Lieven'eerken zee da'me deze weg in motte sloan, deelde Flierefluiters mee.

Merijntje keek hem wat verwonderd aan, nam gauw de pet op en gooide hem ook omhoog. Maar nu wees de klep naar links.

- Hèhèè! lachte de kleine twijfelaar, gij mee j'w Lieven 'eer! Nou zeet ie, dame sjuust den aandere kaant uit motte.

- G'è-g-et nie goed gedoan. Gif es 'ier die klak. En Flierefluiters nam opnieuw de proef. Met het verbijsterde gevolg, dat de klep nu naar de weg wees, die ze afgekomen waren. Ze lachten allebei, dat ze schudden en Flierefluiters lei z'n vinger langs z'n neus.

- Ik deink, zei hij peinzend, ik deink dad' Oonze Lieven 'eer sjuust een taske koffie drienkt mee d'eilige Magdelenoa, één da' doarom die pet zo vremd doet.

- Of 'ij oud' oons vor de zot, ginnegapte Merijntje mee.

- Zoud ie dan 'ok wel es baldoadige buien 'emme? vroeg Flierefluiters met een ontdaan gezicht. Of.... witte wa't meschien zijn kan? Meschien is ie kwoad gewooren om

da' gij em den eeste keer nie vertrouwde. 'IJ is nog al rap op z'n teentjes getrapt, da' wit' ok wel.

– Zèèg! kwam Merijntje met een scheve schouderstoot, verpier nou j'w eige, toe! maar hij was er toch niet helemaal gerust op en om Onze Lieve Heer weer wat tegemoet te komen, voegde hij er bij: me stoan eigelik te spotte, witte da' wel? Eén da' mag nie.

– Da's, gaddekke, woar ok, gaf Flierefluter berouwvol toe. Nou, dan zumme de weg moar pakke, die oons den eeste keer oangewezen is.

Dat vond Merijntje ook het secuurste en zo stapten zij naar rechts, de weg in, die hen in een kwartier bij de Vliet bracht, Flierefluter wees op een grote jol, die aan een primitief houten steigertje lag.

– Oonze Lieven 'eer ee-g-et goed mee oons voor g'ad, Merijntje, zei hij vrolik. Doar leed' een boot op oons te wachte. Stil moar es effekes.

Hij liep naar een schuurtje, deed een greep onder de goot en had de sleutel te pakken. Rustig draaide hij de deur open en kwam even daarna buiten met een mast, waar een zeil en touwwerk om gewikkeld zaten. Verwonderd en een beetje verontrust liep Merijntje achter hem aan.

– Wa' goade doen, Flierefluter?

– Me goan een bietje zeile, Merijntje. De wind is prachtig één de boot lee kloar.

– Is 't jouw boot?

– Zijde beslikt? 'IJ is van Merientje de visser,

– Meud'er dan in voare.

– 'k 'Em 'et gevrogen één ik 'em gin meins neeën oore zege. Gij?

– D'r was ommes gin meins, zei Merijntje verwonderd. Flierefluter lachte.

– Merientje is noar 'Oboke, verklaarde hij geruststellend, één die kom vandoag nie vrom,

– 'Oe witte dad' één woar is 'Oboke? vroeg Merijntje achterdochtig.

Flierefluiter zette met een smak de mast op zijn plaats, klikte de haak er voor en maakte het zeil vrij. Toen hield hij de kleine jongen aan zijn schouders een eindje van zich af en vroeg met een strak gezicht:

– Merijntje, zoude gij gèren een gelukkig meins woore?

– Da's nog al glad, antwoordde die grif.

– Dan motte j'w eigen afwennen om zo veul te vroage, leeraarde Flierefluiter.

– Woarom? vroeg Merijntje prompt.

Zijn vriend begon te lachen en schudde het hoofd.

– 'k Zijn 'aard bang a' ge 't nooit zult leeren om j'w eige dad' af te wennen, zei hij. Moar ik wil je wel vertellen ad' ik altij alles zo piekepunterig uitgevrogen 'ad, dan zat ik nou achter een smèrig toafeltjen op een drieprikkel één ik flikte schoene.

– 't Is aarg ok! riep Merijntje. 'k Em pas geleze van Jan Boarendse: 'da' was ok een schoenlapper één 'ij was toch wel een 'eld!

Flierefluiter hield z'n lachen in, hees het zeil en bekende:

– G'è me weer vast.... Nou afijn, ge mot moar doen zoa' ge zellef wilt.... moar douw nou mee dad' 'oakske de boot van de kaant.

Merijntje deed wat hem gevraagd werd. Flierefluiter trok de gaffelstok nog wat hoger, zette de val vast, stapte naar de stuurbank en trok de schoot aan. Daarop bracht hij de boot in de wind, en dadelik lei het vaartuigje zich lichtelik op één zijde en begon luchtig over het rimpelende water te lopen. Verheugd keek de kleine jongen naar zijn vriend op de stuurbank, en die knikte lachend en blies grote rookwolken uit zijn pijp. Merijntje leunde lekker lui tegen de mast, keek langs de grote gladde lap zeil omhoog naar de blauwe lucht en luisterde naar het vredige geruizel van het water langs de

boorden en de driftige, klukkende stootjes van de kleine golven tegen de boeg achter hem. In gelijkmatige gang gleeed de boot voort en Merijntjes ogen dwaalden van het zeil naar het donker-blinkende water achter het roer, dat er een dunne, wielende streep in trok met luchtbelletjes, die je een heel eind kon blijven zien. Dat was zeker het kielzog, bedacht hij, waar je in boeken van zeereizen over las. 't Was eigenlijk, als je zo zat, net of het bootje stil lag en het water onder hen door gleeed. Hoe langer je keek, hoe duidelijker dat werd. Maar als je dan je ogen op zij naar de wal keerde, zag je in eens weer, dat je 't zelf was, die vooruit ging en dat het water stil bleef. 't Was een ongekende heerlijkheid voor Merijntje. Dat was nog ander varen dan met die logge visbak van de Kruik! Nou kon je je echt verbeelden, dat je op een schip was, onderweg naar verre landen, de grote zeeën over. Hij deed zijn ogen dicht en voelde de glijdende gang van de boot als een verrukking. Zo voelde je je nou helemaal zalig. Zo was er nou niks, dat je nog verlangen kon. Misschien mocht je in de hemel ook wel zo varen met een zeilboot over de blauwe lucht, aan de andere kant.... in de hemel zou het wel altijd zomer zijn en vakantie.... En als Flierefluiter gelijk had, die zei dat er geen hel bestond, dan vond je daar alle mensen terug waar je van hield, en wat zou je 't er dan gezellig hebben! Hij glimlachte en Flierefluiter, die het zag, vroeg in eens:

– Woar deinkt' oan, Merijntje?

Merijntje deed zijn ogen open en antwoordde dadelik:

– Oan den 'emel.

– O, zei Flierefluiter bedremmeld, doet dan j'w ooge weer moar dicht één deink verder.

Maar Merijntje deed zijn ogen juist wijder open, want er passeerde een grote klipper met twee breed uitstaande fokken en een ontzaggelik, wit blinkend zeil. Op het

boord bij de roef stond met rode letters op groen: 'De vrouw Johanna. Terneuzen.' Dat was vast een schip uit een verre streek. Een oude schipper met verward grijs haar en een komieke, kwastachtige sik aan zijn kin stond blootshoofds aan het roer en groette plechtig met een zwaai van zijn arm. Flierefluiter antwoordde op dezelfde manier en Merijntje waagde het schuchter met zijn pet te wuiven. Toen stak een hondje met een kop als een duveltje zijn snoet over de rand van het gangboord en begon te keffen met een schel geluid, onophoudelijk heen en weer rennend en dan hier, dan daar z'n nijldige kop vertonend met de zwarte flikker oogjes en de witte tanden in het brutale, rode bekje. Flierefluiter riep plagend:

– 'Ks! ks! ks!'

en toen werd het schippershondje razend, sprong op het hogere dek, draaide woedend om zijn staart en kefte in radeloze drift met een stem, die oversloeg. Merijntje lachte, dat de tranen hem over de wangen liepen en zelfs de strenge schipper aan het roer liet zich tot een glimlachje bewegen. Maar het was spoedig voorbij. De klipper gleed weg in de richting van het Sas bij de grote stroom. Flierefluiter en Merijntje keken hem na en beiden dachten aan het wijde water buiten en dat het statige schip ver weg zou gaan, verder dan de horizon, wie weet hoe ver wel, naar andere mensen en andere landschappen. Flierefluiter zuchtte diep en Merijntje voelde weer de vreemde onrust, die hem ook bewogen had, toen hij voor de eerste maal met de Kruik een schip had zien wegzeilen naar onbekende verten.

Plotseling zwenkte Flierefluiter en liet de boot een inham in lopen, die omzoomd was van hoog riet en waar waterlelies dreven, blanke bootjes tussen de ronde groene bladen. Toen de boot met de kop in het heftig ruisende riet geschoven was, liet hij het zeil zakken. Verwonderd keek Merijntje toe. Zijn vriend nam een korte

hengel van een hazelaarstwijg gemaakt van de bodem, scharrelde in een kastje onder het roer en bracht een blikken bak met wormen te voorschijn.

– Wa' goade doen? vroeg Merijntje nieuwsgierig.

– Oons middegete verdiene, lachte Flierefluiter. Hij sloeg een krinkelende pier aan de haak en wierp in. Langzaam zakte het uitgedroogde snoer en Merijntje hing over de rand van de boot en keek ademloos naar de kleine rode kurkjes, waarvan er twee aan de oppervlakte bleven drijven. Wat zou er gaan gebeuren? Zou Flierefluiter werkelijk... Maar daar kwamen de kurkjes al rukkend in beweging en schoten toen schuin onder water weg. Merijntje gaf een harde schreeuw van opgewonden verbazing. Flierefluiter haalde bedaard het snoer in en daar kwam klepperend en gapend een grote baars boven water.

– Da's fortuinig, Merijntje! lachte hij. 'k Em in eens een goei plekske gevonne!

De kleine jongen kon zijn verrukking niet op. Hij ging op wacht zitten bij de langzaam stervende vis en vlug achtereen kwamen er nog zeven andere bij. Toen bleven de kurkjes bewegingloos drijven en Flierefluiter borg het visgerei gelaten weg.

– 't Is verbij, Merijntje, zei hij. Moar me-n-enne d'r genog. 't Zijn nog al mooie beesjes. Me zulle d'r bepoald wel een goeien botram vor krijge.

– Goade ze verkoope? vroeg de kleine jongen. Geve ze doar cèente vor?

– Me goan ze weggeven, verklaarde zijn vriend. Moar da' doen me mee een aargske, ziede. Me loeren op zien komme. Merijntje lachte. Hij begreep het best.

– Gij zijd' een rejoale, riep hij vrolik. Wa' weggeven om wa' vrom te krijge.

– Sjuust, lachte Flierefluiter. Ge mot al wa' doen om oan de kost te kommen, 'ee?

- Eén waar brengde ze noar toe? Noar een boer?
 - Kunde begriipe, zei minachtend de koster. Zoo'n loom-pen boer wit nie wa' zukke lekkere boaskes weërd zijn.
 - Oan wie dan?
 - Da' zulde wel zien, kleine pegadder. Kom 'ier a' k j'w uit de boot 'elp. Die vinne me strak van eiges 'ier trug.

IV.

Ze liepen over de dijk, Flierefluiter met zijn acht baarzen aan een touw door hun kieuwen geregen. Merijntje, die zijn ogen niet van de kostelike vangst kon afhouden, trots naast hem.

– 't Lijkt de wonderboare visvangst van den 'eilige Petrus wel, zei hij enthousiast.

Flierefluiter lachte:

– 't Zou wel een wonder zijn a'gij d'r nie wad' eiligs bij te pas brocht.

– Nou?.... Is da zo aarg?

– Neeën or, da's niks aarg. Goa grust je gang. Ze waren een landweggetje ingegaan en plotseling kregen ze tussen dennebosjes een huis in 't gezicht met een tuin er om, waar veel kleurige bloemen in stonden. En tussen de bloemen stonden twee mannen, één met een baard en één met een bleek gezicht en een spitse neus.

Merijntje was met een schok stil blijven staan. Hij werd rood tot in z'n hals en het was hem of zijn hart klopte in z'n keel. Dat was meneer Walter en de vreemde stadse stoepschijter van het vorig jaar!.... Voor het eerst joeg Merijntjes hart onder de griezelige sensatie, dat de tijd in de war was; hij wist in eens niet meer of het vroegere een droom of werkelijkheid was, of dat hij nu droomde. Hij pakte zijn metgezel bij de zoom van zijn jas en Fliere-

fluiters keek verwonderd op hem neer. Hij zag, dat de jongen bloedrood geworden was en over heel zijn lijf trilde.

– Wa' doet er op, Merijntje?

– Da's meneer Walter, zei z'n vervaard stemmetje.

J– oa.... nou.... die kende toch ommes?

Merijntje knikte zwijgend en keek strak langs de benen van de lange kameraad naar de twee mannen in de bloementuin. 't Was allemaal precies als de vorige keer. Zou nu misschien?.... Zijn gedachten stokten. Hij durfde er niet aan denken, dat hij zo meteen Oons Lievrouwkes stem horen zou van binnen uit het huis en dat ze naar hem toe zou komen en hem met haar prachtige stem, die als een klokje lachte, en met zo'n liefkozende klank bij zijn naam zou noemen: 'Merijntje....' En als alles zo was als toen, waarom zou dit dan ook niet zo zijn? Het kon toch haast niet anders?....

– Kom, allee, manneke.... me kunnen 'ier toch nie blijve stoan tot a'me wortel schiete!.... Veruit! Gedwee, met luid kloppend hart, liep Merijntje nu aan Flierefluiters hand mee. De twee mannen in de tuin hadden hen al gezien en toen ze vlak bij waren, stapte meneer Walter het hekje uit en lachte vriendelik.

– Da's gloof ik oons klein Merijntje! zei hij verrast en stak zijn lange, bruine hand uit, waar de kleine jongen met een verlegen gebaar de zijne in lei. Ik zou je be-kaant nie gekend emme, jonge! Wel! wel! wa'zijde gij groot gewoore. Gij lijke wel een man! Kom je snor nog nie deur oonder'aand?

Merijntje lachte verlegen en stond dicht tegen Flierefluiters been gedrukt. Meneer Walter wendde zich tot dezen om de kleine jongen tijd te geven wat op zijn verhaal te komen.

– Zo, Ahasverus! lachte hij en nu sprak hij Hollands. Hoe kom jij in zulk wonderbaarlik gezelschap? Tot Merijntjes verbazing sprak Flierefluiters ook Hol-

>lands tegen meneer Walter: die kon toch ook alles!

– Wel, Merijntje is immers misdienaar, en ik ben koster, dus wat is er nou gewoner: twee kerkeknechten samen op stap?

Meneer Walter lachte luid.

– Da's waar ook! Je bent koster voor zolang 'et duurt, Flierefluiters, je bent een juweel van een schooier!

– U is de eerste niet die 't zegt, antwoordde Flierefluiters bescheiden, maar ik hoor 'et liever van lippen met minder haar er rond.

Merijntje schrok van het brutale antwoord, maar meneer Walter scheen het helemaal niet erg te vinden: hij lachte nog harder en sloeg de lange zwerper vriendschappelijk op de schouder. 't Was toch een goeie vent, die meneer Walter!

– 'k Heb wat baarsjes voor u gevangen, zei Flierefluiters schijnheilig. Ik wist, dat u er gek op is.

– Da's prachtig, antwoordde meneer Walter dankbaar. Wil je ze even in de keuken leggen. Maar geen gekheid met Jaantje, hè?

Flierefluiters trok een ongelukkig gezicht en verdween met zijn baarzen naar de achterkant van het huis.

De lange heer was naderbij geslenterd en stond laatdunkend op Merijntje neer te zien. Met de grinniklach, die de kleine jongen zich zo goed herinnerde en zo diep verfoeide, vroeg hij:

– Heb je nog veel van Gods dromen genoten in die tijd, mannetje?

Merijntje kreeg een kleur en sloeg zijn ogen neer zonder te antwoorden. Maar meneer Walter redde hem uit de verlegenheid.

– Plaag dit stukje goud niet, Charles, zei hij geërgerd. Wees voor één keer es mens, en vergeet je grootheid. De lange lachte zuurzoet. En Merijntje voelde zich eindeloos opgelucht, toen hij meneer Walter de hand gaf en zei:

– Ik ga al. 'k Heb een stijf uur te wandelen naar je Wild-West-station en ik wou vanavond de negende van Beethoven niet missen.

Toen was hij weg en Merijntje, die hem nakeek, vond, dat hij zelfs een hekel had aan zijn rug, die net zo kwasterig verwaand was als zijn gezicht en zijn stem.

– Komde mee noar binne, Merijntje? vroeg meneer Walter en de kleine jongen liep, plots weer bloedrood, achter hem aan het huis in.

Even later zat hij op zijn oude plaats in de zachte, verende stoel. Zijn kousevoeten waren dichterbij het kleurige tapijt dan het vorige jaar, maar ze konden het toch nog niet bereiken. Zijn oogjes gleden met de oude verwondering en verering langs het goud op de ruggen van Gods dromen, maar ze dwaalden onrustig weg, naar de deur en de ramen en hij hield zijn hoofd een beetje schuin als om te luisteren naar een geluid dat hij miste. Meneer Water zat hem aan te kijken en wipte nerveus met zijn voet. Na een poosje schudde hij het hoofd en zei:

– Neeë, Merijntje.... g'oeef zo nie te kijken één te lustere.... z' is-t-er nie.

Merijntjes ogen liepen plotseling vol tranen, en zijn stemmetje haperde, toen hij verslagen en toonloos zei:

– O.... is ze d'r nie?

Walter schudde opnieuw het hoofd en zweeg. Een poosje was het stil. Merijntje veegde met de rug van zijn hand zijn ogen droog. Toen vroeg hij:

– Is ze zó wijd op reis gegoan?

De schrijver knikte en beet driftig de punt van een sigaar.

– Kom ze nooit meer vrom? vroeg de kleine jongen treurig.

– Ik zijn bang a' ze nooit meer vrom komt, Merijntje....

– Wa's da' toch jammer, meneer Walter.... Woar zou ze nou zijn?

– Z' is 'eel wijd weg.... In Itoaliën is ze.

– In Itoalië? verwonderde Merijntje zich. Da's da' laand doar z' ammoal op den doedelzak speule.

– Sjuust.

Weer was er een zwijgen. Merijntje peinsde diep over het droevige wonder, dat Oons Lievrouwke weggegaan was naar dat verre, vreemde land, waar iedereen op een doedelzak speelde, en hen in de steek gelaten had. Dan keek hij meneer Walter recht in zijn ogen en vroeg trouwhartig:

– 'leuwde gij veul van Oons Lievrouwke?

Het leek of de baardige man even schrok en of zijn ogen donker werden. Maar dan glimlachte hij en antwoordde rustig:

– O joa.... da' dee ik zeker. Eén gij?

– Ikken ok, betuigde Merijntje met een zucht. Ze kon zo mooi vertelle.

– 'Ee ze jou dan wel es een ver'oaltje verteld?

– Joa, nou! Van 't zeemeerminneken één de prins. Kende dad'ok?

– Neeë.... vertel 'et es, Merijntje?

Merijntje dacht even na. Daarop begon hij te vertellen. Onder het verhaal stond meneer Walter op en begon met de handen op de rug heen en weer te stappen, de sigaar vast in de mondhoek geklemd. Merijntjes kinderlik stemmetje klonk vreemd eenzaam door de stille kamer, met het helle zomerlicht aan de ramen. Toen het verhaal uit was, stond Walter met de rug naar de kleine jongen gewend bij het raam en keek naar buiten. De vingers van zijn handen bewogen nerveus om elkaar en herhaaldelijk stampte zijn ene hak dof op de gladde mat, waarop hij stond. Merijntje zat onthutst in de stilte, die hem drukte. Beklemd vroeg eindelijk zijn aarzelende kinderstem:

– Vinde 't gin mooi vertelseltje, meneer Walter?

De schrijver keerde zich bruusk om. Hij zag wat bleek en zijn ogen stonden wijd, dacht de kleine jongen verschrikt. Maar zijn stem klonk vriendelijk genoeg, toen hij zei:

– Ik vin 'et een prachtig vertelseltje, Merijntje.... Spijtig a'k'et nie een joar vroeger gekend 'em.... Meschien....

Hij stokte en schudde het hoofd. En Merijntje dacht dadelik: hoe kon die grote man zo kinderachtig zijn te denken dat Oons Lievrouwke niet heengegaan zou zijn als hij dat verhaaltje gekend had? Maar hij zei niets, want hij zag, dat meneer Walter bedroefd was en voelde evenals hij het leed der eenzaamheid in deze kamer, die eens gestraald had van de onbegrijpelijk schone glans harer aanwezigheid. Het duurde geruime tijd, eer Me-rijntjes benauwd stemmetje begon:

– Woarom....

Maar hij zweeg aanstonds weer, blozend, beseffend, dat hij dat niet vragen mocht, omdat het astraint was. Meneer Walter keek hem dromerig aan, een hele tijd achtereen en de kleine jongen had de vreemde gewaarwording, dat hij lucht was, dat de schrijver door hem heen naar de bloemen van het stoelovertrek keek. Onrustig schoof hij heen en weer. Dan kwam langzaam en dof de stem van meneer Walter, die zei:

– Ik deink, Merijntje, da' me da' wel nooit sjuust zulle wete.... Een meins doe zo veul dienge doar-t-ie loater nie goed meer van wit woarom a-t-ie ze gedoan 'eet.... al moake ze je leve . soms 'eemoal anders....

Tot zijn verrassing knikte Merijntje wijsgerig met het hoofd en zei peinzend:

– Da's woar, joa.... da' witte soms net nie.... En meneer Walter, die niet wist, dat Merijntje heimelik doelde op zijn ondoordacht gegeven belofte, een kopjemet-soldaatjes te breken, moest lachen of hij wou of niet. Toen klaarde ook Merijntjes gezicht op en ze lach-

ten samen om hun zwaarwichtig gesprek, op de achtergrond waarvan een ramp in beider leven stond. Op dat ogenblik kwam Flierefluiter handenwrijvend binnen.

– Zo, meneer Walter, zei hij tevreden, de boaskes zijn schoon. 'k Em ze zelf moar effekes schoon gemoakt: Joantje zou ze meschien vergald 'emme.

Merijntje vond het prettig, dat hij weer dialect sprak: hij voelde zich zo vreemd verlaten tussen Hollands pratenden. Meneer Walter noodde:

– Ge blef ze toch zeker mee Merijntjes mee opeten, 'ee.

– Me-n- arre d'r eigelik nie op gerekend, antwoordde Flierefluiter met zo'n schijnheilig gezicht, dat Merijntje er een kleur van kreeg. Moar a' ge 't zo vriendelik vraagt....

– Ze zoue me nie smoaken a' jullie nie mee oan toafel zatte, betuigde meneer Walter gastvrij.

– Da' veraandert de zoak, vond Flierefluiter gemoede-lik, a' ge dan zo oan 'ouwt, zumme blijven om jou je smoak in de boaskes nie te bedaarve.

Maar dat was Merijntje toch wat al te kras en verontwaardigd onthulde hij:

– O, wa' zijde gij een schijn'eilige liegenèer, Flierefluiter! 'IJ 'ee z' ekspres 'ier gebrocht, meneer Walter, om mee te meugen eten.... Moar die kan leugene! Verbluft keken Flierefluiter en de schrijver een ogenblik naar Merijntjes gezicht, dat rood was van heilige verontwaardiging. Toen begonnen ze allebei luid te lachen, en de oprechte dreumes werd er verlegen van. Flierefluiter pakte hem onder zijn armen uit de stoel en zwaaide hem op zijn schouder.

– Recht noar 't 'emeltje goat ie! riep hij schaterend. Eèn stuk twintig karoats broavernij!

– Eén gij goa recht noar d' el! voorspelde Merijntje met schelle stem, toen hij weer op zijn voeten stond.

– Want gij doe niks -as zonden éen da's vor een kùster nog duzend keere zo aarg!

Flierefluiter liet zijn lip hangen en zei mistroostig:

– 'IJ 'eed altij gelijk, da' gestreng pestorke.... Z'n parochioane zulle gin leven 'emme, loater.... Oe mije toch, wa'n kwoai manneke.... 't Lijken Savonoaroloa wel!

– Schel j'w eigen uit! zei Merijntje lakoniek en toen lachten ze alle drie en de vrede was getekend. Het werd een vrolijke maaltijd en meneer Walter dronk er onder leiding van Flierefluiter zoveel bier bij, dat hij zonderling hinnikend lachte, toen hij meeliep tot het hekje en telkens zijn voet naast het pad in een bloem-bed zette. En toen ze elkaar de hand tot afscheid reikten, zei de koster gevoelvol:

– Gods wèrld is òverschoon!

Meneer Walter hield zich aan het hekje vast en knikte ernstig en Merijntje had zijn vriend nog nooit zo vroom zien kijken.

V.

Ze waren het bos ingedwaald en hadden daar kleine aardbeitjes gegeten en bosbessen. Hun lippen waren rood en blauw van het smullen. Toen hadden ze gelegen in het mos, in de schaduw van een grote beukeboom en een poosje geslapen. Daarop had Flierefluiter Merijntje op de grote, rode bosmieren gewezen. Ze hadden de diertjes tot hun merkwaardig van takjes en dennenaalden gebouwd huis gevolgd en Flierefluiter had hem verteld van het samenleven der nijvere diertjes, maar Merijntje had het eerst niet willen geloven en gedacht, dat zijn vriend hem met een kunstig verzonnen verhaal voor de gek zat te houden. En toen die aandrang had de kleine jongen hem voorwaardelik geloofd: hij zou het op school aan de meester vragen.

Dan waren ze teruggewandeld naar de Vliet, hadden de boot opgezocht en waren gezeild naar het steigertje, waar ze het zeil met de mast in het schuurtje hadden teruggebracht. Merijntje was niet weinig bang geweest, dat Merientje de Visser onverwacht zou komen opdagen, maar er was niets verontrustends gebeurd. Heel de omtrek scheen van mensen verlaten in deze stille warme zomermiddag.

En nu waren ze al weer lang de polder doorgeslenterd en liepen langzaam voort over de weg, waaraan het huisje lag van Blozekriekske en haar moeder. Het kwam niet in Merijntje op te vragen, waarom ze juist deze kant uit gingen. Ze waren het zo gewoon, dat hij eerder verbaasd zou zijn geweest, als ze een andere weg genomen hadden. Maar Flierefluiter was langzaam stil geworden. Zijn gezicht stond een beetje bezorgd, al zag Merijntje, dat hij toch telkens even lachen moest.

– Woar lacht' om, Flierefluiter?

– Zo moar, kulleken, omda'k leut 'em.

Merijntje vond het ongepast om met 'kulleke' te worden aangesproken. Daarom zei hij nijdig:

L– eut?.... Een ge kek net of a' ge in je broek gekakt 'ed!

– Oongelijk 'edde nie, lachte de koster, moar doarom kunde toch wel leut 'emme.

– Ge zij' zot, stelde Merijntje grimmig vast, en hij sprak geen woord meer, totdat hij groette bij het binnenstappen door de achterdeur bij Blozekriekskes moeder.

Die had visite. Een vrouw, die veel op haar leek, zat bij haar. Ze hadden de koffiekkan op tafel en keken verwonderd naar de deur, waardoor het tweetal binnen stapte. Blozekriekske was er niet. En haar moeder werd rood, toen ze Flierefluiters groot, bruin gezicht boven de kleine jongen naar binnen zag kijken.

- De goeie middeg soame groette de koster vrolik. Da' treffe me goed, zien 'k: de koffie op toafel.
- Moar nie vor ielike schoelie, die moar noar binne wilt komme, antwoordde de vrouw des huizes vinnig.
- Da's nog al glad, stemde Flierefluter toe, pakte een stoel, ging er schrijlings op zitten met de armen op de leuning gekruist en keek de vrouwen glunder aan. Hij knikte tegen de bezoeker en zei:
- Dag Annemie.... komde je zuster es opzoeke? Da's broaf. Eén 'oe goaget mee Goabreel?
- Goed, antwoordde de aangesprokene kortaf en ook haar donkere ogen keken vijandig naar de onwelkome bezoeker. Merijntje voelde zich onplezierig. De lucht in de kamer drukte hem. Hij zag, dat zij onwelkom waren en wou maar, dat ze waren doorgelopen. Maar tegen hem knikten de vrouwen vriendelik en Marianne zei:
- Nelleken is in d'r 'uis mee de kleine Peer, Merijntje. A'ge d'r soms noar toe wilt goan?
- Ge loat me-n-in't gevoar nie alleen, Merijntje! riep Flierefluter met een komies verschrikt gezicht, maar de kleine jongen stoorde zich niet aan hem en liep lachende naar het schuurtje.
- Daar vond hij Nelleke met haar kleine neef, die een jaar jonger was dan zij. Merijntje vond hem er stom-onnozel uitzien met zijn bolle ogen en zijn dikke tuit-lippen. En het ergerde hem geweldig, dat hij Misotje in zijn arm wiegde en pruttelende lipgeluidjes tegen haar maakte, zoals grote mensen tegen een zuigeling doen. Nelleke keek verwonderd, toen hij binnen stapte, maar van de vreugde over zijn komst, die hij verwacht had, nu ze zulk onaanzienlik gezelschap voor lief had moeten nemen, merkte hij niets.
- Dag Blozekriekske! riep hij blij. Doar zijn 'k weer es! De kleine Peer groette hij met opzet niet. Nelleke antwoordde effen:

– Joa, da' zien 'k ok.... Wa' komde doen?

De vraag deed Merijntje pijn, maar hij hield zich groot en zei luchtig:

– Een bietje speulen, 'ee.

– O, zei het lieve Blozekriekske, moar ik 'em aandere al een spulkammeroadje.

– Da' zien 'k ok wel, viel Merijntje, nu ook wat bits, uit, moar wad' edde nou oan zo'n kleine snotpiek?

– Ge zij' zelf een snotpiek, antwoordde Peer beledigd.

Merijntje keek hem verachtelijk aan, en smaalde:

– 'IJ proat deur z'n neus ok al.... Een lekkere vrijer die ge doar 'ed!

Zijn ruwe taal deed hem zelf misschien het meeste zeer, maar hij was in eens zó nijdig, dat hij de twee anderen zo veel beledigen wou als hij maar kon. Nelleke bleef bedaard en antwoordde strak:

– Peer is m'n nifke.... da's 'eel wad' aandere as een vrijer.

– Ph! schimpte Merijntje. Da' kunde makkelik genog zege.... Hu! je nifke

– Wi'k jou es wa' zège, kwam Blozekriekske nu vinnig. Ge zijd' een sjeloersen aap één doar zijde gaauw mee gepreze, Nou witte 't.

De klap kwam aan. Merijntje stond een oogwenk beduusd. Maar zijn trots won het gauw en hij lachte hardop.

– Sjeloers? riep hij minachtend. Hu! Zeker op die kleine kakkebroek? 'k Kan 'em mee één 'aand wel oan! En hij keek zo dreigend, dat de kleine Peer achteruit ging en een lip trok. Wat Merijntjes vechtwoede niet weinig aanwakkerde. Maar Nelleke ging voor haar kleine neef staan en schreeuwde:

– A'ge 'm oan durft te roake, kraauw ik j'w over je gezicht!

Merijntje stak z'n handen in z'n zakken en retireerde wijs:

– 'k Wil m'n viengers gin eens oan 'em vuil moake. Moar 'k zijn nie bang, or, van jullie alle twee nog nie'. A'ge da' moar nie deinkt.

Blozekriekske keek hem een poosje aan. Toen lachte ze hem vlak in z'n gezicht uit en zei spottend:

– Stoef zo moar nie, jongeske. Ik weet ommes al lang a' g' een bangschijter zijt!

– Ikke? stoof Merijntje weer op. Ikken een bangschijter?.... Da' motte nog es zège!

Maar Nelleke lachte tartend en verpletterde hem met haar bewijs:

– A'ge gin bangschijter war zoude me-'n-allang de scharreve van zo'n soldoatjes-kommeke gebrocht 'emme.... Of edde ze soms bij je....?

Merijntje stond verslagen. Zijn opwinding was eens klaps verdwenen en hij stond als een schuldige, verbijsterd en ongelukkig, plotseling teruggesmaakt in de moeilijkheden, waaraan hij de laatste tijd bijna niet meer gedacht had.

– Ikke.... ikke.... stotterde hij, neeë ... , die 'em ik nie.... D'r is-t-er nog gin een gebroke.

– Neeë, spotte Nelleke, die geen spoor van meelij toonde voor haar verslagen vrindje, één d'r zal d'r ok wel gin breken ok nie. Ge kun goed belove, Merijntje, moar doen doede niks.

Ze trok minachtend haar lipje op en achter haar schouder stak kleine Peer zijn vreesachtig en nieuwsgierig gezicht uit en keek hem lodderig aan. Hij herstelde zich een beetje en riep veel luider dan nodig was:

– Kan ik er wad' oan doen?.... Da's gadverdikke....

– Joa, vloek zo moar nie, viel Blozekriekske hem bedaard in de rede. Een g'oeffd' ier nie meer te kommen ok, eer a'ge die scharreve meebrenge.

– Nie meer komme? herhaalde Merijntje haperend. Nie meer komme?....

Toen meende hij een wapen gevonden te hebben en met weer groeiend zelfbewustzijn vroeg hij:

– Eén m'n gloaze murpels dan?

Maar hij had volstrekt geen succes met zijn poging om haar te overdonderen, want zij antwoordde met een blank stemmetje:

– Die 'edde weggegeven, 'ee? Die zijde kwijt, jongeske. Die zijn van mijn.

– Van jou? schreeuwde Merijntje, kokend van woede nu. Da' zoude wel wille, lillik serpent! en al zijn drift verzamelend, vloekte hij krachtig: Sakkerju!

– Vloekbeest, zei Blozekriekske nestig en stak onbevreesd haar tong tegen hem uit.

Toen ging de schuurdeur open en met het zonlicht viel een grote schaduw het huis binnen. Flierefluiter zag Merijntjes vuurrood gezicht, zijn woedende ogen, het sarrend bedaarde Nelleke met het puntje van haar rode tong tussen haar gespitste lipjes uit, de verschrikte houding van de kleine Peer, die het ogenblik gekomen achtte om in een bulkend gehuil uit te barsten, waarbij een grote blaas onverwachts uit zijn ene neusgat bulde.

– Ik doch wel a' t 'ier ok oorlog was, zei Flierefluiter en hij lachte met z'n hoofd achterover en zijn mond wijd open. Kom, Merijntje, me goan noar 'uis, jonge.... Me zulle wel es vrom komme a'de locht schoon gewaaid is. Kom!

Merijntje liep zonder iets te zeggen hard de schuur uit.

– Dag, Blozekriekske, dag Peer, groette Flierefluiter vriendelik.... 'Ier emme jullie ielk een sjoe. Eén zeg tege je moeders a' Flierefluiter in 't geel nie kwoad is, orre. Nie vergete.

Hij stopte het verbaasde tweetal ieder een halve stuiver in de hand en ging lachend Merijntje achterna, die al op de weg stond, het huisje een eind voorbij en op zijn vriend wachtte. De jongen hijgde van het harde

lopen en zag nog rood van woede. Zijn bruine oogjes blonken van drift en hij schopte nijdig een steentje over de sloot. Flierefluiter lachte.

– Zijde zo duvels, Merijntje? vroeg hij en tikte hem schertsend op zijn pet.

– 'k Zou ze kunne vermoore! briede Merijntje wraakzuchtig. Z'ee me vor een bangschijter uitgescholle.

– Gij.... een bangschijter? Nou moar, da's toch een teeken da' ze je glad nie kent.

– Moar ze kan vor mijn part de bibberkoors krijge, da' lillik kwoai klein dieng, mee d'r stienkend 'uis d'r bij.... Hù.... altij' da' gezoanik over die kommekes.... Net of 't zo moar niks is om moedswillig zo'n kustelik kommeke te breke. Ze deinkt er moar locht over. Zij 'oef et nie te doen, die gadsammese furie!

Toen herinnerde hij zich eensklaps, wat Flierefluiter bij zijn binnentreden in het schuurtje gezegd had. Hij keek hem aan en vroeg:

– 'Edde gij binnen ok schelles g'ad?

Flierefluiter trok een benauwd gezicht bij de herinnering en krabde zich achter zijn oor.

– 'Ouwt er over op! riep hij bedrukt. Ze was oontemboar, Blozekriekskes moeder. Z'ee me-n-uitgescholle vor al wat er op 'eel de wèrld moar vor lilliks bestoat. D'r dug gin 'oar van me, Merijntje.... ik zijn één stuk gemeenig'ed en deugenieterij, een schoelie één een sloeber één een bandiet één een zuplap één een vrouwe-schender één een zot één ik weet ammoal nie wa' nog meer.... 'k Zijn d'r moar rap van goan loope.... Ze wou niks van me-n-'oore, ik kon d'r gin woord tusse krijge.... Wa' zéde doar nou van, Merijntje?

– Ge mot 'et j'w eige nie te veul oantrekke, ried de kleine jongen ernstig. G'è wel lillike dienge gedoan, da witte, moar die wijve moaken altij' alles veul aarger a't is. Da' zee voader zo' dikkels.

– Merci vor je troost, Merijntje, antwoordde Flierefluiters dankbaar en hij had alle moeite om de glimlach, die in z'n mondhoeken trilde, de baas te blijven. Eén me zulle moar deinke: die kwoad is 'ee twee keere waark.

– 'Oezo dan?

– Nou, eene keer om kwoad te wooren één eene keer om weer goed te woore. Want 'eel d'r leve kwoad blijve, da's toch ok nie te doen, 'ee?

– Neeë, da's woar, zei Merijntje peinzend en een bedruktheid week van zijn hart: het zou best weer goed komen met Blozekriekske....

Vijfde hoofdstuk.

I.

MERIJNTJE liep alleen langs de dijk en voelde zich volstrekt niet gelukkig of veilig. De schemering ging snel in de avond over en hij was nog wel een half uur van het dorp. Er was niemand te zien op de stukgereden weg vol modderkluiten en verpletterde suikerbieten en kladden groen-rottend loof. Gelukkig werd het niet helemaal donker, want de maan naderde haar volheid. Maar zij was zo angstwekkend groot en rood boven de verre horizon gerezen en nu steeg ze zoo wonderlijk snel en verblekend de zilver-blaue avondhemel in en ze wandelde staag met Me-rijntje mee, bleef op de zelfde lijn naast hem of hij hard dan wel langzaam liep. En ze steeg maar en verbleekte dieper en het starre grimas van haar spookachtig gezicht bespote dat kleine kereltje, in zijn onrust en eenzaamheid snel voortlopend over de hoge, zwaar beboomde dijk.

Na de drukte van de werkdag in de peetijd was een zware stilte over de velden gevallen. Geen karren dokkerden meer krakend over de wegen, geen geroep moedigde de paarden aan, geen kettinggerinkel was er meer in de lucht. Hoogstens hoorde je het verre geblaf van een hond op een boerderij of het geritsel van vogels, die zich in de dorrende kruinen der bomen in hun slaap bewogen. Het was niet prettig voor een kleine jongen met een levendige fantasie en een onrustig geweten, in die grote, stil vallende avond te lopen ten aanschouwe van dat bleeke, star grijnzende maangezicht, dat zo geheimzinnig aldoor naast hem bleef.

Merijntje was weer es stom geweest. Toen al de jongens al van de kaai weg waren, had hij baas Geluk

alleen nog wat geholpen met het afladen van het laatste voer peeën. Toen had hij als beloning mee mogen rijden naar de boerderij terug. Natuurlijk had hij moeten weigeren, want het was al veel te laat om vóór donker nog terug te kunnen zijn. Maar de verleiding was hem te sterk geweest, zo helemaal alleen met de boer mee te rijden, zonder andere jongens om de glorie te delen. De duivel had het hem weer zo listig ingeblazen, dat hij er voor bezweken was. Hij had alle verboden overtreden. Het genot was vergald door het spoedig opgekomen besef van zijn misstap. En hij had de boer onderweg niet durven vragen hem af te zetten, zoals wel honderdmaal zijn plan geweest was. Die zou hem klein en bang gevonden hebben. Zo had hij opnieuw gezondigd door valse schaamte, waar meneer pastoor altijd met zo diepe minachting en verontwaardiging van sprak. En nu liep hij daar alleen langs die verlaten dijk, door de zwijgende velden met naast hem de starre, sarrende lach van die hopeloos mee wandelende maan. De straf tegemoet. Want er zou wat opzitten als hij thuis kwam

Z'n vader zou al thuis zijn van het fabriekje waar hij sinds een maand werkte. Ze zouden aan tafel zitten voor het avondeten en Merijntje, die rammelde van de honger, zou zonder eten naar bed gestuurd worden. En hij had het verdiend ook. Want hij had weer meer naar de duivel dan naar zijn geweten, waarin zijn Engelbewaarder sprak, geluisterd. Merijntje huiverde opnieuw onder de gedachte, die hem de laatste tijd al meer geplaagd had en die hij niet durfde uitspreken, hoe groot zijn lust ook was er meneer pastoor over te raadplegen....

Hij was geneigd zichzelf aan te zien voor een jongetje van goede wil, niet boosaardig genietend van kwaad-doen, met een eerlijke neiging om braaf te zijn. En

toch – toch verviel hij telkens weer in het kwade. Toch behaalde telkens weer de duivel de overwinning op zijn Engelbewaarder. En nu koesterde Merijntje sinds enige tijd de verdenking, dat hij het misschien niet erg getroffen had met zijn Engelbewaarder. Dat die beschuttende geest wellicht niet tot de slimsten en sterksten behoorde. De gedachte, dat dit zo zou kunnen zijn, joeg hem koude rillingen over het lichaam. Want als dat kon, als je onder de engelen ook snuggeren en sterken, dommen en zwakken vond.... en als hij nou eens net een sul van. een Engelbewaarder getroffen had, dan was zijn leed niet te overzien! Dan zou hij immers altijd het loodje moeten leggen, altijd tot het boze verleid worden.... En – was dat eerlijk? Eerlijk tegenover hem, die zoo graag het goede doen wou? Waarom moest hij juist een Engelbewaarder hebben die niet veel mans was? En dan kwelde weer een nieuw berouw: hij mocht zoiets niet denken. Want als het niet eerlijk was, was het. niet eerlijk van God – nou en God was volmaakt in alles en dus ook volmaakt eerlijk en als je daaraan twijfelde, deed je doodzonde, want dan twijfelde je aan God. Maar.... waarom won dan in Merijntjes ziel de duivel het telkens van z'n Engelbewaarder? Waarom speelde die laatste dan niet veel harder op en liet hij zich telkens door de flemende mooipraterij van Joosje Pek overbluffen. Er haperde toch bepaald ergens iets en Me-rijntje zou er dolgraag met meneer pastoor over gesproken hebben. Maar hij durfde niet, bang dat die goeie ouwe man vreselik boos zou worden om, Merijntjes ketterse denkbeelden.

En nu Merijntje in de kille herfstavond, bang, boos en verdrietig het dorp naderde, was hij diep in zijn ontsteld en verstoord hartje, heimelijk overtuigd, dat zijn Engelbewaarder werkelijk maar een zwakkeling onder zijn broeders was en de kleine ziel, die hem was toe-

vertrouwd, zeer onvoldoende hoedde. En wie werd er het slachtoffer van? Merijntje natuurlijk! De Engelbewaarder was geborgen voor alle eeuwigheid, maar Me-rijntje moest boeten voor de fouten, waar die Engelbewaarder toch ook een beetje schuld aan had. Zoo liep de verleide kleine jongen te foeteren, tot hem dat wonderlike raadsel van de vrije wil weer te binnen schoot. Je kon je er nooit uitpraten! Je had je vrije wil! Dan moest je je vrije wil maar beter gebruiken! Je mocht nooit iets of iemand de schuld geven, want je had je vrije wil gekregen om net te doen en te laten wat je verkoos – maar je was verplicht het goede te kiezen.... 't Was niet gemakkelijk voor zo'n serieuze kleine filosoof! Want hoe je het ook wendde en keerde.... 't viel altijd allemaal toch in je nadeel uit....

Het leek wel of de maan sarrender lachte. Merijntje liep hard de schuine weg naar de dorpstraat af en voelde zich veilig opgenomen door de schaduw der huizen. In de kerk brandde licht en hij hoorde door de open deur een gemurmelt van gezamenlijk uitgesproken gebeden. Dat was waar ook: er werd een rozenkrans gebeden voor boer Swagemakers! Morgenochtend was de begrafenis, de eerste grote, plechtige begrafenis, die Merijntje als misdienaar zou meemaken.

Even had hij stil gestaan. Toen hoorde hij zich bij zijn naam roepen:

– Ee! Merijntje! Zijde gij doar?

't Was de stem van zijn broer Arjaan.

– Joa, 'k zijn ik et. Wa" motte van me?

Arjaan was duidelijk opgelucht en blij. Maar zijn angst om het verloren broertje sloeg aanstonds over in nijdig leedvermaak. Hij pakte de kleine zwerver onzacht bij de schouder en gaf hem een duw in de richting van hun huis.

– Zo, lillike laandlooper, zijde doar eindelijk?.... Nou,

voruit, rap noar 'uis! D'r zit wa' vor j'w op, manneke! Gadsamme!.... ik noom 'et nog vor gin 'oonderd gulden over!

– 'Ouw j'w 'aande thuis! schreeuwde Merijntje woedend en stelde zich nog veel woedender aan om zijn angst te maskeren. A'ge me nog eens oanroakt sloan 'k j'w op je bakkes, lillik ploagbeest.

– Toe, avveseer wa' drong Arjaan onverstoobar aan. Ze wachten op je. Moeder is 'alf dood van bangig'ed één voader zie scheel van kwoajig'ed. Ge zul 'et goed 'emme. Grootmoeder 'eed ook al loope zoeken één z' is duvels.... 't Zal billekes-kermis zijn, jonge.... Moak moar gaauw a'ge binne komt.

Nu dacht Merijntje niet meer aan heftigheid of verweer. Hij was uitsluitend van berouw en angst bezeten en rende over de straat, dat Arjaan hem nauweliks bij kon houden. Als een kogel schoot hij de kamer binnen en keek in het witte angstgezicht van moeder, in vaders bleke, boze ogen en in grootmoeders bruine rimpeltronie waarin de zwarte kraaloojjes kwaadaardiger begonnen te schitteren, zodra de zondaar zich vertoonde.

– Woar 'edde gij uitg'ange? vroeg vader kwaad, en over moeders wangen liepen nu in eens overvloedig de tranen.

– Ik 'em.... ik zijn, stotterde Merijntje, ikke.... boas Geluk 'ee me mee loate rije noar d'oef.... Ik 'ad em.... g'ollepe oan de koai.... mee de peeë....

– Verdommese kleinen battroaf! vloekte vader, opspringend. 'k Za' jou es leere om oons ammoal in de rats te loate zitte. Kom ier, a'k je gadverdommen aframmel da'ge gin pap meer zège kunt!

Hij greep het gillende kereltje vast, gooide hem over zijn knie en begon hem met zijn harde, vereelte hand de broek uit te kloppen. Merijntje schreeuwde oorverscheurend van pijn en angst en riep, dat hij het nooit

meer doen zou en dat ie er spijt van had en dat ie 'et zonder erg gedaan had en jammerde gierend, als werd ie onder vreselijke martelingen ter dood gebracht. En Arjaan stond bij de deur en zong zachtjes op de maat van de slagen:

Klits! klets! klaandere!
Van den eenen bil op den aandere!....

Toen vader zijn laatste restje kracht uitgeput had, zette hij het deerniswaardige slachtoffer van de inblazingen Satans hardhandig op z'n voeten en zei hijgend:

– 'Ier sakkersen bandiet, da's avvast een 'eeste begin! Deze weinig hoopgevende uitlating droeg er niet toe bij om Merijntje te kalmeren. Hij kermde met de handen voor zijn murw gebeukt achterdeel in één adem door om genade en betuigde zijn voornemen om nooit meer zoo afzichtelijk slechte daden te bedrijven:

– O, voadertjelieve, sloa me niet meer.... Ik zal 't nooit meer doen.... vergeef et me toch.... o, moeder!.... o, vader toch!....

Moeder zat zenuwachtig achter haar schort te snikken. Broertje zat rechtop in z'n krib en gilte mee. De zusjes stonden met bleke gezichtjes achter moeders stoel en keken onsteld naar de gevolgen der ondeugd. Grootmoeders gezicht vertoonde een spoor van beginnende voldaanheid. Grimmig zei ze:

– Da' komt ervan a' die snotjong mee alder'aande liederlike schoelies deur 't veld dalleke! Eest was 't dien duvel van de Kruik.... één nou weer mee da' schandoal van een Flierefluitier. Ge zul nog wa' mee da' jong te stelle krijgen a'-tie zo vort goat.... opgroei vor galg één rad doet ie, één 't is al jullie eige schuld.

– Nou, antwoordde vader, ontzenuwd door de ranselpartij, geprikkeld, zo veul last emmen anders nie

mee 'em, is 't wel? Gij mee 'w fijne zemelklooterij.

– Bel joat! Ge mot 'ern nog voorspreke! snerpte de vinnige oude vrouw.

– Ik spreek 'em nie voor, schreeuwde vader driftig. A-t-ie wa' verdiend 'eet zalt ie z'n volle portie 'emme, moar g'oeff 'et nie aarger te moake a't is één da doede gij altij.

– Dad 'edde nou vor je goed doen, gromde grootmoeder. Woord' in 't gezicht van die snotpiete te schaande gemoakt.

Vader bromde nog wat tegen, stond wat stuntelig naar Merijntje te kijken, die ononderbroken bulkte: moest ie 'em nou in koelen bloede weer beginnen af te ranselen? Maar grootmoeder nam de leiding over.

– Goa je kloompen 'oale, smerlap!

Huilend voldeed Merijntje aan haar bevel.

– Zo. Zet ze nou moar vor de kas, één dan mee je knieë d'r in, één vijftig Oonzevoaders één Weesgegrootjes bidde mee j'w aande bove je kop.... Zo zulde je bandietestroke wel afleere.

Merijntje kende de marteling bij ervaring, maar zó geweldig veel, vijftig Onzevaders en Weesgegrootjes, dat was hem nog nooit opgelegd. Hij snikte en kermde, doch ging gehoorzaam naar de kast om zijn straf te ondergaan. Maar hij was nog niet halverwege, of een diepe, van woede trillende stem bij de deur zei:

– Zeg, zijn jullie nou 'eemoal benukt of 'oe zit da'? Het werd ineens muisstil in de kamer. Zelfs het broertje in de krib hield op met huilen, evenals Merijntje. Allen keken ze naar Flierefluitier, die binnen gekomen was zonder dat iemand het in de algemene opwinding gemerkt had. Toen zei Merijntjes vader wrevelig:

– Wa' bedoelde?

– Ik bedoel of a'jullie bedoonderd zijn mee je vijftig Oonzevoaders mee z'n knieën in z'n kloompe?

– Woar moeide gij j'w eige mee? schreeuwde de grootmoeder woedend. Is 't nog nie mooi genog a'ge dad' onnoozel manneken in de grond bedaarft? Mot er nou ok nog tusse kommen a'wij 'em weer op 't goeie pad trug prebeere te brenge?'

– Mee z'n knieën in z'n kloompe, spotte Flierefluitier grimmig.

– Sjuust, snerpte het vinnige wijffe, 'ij mot 'et moar es goed oondervinne. Eén flikkerde gij nou moar op: me-n-emmen 'ier gin vremde potkijkers van doen! Flierefluitier kuchte even. Toen zei hij uiterlik bedaard, maar met een stem waar het lampegglas van trilde:

– Ik zal jou 'es wa' zege, lillike ouwe vilijnige toot a'ge doar stoat. A' Merijntje straf verdiend 'eet, dan mot ie die emme. Ik gloof trouwens a-t-ie z'n bekomst al proontjes g'ad 'eet. Moar a'ge 't 'art in je doorader 'ed om 'm mee z'n knieën in z'n kloompe vijftig Oonzevoaders te loate bidde, dan sleur ik jou aan j'w 'oaren over 't dorp noar meneer pestoor om 'em van j'w 'eiligschennis op d'oogte te brengen. Eén ik zal eeuwig verdomd zijn a'k'et nie doen!

Op die zware vloek werd het weer stil. Maar na een poosje stotterde de onthutste grootmoeder:

– 'Eiligschennis? 'Eiligschennis?.... Ge zij nog al een lekkere, gij, om over 'eiligschennis te proate....

– Noemde gij dan bidden om te straffen, één mee de knieën in de kloompe, gin 'eiligschennis? brulde Flierefluitier woedend. Schoamde j'w eige nie, beulin, om een kind zo iets oan te doen?

– 'k 'Em 'et as kind zellef ok gemotte, verdedigde het oudje zich.

– Vroeger wiere de meinse mee gloeiende tange gemarteld en mee vier peren uit mekoare getrokke, spotte Flierefluitier wat zachter. Mot da' nou doarom ok nog gebeure? Straffe – goed, moar gin martelienge.

– Ik zijn 'ier gin boas, retireerde grootmoeder. Z'n voader mot 'et moar zège.

En Gijzen viel nerveus uit:

– 't Zal gaddome nie gebeure. Flierefluter 'ee groot gelijk.... Legt die kloompen in 't voor'uis, Merijntje, één goa noar bed. Zonder eten één gaauwkes. Merijntje vloog. Grootmoeder vouwde de handen voor haar buik en zei beledigd:

– A'dan de worde van die laandlooper 'ier zwoarder wegen as de mijn, goan 'k er tussen uit. Eén ge kun lang wachten eer ge me weer ziet.

Niemand weerhield haar en woedend liep ze het huis uit. Flierefluter zuchtte diep en zei:

– Proficiat, meinse!.... De lucht is 'ler in eens een 'oop zuiverder....

Gijzen kon een glimlach niet onderdrukken, maar z'n vrouw zuchtte met een bezwaard hart: ze had haar moeder dikwels nodig en ze wist wat een moeite en vernederingen het kosten zou om haar weer terug te doen keren.

– Itte mee, Flierefluter? noodde Gijzen gastvrij.

– Da's goed, antwoordde die, zonder zich te laten bidden, en schoof mee aan.

Merijntje lag met gloeiende billen in z'n bed en hilde nog zachtjes. Hij rook, dat ze rooie-kool-sla-metspekskes aten, waar ie zo dol op was en wanhopig verwenste hij de gemene verleider, die hem weer bedrogen had.

Toen de kinderen goed en wel te bed lagen, vroeg Gijzen:

– Zoude gedoan 'emme wa' ge zee, Flierefluter.

– Da' zou ik sjuust, antwoordde die vrolik, één misschien ar ik jou eest nog wel in je doonder genomen, want ik was duvels, glooft da' moar.

Toen begon hij listig over Merijntje te praten, vertelde hoeveel meneer pastoor van hem hield, liet ze lachen

om wat hij op hun wandelingen zei. En een half uurtje later bracht zijn moeder, vertederd, een bord opgewarmd eten naar Merijntjes bed, en toen hij het opgesmuld had, stopte zij hem lekker in en zei, dat hij nou maar rustig moest gaan slapen: ze waren niet boos meer. En Merijntjes hartje was van dankbaarheid vervuld voor zijn grote vriend en hij bedacht hem rijkelijk in zijn vurige gebeden....

II.

De begrafenis van baas Swagemakers werd niet zó plechtig als wel bedoeld was. Want in de nacht was een storm uit het Zuid-westen opgestoken en een koude regen striemde de gezichten van de dragers, de volgers en de toeschouwers. Flierefluiter liep zorgzaam naast de pastoor, die bleek en moe zag en voortdurend hoestte, en hield een grote paraplu boven zijn met een kalotje gedekt hoofd. Merijntje droeg het kruisbeeld aan een lange stok, twee andere misdienaars de wierookvaten. Het was een lange, natte, onaangename wandeling naar het kerkhof onder aan de dijk en Flierefluiter had binnensmonds gevloekt, omdat meneer pastoor niet meer haast gemaakt had, maar alles rustig en naar de vrome eisen van de dienst voor de overledenen had afgedaan. Hij was in weerwil van alle pogingen des koster, toch nog lelik nat geworden, doordat de regen telkens in de harde wind onder de paraplu door sloeg, en Flierefluiter was geneigd, dat de begraven boer, die een vrek en een bullebak geweest was, ernstig kwalik te nemen. Ontstemd had hij de oude priester thuis gebracht en hem de raad gegeven, dadelik warm in bed te kruipen; de pastoor had hem dat beloofd, rillend en huiverig. Bezorgd had de koster gezegd:

- G'ad beter van oched al in je bed kunne blijve, meneer

pestoor, zog k je geroajen 'em. Die loompe, gierige nijpnèers van een boer arre me d'r toch wel onder gekregen.

– Zwijg toch, verstokten 'eiden, glimlachte de oude man,

– Oach, zei Flierefluiters bars, 't is nog al een lekkere gewiest. Nog al de moeite weerd ad' een meins as gij z'n eige d'r een ziekte vor op z'n lijf 'oalt.

– Motte me vor zukke meinse net nie dubbeld oons best doen, Flierefluiters?

– Ik zèg al niks meer, man, raasde de koster. Knipt er nou moar rap onder één zij verzichtig. Ge mot j'w eige wa' spoare.

Toen was hij met grote stappen naar de herberg van de weduwe De Wit gegaan, waar het lijkmaal gehouden werd en hij zat vol boosaardige plannen uit wrok tegen de onbeschofte boer, die na zijn dood nog kwaad deed. Want het uiterlik van de pastoor stond hem volstrekt niet aan en als hij kou gevat had bij deze beroerde begrafenis, was er alle kans, dat hij er niet meer van boven op kwam. En dat allemaal om zo'n stom stuk boer, die een last was geweest voor iedereen en waar niemand van gehouden had. Uit gierigheid was hij nooit getrouwd. Een keer of drie had een meid een kind van hem gekregen, maar hij had zich nooit iets aan die stakkers gelegen laten liggen. En nou kwamen al de opgepote centen, de hoeve en het land, het vee en de paarden aan de gelukkige neefjes en nichtjes, die hij op zijn sterfbed nog vervloekt had uit nijd, dat hij hun zijn dierbaar geldje niet langer onthouden kon. Een schobbejak was 'et geweest, maar ook een gek en een stumper, naar Flierefluiters inzicht: zo vrij te zijn door je geld en zo te leven als een slaaf, wroetend in de smerige grond, zonder ooit te kijken naar de zon, zonder iets te genieten van het onnoemelijk vele, dat er in het leven te genieten valt. Nou was het voorbij, de kinkel kreeg zijn eidelike loon: een mond vol zand, en secties

wurmen door heel z'n uitgemergeld karkas.... En de neven en nichten dansten op z'n graf van vreugde om de nagelaten duiten.... Natuurlijk!.... Maar je moest ze zien zitten rond de witgedekte tafel, met die zedige uitdrukking op hun bakkesen, die nog rood waren van de kille regen. Met hun rouwkleren en hun grote, eeltige boerenknuisten uit de zwarte mouwen, gulzig grijpend naar de belegde broodjes en de grote kommen dampende koffie. Hun zware kaken kauwden en ze slikten met een akelig gewip van hun dikke adamsappels. Ze trokken stemmige smoelen, maar in de plooien van hun verweerde huid zat de jool en lachte hun hebzucht naar buiten, en de begrafenis van de brave oom had hun eetlust niet bedorven! Inwendig juichten ze en rekenden uit, hoeveel er voor hun deel overschoot! En de genodigden, de buren en de boeren uit de streek, hielden ook hun fatsoen en aten even vraatzuchtig: 't was het enige wat ze van de erfenis te verteren zouden krijgen!,... Wat een komedie! Een ogenblik had Flierefluiter de gewaarwording als zag hij deze zedige, in de rouw geklede troep de gestorven vrek zelf met huid en haar oppeuzelen....

En daartussen zaten de misdienaars, ambtshalve aan het lijkmaal genodigd, evenals hij zelf. De jongens toonden al eveneens een gezonde eetlust, behalve Merijntje, die op het kerkhof gehuild had en, nog diep onder de indruk, aan zijn kadetje zat te pluizen, omdat hij geen hap door zijn gezwollen keel kon krijgen.... En dat ventje zou vijftig Onzevaders en Weesgegroetjes moeten bidden met z'n knieën in z'n klompen, omdat hij zo'n gevaarlijke deugniet was!.... Bah! Flierefluiter kon een hekel krijgen aan heel dat bekrompen boerenvolk hier, vastgegroeid in de vette grond en in hun domheid....

De misdienaars stonden spoedig op en verdwenen. Sommige oude boeren, die van ver kwamen, lieten hun sjees

inspannen en reden ook weg. Maar de meesten bleven nog wat zitten praten: 't was toch hondenweer en er konden geen peeën gereden worden vandaag.

En toen begon Flierefluiter zoetjesaan zijn plan uit te werken. Hij zat te praten met een van de voornaamste erfenistrekkers. Plotseling rilde hij hevig, slikte een paar keer en zei bedrukt:

– Jouw oom kos mijn een lillike kou, Toon. Ik deink a' k moar es een konjakske pak as voorb'oedmiddel.

– Moar van eiges, zei de ander gul. Goa je gang, jonge.

– Doede mee? vroeg Flierefluiter argeloos.

De boer aarzelde.

– 't Voeg nie, zei hij bedremmeld.

– Alla toe, moedigde de koster hem joviaal aan. 't Voeg nie, 't voeg nie!.... A'ge't zo naauw nimt.... 't is koud één nat één strak motte 'k weet nie 'oe wijd nog deur de rege.

– Da's woar, bedacht de ander dankbaar, nou, één-tje dan.

En toen de twee voor hun konjakje zaten, kwamen er meer liefhebbers en de vrouwen lieten zich met een beroep op hun koude en natte voeten, verleiden tot een zoet borreltje. En daarna ging alles betrekkelijk van een leien dakje: Flierefluiter begon voorzichtig met een gematigd grappig verhaal, lokte wat bedeesd gegrinnik uit, liet zich nog eens inschenken en onder krachtig gesakker op die overal doordringende nattigheid moesten ook de anderen er nog eentje hebben.

Minder dan een uur later daverde het zaaltje van het lachen. Ze hadden al lustig gedronken op het zieleheil van de brave oom, die zo duchtig voor hen gepot had in zijn werkzaam leven en een krachtige, spottende lofspraak van Flierefluiter op de dwaze overledene luide toegejuicht. Ze hadden nog luider gejuicht, toen hij hen

toewenste, dat ze een wijzer gebruik van de erfenis maken zouden en met krachtige vuistslagen op de krakende tafel gezworen, dat het daar niet aan ontbreken zou. De een voor, de ander na had staaltjes verteld van de vrekkingheid en de hondsheid van die ouwe bezetene, van zijn belachelijke zucht om, met een dikke portefeuille vol bankpapier in zijn zak, te lopen klagen en stenen over den slechte tijd, zich te laten trakteren en iedereen voor kleine bedragen te bezwendelen als hij daar kans toe zag. Ze vertelden van zijn huilende ontzetting bij de gedachte aan de dood, die hem scheiden zou van zijn dierbare centjes, van zijn haat tegen de familie, die de erfenis zou opstrijken en die natuurlijk het zuur verdiende geld van de zuinige oom op de liederlijkste manier zou verkwanselen.... En Flierefluiters lachte in hun opgewonden gezichten en zag er de hebzucht en de gierigheid en de afgunst en hij vond, dat de dag goed ging worden. Lustig sloeg hij de zware boerenvent met wie hij het eerst gedronken had op z'n schouder en zei:

– Wel, Toon, a'gij op de groot' oef zit, kom ik es een oavedje bij je buurten, or, da's iets da' zeker is. En hij keek lachend over zijn schouder naar een neef van Toon, die wantrouwig onder zijn borstelige wenkbrauwen uitloerde en met een dikke tong vroeg:

– Wa'?Toon op de groot' oef? Wie zeèg jouw 'a Toon op de groot' oef komt te zitte?

Flierefluiters deed verwonderd en een beetje geringschattend.

– Moar manneke. lachte hij, ge zij toch zeker zo zot nie om te deinke da' gij op d'oef zult komme? Zo'n keuterboerke? Ge zou nie wete wa'ge mee al die grond een mee al die spulje beginne moes. Moar Toon, da's een aandere vènt, Die is geknipt om den grooten boer te speule, wa' gij Toon?

Toon trok z'n schouders vierkant en stak zijn borst fier vooruit.

– 'k Em er ok aarg in, antwoordde hij hoogmoedig. Verschillende erfgenamen staken hun koppen naderbij. De neef dacht moeizaam na. Z'n kop was zwaar van de vele kognacjes die hij gedronken had, maar er leefde een duidelijke gewaarwording in hem, dat hij bedreigd werd. En onwillekeurig zocht hij steun bij de anderen.

– 'Ei, meinse! riep hij. Oore jullie wa' Flierefluiters doar stoat te zemelkloote?

Nu drongen er meer naar het tafeltje, gelokt door de ruzietoon van hun familielid.

– Wad is da'? Wa' zeevert ie? Wa' doet er op?

– 'IJ zee da' Toon de groot' oef kregt....

– 'IJ kan wel zo veul zege. Wa' wit 'ij doarvan?.... Da' zal de notoares 'urn nie oan z'n snotkoker g'angen 'emme! Ze riepen nijdig door elkaar. Schelle vrouwestemmen en donkere, rauwe stemmen van de kerels. Er klonk ofigeloof in hun toon, maar ook een begin van verontrusting. En een zei nadenkend

– De kùster.... Op de pastorij....

Flierefluiters deed verschrikt, sloeg met de vlakke hand op de tafel en zei als was hij danig onthutst:

– Ei! 'ei! meinse, ge mot zo 'aard nie van stal loope! Deinkt er om: ik wil niks gezeed 'emmen, orre! Ze zouen oonder'aand nog goan deinke da' k een ouw wijf ben, da' d'r bakkes nie 'ouwe kan.

Wantrouwig, sterker verontrust, staarden zij hem aan. Flierefluiters keek overdreven onnozel. Hij had kunnen schateren in het gedrukte zwijgen van de pas nog zo jolige begrafenisgasten, een zwijgen dat zwaar was van boosaardige achterdocht.

– 'IJ wit meer, zei vinnig een schrale nicht met borende zwarte oogjes.

– Alla toe! weerde Flierefluiters verlegen af, Leeg toch nie te kleppe! Ziede mijn d'r nou vor oan, da'k achter de deur luster?.... Een a'k nou per oongeluk es wa' g'oord ar, dan zou ik da' toch zeker tege jullie niet uit goan briesen 'eer a't testament g'opend is!

– Ge proat j'w eigen 'oe langer 'oe meer vast, Flierefluiters, zei Toon hoopvol.

– Moar zij' toch wijzer! berispte de koster onhandig. Toen zei de neef, die de anderen erbij geroepen had, met een harde stem, trillend van een koude woede:

– Ah zo, Toontje-neef!.... 'Edde doarvoor de leste moande bij nonkels de deur plat geloope? Flikflooi om oons d'r uit te douwe?

– Ge zij benukt, vent! viel Toon uit. 'k Zijn d'r nooit gewiest of ik von jouw d'r al. Bewoar je smoetsjes vor die ze van doen eet, asteblieft.

– 't Zou aanders niks gin woonder zijn, snerpte de stem van de schrale nicht. De duvel schet ommes altij' op de grootsten 'oop.

Een oudere erfgenaam, die van de overkant loerend naar Toon zat te kijken, sloeg met zijn bierglas op tafel en riep:

– Nou, moar a'da gebeurt zumme toch, gadverdomme, nog es kijke!.... Ge kun wel een groot' oef 'emme, moar de grootst' oef kan onder je koont afbraande!

– Wa'? schreeuwde Toon, die zich al zekerder voelde van zijn leeuwenaandeel in de erfenis. Zoude gij mijn 'oef af wille stoke, líllike smèrdeke! Ge mot es op de waarf d'firve komme.... ik schiet je je koont vol 'oagel van den eeste keer a'k je smoel zien!

– Jouw 'oef? brulde de neef-keuterboer, en greep hem met zijn grote knuist woest bij de schouder. 'Oorde da', meinse? Nou 'eet ie z'n eige verroaje! Jouw 'oef, gemeenen dief? Doar zumme dan toch nog wel es om prossedeere!

– Stikt de moord mee je proatjes! verwenste Toon, woedend en stompte hem ruw voor de borst.

Toen brak de hel los. Iedereen was vast overtuigd, dat er onrecht gebeuren zou en ze schreeuwden allemaal door elkaar. Hun verhitte koppen zwollen roder aan, de vrouwen scholden er met snerpende stemmen tussen door, huilend van woede, omdat ze zich een deel van de verwachte duiten zagen ontgaan. Toen de eerste klappen gevallen waren, wist niemand recht meer waar het precies over ging. Al het oude wantrouwen sloeg in hun benevelde hersens naar boven, alle oude veten werden op eenmaal helder bewust, ieder zag al de anderen voor doortrapte intriganten aan en vijf minuten later was de grote herbeg vol daverend rumoer van vechten en vloeken. Stoelen en tafels gingen krakend tegen de vloer. De vrouwen gilden en krijsten. De zware mannenvuisten bonkten dof op harde koppen, ruggen en borsten, en overal was gehijg en gestamp en getier. De weduwe De Wit liep huilend rond, glazen en flessen kletterden over den vloer.

Van alle kanten kwamen de burens toeschieten, kleumerig in de koude regen, de vrouwen met de bovenrok over de hoofden, de mannen met de kraag van hun jas op. En midden in de aangroeiende oloop stond Flierefluiters blootshoofds in de regen en lachte geluidloos, lachte dat zijn schouders schokten en heel zijn grote lijf schudde en de tranen liepen hem overvloedig langs de wangen. Hij trappelde van pret en kon geen antwoord geven op de vragen van de toegestroomde burens, die ten slotte mee begonnen te lachen zonder te weten waarom, terwijl daarbinnen de wild geworden erfgenamen elkaar afrosten en de inboedel van de weduwe De Wit grondig verwoesten. Toen Flierefluiters weer praten kon steunde hij:

– 'Oor ze 's een leut 'emme om de ceinte van den

ouwe Swoagemoakers! Zoonde vor God a'den broaven doerak 'et zelf nie' meemoake kan!

De afgunstige buren lachten mee, Doch toen ze weer ernstig geworden waren, verdeugdzaamden zij, bijna barstend van jaloezie, tot het besef, dat het niet te pas kwam om op de begrafenisdag van een oom al zo'n heidense ruzie maken om de erfenis. Op dat geld kon nooit zegen rusten!....

Maar Flierefluiter zong boven alle herrie en gepraat uit:

Leed' een rijken oom op starve
Dan komd' ieder, die mot arve!

En dadelik namen de omstanders, groeiend in hun leedvermaak, het bekend refrein over:

'Oepla! Oepla! 'Oeplalalalala!

Half onverstaanbaar van dolle lachbuien, ging de koster voort:

Mee de zaddoek voor 't geloat
Glure ze woar de braandkas stoat:
'Oepla! 'Oepla! 'Oeplalalalala!

Moar valt dan de arefenis mee
Dan roept iederendeen 'oezee! '
Oepla! 'Oepla! 'Oeplalalalala!

Komt er dan nog ruzie één dol
Dan verrekke me van de lol!
'Oepla! Oepla! 'Oeplalalalala!

Nu danste en zong alles uitbundig mee.

Het werd één der mooiste schandalen, waarover het dorp zich ooit had opgewonden....

Flierefluitier ging niet naar binnen eer hij de laatste gehavende erfgenaam had zien afdruipe. 's Avonds zat hij lang alleen in z'n kamertje en speelde op zijn fluit, zotte wijsjes. En hij kroop onder de wol met een gevoel of hij geradbraakt was: zo danig hadden telkens terugkerende lachkrampen zijn stuipend lijf geteisterd....

III.

Meneer pastoor was ziek geworden. Nog een paar dagen na de begrafenis van baas Swagemakers, die door zo'n luidruchtig lijkmaal gevolgd was, had hij hoestend en hijgend de mis gelezen en rond gelopen met bevende benen en een stekende pijn in zijn borst. Maar dan had hij zuchtend, de strijd moeten opgeven en was naar bed gegaan.

Toen Flierefluitier door Jans ontboden, bij zijn bed kwam, glimlachte de oude man vriendelik en zei met zwakke stem:

– Dag, jonge.... Ge zul nou nie lang meer gekooid blijve. 'k Zijn blij vor jou.

– Wilde je moond wel es 'ouwe, schandoalig ouw manneke! gromde de koster. ik goan noar de stad om den dokter t'oalen één g'è moar te zurrege da' ge kommede week de mis weer doet.

– 'k Zou nie beter vroage, Flierefluitier. zuchtte de pastoor, moar 't zal d'r nie van zijn, or. 't Uurwaark is ver-slete, jonge, Nog een bietje kroakend loopen één dan stoaget stil vor goed.

– Ge moes j'w eige toch wa' schoamen om zo moedeloos te zijn, berispte Flierefluitier hem met een donker gezicht. Da voeg jouw toch zeker nie.

– Moedeloos? vroeg de oude man en hij sloot de oogleden, die blauwig vlieden over de naar voren puilende

bollen. Een glimlach maakte zijn bleek rimpelgezicht zonnig en hij zei niets meer. Flierefluiter raakte de smalle hand op het dek aan en zei zacht en warm:

– 't Is goed meneer pestoor. 't Doe dugd om noar je te kijke.... Ik goan om den dokter.

Met grote stappen liep hij het dorp over en kwam als een bom bij baas Timmers binnenvallen. Hij groette kort en zei:

– Ge zul de klepper es vor de tilbry motte spanne, boas, want doar mot om den dokter gereje woore vor meneer pestoor.

– Joa moar, Flierefluiter, da' goat er zo nie ... alleman stoad oan de peeën één ik kan de klepper nie misse. Zoude nie es effekes noar Geluk loope?....

– Neeë, antwoordde de koster bedaard, ge mot gaauw je klepper inspanne.

– Moar ik kan gin meins missen om te rije! 't Is in 't drukste....

– Vènt, leg nie te zoage, beet Flierefluiter hem nors toe. 't Is noodig vor meneer pestoor. A'ge nie as de verdom noar de stal goat sloan 'k je d'r noar toe, verstoade da'? De boer was alleen in het lage achterhuis en keek vreesachtig naar de lange, brede gestalte, die dreigend voor hem stond.

– Ik men zelf, besliste Flierefluiter. Eèn nou rap een bietjen, 'ee?

Timmers verzette zich niet langer. Gedwee volgde hij de koster en samen spanden ze de stampende zwarte hengst voor de lichte tilbury. Terwijl de boer de buikriem nog aanhaalde, sprong Flierefluiter al in het rijtuigje. Een ogenblik later schoot hij zonder groet of dankje het erf af, zwenkte met een scherpe bocht het hek door en liet het sterke, ongeduldige dier in snelle draf de dorpsweg afrennen. Hinnekend beet de klepper op het bit, gooide herhaaldelijk de kop hoogop en

wendde de oren schichtig naar de vreemde stem, die hem met vriendelijke woorden aanmoedigde

Het schuim vloog in vlokken van de bek en de flanken van het zwarte dier, toen het trillend over al zijn leden een uur later weer voor de pastorie stond en de dokter naar binnen was. Flierefluiter leidde het aan de teugel naar de hoeve van Timmers terug, die heftig vloekte toen hij zag, hoe zijn paard was afgebeeld. Flierefluiter glimlachte en knikte, terwijl hij het paard uitspande en liet de stroom van vloeken en verwensingen rustig over zich heen gaan. Hij bracht het paard in de stal, begon het zorgvuldig met een bos stro af te wassen, borstelde het en verzorgde het, zonder ook maar eenmaal een enkel woord te zeggen tegen de woedende boer, die hem scheldend gevolgd was, maar nu verwonderd en zwijgend toezag. De zonderlinge koster borstelde de zwarte hengst blinkend, sprak zachte woordjes, klopte hem op de hals en het beest, dat nooit door iemand anders geholpen wou worden, dan door de boer zelf en boosaardig als een duivel trapte en beet naar iedere vreemde, die het naderde, wreef aanhalig zijn snuit langs de schouders van Flierefluiter, die een voor een zijn voorpoten oplichtte en er de laatste vlekjes van wegborstelde. Daarop gaf hij het te drinken, wreef met strelende handen de zachte neus droog, gooide haver in de ruif en keerde zich naar de boer om, die hem met grote ogen stond aan te staren.

– G'è schoon gelijk, boas Timmers, zei hij, 'k Em 'et pèerd schandoalig loate loope. Moar 'k was ongerust over meneer pestoor, witte.... Eén wad' een pracht van een klepper ed' oan da' beest!.... 'k Zal den dokter nou mee die vos noar de stad vrom brenge. De zwarten 'ee z'n 'oaver vor vandoag verdiend.

– Ge zijd' een duvel, geloof ik, antwoordde de boer, toch al half tevreden gesteld door Flierefluiters lof op

zijn klepper en nog steeds verbaasd over de gewilligheid van het driftige dier. 'k Doch nie ganders of Moor zou je tot pullever staampe.

– Ge woarschouw me wel wa' loat, lachte de koster. Moar père zijn wijzer as boere, gloof mijn moar. Die kenne d'r meester drek al 'emme z'm nooit eerder gezien. 't Is toch goed a'k de vos neem, ee?

– De vos stoad 'ier om uit te ruste, deelde de boer onwillig mee, 'ij is een bietje dempig.

– 'Ij kan vor da' locht tilbrieke net zo goed uitruste, besliste de koster. 't Ee nou gin 'oast meer, zij gerust. En hij had de halster van de snuivende vos al van de ring losgebonden en leidde hem naar buiten. Hoofdschuddend keek Timmers toe, maar hij verzette zich niet en hield zelf de burrie's van het rijtuigje op om het paard er in te doen lopen.

Toen de dokter naar buiten kwam, reed Flierefluiters juist met het verse paard voor.

– Ik hoop, dat je nou wat rustiger rijden zult, amice, zei hij, wantrouwig kijkend naar de machtige vos, die met zijn voorpoot het vuur uit de keien sloeg.

– E'moar gin bang, dokter, lachte de koster, de vos is dempig, één me rije nie 'aarter a'ge zelf wilt. D'r is nou gin 'oast.

– Dat was er toch niet, deelde de dokter mee, Meneer pastoor zal zo in eens maar niet sterven, maak je niet bezorgd.

– Da' kon ik nie weten, 'ee? verontschuldigde Flierefluiters zich. Wa' deinkte dan, dokter? Komt ie d'r weer gaauw bovenop?

Hij komt er helemaal niet meer bovenop, antwoordde ander rustig. De olie is uit de lamp. De pastoor is volkomen uitgeleefd. Maar het kan nog best een paar weken duren, misschien nog wel langer.

– Ik docht et, zei Flierefluiters met stille stem.

– Je moet deze brief bij de deken brengen in de stad, vertelde de dokter, hem een gesloten brief overhandigend. Meneer pastoor heeft 'em me gegeven.

Zwijgend stak Flierefluiter de brief in zijn binnenzak. De dampige vos draafde op een sukkelgangetje over de weg. Af en toe viel er een kort woord, maar het kwam niet tot een gesprek. Dicht bij de stad zei de dokter, die al een paar maal terzijde naar zijn voerman gekeken had:

– Je moet 'et je zoo niet aantrekken, koster. De pastoor is een oud man, het is ruim zijn tijd.

Flierefluiter wendde zijn gezicht naar hem heen. Er was een verwonderde uitdrukking in zijn grijze ogen.

– Ik trek et m'n eige nie oan, verklaarde hij rustig. Ik gun den ouwe man gère z'n rust.

– Misschien, opperde de dokter, zul je d'r niet op vooruit gaan met je nieuwe meester....

Op Flierefluiters stil gezicht brak een lichte lach door.

– Da's abuis dokter, zei hij vrolik. 'k Zal gin nieuwe meester afwachte! A'de pestoor dood is, neem ik as de weergoai m'n paksken op m'n nek één ik goan d'r tussen uit. 'k 'Em m'n eigen al veul langer 'ier opg'ouwen a'k van zins was.

De dokter glimlachte.

– Eeuwige zwerver, zei hij.

Er was een benijdende klank in zijn stem.

– Zijde sjeloers, dokter? vroeg de ander.

– Misschien, antwoordde de dokter vaag en zijn blik zwierf peinzend over de donkere velden, die verlaten onder de ruime hemelwielving lagen opengespreid. Flierefluiter klapte met de zweep en lachte. Een diepe, gelukkige lach.

– Goa toch mee, man! riep hij, Me zouen een schoon span zijn. Sequah, mee de meziek bij em!

Nu lachte ook de dokter luid op, en zei luimig:

– Vade retro, Satanas!

– Amen, antwoordde Flierefluiters en hij groette met de zweep naar een paar vogels, die hoog in het blauw van de lucht zich repten naar het zuiden: zijn broeders, wier drang stuwde in zijn borst. Spoedig zou hij hen volgen. Vrij....

Toen hij met een fles medicijn op de pastorie kwam, liep Jans met een behuild gezicht door de gang.

– Wa' doet er op? vroeg Flierefluiters onbarmhartig. 'Edde taandpijn?

– Wilde wel es zwijge, schandoal! schimpte de oude meid. Is dad een tijd om te spotte?

– Ik spot nie, zei de koster bedaard moar ik zijn verboasd over jou. Woarom loopte te schreeuwe?

– 'Edde gij dan nie gezien, 'oe 't er mee meneer pestoor voor stoat?

– Joa, van eiges. Meneer pestoor zal d'r nie meer van opkomme.

– Nou dan! jammerde Jans en ze snuffelde heftig om haar tranen weg te werken. Flierefluiters schudde het hoofd.

– Nou 'edde zo lang mee meneer pestoor opgetrokke, zei hij, één g'è nog niks van em geleerd. Ge deink moar oan j'w eige, gij.

– Ikke? vroeg Jans heftig. Ik deink oan dien goeie broave meins, die me zulle motte misse.

– Woar deinkt a' meneer pestoor noar toe goat at ie gestorven is?

– At die nie recht noar Oonze Lieven 'eer goat, dan is't er gin meins bekwoam vor! betuigde de meid hartstochtelik.

– Nou, misgund'em dan den 'emel? Woar schreeuwde toch om? Kunne jullie dan nooit es noar j'w eige gloof leven één doen?

Onthutst keek Jans hem aan. Maar zijn gezicht ver-

ried geen spoor van spot. Geërgerd wendde zij zich af.

– Oach gij.... goddeloozen dikkop, zei ze kwaad en liep naar de keuken.

Zuchtend kwam Flierefluiters aan het bed van de zieke, die hem toeknikte.

– 'k Em vor zedemeester gespuld, meneer pestoor, verklaarde hij bedremmeld.

Maar ik gloof nie a'k veul uitgewarkt 'em.

– 'Oezo? vroeg de pastoor glimlachend.

– 'k Em Jaanskes wille bekeere tot christelike blijmoedig'ed, beweerde de koster, moar oan die verstokte ziel is gin eer te b'oale, en hij vertelde rustig zijn gesprek met haar.

Het gelaat van de zieke verloor geen ogenblik zijn stille glimlach. Er kwam een klein, vrolijk lichtje in zijn blauwe ogen, toen hij zei:

– Eén 'edde ze d'r nie bij verteld, waarom a'gij de slag mee zo veul blijmoedig'ed droage kunt Flierefluiters?

– Meneer pestoor, antwoordde deze verontwaardigd, ik weet wa' die steek op den 'Ollaander beteekent, moar ik mot je da' vertelle: da' g'een bliksoagers kwoaj gedacht 'ed a'ge da' wezelik meent.

De zieke wuifde sussend met zijn hand.

– Zij' grust, jonge, zij grust, zei hij vriendelik, ik weet da' ge veul van me-n-'ouwt.... A'ge m'n leve kon verlange mee nog een week langer 'ier te blijve, zoude j'w eige zeker vor me-n-opoffere.

Toen draaide Flierefluiters zich om en zei de woorden van Jans:

– Oach gij!....

De pastoor lachte zacht en hij riep de verdwijnende koster achterna:

– Ge zijd' een goeie meins, Flierefluiters ... Komde men-af één toe es wa' voorspeule?....

Flierefluiters hoorde het wel, maar antwoordde niet. Hij

was bang, dat meneer pastoor hem zou uitlachen, omdat hij zeker horen zou, dat zijn keel toezwol van een plots opwellend, onbegrijpelijk verdriet.

IV.

Merijntje ging in grote verslagenheid om. Meneer pastoor was ziek, en iedereen keek bezorgd en alle mensen spraken over zijn dood als over iets, dat volkomen onvermijdelijk was. Een jong kapelaantje deed de mis en de kleine misdienaar zat lusteloos op de treden van het altaar en keek bedroefd naar de misgewaden van meneer pastoor, die daar nu maar weer bedaard om de vreemde schouders hingen, als hadden ze die altijd bedekt.

Meneer pastoor zou sterven? Hoe kon dat? Iedereen hield zo veel van hem. Niemand wou hem missen. Hij was zo'n lieve ouwe man. Waarom moest hij nu juist dood gaan? D'r liepen zoveel nutteloze woestelingen rond als de Kwak. Waarom haalde Onze Lieve Heer die niet liever weg? Die kwaje kerels sloegen iedereen als ze dronken waren en niemand had ooit anders dan last en verdriet van ze. En meneer pastoor.... dat was nou een e n al goedheid en vriendelijkheid en liefde.... en die ging sterven, Het was wreed, vond Merijntje, en onbegrijpelijk.

Zelfs Flierefluiter keek bezorgd en die grote zot lachte anders toch overal om. Als ze samen gingen luiden, hing Merijntje lusteloos aan het klokketouw: het hoorde er nu eenmaal zo bij, maar plezier had hij er niet in. Wandelen deden ze niet. De koster was haast altijd op de pastorie. Toen, 's Woensdagsmorgens, zei hij Merijntje, dat meneer pastoor hem 's middags graag een poosje bij hem zou hebben, Merijntje schrok en bloosde diep.

Naar meneer pastoor gaan?.... Nu eerst merkte hij zelf, hoezeer hij meneer pastoor al was gaan beschouwen als iets, dat voor goed was heengegaan. Een vage griezeling beving hem. Naar meneer pastoor gaan? Kon je gaan naar iemand, die lag te sterven? Kon je dat aanzien? Bevend zei hij:

– Da' durf ik nie, Flierefluiter.

De koster keek hem aan. Hij begreep wel zo ongeveer wat er in de gedachten van de kleine jongen omging en glimlachte.

– G'oeff nergens bang vor te zijn, Merijntje, stelde hij hem gerust. Meneer pestoor is net as altij, or. 'IJ leed' in bed, één vor de rest gin nieuws.

– Joa.... moar.... moar ze zègen a' meneer pestoor leet te staarve....

– O! zijn ze weer oan 't zemelknoope? Eén gloofde gij da' nou moar weer?.... Ik goan iedere middeg bij meneer pestoor z'n bed zitten om vor em op de fluit te speule.... Deinkte soms da'g' op de fluit spult a't er iemes leet te staarve?

Merijntje keek hoopvol, maar twijfelend naar zijn rustig gezicht.

– Ge leuge zeker? vroeg hij wantrouwig.

– Kom van middeg noar 't ete zelf moar lustere, besliste Flierefluiter, en toen beloofde Merijntje het.

Hij was van een grote, stille blijdschap en een diepe verwondering vervuld. Hoe was die wonderlike vergissing ontstaan? Meneer pastoor was ziek. Nou ja, iedereen was wel es ziek. Maar daarom ging je zo nog maar niet dood!.... O, wat konden de mensen toch kletsen! En wat een rare liefhebberij eigenlijk om mekaar bang en ongerust te maken voor niks!

Van louter bruisende vreugde sprak hij op het schoolplein Nelleke Besjoane aan, die hij nog niet tot een verzoening genaderd was sinds hun daverende twist in

het schuurtje. Hij pakte haar bij de schouder en fluisterde:

– Wik j'w es wa' vertelle, Blozekriekske?.... Meneer pestoor goa nie dood!....

Nelleke keek hem aan, nieuwsgierig en verbaasd. Aan de twist scheen ze ook niet meer te denken.

– 'Oe witte da'? vroeg ze.

– Wel, meid, Flierefluiters goad' iederen dag vor 'em op de fluit speule. Nou!.... Eén van middeg mot ik bij meneer pestoor op feziete.

Er kwam een uitdrukking van ontzag in Blozekriekskes donkere kijkers.

– Wezelik?

– Joa joa, van ei'ges. 'k Za' je toch niks wijs moake.... Moar.... ge meug 'et tege gin meins vertellen, or! Er was geen enkele reden, waarom zij het niet zou mogen vertellen, maar het gaf Merijntje een prettig gevoel, een geheim te hebben, samen met Blozekriekske. Die knikte ernstig en vroeg na een kort zwijgen:

– Eén wanneer komde weer es bij oons op feziete? Flierefluiters is awweer een poar keere gewiest.

– 'k Weet nog nie sjuust, antwoordde Merijntje, moar zo gaauw a'k kan.

Nelleke keek hem aan. Haar lippen bewogen zich alsof ze iets vragen wou, en Merijntje zei haastig:

– De meester klapt al in z'n 'aande. 'k Goan rap noar binne. Dag. Blozekriekske.

– Dag! zei het meisje en keek hem even na.

Toen sloeg ze de arm om de hals van een vriendinnetje en fluisterde:

– Wi'k nou es wa' vertelle?.... meneer pestoor, 'ee.... nou, die goa nie dood, want Flierefluiters.... die spul vor 'em op z'n fluit, ieleken dag!....

Toch klopte Merijntjes hart heftig van opwinding en heimelijke angst, toen hij 's middags door Jans in de

ziekekamer gelaten werd. Meneer pastoor lag in bed, half rechtop tegen een stapel witte kussens en zijn wasbleek gezicht leek zo boven het witte nachthemd, heel vreemd voor de kleine jongen, die gewoon was, het boven een zwarte soutane te zien. Hij schrok wel even, zo diep als de ogen weggezonden waren in de blauwe schaduw der kassen, zo scherp als de neus uit het ingevallen gezicht naar voren stak. Maar meneer pastoors stem was zacht en vriendelijk als vroeger, toen hij zei:

– Aah, dag Merijntje, dag jongeske.... komde de zieken ouwe man es bezoeken? Da's broaf van je. Gimme-n-es een aand.... Zo.... g'è kou, geloof ik?.... Goad 'ier moar es bij me zitte.

Merijntje stamelde een groet en klom dan in de leunstoel, die bij het bed stond. Een waas van tranen verduisterde zijn ogen en hij snuffelde nijdig om z'n opwellende snikken te bedwingen.

– Edde 't nog al noar je zin bij de kappeloan? vroeg de pastoor, trachtend hem op zijn gemak te stellen. Zwijgend knikte Merijntje, maar meteen sprongen de tranen uit zijn ogen en liepen tappelings over zijn bolle bruine wangen. De oude priester keek naar hem met tedere ogen en schudde het hoofd. Sussend zei hij: – Wa's da' nou, Merijntje? Ik docht a'ge mee me zou komme proaten één goade nou zitte schreeuwe? Wa' doet er op? Edde schelles g'ad of kwoad gedoan? Merijntje wreef driftig met de vuisten de tranen uit zijn ogen en stotterde:

– Neeë, meneer pestoor.... moar.... moar ze zeeë.... moar ze zeeën ammoal a' gij dood zou goan....

– Wel wel! zei meneer pastoor hoofdschuddend en de kleine jongen zag duidelijk, dat hij lachte. Eén gloofde gij da' nou zo moar? Ge zul nooit wijzer woore, Me-rijntje! Ge boat j'w eigen alles moar wijs moake, Merijntje leefde danig op. Hoopvol zei hij:

– Neeën, 'ee, meneer pestoor, ge goa nie dood, 'ee? Ze leugene moar....

– Zij moar nie oongerust, manneke. Nog een kart tijdje, nog een poar weken of zo, één dan zijn 'k beter. Dan zijn 'k vor goed beter.... één gij zul nooit meer oongerust over me-n-oeve te zijn, or.

Een beetje wantrouwig keek de kleine jongen hem aan. Het was eigenlijk een vreemd zeggen, dacht hij, want wie kon nou weten, dat hij nooit meer ziek zou worden? Misschien zei meneer pastoor het ook maar alleen om hem op z'n gemak te stellen.... dat deden grote mensen zo dikwels als ze tegen kinderen spraken ...

Toch vroeg hij dringend:

– Nooit meer?

– Nooit meer.

– Wezelik woar nie, meneer pestoor?

– Wezelik woar nie, Merijntje.

Merijntje haalde diep adem.

– Doar zijn 'k blij om, bekende hij, maar er bleef toch een lichte onbevredigdheid van aarzelend ongelooft, en hij vroeg, om zekerheid te hebben:

– Da's dan zeker een wonder, 'ee, meneer pestoor?

– Neeë, manneke, glimlachte de zieke. Een wonder is dad' in 't g'eel nie, Vor alle meinse komt de tijd da' ze nooit meer ziek woore.

– O, zei de kleine jongen met een peinzende klank in zijn stemmetje, da' wies ik nie.... doar wies ik nou glad niks van!

– Ge zult zo af één toe nog wel es wad' oore da'ge nog nie wies, veronderstelde de pastoor en Merijntje knikte wijs.

Het bleef een poosje stil. Toen zei de kleine jongen zacht:

– Dood goan vin ik oakelik.

– Woarom, Merijntje?

Verwonderd keek hij naar het rustige gezicht van de zieke. Dat sprak toch van zelf, dacht hij: dood gaan was de reis naar de eeuwigheid en je wist nooit, waar je voor die schrikkelik lange periode terecht zou komen. Maar al gauw had hij ontdekt, waarom meneer pastoor zo rustig bleef bij de gedachte aan sterven. En olik zei hij:

– Joa, meneer pestoor, gij 'è makkelik proate!.... Gij 'è pestoor gewiest één dan komde van eiges recht in den 'emel.... Moar de gewoone meinse, die motten 'et moar afwachte....

De zieke lachte weer zijn stil, blij lachje.

– Moar pestoors, die kunnen ok zoondige, Merijntje.... één vor een pestoor telle de zoonde veul zwoarder.

– Phil! zei Merijntje ongelovig. Pestoors da' zijn de kammeroads van Oonze Lieven 'eer.... Die 'oeve gin bang t 'emme.

– Gij mot ok gin bang 'emme, manneke. Oons Lieven 'eerke kan veul meer vergeven a' de slechste meins in 'oonderd joar kan misdoen. Eén gij 'oef toch zeker nie bang te zijn. Zoude nou deinke da' die groote goeie Lieven 'eer zukk' onnoozele kleine mannekes kwoad zou wille doen? Ge mot veul meer op z'n goed'eid bouwe, Merijntje. Vor de kinders is 'ie één liefden één al.

– Vor de broave kinders, joa, wees Merijntje hem terecht, moar vor die nou altij moar weer zoonde doen?

– Doede gij zo veul zoonde?

– De kleine jongen knikte met een bedrukt gezicht. De pastoor schudde het hoofd en zei glimlachend:

– Ik gloof er niks van.

– O jirre joa, meneer pestoor! riep de kleine zondaar verschrikt. Wezelik woar, iedere keer weer. 'Oe 'at komt weet ik nie. 'k Wil gère genog broaf zijn één zonder zoonde leve, moar 't goa nie.

Dan viel hem de gedachte van laatst weer in en aarzelend begon hij:

– Meneer pestoor....

Maar de onbehoorlijkheid van zijn veronderstelling verschrikte hem dan toch te zeer en hij stokte.

– Nou? Wa' woude vroage?

– Joa.... ik durf nie goed, antwoordde Merijntje. 't Is eigelik zo oarig, ziede.

– Zèg 'et moar grust, jongeske. 'k Em al zo veul oarige dienge g'oord in m'n leve.

– Joa, ziede, meneer pestoor.... ik 'em soms in m'n eige gedocht, of a'k et wel goed getroffen 'em mee m'n Engelbewoorder....

Een moment werden de ogen van de zieke groot van verbazing. Maar hij bedwong zijn verwondering en liet ook van zijn vrolijkheid niets blijken. Hij beet zijn lippen opeen en keek een poosje naar het bedrukte gezichtje van de kleine moralist. En toen hij meende zijn stem weer volkomen in bedwang te hebben, vroeg hij:

– 'Oe komde doar zo op, Merijntje?

– Nou, antwoordde deze, omda' den duvel 'et iedere keer van m'n Engelbewoorder wint. Ik wil gère genog broaf zijn, moar altij' wit Joosje Pek me weer te verleie. Eén nou doch ik a' da soms kwam, omda 'k moar een labbekak van een Engelbewoorder 'ad.

Nu was het met de zelfbeheersing van de pastoor gedaan. Hij schoot in een lach en kon niet tot bedaren komen. Zij handen klauwden in de deken, hij schudde het hoofd, dat de lange witte haren over het kussen slierden. Tranen liepen uit zijn half dicht geknepen ogen en hij leunde achterkuit tegen de kussens, hijgend, totaal uitgeput. En toen hij weer spreken kon, stamelde hij:

– Jongeske, jongeske, scheert er toch uit.... ik zou m'n eige dood lache.... jouw kleine sliengerkiet toch!.... Merijntje had een kleur als bloed. Hij merkte wel, dat meneer pastoor niet boos was om zijn vraag, maar hij begreep toch niet, hoe hij zo kon lachen om een vraag-

stuk, dat hèm zo uiterst gewichtig en pijnlijk leek. En de pastoor begreep ook wel, dat hij er niet afkwam met zijn onbehoorlike lachbui, maar dat hij serieus zou moeten gaan redeneren om de kleine twijfelaar terug te brengen van zijn vermoeden een labbekak van een Engelbewaarder te hebben getroffen. Doch hij bleef nog even zwijgen uit vrees, dadelik weer in een lach te schieten, zodra hij zijn lippen van elkaar deed. Merijntje zag de tinteling in zijn ogen wel en voelde zich verontwaardigd. Afkeurend zei hij:

– Joa joa, meneer pestoor.... gij lach moar!.... Eén ik zit er moar mee!

– Neeë, neeë, Merijntje, suste de pastoor met nog haperende stem, zo motte't nie opneme.... Moar.... kek nou es.... alle Engelbewoorders zijn ommes evel goed. A't anders was, zou da toch oonrechtveèrdig zijn één da' kunde toch van Oons Lieven 'eerke nie deinke?

– Neeë, net nie, zuchtte Merijntje, dad' ar ik ok al gedocht.

– Moar witte wa' wel kan? ging de pastoor, een uitweg zoekend, voort. Misschien emme ze jou wel een doanig slim duveltjen op zij gesteld.

Merijntje rilde.

– Woarom mijn net? vroeg hij onthutst.

– Wel, misschien, overwoog de pastoor, misschien net omda'ge zo veul je best doet om broaf te blijve. 'Oe broaver a'ge zijn wilt, 'oe meer a' Joosje Pek z'n best doet om je te verleien, 'ee, één 'oe slimmer at ie dad' oanlègt.

De benarde kleine zondaar knikte. Daar kon hij inkomen. Hij dacht een tijd na met een diepe rimpel tussen zijn peinzende ogen. Toen zuchtte hij diep en zei:

– Moar ik zit er dan toch moar mee!.... Zo geef 'et nog al wad' a'ge je best doet om broaf te blijve.

– Joa moar, Merijntje, troostte de oude man zacht, doar

motte nou weer nie te bang voor woore! Ge begrep toch zeker ok wel ad' Oonze Lieven'eer dad, ammoal sjuust wit één dat ie d'r rekening mee'ouwt da' gij 'et moeiliker 'ed as een aander. Dan reKent ie j'w ommes je zoonde belange zo zwoar nie oan!

– Zou 'et, meneer pestoor? vroeg Merijntje hoopvol, en de zieke priester antwoordde zacht:

– Moar van eiges, jongeske! 'Oe dikkels 'em ik je da' nou al niet gezeed! A'ge deinkt over zwoarig'ede mee Oonze Lieven 'eer, dan motte 't altij zo uitlège, dat de goed'eid één de liefde 'et meeste waarke. Oonze Lieven 'eer is ommes vóór alles toch genoaden één ge meug grust oanneme dat ie 't goed mee de meinse meent. At'ie ze van schuld vrij kan pleite, doet ie dad altij. Eén g'oef blange zo broaf niet te zijn om in den 'emel te kommen as a' ge slecht mot zijn om noar d'el te goan.... A'ge je best moar doet, dan kom 'et mee Oonze Lieven 'eer wel terecht. Wa' kan de duvel nou tege God at er op oan komt? Ommes niks

– Da's woar, zei Merijntje en haalde diep adem.

– Zijde nou grust? vroeg de pastoor glimlachend,

– Joa, antwoordde Merijntje, want m'n best doen'k altij ziede b'alven a'k 'et vergeet.

– Sjuust, lachte de zieke, één zo zijn me-n-ammoal. één zo eed' Oonze Lieven'eer oons geschoapen, één doar zalt ie oons dan toch nie als te zwoar vor straffen, 'ee?

– Da' zou te minste nie rechtvèerdig zijn, rekende Merijntje nadenkend uit, waarop meneer pastoor opnieuw begon te lachen, wat de kleine jongen hem wel een beetje kwalik nam, omdat het naar zijn inzicht volstrekt niet strookte met de ernst van de omstandigheden.

Maar toen kwam Flierefluiters binnen en Merijntjes gedachten werden in een andere richting geleid. Want natuurlik had die onverbeterlike zot weer een zak vol

grappige verhalen en spoedig haalde hij toen zijn fluit te voorschijn en begon te spelen, vrolijke wijsjes en weemoedige melodiën door elkaar. En Merijntje schrok, toen hij naar meneer pastoor keek: luisterend had die zijn ogen dicht gedaan en zijn wasbleek gezicht leek in de witte kussens dat van een dode....

Zesde hoofdstuk.

I.

Het waren vreemde dagen voor Merijntje. Het dorp leefde in durende ongerustheid. Iedereen werd gedrukt door de gedachte, dat de pastoor spoedig heen zou gaan. Erwerd's avonds in de huisgezinnen aan het rozenhoedje een gebed voor de zieke geknoopt, voor zijn zieleheil, alsof hij al stervend was. Elke morgen liepen ze naar de pastorie om te zien of de gordijnen nog niet waren neergelaten, En Merijntje moest heimelijk lachen om al die nodeloze verslagenheid: hij wist immers, dat spoedig alles weer z'n oude gang zou gaan, Nog een week, misschien twee en alle onrust zou voorbij zijn. Meneer pastoor zou genezen weer uit zijn bed stappen en de mis doen en niet meer ziek worden. Hij had het zelf gezegd en Flierefluiters had het hem bevestigd, toen hij er hem, toch verontrust door het gezicht van meneer pastoor, met gesloten ogen in de kussens leunend, nog eens dringend naar gevraagd had. En Flierefluiters kwam er trouw elke middag en soms 's avonds ook nog, dus die wist er alles van. Een paar keer had Merijntje thuis gezegd, dat ze toch niet ongerust zouden zijn, maar ze hadden hem schouderophalend een eigenwijs manneke genoemd en niet naar hem willen luisteren. Nou, ze moesten het zelf weten: als ze met alle geweld ongerust wilden zijn.... Maar wat zou hij ze uitlachen, als meneer pastoors ziekte voorbij was!....

Het waren ook vreemde dagen voor Flierefluiters. Zoveel mogelijk was hij samen met zijn oude vriend en het mysterie van de dood was aldoor tussen hen. Het verschrikte hen geen van beiden, maar het gaf hun samenzijn een wrang-weemoedige smaak. Beiden hadden de dood te vaak van aangezicht tot aangezicht ge-

zien om er angst voor te voelen. De een wachtte hem rustig af, veilig in de beschutting van zijn diep geloof aan de liefde en de goedheid. Gods, de ander zag hem naderen, rustig in zijn eigenaardig pantheïsties gevoel van de oneindigheid des levens, ondanks alle schijn van geboorte en dood, van begin en einde. Beiden waren bereid zonder morren het onvermijdelijke te aanvaarden, gesterkt door verschillende bronnen van wijsheid.

– A'k je zo oan lèeg te kijke, Flierefluit, peinsde zacht de pastoor, dan woor ik zo wonderboar blij in m'n 'art. 'Oe komt da' toch?

– Een goei 'art is altij blij a't een gelukkig meins ziet, antwoordde Flierefluit glimlachend en liet zijn lange vingers spelend klappen op de gaatjes van zijn fluit.

– Gij è nooit erges spijt van, wel?

– Neeë, meneerpastoor. Ik moak m'n eige nie moei vor niks.

– Zulde bedroefd zijn ad ik gestorve ben?

– Woarom zou ik een goeie vriend, die moei is, z'n rust misgunne?

– Zulde gin spijt 'emmen a'ge me-n-ier nie meer vin-ne zult?

– Ik zal een aander vinne, die wa' minder is. Eén ik zal veul blijschap 'emme mee d'r oan te deinke da'k zo'n mooie meins gekend 'em.

– Ge mot me nie flikflooi, Flierefluit. 't Is de moeite nie meer.

– 't Is nooit de moeiten a'ge gin 'onger noar iets 'ed of a'ge 'et op een aandere menier krijge kunt, meneer pestoor. Moar tegen iemes, die goat ver'uizen noar dad aander laand meude de woar'eid wel es zège.

De zieke glimlachte met zachte spot.

– Afscheid neme moakt de meinse wa' flaauw één week, Flierefluit.

– Een einkele keer meuge me-n-oons eige wel es loate zien zoa' me zijn, 'ee?

Hij bracht de fluit aan de mond en blies er een lange, zachte, donkere toon uit. Dan speelde hij een oud, zoet wiegedeuntje, een kleine, stil heen en weer deinende melodie, dromerig en vol liefde. De oude pastoor keek strak voor zich uit. In zijn mondhoeken beefde een glimlach, die teder en bitter tegelijk was. Lang zweeg hij. Daarop zei hij zacht:

–'Etmot toch schoon zijn om kinders t'emme, Flierefluit. De ander hief het hoofd op en keek hem bevreemd aan, een ogenblik. Daarop schokshouderde hij en zei:

– Dad is 't zeker. Moar een meins mag nie alles verlangen, ee?.... Gij ed' een aandere weg gekoze.... Eén g'ed em trouw afgeloop....

– Ik 'oop et, jonge.... Moar 'et aandere.... da' klop soms toch ok wel es oan, ziede.... 't leven is zo lang, Flierefluit, één de meins is zo wispelturig.

– t Zou vervelend zijn a' t aandere was, meneer pestoor. Ik goan gin eenen oaved noar bed of ik prijs de wispelturigen oard van de meins....

De zieke zweeg, glimlachte en keek peinzend voor zich uit. Flierefluit blies parelende klanken uit zijn instrument, een grillig wijsje, dat hij hier of daar op zijn zwerftochten van zigeuners geleerd had. Als het weer stil was, zei de pastoor zacht en vriendelik:

– Ge zijd' een gelukkige meins, Flierefluit.... God 'ee je mee veul rijkdommen op z'n schoone wèrld gezet.

– Ik ben d'r nooit gierig mee gewiest, bedacht Flierefluit voldaan.

– God is goed, glimlachte de priester.

– A'k jou oankijk gloof ik zelf a'jullie God somwijle goed is, zei Flierefluit en glimlachte terug.

– Ge mot zo nie proate, jonge. Ge wit ok wel, dat er moar ééne God is vor alle meinse.

De ander keek hem aan, draaide de fluit tussen de vingers en antwoordde:

– Da' witte zelf ommes wel beter, meneer pestoor. De priester sloot de ogen en zuchtte. Hij dacht aan de godsbegrippen zijner onderscheidene parochianen en voelde zich zeer vermoeid....

Een andermaal lag de pastoor naar zijn handen te kijken, die rustten op het dek, naast elkaar, ivoren dingen van bleekblauwe lijnen overkronkeld, en een wonderlijke bevreemding steeg in hem aan. Hij bewoog zijn vingers en het geheim van het leven kwelde hem.

– Zie, Flierefluter, zei hij, zie nou die 'aande.... kijk, ik kan m'n viengers net bewegen a'k wil.... Eén over een dag of wad' is dad' in eens verbij.... Dan zijn die 'aande d'r nog net zo.... moar ik ben d'r nie meer, om d'r macht over 't oefene.... Da's toch een vremd gedacht vind 'ok nie? Doar kunde toch uit op moake, dad' ik nie veul mee de stof te moaken 'eet, wa' gij?

– Da' weet ik nog zo net nie, overwoog Flierefluter. Me zège zo makkelik ik, moar wa' zou ik nou zijn?

– Niks as de ziel. De ziel spricht in de stof één blefd' ik, ok a'z' uit de stof los komt.

– 'k Weet nie, twijfelde de ander. 't Is een oarig dieng dad 'ik'. A'ze me m'n armen één m'n beenen afzetten, blijf ik nog altij 'ik' zège.... Moar a' ze men-een noalddeur m'n 'art steke, of ze zette me m'n kop af, zègd 'ik' niks meer. Eén a't er iets in je kop kepot goat, leefde nog wijer, mee ziel één al, moar 'ik' wit er nie veul meer van: d'r is-t-er één op de loop, één die 'eed 'ik' meegenome.

– Eén woar blefd' 'ik' dan, a't lichoam weg is?

– Ik weet er niks van.

– Ik zal 't nou gaauw genog wete, Flierefluter.

– Ik 'oop et vor jou, meneer pestoor.

– Gloofde 't nie?

– Zou 'et jou 'ellepen a'k 'et gloofde?

– 't Zou jou misschien 'ellepe, jonge.

Flierefluter lachte vrolik.

– 'k Em da soort 'ulp niet van doen, meneer pestoor, zei hij rustig.

De oude priester schudde het hoofd. De zielsgesteldheid van zijn vriend verontrustte hem, ondanks zijn ruime begrippen over Gods goedheid.

– Ik wou da'k je moar een bietje gloof geve kon, zuchtte hij, 't Gif toch zo'n groote grustig'ed in je leve, jonge.

– Gloof? verbaasde Flierefluiter zich. Moar meneer pestoor ... , ik 'em toch zeker meer as gloof genog! Eén grustig'ed.... Deinkt es oan Merijntje Gijzen één 'oe grust a' die leeft mee z'n gloof!

– Da's nog moar een kind, glimlachte de priester, 'ij verwar z'n eige nog in alder'aande bijkomstige vroege, net as d'eidene doen. Da' kom terecht.... Moar gij? Wa, gloofde gij dan?

– O, zo veul, ontweek Flierefluiter een rechtstreeks antwoord. Moar één dieng neem ik van jouw God ok oan: 'ij is goed, 'ee, dus mot ie de meinse op de wèrld gezet 'emmen om ze gelukkig te loate zijn. Die 't gelukkigsten is, die doeget meeste dugd oan Gods 'art.... Nou ziede 's wad' een deugdzaam man a'g' as kùster g'ad'ed de leste moande!

Dan lachte de pastoor en streed niet langer. Maar telkens zochten zijn ogen terug naar zijn handen op de deken en hij bewoog traag de vingers, een voor een of alle tegelijk, en verwonderde zich....

Elke dag werden de rustpozen tussen hun gesprekken langer. De blik uit de diepliggende ogen van de zieke werd elke dag zachter en zijn spaarzame woorden milder van klank en bedoelen. Als Flierefluiter wat gespeeld had, bleef de oude man doodstil liggen, de ogen ver weg, een vage glimlach om de fijne mond, als luisterde hij naar een verre muziek, die de volle tonen van de fluit durend voortzette. Met een zucht keerde hij tot de werkelijkheid terug en wendde de ogen naar zijn vriend.

– Dank oe, Flierefluitter, zei hij met matte, moede stem, ge doe zo veul vor me.

Zoonder jou zou ik toch zo eenzoam lège, zo zoonder kind of kraai in de wèrld.

– Alla, toe, weerde de ander moeilik af, 'eel de parochie proat één deink nergens aandere over as over jou één je ziekte. Eenzoam, gij?... G'ed een gezin van 'oonderde.... De meinse zijn oondankboare varkes, moar van jou 'ouwe z'ammoal evel veul. Da' witte net zo goed as ikke.

– 'k Em m'n best gedaan, da' mag ik zège, zei hij zacht. Die arme meinse.... a'ze moar een nieuwe pestoor krije, die z' een bietje begrept.

Daarop viel hij plotseling in slaap en Flierefluitter trok zich zacht terug.

Toen de dokter oordeelde, dat het tijd was, kwam de deken uit de stad en bracht de oude dorpspastoor de troost der laatste heilige sacramenten. Buiten knielden de mensen op de drempel van hun huizen en sloegen een kruis, toen de deken voorbij hing met het allerheiligste. De vrouwen schreiden, de mannen keken bedrukt. Merijntje was verwonderd, maar wou nog altijd niet geloven, dat meneer pastoor werkelijk ging sterven. Hij had toch zelf gezegd, dat hij beter zou worden?....

Maar twee dagen later, in de morgen, sliep de oude priester zachtjes in, tevreden, gelukkig in de verwachting van de hemelse zaligheid, waarvan zijn eenvoudige ziel een lang leven door nooit had opgehouden te dromen. De jonge kapelaan hield het crucifix voor zijn gelaat en bad met luide, harde stem de latijuse gebeden der stervenden. Aan het voeteneinde van het bed lag Jans op haar knieën gezakt en schreide jammerend als een moeder, die haar kind verliest. En de pastoor stierf, een vaag glimlachje om de lippen, zijn smalle hand in die van Flierefluitter, en zijn moede blik brak, recht in de sterke grijze ogen van de heiden, die hij zo zeer had lief gehad.

II.

Toen de kinderen om twaalf uur joelend en lachend de school uitstormden, zag Merijntje dadelik, dat er iets vreemds door het dorp waarde, een trieste sfeer van plechtigheid, een beduchte stilte. De joelende opgewondenheid der kinderen zakte plots en verschrikt keken zij elkaar aan.

Ontsteld rende Merijntje de straat in. Bij de pastorie stonden vrouwen in een kringetje te praten, veegden telkens met een tip van haar schort de ogen af. De gordijnen van de pastorie waren neergelaten....

Wat?.... Zou....

Misschien was Jans plotseling gestorven? Een oogwenk kwam het wrede verlangen in hem op, dat het zo zijn mocht. Wat was er aan die grimmige ouwe meid verloren? Heftig joeg zijn hart. Zijn ogen stonden wijd en wild. Toen hoorde hij een der vrouwen zeggen:

– Dieën broaven ouwe meins! Wa' zumme 'm misse.... Moar joa, Oonze Lieven 'eer komd' op z'n tijd.... wa' zuld'er oan doen?.... As een kesken is ie uitgebraand.... as een 'eilige gestorve....

Merijntje voelde al het bloed weglopen uit zijn hart. Hetzelfde gevoel van duizeligheid en misselijkheid dat hem neergeslagen had, toen hij de Kruik tussen de twee marechaussées had zien wegbrengen, overviel hem ook nu. Maar hij beet de tanden opeen, verzette zich uit alle macht en de zwakheid week. Hij kon zich weer bewegen en holde naar huis. Daar vond hij zijn moeder schreiend bij de tafel zitten. Woest gooide hij zich naast haar op de grond met het hoofd in haar schoot en hilde, wanhopig en onbedaarlik en z'n moeder streefde hem over zijn wilde haren en sprak hem toe met oude, haast vergeten, lief kozende naampjes, die voor zo grote jongens belachelik ongebruikelik waren.

De kleine jongen was totaal overstuurd. Ze konden hem niet tot bedaren brengen en de huilbui eindigde met een benauwd braken, waarna hij in bed gestopt werd, rillend van koorts en nog altijd nasnikkend. 's Avonds kwam Flierefluiters en zat bij zijn bed. Merijntje had wat geslapen en was gekalmeerd. Maar zijn ogen stonden angstig en wild en telkens beetde hij nog en trokken zijn lippen van zenuwoverspanning. Flierefluiters sprak vriendelijk met hem, trachtte hem te troosten, maar Merijntje was onhandelbaar, draaide zijn hoofd af en begon weer te schreien. Zijn vriend streekte hem over het hoofd en drong niet verder aan.

– 'Ouwt 'em moar in 't bed, één loat 'em es goed uitblète, ried hij vrouw Gijzen. 'IJ is-t-er veul van verschrokken, omdat ie 't nie verwacht 'ad. Morgen of zo za'k wel es mee 'em proate....

En de volgende middag nam hij de verslagen kleine jongen mee op een wandeling. Het was mooi najaarsweer. Onder de strakke zon hingen de bomen vol goudglans. Merijntje keek strak voor zich. Telkens liepen de tranen weer uit zijn ogen, onweerhoudbaar. Ze waren al een heel eind buiten het dorp, toen Flierefluiters begon:

– Nou motte j'w eige flienk 'ouwe, Merijntje, want deinkt er om, da' me je nodig 'emmen, 'ee.

Merijntje keek lusteloos verwonderd naar hem op. – Woar voor nodig? vroeg hij toonloos.

– Wel, ge wil toch zeker nie, dad' een oander in jouw plek de mis dient bij meneer pestoor z'n lijkdienst? Het drong maar half tot Merijntje door. Zachtjes zei hij:

– Nou is da' goei pestorke dood, Flierefluiters.... één me zullen 'm nooit meer zien....

Hij begon weer stilletjes te huilen, ontroostbaar over het verlies, dat hij voor onmogelijk gehouden had. Flierefluiters lei zijn hand op de schouder van zijn kameraadje en vroeg vriendelijk:

– Moar waarom zijde toch zo bedroefd, Merijntje? De kleine jongen kreeg een schok van ontsteltenis. Zijn tranen hielden op te vloeien en verontwaardigd keek hij naar Flierefluiters glimlachend gezicht omhoog.

– Wa'? stotterde hij driftig. Motte da' nog vroege?.... Ik gloof a'ge nog stoat te lachen ok.

– Joa, Merijntje, antwoordde de ander rustig. Ik kan goed lachen op den oogenblik. Eén da' zoude gij ok motte kunne.

– Maanskèrels schreeuwe nooit, zei Merijntje zijn moeder na. Moar lache?.... G'è zeker niks van meneer pestoor g'ouwe, gij!

– 'k Em veul van 'em g'ouwe, vertelde Flierefluiters, ernstig nu. Eén doarom kan 'k ok goed lachen, nou meneer pestoor dood is.

Merijntje antwoordde niet. Hij begreep niets van de rustige ongevoeligheid van z'n vriend.

– Gij kunt da' zo nog nie zien, Merijntjen, omda' ge nog moar zo'n klein manneke zijt één omda' ge nog te weinig verstaand' ed.... Moar meneer pestoor was zo oud, jongesken, één zo moei.... zo moei.... 'IJ wou zo gére goan rusten, één nou is-t-ie te ruste gegoan, verstoade wel? 'IJ ad al zo lang geleefd, één nou magt ie ruste. Vinde da' nou iets om te schreeuwe?

Merijntje dacht er over na. Hij vond het maar een vreemde praat. Rusten?.... Rustte je als je dood was?.... Rust in vrede, ja, dat zeien ze altijd en dat stond ook op de kruisen en de grafstenen en op de doodsprentjes.... Zou meneer pastoor nou rusten van zijn lang, vermoeiend leven? Maar hoe kon je van rusten praten als je dood was, als je lijf, in een kist gesloten, werd weggestopt in de grond en opgevreten door de wurmen. Kon je dat nou rusten noemen? Hij rilde van afschuw.

– Nog al lekker rusten ok, zei hij weerspanning. In de kouwe grond, bij de pieroazen één de duzendpoote.... opgefrete woore deur de warme

– Da' lijf? vroeg Flierefluitier minachtend. Da's toch meneer pestoor nie? Da' lijf 'ee gin stem meer. 't Kan je nie oankijke, nie noar je lustere, nie goed meer vor je zijn. Da' lijf is ommes niks.

Merijntje verbaasde zich àl dieper over de wonderlike dingen, die z'n vriend daar zei. Zijn strijdlustige natuur ontwaakte en onthief hem aan zijn slappe, doffe verslagenheid. Bijna met zijn gewone twiststem zei hij:

– Is da' niks? ... , 't Was aandere meneer pestoor zelf toch! Ik gloof a'gij zot zijt!

– Moar, Merijntjen 'oe 'em ik 'et nou? verwonderde de ander zich, tevreden over de levendige toon, waarop hij werd aangevallen. Ge wit toch wel wa' meneer pestoor tegen je zee a't-ie j'w een kruske vor je kop gaf op Asselewoensdag?

Merijntje dacht even na. Toen zei hij vlot:

– Van stof één assie zijde gij gemoakt één tot stof één assie zulde gij wederkeere.

– Nou? Eén dochte gij dan a'da stof één assie iets aandere was as je lijf.

– O joa, verweerde Merijntje zich nog, moar da's zo moar een uitdrukkel

– Neeën, om de gaddomme nie! riep Flierefluitier. Da's meenes, orre! In 't graf vergoad' ommes weer tot stof.... ge woor net grond as doar g'in lèegt,

Merijntjes gemoed schoot weer vol.

– Eén doar lachte gij om, jammerde hij, da' meneer pestoor in vuile grond veraandert?

– Moar zij toch wijzer, Merijntje! Ik zee toch ommes a'da lijf meneer pestoor nie is! Zèg nou zellef es: waar deinkte da' meneer pestoor noar toe gegoan is, toen-t-ie dood was?

– Noar den 'emel, da's nog al glad! riep de kleine jongen vol vuur, als tartte hij zijn vriend om dat te ontkennen. Maar die dacht er deze maal niet aan om het te ontkennen. Triomfantelik zei hij:

– Bel nou dan, loomp manneke.... a' meneer pestoor nou noar den 'emel is, 'oe kan meneer pestoor dan in grond veraandere?

– Da's woar, bedacht Merijntje ... , joa moar.... da's z'n ziel, die in den 'emel is.

Moar z'n lijf.... da' was toch ok meneer pestoor?

– Een bietje Merijntje, een klein bietje. Bekaant de moeite nie wèerd.

– De ziel is 't vornoamste, da's woar.... doar 'edde gelijk in, overwoog Merijntje, stil aan verzoend rakend met de gedachte.

– Deinkte da' meneer pestoor 'et broerd 'eet in den 'emel, Merijntje?

– Kunde begriipe! riep de jongen vurig. Bij Oons Lieven 'eerke zeker? 'k Wou a'k er avvast was!

– Woarom schreeuwde dan, nou meneer pestoor in den 'emel is?

Merijntje voelde zich in 't nauw gedreven. Hij wou, niet graag de naam hebben aan meneer de pastoor de hemel te misgunnen! Dat was te mal! Zo had ie 't niet bedoeld.

– Neeë, protesteerde hij, zo motte 't nie bekijke! Ik schreeuwden omda' k bedroefd was, omda' me meneer pestoor kwijt zijn.... één 'ij was toch zo goed vor oons.

– A'ge veul van iemes 'ouwt, wezelik veul.... dan deinkte nie oan j'w eige, moar einkel oan dieën aander, Me-rijntje.... A'ge wezelik veul van meneer pestoor gouwen 'ed dan kund' einkel moar blij zijn, da' die moeien ouwe man nou rust 'eet, één dat ie in den 'emel is bij Oons Lieven 'eerke.

Merijntje dacht er diep over na. Hij begreep best, dat Flierefluter gelijk moest hebben, maar zijn hartje deed pijn van verdriet om het verlies van zijn oude, wijze, vriendelijke meester. Hij had gemeend, dat dat verdriet rechtstreeks voortkwam uit zijn liefde voor meneer pastoor. En nou bewees Flierefluter hem daar, dat het

helemaal anders was, dat je juist blij moest zijn, als je werkelijk van meneer pastoor gehouwen had. Merijntje had nooit geweten, dat het zo moeilijk was, van iemand te houden.

– 'k Zal m'n best doen om blij te zijn, beloofde hij, maar hij kon alweer bijna niet spreken van opdringende tranen. Dan, na een paar keer heftig geslikt te hebben, vervolgde hij, als om zijn woest verdriet toch nog een redelijke grond te geven, zonder z'n liefde voor meneer pastoor verdacht te maken:

– 'k Zijn d'r einkeld zo van verschrokken, omda' meneer pestoor zelf tege me gezeed 'eet, dat ie beter woore zou, één dat ie dan nooit, nooit nie meer ziek kon woore. Flierefluiter lachte zachtjes voor zich heen.

– Woar lachte nou weer om? vroeg Merijntje driftig.

– Wel, Merijntje, ik mot er om lache, da'ge meneer pestoor zo verkeerd verstoan 'ed.... Want meneer pestoor 'ee de woar'eid gesproke.

– De woar'eid? Ge zij beslikt, Flierefluiter! 'Oe kunde nou zo iets zège? Eén meneer pestoor is dood!

– Dan kan ie toch zeker nooit meer ziek wooren, 'ee?

– Da's flaauwe zeever, oordeelde Merijntje, maar een straaltje twijfel schoot toch al door zijn zekerheid. A-t-ie toch dood is! 'IJ zee dat ie beter woore zou!

– Is ie dan nie beter gewoore?

– Eén 'ij is dood! riep de kleine jongen, wanhopig om het aanhouden van z'n zonderlinge vriend.

Die greep hem plotseling op, zette hem als een klein kind op zijn arm, en zei vrolik en toch zo wonderlik ernstig:

– Moar d'r is ommes gin dood, Merijntje! 'Oe kunde nou van iemes, die noar den 'emel goat, zège dat ie dood is?.... Een a'ge van de wèrld noar den 'emel goat, woorde dan nie beter?

Merijntje keek hem van vlak bij diep in de ogen. Hij dacht lang na en toen zei hij stil en verwonderd:

– Dus ge wou zège, da' leve, dad' is ziek zijn, één dood goan, dad' is eigenlijk eest geneze?

– Sjuust, antwoordde Flierefluiter, zo bedoelde meneer pestoor 't, één zo mot iedere christen 'et bekijke.

– 't Is vremd, één 't is moeilik.... moar ik zal 't prebeere, beloofde Merijntje.

III.

Het lijk van meneer pastoor lag in een mooie kist in de kerk voor de parochianen te kijk. Vlak voor het altaar stond het op een katafalk en zes grote zilveren kandelaars er rondom hieven hun dikke waskaarsen omhoog met de stille bevende, bleke vlammetjes. Bloemen geurden rond de kist. Boven meneer pastoors hoofd glansde de godslamp, het rode, eeuwige licht, dat nooit mag doven, dag noch nacht.

Merijntje stond met de oudste misdienaar bij de kist, bleek en strak in zijn kleine zwarte soutane met het helder witte kanten koorhemd om de schouders. Hij keek naar het lijk, dat zo stil daar lag, gekleed in misgewaad: de magere handen op de borst gevouwen, hielden een klein kruisbeeld vast en de paarlemoeren kralen van een rozenkrans glansden als gestolde tranen over de vingers. 't Was net of hij veel langer geworden was, meneer pastoor, en een geweldige plechtigheid ging uit van de ondoorgrondelijke stilte, die rond dat strakke, voor eeuwig onbewegelijke lijf was.

Merijntje keek naar meneer pastoors gezicht. En dieper werd hij doordrongen van de waarheid in Flierefluiters uitleg van de woorden, die hij zo deerlik had misverstaan. Het mat-bleke gezicht met de gesloten ogen was zo stil en zo goed. Om de mond lag een vredige glimlach als van iemand, die slaapt en een gelukkige droom

heeft. Alsof dit dode, achtergebleven lichaam nog weet had van de vreugden, die de weggevlogen ziel smaakte in de verre, hoge hemelen van Onze Lieve Heer. Me-rijntje kon bij de troost van dit lieve, tevreden, blijde gezicht niet meer bedroefd zijn. Het was alles te gemakkelijk begrijpbaar nu en rustig stond hij naast de katafalk en zag het wakkelende licht der kaarsen spelen met de schaduwen, die over het van zachte vreugden glanzende gelaat van de dode pastoor dwaalden. Een verheven blijdschap was het, die Merijntje sterk ontroerde, maar zonder droefenis. Hij voelde, hoe ver meneer pastoor van hem en van hen allen weg was, maar er was geen leed meer in deze gedachten, want meneer pastoor was blij en tevreden, was gelukkig met zijn zaligheid in de hemel en hij had gelijk: Merijntje zou nooit, nooit meer ongerust over hem behoeven te zijn....

Het was avond. De jonge kapelaan had met de parochianen gebeden voor de zielsrust van de overledene. De kerk was stampvol geweest. De kapelaan had eerst even gesproken over het leven en de dood van deze stille, goede mens, die trouw zijn plicht gedaan had, in alle eenvoud en met onuitputtelijke liefde. Hij had geleefd en was gestorven als een heilige, Zeker zou het dorp delen in de grote verdiensten, die de parochieherder zich voor Gods aangezicht verzameld had. De kerk was vervuld van onderdrukt gesnik. Een paar vrouwen waren zenuwachtig, luid beginnen te schreien. Mannen hadden herhaaldelijk hun neus gesnoten en tersluiks de rode zakdoek langs hun ogen gehaald. 't Was net of de kapelaan er een trieste genoegdoening in vond de ontroering van de mensen aan te wakkeren en fiun tranen bij stromen te doen vloeien. Flierefluiters had van zijn bidstoel naast het altaar naar Merijntje gekeken en zij hadden bijna onmerkbaar tegen elkaar geglimlacht in hun heimelijke, samen geweten wijsheid.

Nu was de bidstond voorbij en de parochianen liepen in optocht langs de kist, keken bedroefd naar het stille lichaam met het voorname, vredige gezicht en ondergingen ongeweten de verheven majesteit van de dood. Zij schudden het hoofd, kuchten bedeesd, veegden hun tranen weg en gingen verder, met een schuwe blik naar het altaar en het priesterkoor, waar in zware plooiën van paars en zwart en zilver de rouw hing om de gestorven vader der parochie.

De andere misdienaar wreef telkens met de mouw van zijn koorhemd langs zijn ogen en zijn neus, totaal overstuurd, gegrepen door de golf van droefenis, die de aanstromende mensen rondom bewoog. Maar Merijntje stond stijf rechtop aan het hoofdeinde van de kist, met een strak mondje, de donkere oogen vol liefde op het stille gelaat van de dode gevestigd, en geen traan verduisterde zijn blik, zolang het trieste difilee duurde.

De volgende dag was de begrafenis.

De deken uit de stad zong de plechtige lijkmis. Tot ver uit de omtrek waren de mensen gekomen om de geliefde oude pastoor de laatste eer te bewijzen. Lang niet iedereen kon in de kerk. Buiten wachtten de teleurgestelden geduldig en baden, blootshoofds in de koude ochtendlucht.

Nooit had iemand zo'n begrafenis gezien. Het kerkhof zag zwart van de mensen, die elkaar verdrongen om dicht bij het graf te komen en niets van de plechtigheid te missen. Bloemen, kruisen op andere graven werden vertrapt. En toen na de beaarding het koor een traag 'De profundis' zong en de laatste klagende tonen waren weggestorven, was de lucht vervuld van zuchten en snikken. En Merijntje stond met de lange stok van het kruis in zijn kleine bruine handen geklemd, vlak bij het gapende graf en worstelde heldhaftig met zijn gierend weerkomend verdriet, dat hij met zijn hoger inzicht bedwingen moest.

Maar zijn wangen waren nat van tranen, toen hij achter de deken haastig aanstapte naar de uitgang van het kerkhof, waar een rijtuig wachtte om de geestelike terug te voeren naar de stad. Rondom fluisterden en snikten de verslagen parochianen ...

En de herbergen langs de weg en op het dorp hadden een drukke voormiddag, want de behoefte om na te praten en zich van de hevige ontroeringen door krachtige borrels te herstellen was groot bij de begrafenisgangers.

Merijntje had met lange tanden een broodje gegeten op het lijkmaal en was dan weggeslopen en naar huis gegaan. Een wee gevoel van leegte maakte hem duizelig. Hij mocht niet bedroefd zijn. Hij wilde niet schreien. Maar het was toch een wanhopige gedachte, dat meneer pastoor nu voor goed heen was. Dat hij hem nooit, nooit meer zien zou.... dat hij de mis zou moeten dienen voor een nieuwe, vreemde pastoor, die staan zou voor het altaar, waar de lieve, goede vriend altijd zich bewogen had met de langzame statigheid van zijn ouderdom.... Die arme, oude man, die ze straks hadden neergelegd in de koude, zwarte aarde en die daar gebleven was, zo eenzaam, zo verlaten op het tochtige kerkhof onder aan de dijk, terwijl zij allemaal waren terug gegaan naar het dorp, naar huis, en voortgingen het gezellig te hebben, te eten, te drinken, plezier te maken. En de pastoor lag daar in de kille grond Dan haastte hij zich terug naar de zuiverder inzichten: nee! nee! dat was meneer pastoor niet, die ze daar hadden achtergelaten! Dat was maar wat stof en as, een onverschillig lijf, dat er niets toe deed. Meneer pastoor was gelukkig. Hij was in de hemel, zag Onze Lieve Heer en was voor eeuwig van alle zorgen en pijnen verlost. Meneer pastoor had de eeuwige zaligheid beërfd en het paste ieder, die veel van hem gehouden had, daar blij om te zijn. En Merijntje wàs er blij om,

was er eerlik blij om. Maar toch.... och, de hemel was zo ver en zo onbereikbaar, en Merijntje was nog maar zo'n klein jongetje en hij had zo graag de troost gehad van de goede stem en de stille lach in de ogen van meneer pastoor.... Zuchtend zat hij op een stoel bij het raam en keek naar buiten zonder iets te zien, en merkte zelfs niet, dat zijn kleine broertje bij zijn knieën stond en met een vuil vuistje op zijn been sloeg en aandacht eiste.

Om twaalf uur werd hij opgeschrikt door het luiden van de klok. Dat was Flierefluit. Hoor! wat luidde hij hard.... 't leek wel of ie de klok uit de toren wou laten springen! De galm vlood luid en sterk over het dorp, blij en driftig, haastig en vol dringende opwindung.... Met zotte sprongen stoven de klokketonen de toren uit, dansten over de huizen, de velden in, naar de verten. Je hoorde ze springen in vlotte maat.... je zag ze ijlend voortstuiven door de lucht, kopje duikelen over elkaar heen. Merijntje moest er even stilletjes om lachen. Dan liep hij de deur uit om Flierefluit te zien als hij buiten kwam. Het luiden hield op en toen Merijntje even gewacht had, stapte de koster met zijn lange benen haastig de kerkdeur uit. En met bevreemding keek Merijntje naar de dikke doornstok, die hij over schouder droeg en waaraan een bundeltje hing, in een grote rode zakdoek geknoopt. Z'n breedgerande, grijsverweerde vilthoed stond scheef achteruit op zijn kop en heel z'n gezicht lachte van een geweldige, overstelpende vreugde.

– Aah! Merijntje, m'n jongeske! groette hij luidruchtig. 'k Wou net effekes naar je toekomen om je g'ndag te zège.

– G'ndag zège? herhaalde Merijntje onthutst. Goade dan weg?

– Moar van eiges goan 'k weg! Meneer pestoor 'ee me nie meer noodig, 'k 'Em m'n eigen 'ier lang genoeg opg'ouwe, 'k Mot wijer,

– Woar noar toe? vroeg de kleine jongen met haperende stem.

Flierefluiters maakte een vaag gebaar met zijn lange arm.

– Overal noar toe, zei hij met een diepe lach, de wijde wêreld in.

Al pratende was hij gaan lopen in de richting van de dorpsweg en Merijntje liep naast hem voort, ontsteld, verbaasd, en kon het zich nog niet voorstellen, dat deze nieuwe slag werkelijk zou vallen.

– Joa, moar, Flierefluiters, stamelde hij, da' kan toch nie.... 'Oe.... wie mot er nou kùster zijn?

Flierefluiters lachte luider, spottend en overmoedig. Hij rekte de armen, wuifde naar verwonderd kijkende dorpelingen achter hun horren, en zei:

– Da' motte jullie onder mekoare maar uitzoeke, Me-rijntje! Kùsters genog op de wêreld, or. Moar ik goan d'r tussen uit, 'k Em nou lang genog wierook één waslucht gesnove! Ik snak er noar om weer es in een lekkeren 'ooiopper te sloopen één mee degelijke meinse te proate, die wijer gewiest 'emmen as da' benepe kriel-stadje doar gunter.

Ze waren de laatste huizen van het dorp al voorbij. Flierefluiters zwaaide met zijn dorenstok boven het hoofd en schopte baldadig de steentjes van de mac-adam weg voor zich út. Toen vroeg Merijntje triestig:

– Eén ikke dan?

– Gij? riep Flierefluiters en keek lachend op hem neer. Wel, gij goa noar school één ge goa mee de miirpels één mee de pintop speulen één de mis diene bij de nieuwe pestoor....

Maar eensklaps hield hij met zijn spottend gepraat op. Hij zag zo'n diep verdriet over het kindergezicht komen, dat hij zich verbaasde en plots begreep, hoe wreed hij was tegenover zijn kleine kameraad, die hij zó niet behandelen mocht. In de blijdschap om zijn herwonnen

vrijheid had hij totaal vergeten, h oe Merijntje en hij heel die lente, zomer en herfst met elkaar hadden verkeerd. Bedachtzaam krabde hij zich achter het oor, lei z'n hand als gewoonlik op het smalle schouder tj en zei:

– Joa, lusterd' es ier, Merijntje.... ge mot er nie kwoad om zijn, or.... moar ik kan wezelik nie langer blijve. – Woarom nie? vroeg de kleine jongen bedrukt.

– Nee .... ik mot weg.... wijd weg.... Ik zijn erges noar toe gerope ...

– Da' gloof ik nie, zei Merijntje hard.

– Joa, kek nou es.... 't is moeilik om je dad' uit te l ege, Merijntje.... moar ik kan 'ier nie blijve.... ik mot weg, op reis, erges aandars noar toe.

– Gij zoek je plezier, verweet Merijntje,  en mijn boat' alleen achter.

Een tijd lang zweeg Flierefluter, Toen begon hij zachter:

– Luster nou 'es, Merijntje.... Gemot leere begrijpe, dat er nou eenmoal van die dienge zijn, doar niks oan te veraandere valt G'ed ok wel begrepe, da' ge nie moes schreeuwen omda' meneer pestoor noar den 'emel gegoan was.... Nou, zo motte nou oan mijn ok deinke.... Ziede.... ik zijn nou zo, da' k altij erges aandars noar toe wil. Doar kan 'k niks oan doen.... Da's nou zo'n bietje mijn 'emel, ziede.... lederendeen 'ee zo z'n eigen 'emel.... Ge meug mijn m'n 'emel ok nie misgunne, Merijntje.

– Ge kun mooi proate, wrokte Merijntje, moar ge lul zo moar wa'.... da's eel wad' aandars, manneke. A'ge wilt kunde blijve.

– Moar ik kan nie wille, zei Flierefluter, oprecht treurig.

– Ge wil nie wille, dad' is 't em, stelde de kleine jongen onverbiddelik vast.

Flierefluter zuchtte.

– Misschien 'edde gelijk, gaf hij zacht toe. Moar d'r is niks oan te doen

Ze stonden voor het hek van het kerkhof.

– Kom, zei Flierefluiter, op zijn oude, zorgeloze toon, dan goan me meneer pestoor nog effekes g'ndag zège. Hand in hand liepen ze het verlaten kerkhof op. Bij de vers opgeworpen kleine grafheuvel bleven ze staan, Flierefluiter nam zijn hoed af en ging in het gras zitten. Toen haalde hij uit de binnenzak van zijn jas z'n dwarsfluit en begon te spelen. Vrolike, lichte melodietjes, die als vlinders door de frisse najaarslucht fladderden. Merijntje stond er rechtop bij en luisterde en was, even, wonderlijk blij. Dan hield Flierefluiter op, stak het instrument weg en ging, als strelend, even met zijn hand over het gele zand van het stille grafheuveltje.

– Die liekes 'oorden ie zo gère, zei hij opgeruimd. Kom, Merijntje, nou goan me weg. Gij mot noar 'uis goan, één ik stap de weg op.

Op de dijk, vóór de kerkhofpoort, hield Flierefluiter Merijntjes hand in zijn warme greep.

– Nou goan me-n-uit mekoare, Merijntje, zei hij zacht. Zo goaget in 't leve, jongeske: meinse, die veul van mekoaren ouwe, kunne doarom altij nog moar nie soame blijve. Ik goan nou wijd weg, moar over een tijdje kom ik vrom. Eèn dan breng ik vor jou een vapurke mee, van de foor in Aantwarpe.... witte wel a' k je da' nog es beloofd 'èm?

Merijntje knikte, sprakeloos,

– Zulde nou nie kwoad op me zijn, Merijntje? smeekte Flierefluiter.

– Neeë, antwoordde Merijntje, en hij voegde er na een ogenblik aan toe: A'ge teminste m'n vapurke nie vergit. Flierefluiter lachte.

– 'k Zal 'et nie vergete, beloofde hij, doar kunde van op aan.... Dag Merijntje, dag jongeske.... tot kommende joar voorjoar of zo.

– Dag Flierefluiter.

Hij zei het met een strak mondje.

Flierefluiter keerde zich om en ging met grote stappen weg. Merijntje bleef staan en keek hem na, een bijna onweerstaanbare drang in het hart om hem na te lopen. Toen hoorde hij, hoe de vertrekkende vriend begon te zingen. Helder galmde de diepe stem door de ijle lucht:

Eén al op die barege.... die schoone barege....

Eén al op die baharege

Doar woon mijn zoetelief....

Toen liepen Merijntjes ogen vol brandende tranen. Met een ruk keerde hij zich om en holde de dijk langs, naar het dorp terug.

IV.

In zijn schrikkelijke verlatenheid was hem dan eensklaps de gedachte aan Blozekriekske ingevallen. Allen waren van hem weggegaan. Eenzaam was hij achtergebleven, maar Blozekriekske was er nog en een wilde behoefte om met haar te spelen en haar vriendelijke oogjes tegen hem te zien lachen, joeg hem voort. Ze zóu blij en vriendelijk zijn. Hij wist het middel om haar in verukking te brengen. Hoe had het verlangen haar gekweld naar de scherven van zo'n zeldzaam theekopje met soldaatjes er op! En wat was hij laf geweest, om ze haar zo lang te onthouden. Ze had gelijk! Een labbekak en een bangschijter was hij geweest....

Moar nou kon het hem niet meer schelen. Wat maakte zo'n onbenullig theekopje uit bij de vurige drang naar genegenheid, die hem verteerde? Hij was bereid om alle theekopjes van de wereld in gruzelementen te gooien alleen om Blozekriekske tegen hem te zien glimlachen

en haar lief stemmetje aanhalig te horen vleien:

– O, Merijntjelieve, wa' zijn 'k doar nou toch blij mee!....

In zijn gedachten hoorde hij het haar al zeggen en een flauwe glimlach ontspande de strakheid van zijn opeengeklemd lippen terwijl hij zich repte om sneller thuis te komen, Hij vloog de dorpsweg af, de straat over en viel als een wervelwind bij zijn moeder binnen, Die begon aanstonds te kijven:

– Woar komde nou weer vandoan, gadverse kleinen brakker! Arjoan 'ee je overal loope zoeken. Moar me-nemmen 'et eten allang op, orren, één ge kun vaste tot vier uren a' ge da' moar wit!

– Eten? Vasten?.... Wat ging hem dat allemaal aan? In één adem door liep hij naar de kast en trok de deur open.

– Wilde gadvergeme j'w aande wel es uit de spin' ouwe, lilliken oonstraanten oap! Gaauw toe die deur! Daar stonden de kopjes. Achter hem klepten moeders muilen. Een snelle greep.... hij had een kopje beet!.... Meteen rukte moeder hem van de kast weg, maar het kopje kletterde over de grond in scherven.

Moeder schreeuwde van schrik en boosheid, kletsend vielen haar ruwe werkhands op Merijntjes wangen, terwijl ze woedende jammerklachten uitstiet over het geschonden servies en over zijn ongelofelijke ondeugendheid. Maar Merijntje zei niets terug. Hij huilde niet om de grimmige klappen. Hij liet zich op de knieën vallen en raapte snel de scherven bij elkaar. In de haast kerfde hij zich een vingertop open aan een scherpe kant, maar hij voelde geen pijn, sprong met zijn buit onder moeders wild meppende handen weg en stootte de deur weer uit.

Vrouw Gijzen stond hem hijgend en verstomd van verbazing na te kijken en vroeg zich af, of de duivel

misschien in die kwajongen gevaren was. Maar Merijntje kwam op al haar roepen niet terug, holde het dorp uit, de kostbare scherven in de zak van zijn jasje stijf tegen zich aandrukkend.

Een gevoel van bevrijding steeg hem juichend naar de keel. Geen ogenblik bekommerde hem de gedachte aan de zware straf, die hem bij zijn thuiskomst wachtte. Hij ging naar Blozekriekske. Hij ging Blozekriekske blij maken, geweldig blij, zot van blijdschap. En Blozekriekske zou lachen, zou hem prijzen, zou lief zijn. Hij zou Mizotje op zijn knie laten slapen. Ze zouden vадertje-en-moedertje spelen in het schemerige huis met zijn wit gekalkte wanden en zijn ongekende schatten van fantastiese scherven. Het huis, dat een oud varkenskot was, maar ook een sprookjesoord, waar het heerlijk was met Blozekriekske samen te wonen en velerhande hevige dingen te beleven.

Z'n wangen brandden van de harde klappen, die moeders handen er in dolle drift op hadden neergepatst. Z'n rug had pijnlijke plekken van de stompen, die ze hem had toegediend, toen hij geknielд lag om de scherven te verzamelen. Zijn vingertop bloedde en begon gemeen te branden. Het kon hem allemaal geen steek schelen. Hij zoog op zijn gewonde vinger en liep haastig langs de weg. Als hij straks thuis kwam, zouden ze hem ongenadig op z'n tabernakel komen. Hij maalde er niet om. Ze konden hem doodslaan voor zijn part. Maar hij zou bij Blozekriekske geweest zijn en weten, hoe dankbaar ze hem was, hoe trots op zijn scherven, hoe het huis nu helemaal van hen samen werd. De ondragelijke eenzaamheid was van hem weggenomen en hij voelde zich tevreden en bijna gelukkig bij de voorstelling van Blozekriekske met hem samen vader-en-moedertje spelend in het schemerige schuurtje, met de boksende geit achter haar schut en de grappige stemmen van het kleine vадertje en moe-

dertje, die gewichtige dingen over het huishouden bespraken in schone harmonie of heerlijk kibbelden met hevige grote-mensenwoorden en een diepe bewondering voor zichzelf om hun knappe parmantigheid.... Bij Blozekriekske was nu de troost en het geluk der gemeenzaamheid. Z'n laatste-toevlucht, het veilige oord, waar hij zijn ontstellende verlatenheid kon ontkomen.... Hij voelde dat zo zeker als dat hij haastig door de polder liep en geen ogenblik kwani verwondering bij hem op, omdat hij thuis bij zijn vader en moeder, bij zijn broertjes en zusjes zich eenzamer voelde dan overal elders....

Hijgend van het harde lopen zwenkte hij het paadje langs Blozekriekskes woning in en holde meteen naar het schuurtje. Ze zou er wel zijn, dacht hij. En ze was er inderdaad, maar tot zijn grote teleurstelling was ze niet alleen. Ze had weer dat onogelijke neefje bij zich. Het tweetal zat liefjes nevenseen op het bankje met de poppen in het kistje, dat een ledikant was, voor zich en blijkbaar hadden ze beraadslaagd over een of ander pijnlik huishoudelik vraagstuk, want hun gezichten, die zich verschrikt naar de binnenstormende invaller keerden, droegen nog de sporen van een zwaarwichtige ernst.

En Blozekriekskes eerste woorden vielen als een straal ijskoud water op Merijntjes brandende geestdrift:

– Wa' komde gij nou weer sjouwe?

Het klonk vijandig, maar Merijntje herstelde zich spoedig van de ontgoocheling: ze kon natuurlijk niet vermoeden hoe hij met schatten beladen en een hartje vol tedere genegenheid tot haar weerkeerde. Daarom glimlachte hij tegemoetkomend en zei geheimzinnig:

– Joa, Blozekriekske.... da' motte nou es roaje! Hij hield zijn hand in zijn zak, op zijn kostbaar geschenk. Nelleke keek hem onderzoekend aan. Toen vroeg ze op dezelfde koude, snibbige toon:

– G'è toch zeker die schaarve nie bij je?

– Joa! juichte Merijntje, dad' 'em ik net! en hij diepte de waardevolle stukken uit zijn zak op en hield ze haar in zijn uitgestoken hand voor,

– Zijde nou nie blij, Blozekriekske?

Het meisje stak minachtend haar schouderdje naar voren en haar antwoord viel als een verpletterend oordeel over Merijntjes blijde verwachtingen:

– Hn! die lilleke vuile stukskes steen wik gin eens 'emme, jonge.... 'Ouwde gij ze zelf moar, or.... Merijntje stond, verstijfd van ontzetting, de hand met de scherven nog altijd vooruitgestoken. Alles draaide voor zijn ogen. Alles tuimelde door elkaar tot een onontwarbare chaos. De ogen puilden hem van starre verbazing haast uit het hoofd en zijn hart deed pijn. Dan verslaptte hij en liet de scherven rinkelend op de grond vallen.

– Zèg! snauwde Blozekriekske boos, roap je vulleg'ed op asteblieft één goa m'n 'uis uit.... 'k Em 'eel wa' beters as die oakelike schaarve van jou!

En met een hoogmoedig gebaar schoof ze het gordijntje weg van het plaatsje, dat zó lang op de befaamde scherven gewacht had. Op de glanzende rode lap stond, geleund tegen de achterwand een grof aarden vergiet, goudgeel met groene bloemen, blinkend opgewreven en met een gapend gat in de bodem.

Stom keek Merijntje toe. De kleine Peer glimlachte verheerlijkt.

– Da's wad' aanders, 'eemanneke? hoonde Blozekriekske. Dad' 'ee Peer vor me meegebracht

Merijntjes ogen dwaalden hulpeloos van de een naar de ander. Daar stond hij! Met zonde, met misdaad beladen, en alles tevergeefs! Verdrongen door een kleine snotneus met een gebroken aarden schotel. Beschaamd, uitgelachen, verstoten! Helder zag ie in eens, wie en wat Nelleke Besjoane eigenlijk was! Dat had ie daar alle

maal gewaagd voor een kleine heks van een meid, die 'et nergens anders om te doen was dan om nieuwe stukken in haar huishouden van scherven! Op dat hebzuchtige serpent had ie al z'n hoop gebouwd! Van dat onbarmhartige nest had ie veel gehouwen!....

Opeens sloeg Merijntjes gevoel van brandende vernedering tot wilde woede om. Zijn ogen werden troebel en zijn vuisten balden zich in een woeste drang om te vernielen. Naast het bankje lag een dikke straatkei, die voor poppenzetel diende. Ziedend van razernij greep Merijntje de kei met de beide handen op, hief hem boven zijn hoofd en slingerde hem als een bom naar de hatelijke schotel, die de oorzaak geworden was van zijn vernedering.

De kei sloeg de schotel aan splinters, viel door de zwakke plankjes heen en verwoestte alles wat tegen die wand aan kostbaarheden lag opgestapeld. Het was een oorverdovend geraas van kletterend en brekend glas en aardewerk. Blozekriekske gilde hartverscheurend, Peer brulde mee, maar Merijntje, dol van drift, greep de noodlottige kei uit de ruïne en smiet hem tegen de andere wand, die, oud en wrak, in zijn geheel krakend achterover kwakte, het schuurtje in en alle potdeksels, koffiepotten en glaswerk meenam, die daar zo glanzend hadden te pronk gestaan. Toen schopte Merijntje de planken van de laatste wand uit hun verband en voltooide daarmee de wraakzuchtige verwoesting van een kostbare inboedel, waaraan het trouweloze Blozekriekske zo lang en met zoveel harstocht had verzameld.

– Dèr, snotmeid! hijgde Merijntje, doar lède nou mee j'w 'uis'ouwe!

Blozekriekske zat met de schort over haar hoofd op het bankje tussen de ruïne van haar bezittingen en snikte en kermde erbarmelik. Peer brulde of hij zelf vernield werd. Maar Merijntje voelde geen berouw of

meelij. Zijn gezicht stond hard en triomfantelijk. Nog even overzag hij met een voldane blik de aangerichte verwoesting. Toen zei hij ruw sarcasties:

– Salu!

en stapte langzaam, met stijve passen het schuurtje uit. Maar eenmaal buiten zette hij het op een lopen en stoof in één ren door tot hij op de dijk was.

Dan zakte plotseling de zenuwspanning en Merijntje viel neer in het gras op de dijkhelling, duwde zijn brandend gezicht tegen de koele aarde en brak uit in een wanhopig schreien. Hij voelde zich nu eerst voor goed verlaten en alleen, zonder iemand, die hem kon troosten in zijn onstilbaar verdriet. Geen mens in heel die grote, wijde wereld gaf iets om dat gebroken, kleine mannetje in het gras tegen de dijk.

En met ontzetting voelde hij de gedachte in zich opkruipen, dat ook God hem verlaten had, omdat hij immers zijn Engelbewaarder er van verdacht had, een labbekak te zijn. Diep besepte Merijntje, dat hij al zijn ongelukken verdiend had en dat hij heel zijn leven wel zou voortgaan zich door zijn onverbeterlik boosaardig en zondig karakter immer zwaardere onheilen op de hals te halen.... Alles was nutteloos: er waren nu eenmaal mensen, die voor het ongeluk geboren werden en ontwijfelbaar zeker was hij één van hen!

EINDE